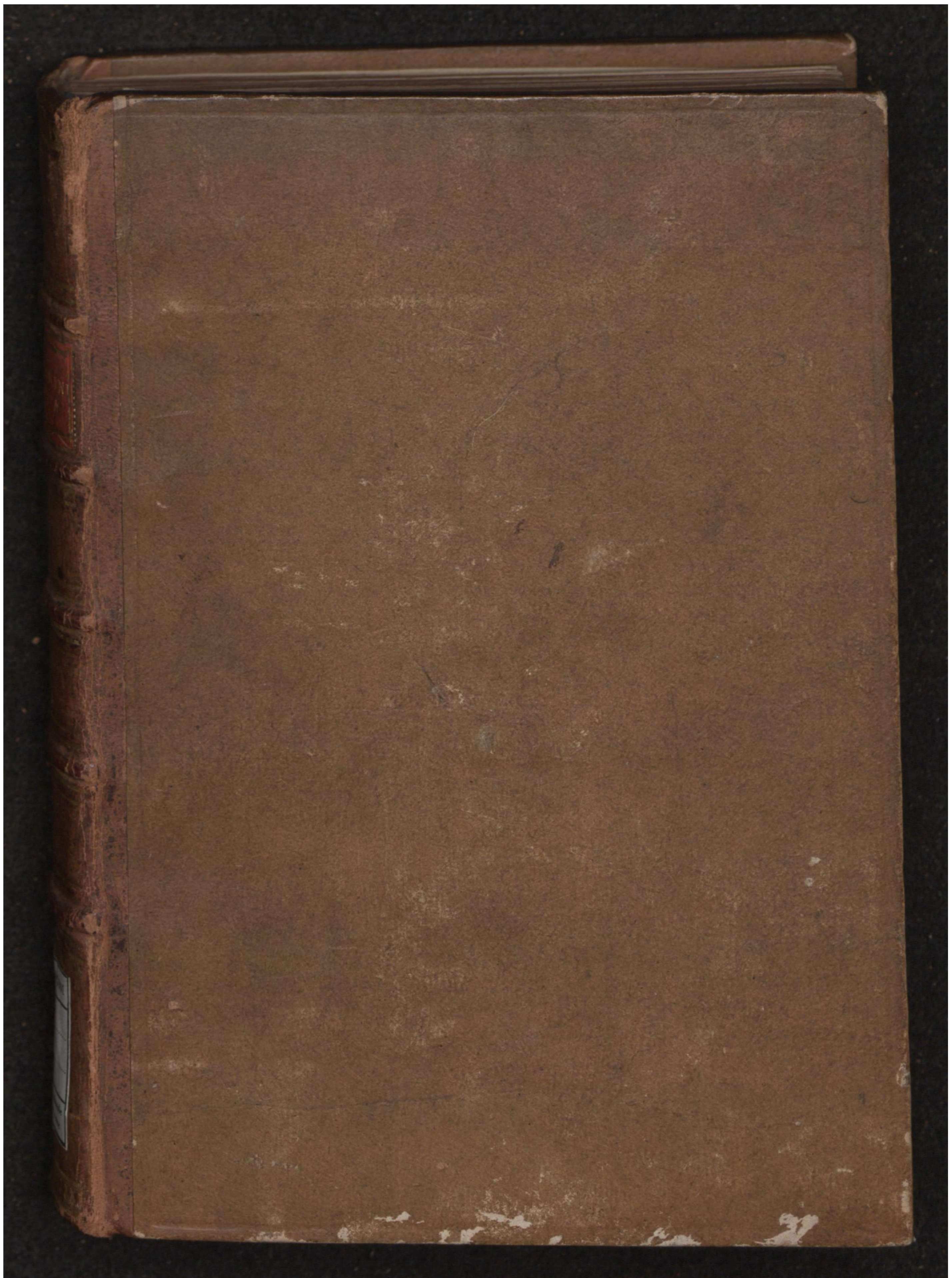
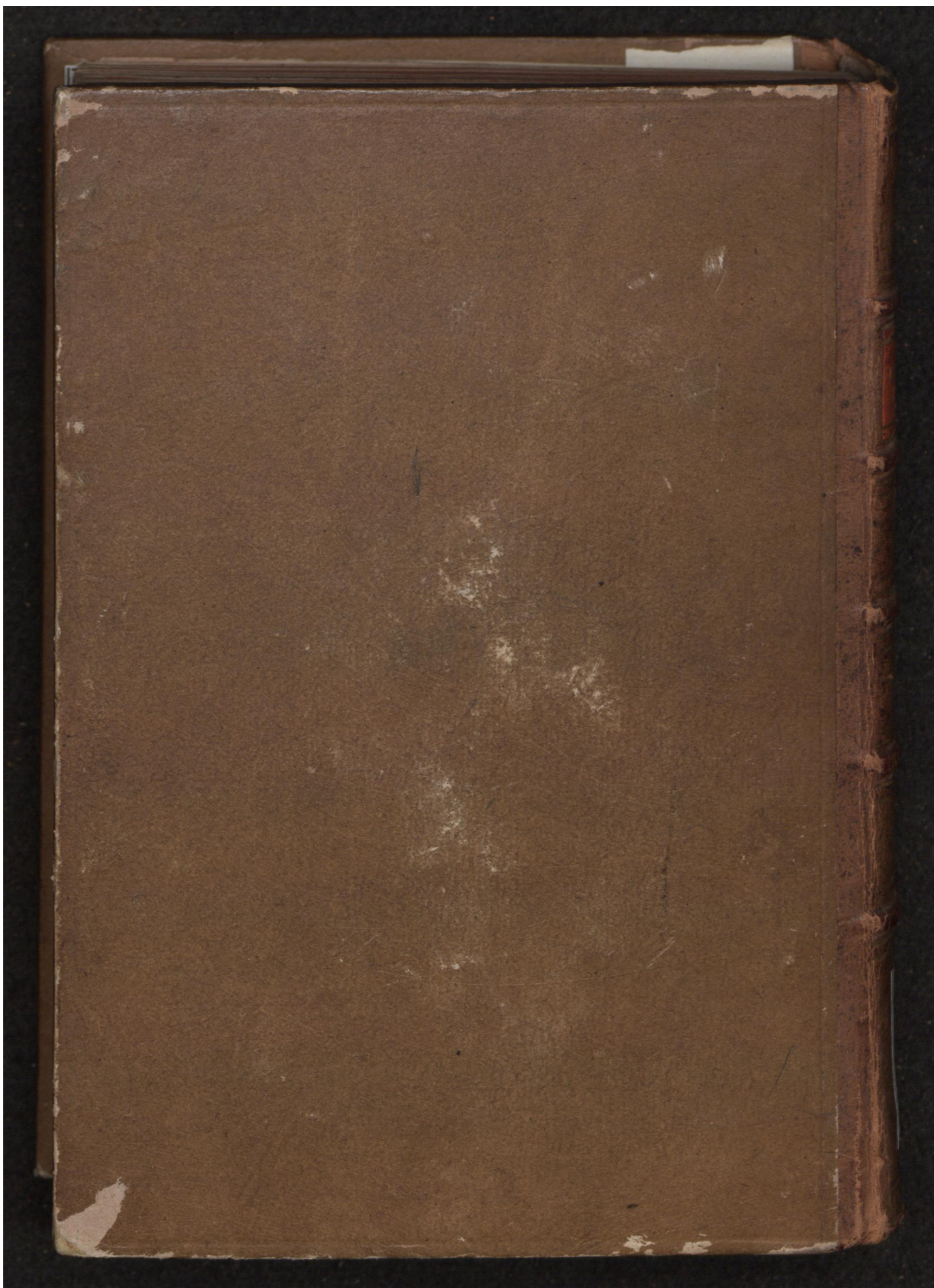

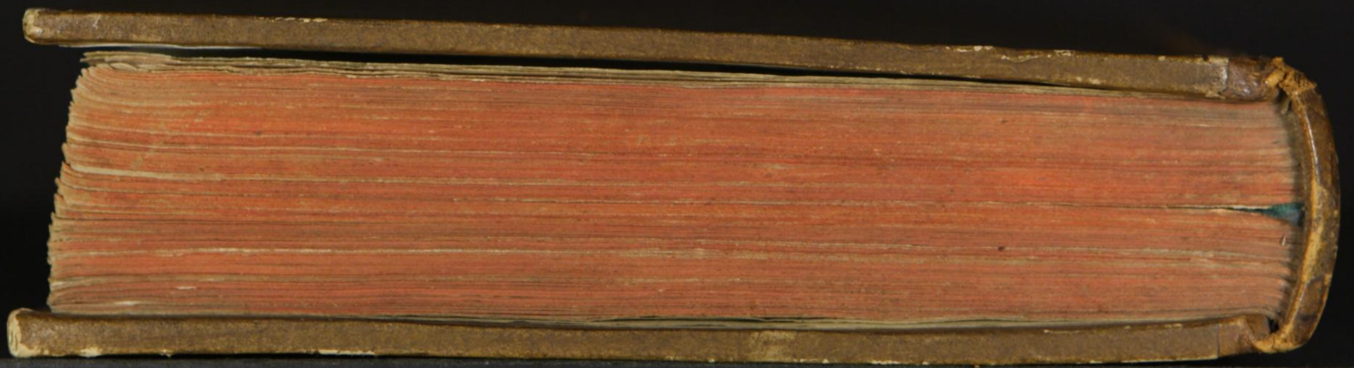
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

MARSILII Ficini Florentini de Chriſtiana religione ad Laurentiũ Medicem opus aureum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

¶Tabula huius operis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

MARSILII Ficini Florentini Liber de christiana religione ad Laurentium medicem patriæ seruatorem prohœmiũ.

Quod inter sapiẽtiam religionemq; maxima cognatio est.

ETERNA Dei Sapientia statuit diuina mysteria saltem in ipsis religionis exordiis ab illis duntaxat tractari: qui ueri essent ueræ sapientiæ amatores. Quo factũ est: ut iidem apud priscos rerũ causas indagarent: & sacrificia summæ ipsius rerũ causæ diligẽter administrarẽt. Atq; iidẽ apud oẽs gẽtes philosophi: & sacerdotes existerẽt. Neq; id quidẽ iniuria. Nã cum animus ut Platoni nostro placet duabus tãtum alis: idest intellectu & uolũtate possit ad cæleste prẽm & patriã reuolarẽ: ac philosophus intellectu maxime sacerdos uoluntate nitatur: & intellectus uoluntatem illuminet uoluntas intellectum accendat: cõsentaneum est: qui primi diuina p ĩtelligẽtiã uel ex se inuenerũt: uel diuinitus attigerunt primos diuina p uoluntatem rectissime coluisse: rectumq; eorũ cultum rationemq; colendi ad cæteros propagasse. Prophetæ igit' hebræorũ: atq; essei sapiẽtiæ simul & sacerdotio incumbebãt. Philosophi a persis qa sacris præerant: Magi hoc est sacerdotes sunt appellati: Indi brachmanas de rerũ natura simul atq; animorũ expiationibus cõsulebant. Apud ægyptios mathematici & metaphysici sacerdotio fungebantur & regno. Apud æthiopas gymnosophistæ philosophiæ simul magistri erãt ac religionis antistites. Eadẽ in græcia consuetudo fuit sub Lino Orpheo Musæo Eumolpo Melampo Trophimo Aglaophemo atq; Pythagora. Eadem in gallia sub druidũ gubernaculis. Quantũ apud romanos Nummæ Pompilio: Valerio sorano Marco uarrõi mul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

tisq; aliis sapiẽtiæ simul sacrorũq; studium fuerit q̃s ignoret?
Quanta deniq; & q̃ uera doctrina in priscis xp̃ianoꝝ episco-
pis p̃sbyterisq; quis nesciat? O fœlicia sæcula: q̃ diuinã hanc
sapiẽtiæ religióisq; copulã præsertim apud hebræos xp̃ianos-
q; integrã seruauistis. O sæcula tandẽ nimiũ infœlicia quan
do Palladis themidisq; diuortiũ miserabile cõtigit: proh ne-
phas sic datũ est Sanctũ canibus lacerãdũ. Doctrina.n.ma
gna ex ꝑte ad ꝓphanos trãslata est. Vñ ut plurimũ iniquita
tis euasit & lasciuiæ instrumentũ ac malitia dicenda ẽ potius
q̃ scientia. Margaritæ autẽ religionis ꝓciosissimæ sæpe tractã
tur ab ignorantibus: atq; ab his tanq̃ suibus conculcant̃. Sæ-
pe enim iners ignorantũ ignauorũq; cura supstitio potius q̃
religio appellãda uidet̃. Ita neq; illi sincere ueritatẽ itelligũt:
q̃ tanq̃ diuina solis pioꝝ oculis illucescit: neq; isti q̃tum in eis
ẽ recte uel deũ colunt: uel sacra gubernãt diuinaꝝ humana-
rũque reꝝ prorsus ignari. Quandiu durã & miserabilẽ hanc
ferrei sæculi sortem sustinebimus. O uiri cælestis patriæ ci-
ues incolæque terræ. Liberemus obsecro qñque philosophiã
sacrum dei munus ab ĩpietate si possum9: possum9 aũt si uo
lumus. Religionẽ sanctã pro uiribus ab execrabili inscitia re
dimamus. Hortor igit̃ oẽs: atque precor phõs quidem ut re
ligionẽ uel capessant penit9 uel attingãt. Sacerdotes autẽ ut
legitimæ sapiẽtiæ studiis diligenter incumbãt. Ego q̃tũ hac
in re uel ꝓfecerim: uel profecturus sim nescio: tentaui tamẽ:
& tentare non desinã: nõ meo quidẽ ingeniolo: sed dei clemẽ
tiæ uiribus confisus. Auus tuus magnanime Laurenti Ma-
gnus Cosmus: Petrus deinde pius genitor me a teneris annis
quo philosophari possem suis opibus aluerunt. Tu nup uo
lens philosophandi studium in me quoad posses: sicut in iis
non nullis consueuisti cum pietatis officio copulare: Marsili
um Ficinam tuum Sacerdotio & quidem honorifice decora

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

sti Vtinã nunq̃ mihi ipse defuerim aut desim: quandoquidẽ dei ipsius Mediciũque fauor & auxiliũ nunq̃ defuit. Vt aũt diuinã mihi gratiã magis cõciliarẽ: tibique gratificarer: & mihi ipse non deessem: cum primũ sacerdotii sacris initiat⁹ sum opus de christiana religione cõposui: quod quidẽ tibi huius meæ ꝓfessionis auctori præcipuoque tum sapiẽtiæ alumno: tum pietatis cultori censui dedicandum.

Religio maxime homini propria est & ueridica Cap. I.

Singulas generis humani dotes uidemus in bestiis q-busdã: saltẽ secundum quandã similitudinẽ: excepta religione aliquãdo apparere. Nullum bruta per se ferunt religionis indiciũ ut propria nobis sit mentis in deũ cæli regem erectio: sicut corpis in cælum erectio ꝓpria: cultusq; diuinus: ita ferme hoibus naturalis: queẽadmodum eq̃s hinnitus: canibus ue latratus. At siquis curiosius affirmet bestias insup nõ nullas interdũ cælestia uenerari. qd ego mĩme credo: rñdebunt platonici huiusmodi bestias uel aliud quoduis tunc facere: cum cælestia honorare uidentur: uel si forte honorant: tamen nescire qd agant: uel si sciunt illas quoq; intelligẽtiæ ĩmortalitatisque pticipes eẽ. Sed re uera ut ad ꝓpositũ reuertamur homo pfectissimũ animal ea proprietate maxime tum pfectione pollet: tum ab inferioribus discrepat: q̃ pfectissimis. i. diuinis coniungit̃. Rursus si hõ aĩalium mortalium pfectissimus ẽ inquantum hõ ob eam præcipue dotẽ est oĩum perfectissimus: quam inter hæc habet ipse ꝓpriam cæteris animalibus non communem: Ea religio est. Per religionem igitur est perfectissimus. Si religio esset inanis per eam rursus homo omnium esset imperfectissimus: quoniam p eam dementissimus eẽt atq; miserrimus. Siquidẽ hoĩes multi omnia: omnes certe multa uitæ commoda temporalis abiiciunt: & incommoda subeunt dei uel amore uel metu.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Nullum uero aĩalium reliquoꝝ præſentibus abſtinet bonis pp dei cultũ expectationemq́ʒ futuri. Adde q́d ſcientiæ ſtimulus nos ſolos pungit aſſidue diuinæ uindictæ ĩferorũq́ʒ timor acerrime uexat. Si ergo religio ut diximus uana eſt: nullũ eſt animal dementius & ĩfelicius hoĩe. Eſſet igitur ob religionem hõ imperfectiſſimus oĩum. per eam tamen pauloante oĩbus perfectior apparebat. Non poteſt aũt p eãdem ſui partem ita cõtraria pati: ut ſecũdum eam tum ſummeperfectus ſit: tum ſummopere ĩperfectus. Eſt igiť religio uera: præſertim quia ſicut non põt quicquã ignis propinquatione fieri frigidiſſimũ: ita nõ põt homo: quia ſolus hæret deo ſapientiſſimo beatiſſimoq́ʒ ſtultiſſimus ex hoc miſerrimuſq́ʒ euadere. Neque etiam põt deus qui ſumma ueritas & bonitas eſt humanum genus prolem ſuã decipere. Naturalis aũt cõmuniſq́ʒ opinio de deo inſerta nobis eſt a deo cõmuni origine ac prĩcipe naturarum. Præterea meminiſſe debemus uaticinium illud: q́d a tota aliq̃ animalium ſpecie fit: quia uniuerſalis particulariſq́ʒ fit inſtinctu: uerũ exiſtere. Reptilia multa oriente ſole e terræ ſinu ſurrepunt: aeris caligo portendiť. Cornicum plurima turba ueſpere a certa aeris plaga peruolat. Venti prænunciãtur & alia eiuſdem generis innumerabilia. Cõmuni quoque hoĩum uaticinio religio uera eſt. Omnes nãque ſemp ubique colunt deũ uitæ futuræ gratia. Verum eſt igiť prouidere nobis deum: & uitam aliã fore. Simodo perfectiſſima ſpecies aĩalium ueriſſimum habet iudicium illud quod ſibi eſt maxime oĩum naturale. Talem autem eſſe religionis aſſertionem apparet non ſolum ex eo quod ſoli9 omniſq́ʒ hoĩs eſt: ueꝝ etiam ex eo quod oẽs hoĩum opiniones affectus mores leges excepta cõmuni quadã religiõe mutanť. Siquis ergo reperiať oĩs religiõis penitus expers qa p̃ter humanæ ſpeciei naturã eſt uel mõſtrum quoddã eſt ab initio: uel cõtagione mõſtri alteri9 ĩquinatus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

p Lato noster i protagora maximũ esse uult nostræ diuinitatis indiciũ: quod soli nos i terris tãquam sortis diuinæ participes ob cognationẽ quandam deũ recognoscimus & cupimus tanquã auctorẽ inuocamus: & amamus ut patrẽ: ut regem ueneramur: timemus ut dñm. Sicut enim sol sine sole non cernit᷑: & sicut aer sine aere non audit᷑: ac plenus lumine oculus uidet lumẽ: plena aere auris audit aerem resonantẽ: ita neq; deus sine deo cognoscit᷑. Sed anim9 deo plenus tantũ in deũ erigit᷑ quantũ & diuino lumine illustratus agnoscit deũ & diuino calore accẽsus sitit eundem. Nõ enim ad id: quod supra est & ĩfinitũ nisi uirtute supioris ĩfinitiq; attollit᷑. Hinc aĩus dei tẽplũ efficit᷑ ut xistus pythagoricus arbitrat᷑. Dei uero æterni templũ nunquã existimat ruiturũ. Deũ agitat mens humana quotidie deo ardet cor. Deũ suspirat pectus eundẽ cantat lingua: eundẽ caput manusque adorant & genua: eundẽ referunt hoĩum artificia. Si non audit hæc deus est ignorãs: si nõ exaudit ĩgratus: crudelis oĩno si uociferari nos cõpellit quotidie quos non exaudit. De9 aũt qui ĩfinita sapiẽtia bonitas caritas est: ignorãs uel ĩgratus uel crudelis esse non põt. Omnino aũt cũ superior mens cõprehendat ĩferiorẽ potiusquã econuerso si mens humana mentẽ diuinam attingit: necessarium est a diuina mente humanam comprehendi & gubernari.

Caueãt adolescẽtes ne facile de religiõe sñiam ferãt. Cap. III.

e T si hõ natura in qualibet ætate exceptis paucissimis & illis quidẽ deprauatis religiosus est: duæ tamẽ ætates: & Plato scribit: religiosiores sunt pueritia uidelicet & senectus. Nam pueri religiosi nascunt᷑ atq; educant᷑: & in religione firmissimi permanẽt quousq; ĩ adolescẽtia rõ exci tet᷑: q̃ sua natura singulaꝝ rerũ cãs rõnesq; requirit. Si in hac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ætate: aut ea ſtudia capeſſant aut i eo: ſermones icidant: qbus diligēter rer̄ cauſæ perquirātur: icipiunt quaſi nihil uelle aſſeuerare niſi cuius ipſi rōnem pſpexerint. Tūc primū religionē magna ex parte poſt tergū abiciunt: niſi forte regib9 ſeniorūq; conſilio ſe cōmittant. Quia diuinor̄ occultiſſime rōnes lōgo uix tandē tēpore exquiſitiſſima diligentia purgata mēte pſpiciunt. Adoleſcētes illi rōnes huiuſmodi non dum attingunt: & quia nihil ferme aſſerunt cui9 non uideant rationē: ſi proprio confidāt iudicio: religionē quodāmodo negligunt. Non nullis i hac opinione conſtituti pp ſuperbiā icontinentiāq; ariſtippicis uoluptatibus ſeſe dedunt: tandē nihil ampli9 de religione niſi tanquā de anilib9 fabulis cogitātes. Alii uero pp māſuetudinē & modeſtiā pythagoreo ritu mentē purgant a ſenſibus p mortales phyſicas mathematicaſ methaphyſicas diſciplinas ne tanquā ſuperiores illi: lippos adhuc oculos i diuinū ſolē ſubito dirigētes caligari cogātur: ſed gradatim pro gredientes lumen diuinū i moralib9 primo tanquā ſolis lumē in terra pſpiciant. Secūdo i phyſicis tanquā i aqua. Tertio i mathematicis tanquā i luna. Quarto i methaphyſicis tanquā i ipſo ſole tam ſup cæleſti quā cæleſti pſpicue ſalubriterq; perſpiciant. Hos appellat Orpheus muſar̄ legitimos ſacerdotes qui tandē i ætate maturiore de religione ſentiūt multo melius quēadmodū legimus apud Platonē i epiſtola ad regē Dionyſiū i phedro i primo de re publica i decimo legū. Monet autē iuuenes diuinus Plato ne temere de diuinis ſniam ferant: ſed credant legib9 donec ætas ipſa doceat: uel per eos diſciplinar̄ gradus quos narrauimus: uel per experientiā uel p quandā animi a corpore ſeparationē: quā moderat ſenectus adducit: ut aīa i ea ætate res a corporibus ſeparatas quaſi e pximo uidens clarius diſcernat q̄ conſueuerit. Meminiſſe uero ſemper opotet: neq; poſſe i iuuenib9 ſecūdum naturā ſapiam

esse: neq3 qcq̄ uel ĩ iudicãdo uel ĩ agẽdo piculosi9 eẽ q̄ audacẽ ignorãtiã. & audaciã ignorãtẽ. Sapia sine audacia ꝓdest qdẽ q̄uis nõ satis magnifice sed obest nũquã. Audacia uero sine sapiẽtia fera q̄dã ĩdomita ac penit9 effrenata. Quoniã uero de cõmuni religionis ueritate ꝓuidẽtia dei aĩoꝝ diuinitate ĩ theologia nr̃a latissime disputauim9: hæc de his ad p̄sens breuiter dicta sufficiãt. Nã ad xp̄ianæ religiõis mysteriũ properam9.

Omnis religio boni habet nõ nihil modo ad deum ip̄m creatorem omnium dirigatur. christiana sincera est. Cap. IIII.

n Ihil deo magis displicet q̄ contẽni. nihil placet magis q̄ adorari: hoĩes dĩnaꝝ legũ aliq̄ ex pte trãsgressores leui9 punit. Rebellãtes ãt pp ĩgratitudinẽ malignitatẽq3 & supbiã ab ei9 ĩperio fulminat: Iccirco diuina ꝓuidẽtia nõ pmittit eẽ aliquo in tpe ullã mũdi regionẽ oĩs prorsus religionis expertẽ: quãuis pmittat uariis locis atq3 tẽporib9 ritus adoratiõis uarios obseruari: forsitã uero uarietas hmõi ordinãte deo decorẽ quendã parit ĩ uniuerso mirabilẽ: regi maxĩo magis curæ est re uera honorari: qua aut his aut illis gestibus honorari Rex Alexander quot gentibus ĩperabat tot modis cũ uel ipse ad eas ꝓficisceret̃ uel legatos mitteret honorabat̃ Totũque id quod in eius agebat̃ gloriã quodãmodo cõmendabat: Aliud tñ alio habebat accept9: idẽ q̄si de mundi rege ẽ arbitrandũ. Coli mauult quoquo mõ uel ĩepte mõ hũanæ: q̄ p supbiã nullo mõ coli. Incõtinẽtes qdẽ hoĩes. Sed quodãmõ subditos: uel corrigit tãq̄ pr̃ uel saltẽ min9 affligit. ĩpios aũt ĩgratosq3 oĩno & spõte rebelles tãq̄ hostis exterminat: atq3 excruciat. Cũ uero nullũ humanũ cultũ ei9 gr̃a susceptũ de9 sicut uolũtariã ĩpietatẽ penit9 reprobet: quẽ tñ maxĩe oĩum ĩmo solũ approbat̃. De9 ĩ se ipso sũmũ ẽ bonũ: ueritas reꝝ lumen fauorq3 mentiũ. Illi igit̃ deũ præ cæteris ĩmo soli sincere colũt: qui eũ actione bonitate ueritate linguæ mẽtis claritate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

qua possunt & caritate qua debent sedulo uenerantur. Tales uero sunt: ut ostendemus quicunque ita deū adorant: quem admodū christus uitæ magister: eiusq; discipuli præceperūt.

Discipuli Christi neminē deceperunt. Cap. V.

s I discipuli christi decipiendi humani generis gratia: figmentum introducere cogitauissent: rationem cer te facilioris persuasionis aliquam habuissent. Cōtra uero fecerunt: egressi enim sunt rem tum ad credēdum: tum ad obseruandum omnium rerum difficillimam. Adde qđ modis etiam difficillimis: si tempora: loca: ꝑsonasque consi deres: in temporibus scilicet eruditis in urbibus amplissimis plenisque omnium doctrinaꝝ: aduersum potentes principes que & doctos & multos: cū ipsi debilissimi essent oīum rerū egeni: rudes ab initio & paucissimi. Vndecim. n. Xp̄s reliquit apostolos: duo uero illi & septuagita christi discipuli ab apo stolis regebant᷑. Audire licet Paulū corinthiis ita dicentem. Videte uocationem uestrā fratres: quia nō multi sapientes se cundum carnem: non multi potentes: non multi nobiles: sed quæ stulta sunt mundi elegit deus ut cōfundat sapiētes & in firma mūdi elegit deus ut cōfundat fortia & ignobilia mūdi & cōtemptibilia elegit de9 & ea q̃ nō sunt: ut ea q̃ sunt destrue ret. Nō igit᷑ finxisse credendi sunt: p̄sertim q̄a summa inter se bonoꝝ moꝝ opīonūque cōcordia fortiter usq; ad finē ī re ma xime oīum ardua ꝑseuerauerūt. alioqn nihil obtinuissent. ne q; p̄miū tāti laboris ullū in hac uita uel ipsi ꝑcipiebāt expecta bant ue: uel populis pollicebant᷑. Atq; hoc ē qđ inqt Paul9. Si ī hac uita tantū speram9 in xp̄o miserabiliores sum9 cūctis hoīb9. sæpe p̄dicebant se morituros ꝓ fide: & postea uniuer sos q eoꝝ disciplinā secuti eēnt acerba & nefāda passuros. Vt obmittā qđ abiiciebāt q̃cūq; hn̄tur a mortalib9 bona: abiiciq; iubebāt. Neq; in āgulis susurrabāt: sed palā uulgo suā doctri

nā audacter disseminabāt. Siqdē paul9 ēt catena collū uict9 publice prædicabat: Vñ scribit ad Philippenses: Quæ circa me sunt magis ad ꝑfectū uenerunt euāgelii: ut uincula mea māifesta fierent in Christo in oī prætorio & in cæteris oībus Et alibi ait euāgeliū iā prædicatū fuisse omni creaturæ: q̄ sub cælo est: Rursus nihil hoꝝ in angulis gestū est: credebāt igitur illi se uera hoībus prædicare: immo certe quod prædicabant intelligebant. hinc illud Petri: Parati semp estote ad satisfactionē omni poscenti a uobis rōnem: De eaq; in uobis ē spe & fide. Hinc illud Pauli ad corinthios. Ego sic curo non quasi in incertum: sic pugno non quasi aerē uerberans: sed castigo corpus meū: & in seruitutē redigo ne forte cū aliis prædicauerim ipse reprob9 efficiar. Hinc paulus & apollo ubiq; cū doctis de Christi misteriis disserentes ꝓphetaꝝ uolumina in mediū adducebant. Iubet sæpe Paul9 discipulos suos p̄cipue sacerdotes ꝓfundæ prophetaꝝ intelligētiæ diligenter incumbere. Credebāt igit̄ intelligebātq;: ut dixi quod prædicabant. Alioquin pro disciplinæ illi9 assertiōe nequaq̄ tā intrepide tā libenter se continuis laborib9: piculis: uerberibus: & cerræ morti supposuissent. Paul9 pro christi gloria annos septē atq; triginta supra q̄ credi possit usque ad extremū spiritū oī afflictionū genere continue laborauit. Laborauit tempus idē & petrus. Laborauit ioannes euangelista ānos octo & sexaginta: cæteriq; per omnem uitam similiter.

Quo animo christi discipuli laborabāt. Cap. VI.

q Vo aūt aīo christi discipuli laborarēt: declarat Paulus in epistola ad romāos: Quis inquit nos sepabit a charitate christi: tribulatio an angustia: an persecutio: an fames: an nuditas: an piculū: an gladi9 sicut scriptum ē. Quia pp te mortificāur tota die: extiati sum9 sicut oues occisionis. Cert9 sum. n. q; neq; mors neq; uita: neq; angeli: neq;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

principat9: neq; ptãtes: neq; uirtutes: neq; instãtia: neq; futu
ra: neq; fortitudo neq; altitudo: neq; profundũ neq; alia crea
tura poterit nos separe a charitate dei q̃ ẽ in christo Iesu dño
nr̃o. Idẽ postq̃ corithiis enũciauit multa labor̃ tormẽtorũ-
q; genera: q̃ & tulerat & ferebat: subiũxit in his se lætari: glo
riari corroborari. Idẽ scribit dũ Romæ uinct9 eẽt ad philip-
penses: In nullo cõfundar: sed cũ oĩ fiducia sicut semp & nũc
exaltabit christ9 in corpe meo: siue p uitã siue p morte. Mi-
hi enĩ uiuere christ9 est & mori lucrũ. Quod si uiuere in car-
ne hic mihi fruct9 opis est: qd eligã ignoro. Coarctor autem
e duob9. Desidero enĩ dissolui & esse cũ christo: atq; hoc qui
dem mihi multo meli9. pmãere aũt in carne ppter uos neces
sariũ est. Subiungit diuinãs in hũc modũ: & hoc cõfidẽs scio
qa manebo & pmãebo oĩb9 uobis ad pfectũ uestr̃ & gaudiũ
fidei ut gratulatio uestra abundet in christo Ihesu in me per
meum aduentum. Iterum ad uos: & paulopost: Vobis do
natum ẽ pro christo nõ solum ut in eum credatis: sed ut eti-
am pro illo patiamini idem certamen habentes quale & ui-
distis in me & nunc audistis in me & nunc audistis de me. Li
beratus autem est ut prædixit a uinculis: rediitque ad illos.
Idem ad colosenses: Permanete in fide fundati & stabiles &
immobiles a spe Euangelii quod audistis quod prædicatum
est in uniuersa creatura quæ sub cælo est. Cuius factus sum
ego Paulus minister qui nunc gaudeo in passionibus pro no
bis: & adimpleo ea quæ desunt passionũ christi in carne mea
pro corpore eius quod est ecclesia: Idem ad Thesalonicenses
Nemo moueatur in tribulationibus istis: Ipsi scitis quod in
hoc positi sumus: Nam cum essemus apud uos prædiceba-
mus uobis passuros nos tribulationes: sicut & factum est:
& scitis: Idem ad Thimotheum: Non dedit nobis deus spi-
ritum timoris sed uirtutis & dilectionis & sobrietatis: Noli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

itaque erubescere testimonium domini nostri neque me uin-
ctum eius: sed conlabora in euangelio secundum uirtutem
dei: & paulopost ob euangelium hæc patior: sed non cõfun-
dor: Scio enim cui credidi: & certus sum quia potens est de-
positum meum seruare in illum diem. Item post pauca. In
euangelii prædicatione laboro usque ad uincula quasi male
operans: sed uerbum dei non est alligatum: ideo omnia sub-
stineo ꝓpter electos ut & ipsi salutem consequantur: q̃ est in
christo iesu cum cælesti gloria fidelis sermo. Nã si commor-
tui sumus: & cõuiuemus: si sustinebimus & conregnabimus
Si negauerimus & ille negabit nos. Si uero nõ credimus: ille
fidelis ꝑmanet: negare seipsum nõ potest. item scis quales ꝑ-
secutiones & passiones sustinui Antiochiæ Byconiæ: lystris:
& ex oĩbus eripuit me dominus. Et omnes qui pie uolunt ui
uere in christo iesu persecutionẽ patiuntur. Similiter chorin
thiis Semper mortificationẽ iesu in corpore nostro circunfe-
rimus: ut & uita iesu in corporibus nostris manifestetur. Sẽ-
per. n. nos qui uiuimus in mortem tradimur ꝓpter Iesum: ut
& ita iesu manifestet᷑ in carne nostra mortali. Vnde galathis
Ego stigmata domin iesu in corpore meo porto. Rursus co
rinthiis. Puto nos apostolos nouissimos deus ostendit: tanq̃
morti destinatos quia spectaculũ facti sumus huic mũdo &
angelis & hominibus. Et post pauca usq; in hanc horam esu
rimus & sitimus & mundi sumus: & colaphis cedimur: & in
stabiles sum⁹: & laborãus oꝑantes mãib⁹ nr̃is. s. cõparãdi ui
ctus gr̃a. Nunq̃. n. uoluit aliẽo labor̃ uiuer̃ & sequit᷑. Maledi
cimur & bñdicim⁹: ꝑsecutionẽ patimur & substinẽus: blasfe-
mãur & obsecrãus. tanq̃ purgamẽta hui⁹ mũdi facti sum⁹ oĩ
um ꝑipsima. i. rudera atq; sordes. idẽ ro. Gloriãur ĩ tribulatiõi
b⁹ sciẽtes ꝙ tribulatio patiẽtiã gignit: patiẽtia ꝓbationẽ: ꝓba
tio uero spem. spes autẽ non confundit᷑: q charitas dei diffusa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus ē nobis: Similiter galathis. absit ut glorier in alio nisi in cruce domini nostri ihesu christi: per quem mihi mundus crucifixus ē & ego mundo. Itē cum christo affixus sum crucii uiuo autem iam non ego: uiuit uero in me christus: Sed audi rursus quid Romanis dicat: non accepistis spiritum seruitutis iterum in timore: sed accepistis spiritum adoptionis filioꝝ ī quo clamamus abba pater: ipse enim spiritus testimoniū reddit spiritui nostro quod sumus filii dei. Si aūt filii & hæredes : hæredes quidē dei: cohæredes aūt xp̄i: si tamē cōpatimur ut & cōglorificemur. Existimo enī quod non sunt condignæ passiōes huius tēporis ad futurā gloriā: q̄ in nobis reuelabit᷑. Nam expectatio creaturæ reuelationē filioꝝ dei expectat. Idem corinthiis si mortui non resurgunt: cur nos periclitamur omni hora? Quotidie morior pp uestrā gloriā fratres: quā habeo in xp̄o Ihesu dn̄o nostro. Quod secundū hoīem ad bestias pugnaui ephesi: quid mihi prodest si mortui nō resurgūt. Rursus tribulamur fratres pro uestra exhortatiōe & salute: q̄ operatur in uobis tollerantiā earūdem passionū: quas & nos patimur: ut spes nostra firma sit pro uobis scientes quod sicut socii passionū estis: sic eritis & consolationis: Non enī uolumus ignorare uos fratres de tribulatione nostra : q̄ facta est nobis in asia: quoniā supra modū grauati sumus. Item superabundo gaudio in omni tribulatiōe nostra. Nā & cum uenissemus in macedoniā nullam requiem habuit caro nostra: sed oēm tribulationē passi sumus: unde ephesiis ait. Ego paulus uinctus christi Ihesu pro uobis gentibus obsecro ne deficiatis ī tribulationibus meis pro uobis q̄ ē gloria uestra : deniq; ait se pro christo legatione fungi in catena. philippensibus ait se oīa: quāuis maxima nihili pender᷑ & ut stercora exstimare ut christū lucret᷑: sociisq; sit passionis eius configuratus mor

ti eius ad eius resurrectionē promerendā. Itē cōuersatio nr̄a i cælis est. Vnde etiā saluatorē expectamus dn̄m nostrū iesum xp̄m: qui reformabit corpus humilitatis nostræ: configuratū corpori claritatis suæ: secundū opationē suā qua possit ēt subĳcere sibi oīa. Itaq; fratres mei carissimi & desideratissimi gaudiū meū & corona mea sic state in dn̄o carissimi. Thesalonicēsibus aūt. Vos quoq; imitatores nr̄i facti estis & dn̄i excipientes uerbū ī tribulatione multa cū gaudio spirit9 sancti. Scitis fratres ītroitū nr̄m ad uos inanē nō fuisse: sed ante passos contumeliisq; affectos sicut nostis ī philippis: magna cū fiducia & sollicitudīe ī dn̄o uobis euāgelium p̄dicasse. Facti estis imitatores ecclesiaꝝ dei q̄ sunt ī iudea ī xp̄o iesu. Eadē enim passi estis & uos a cōtribulib9 ur̄is: q̄ & ipsi a iudeis: cōsolati sum9 ī uobis fratres in omni tribulatione & necessitate nr̄a puestrā fidē: quoniā nunc uiuim9 si uos statis ī dn̄o. Aebræos præterea ita cohortat'. Rememoramini pristinos dies ī qb9 ī luminati magnum certamen substinuistis passionum & ī altero q̄dem ob ꝓpriis & tribulationib9 spectaculum facti: in altero āt socii taliter conuersantium effecti. nā & uincti cōpassi estis & rapinā bonoꝝ ur̄oꝝ cum gaudio suscepistis: cognoscentes uos meliorē hr̄e & manentē substātiā ī cælis. Nolite itaq; amittere fiduciā uestrā: q̄ magnā habet remunerationē. Itē habentes igit' pontificē magnum q penetrauit cælos iesum filiū dei teneam9 confessionē. Itē & nos tantā habentes īpositā nubem testium deponentes oē pondus & circundās nos peccatum p patientiā curram9 ꝓpositum nobis certamen aspiciētes inauctorē fidei & consumatorē iesum: q proposito sibi gaudio substinuit crucem confusione contēpta: atq; ī dextera sedis dei sedet. Sed nescio quo spiritu ad illa q̄ ad corinthios scribit redire cōpellor. Ego ī laborib9 plurimis ī carcerib9 abundāti9 ī plagis supra modū: ī mortib9 fr euenter a iudæis q̄nquies q̄dra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

genas unā min9 accepi. Ter uirgis cæsus sum: semel lapidat9 sum. Ter naufragiū feci nocte & die ī ꝓfundo maris fui in itineribus sæpe: ꝑiculis fulminū ꝑiculis latronum: ꝑiculis ex genere. ꝑiculis ex gētibus ꝑiculis ī ciuitate: ꝑiculis in solitudine ꝑiculis in mari: ꝑiculis in falsis fratribus in labore & in erūna: in uigiliis multis ī fame & siti in ieiuniis multis. ī frigore & nuditate ꝓter illa q̄ extrinsecus sunt īstātia mea quotidiana sollicitudo oīum ecclesiaꝝ. Quis infirmat͛: & ego nō īfirmor: qs scādalizat͛: & ego non uror. Si gloriari oportet q̄ infirmitatis meæ sunt: gloriabor. Deus & pr̄ dn̄i nr̄i iesu xp̄i scit qui est bn̄dictus in sæcula: qᵈ nō mētior. Damasci ꝓposit9 gētis arethe regis custodiebat ciuitatē damascenoꝝ ut me cōprehēderet: & ꝑ fenestrā in sporta demissus sum ꝑ muꝝ: & sic effugi manus ei9. Laudat quin ēt corinthios qᵈ substineāt siquis in seruitutē r edigit: siquis deuorat siquis accipit: siquis extollit͛ siquis in faciē cedit. Qᵈ aūt ipse nō pro sua sed pro sola xp̄i gloria cōtēderet sic aperit. Inter uos ali9 dicit: ego quidē sum pauli ali9 ego ipsi9 apollo: nōne sic hoīes estis: quid enī ē apollo. quid uero paulus. ministri eius cui credidistis & unicuiq; sic dn̄s dedit. Ego plātaui apollo rigauit: sed de9 incrementū dedit. Itaq; neq; qui plātat est aliquid: neq; qui rigat: sed qui īcrementū dat deus. Qui āt plātat & qui rigat unū sunt. Nemo igit͛ in hoīb9 gloriet͛. Oīa. n. ur̄a sunt siue paulus siue apollo siue cephas siue mūdus siue uita siue mors siue p̄n̄tia siue futura: oīa ur̄a sunt: uos āt xp̄i xp̄s aūt dei. Sed audi & illud caritas non quærit q̄ sua sunt oīa sufert: oīa credit: oīa sperat oīa substinet: caritas nunquā excidit Hinc simile illud iohannis. Timor nō est in caritate: sed ꝑfecta caritas foras timorē emittit. Concludam9 iā uerba pauli. Cū epistola ad timotheū. In hoc laboram9 & maledicimur quia speramus in deū uiuum: fidelis sermo & omni acceptione dignus: quia xp̄s iesus uenit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

in hunc mundũ ut peccatores saluos faceret: quorũ prim9 ego sum. Sed ideo misericordiam consecutus sum ut i me primo ostẽderet: xp̃s iesus oẽm patientiã ad instructionẽ eorũ q credituri sunt illi in uitã æternã: regi sæculorũ imortali inuisibili soli deo honor & gloria i sæcula sæculorũ: hæc paulus apostolus Iohãnes quoq; apostolus i apocalipsi se testem & participem passionũ xp̃i appellat. & quosdã populos ad patientiam cohortat̃. Multos de patiẽtia ualde cõmendat in epistolis similiter: similiter & alii apostoli atq; euãgelistæ. Scribit deniq; lucas euãgelista q̃ apostoli a iudæis cæsi exultãtes incedebãt: quia digni habiti essent q pro xp̃i noĩe iniurias paterent̃. Insup q̃ cõstituerũt nihil iter se suosq; ꝓpriũ possideri & administrationẽ bonorũ ab apostolis alienã esse uoluerũt: addit cũ Cornelius qui dũ adorare Petrũ uoluisset a petro icrepitũ prohibitũq; fuisse. Præterea cũ lycaoniẽses pp miracula Paulo & Barnabæ tanquã diis ĩmolare uellent ab ipsis nõ fuisse ꝑmissos. Ioãnes quoq; in apocalipsi se adorari ꝓhibuit. Ex quo patet apostolos nõ suũ cõmodũ uel honorẽ sed solã xp̃i gloriã quæsiuisse. Si quis igit̃ finxisse apostolos suspicatur is aut hæc & similia nunquã legit aut delirat.

Discipuli xp̃i a nemine fuerunt decepti. Cap. VII.

d Iscipuli xp̃i eorũq; sectatores longe manifestiora maioraq; miracula uiderũt: q̃ nos qui quãuis i hac religione nati educatiq; simus: tñ nõ tãtũ ꝓ re nobis cõsueta laborarem9: q̃tũ illi ꝓ noua & q̃si ut ita loquar mõstruosa laborauerũt q̃ q̃to monstruosior apparet tãto clariorib9 signis portẽtisq; ab initio: ut crederet̃ idiguit. Nã quis facile credat adolescẽtẽ quẽdã i litteratũ fabri ut putabat̃ filiũ mẽdicũ ifami supplicio publice interẽptũ: eẽ diuinã ipsã mentẽ: q̃ semp in deo ẽ: p quã cũcta fiũt semp atq; regunt̃. Q̃d de nullo unquã alio creditũ ẽ unde ut Lucas euãgelista scribit: cũ paulus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

apostol9 hac de re coram agrippa rege ac portio festo iudeæ præside disputaret festum exclamasse: insanis o paule multæ litteræ te insanire cōpellunt. Huc tendit etiā illud Tertulliāi ad romanos iudices. Hæc & nos risimus aliquādo de uestris sumus: fiunt nō nascunt christiani. Putandū est igit illos qui hæc asserebant & qui fidē asserentibus adhibebant miracula palā deo digna uidisse: hinc Paulus ad chorinthios: Iudæi signa petunt: græci sapientiā quærūt: nos autē prædicāus christum crucifixum: iudæis quidē scandalū gentibus aūt stultitiam: ipsi autem cōuersis iudæis atque græcis christū dei uirtutem & dei sapientiā: Quia quod stultū ē dei: sapiētius est hoībus: & quod infirmum ē dei fortius ē hoībus: solis miraculis & illis quidē manifestissimis adduci potuit paul9 uir nobilis potens sapientissimus atque fortissim9: ut ex acerrimo christianorum hoste repente acerrim9 defensor euaderet: totque incōmodis se spōte subiiceret ob solū christi amorē quot nemo queat enūerare: Vere enim apud lucā de9 prædixit uas electionis est mihi iste ut portet nomen meū corā gentib9 & regibus & filiis israel: ego eni ōdā illi q̄ta oporteat eū pati p noīe meo: Nullo igit pacto credendū est xp̄i præcones alicuius p̄stigiis fuisse deceptos: Scripta eni & gesta tā discipulorum xp̄i q̄ eorum qui eo tpe subito & maximo cū periculo disciplinā hmōi receperūt: testant apud uiros sāe mentis primitias xp̄ianorum fuisse tales ut neq; uoluerit decipe neq; decipi ullo mō potuerint. Quid causæ fuit ut multi tā iudæi q̄ gentiles i q̄libet disciplina eruditissimi: multiq; diuites dimissis rōnib9: oblectamentisque suis mallent cū rusticis illis mendicisque xp̄i discipulis crudeliter mori q̄ cū mundi delitiis uiuere. Audiāus diuinū illum uirum Tertullianū Carthaginensem in apologia ad romanos iudices ita clamātem. Sed hoc agite boni præsides, cruciate torq̄te dānate atterite nos. p̄batio est. n. inocen-

tiæ nr̃æ iniq̃ta ſuã. ideo nos hæc pati de9patiť. Nã & proxĩe
ad lenonẽ dãnando chriſtianã potius q̃ ad leonẽ confeſſi eſtiſ
labẽ pudicitiæ apud nos atrociorem oĩ pœna & oĩ morte re-
putari. Nec quicq̃ tamẽ proficit exquiſitio crudelitas ueſtra.
Illecebra ẽ magis ſecte: plures efficimur quotiẽs metimur a
uobis. Semen ẽ ſanguis xp̃ianoꝝ: oĩa impleuimus. Ac ſi non
apud iſtã diſciplinã magis occidi liceret q̃ occidere potuim9
& inermes nec rebelles: ſed tantũmõ diſcordes ſolius diuortii
inuidia aduerſuſ uos dimicaſſe. Si. n. tãta uis hoĩum in aliquẽ
orbis remotiſſimũ locũ abrupiſſet: a uobiſ ſuffudiſſet utique
dominationẽ ueſtrã tot amiſſio ciuiũ: imo etiam & ipſa deſti
tutione puniſſet: procul dubio expauiſſetis ad ſolitudinẽ ue-
ſtram ad ſilentiũ reꝝ: & ob ſtuporem quendã quaſi mortuæ
urbis quæſiſſetis q̃bus imparetis. Nã pene omnes ciueſ xp̃ia-
nos habetis. Origeneſ quoq; in quarto periarcon libro inq̃t:
innũerabileſ in ſingulis mundi regionib9: hoĩes relictiſ pa-
triis legibuſ xp̃ianã legem ſubito ſuſcepiſſe: omniaq; tormen
torũ genera & mortem in eius gloriã libentiſſime & tuliſſe:
& quottidie ferre. Iã uero ſi numerare uellẽ milia uirorum in
qualibet doctrina philoſophia præſertim excellentiũ: q̃ chri
ſti diſcipulorũ diſcipuli ſucceſſoreſq; fuerũt: & longo ordine
uſq; ad iuliãi im̃patoris t̃pa inter gladioſ igneq; chriſtum ſan
ctimonia uoce litteris diuturno labore periculo morte defen
derunt: op9 cogerer haud breue cõponere: ut de mille milib9
oratoꝝ philoſophorũq; taceã: qui apud græcos barbaroſ &
latinos p9 iulianũ totã uitã ſctiſſime in xp̃ião ope cõſũpſerũt.

Xp̃iana religio in ſola dei uirtute fundata ẽ. Cap. VIII.

ſI christiana religio haud quaq̃ fundata fuit in poten-
tia uel ſapiẽtia hũana: uel uoluptate: imo uero inui-
tis & cõtra nitentib9: paſſim multis potẽtib9 doctiſq;
uiris & hũanis oblectamentiſ tã ſubito exorta eſt: tã repente

p uniuersũ orbem ꝑpagata. Vñ ad ro. scribit paul⁹ fidem eo/
rũ in uniuerso mũdo ãnũciari: & ad colosen. Euãgeliũ ĩ uni/
uerso mũdo esse. Ioannes quoq;: quod natũ est ex deo uincit
mundũ. Hæc est uictoria q̃ uincit mundũ fides nostra. Ne/
cessariũ est hãc ipsam religionem in ptãte: sapia: speq; diuia
fuisse fundatã. Quid ꝙ multis ãte sæculis lõgo ordine a plu
rimis prophetis atq; sybillis singula hæc p̃dicta fuerunt: qđ
in sequentib⁹ oñdem⁹. Quid ꝙ Xp̃s uitæ magister mortem
suã persecutionem aduersum discipulos suos ubiq; futuram
propagationem ĩmutabilitatemq; religionis suæ miserabilem
iudæoꝝ ruinã breui uenturã: gentiliũ cõuersionem: iudeorũ
quorundã pertinaciã usq; ad mundi finem duraturã: tũ ipse
prædixit: tũ discipulos suos inspirauit ut dicerent. Atque id:
quod mirabile est Xp̃s obsidionem in sabbato futurã: & exiti
um fame ferroq; a gentilib⁹ inferendũ atq; stragem inauditã
captiuitatem p̃terea iudeoꝝ in omnes gentes nõ aliter ãte pre
scripsit: quã iosephus scripsetit post ruinã. Præterea ope præ
cium est audire q̃ conctione usus ẽ: & iesus & quisq; discipu/
lorũ suoꝝ ad auditores ꝑsuadendos: Date uestra oĩa paupe/
ribus: charissimos uestros respuite: porrigite genas percuti/
enti: benefacite inimicis: uitã hãc oĩaq; ei⁹ oblectamenta ꝑ ni
hilo habetote. abnegate uosmet ipsos. crucem hanc nostrã:
crucem terribilem substinete. sequamini nos q̃primum pre/
camur. Si. n. nos seqmini proculdubio q̃cũq; a mortalib⁹ ma
la existimant̃ p omnem uitã subibitis. Hæc illi ꝑ suasiõem dis
suasiõis oĩs undiq; plenã. An putãus demosthenem ciceronẽ
q; hac rõne qcq̃ ꝑsuadere cuiq̃ potuisse: persuasit tñ cõctio il/
la: imo cõcionator subito multis magnisq; uiris. At unde fa/
ctũ est illud oĩ miraculo mirabilius. Siqdem ut testant̃ q au
dierũt loqbat̃ ies⁹ nõ sicut scribæ & pharisei: sed tanq̃ ptãtem
hñs. Persuasum ãt illis usq; adeo fuit ut xp̃i sectatores ipsum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

plusq̄ hūanæ naturæ secūdū se possibile est sp amauerit. Qd qdem nullo mō negabit q uacua mente illoꝝ opera & scripta considerauerint. Totū uero id ē diuinū. Si quis ē qui dubitat legat & relegat diligēter prophetaꝝ euāgelistaꝝ: aposto lorumq; libros: legat & eoꝝ qui illos eo tpe secuti sunt cōmētaria. Veritas hui9 rei protinus elucebit: in illis enī noua uis est: singularis quoq; simplicitas: sobrietasq; & ardor: grauitas ꝓfunditas & maiestas. Quod qdem indicat neq; diuinā ab illis uim flāmāq; abesse: neq; ueritatē ipsam uerboꝝ fuco neque uī diuinā hūanis machinis indigere. Adde ꝙ in tot ueteris nouique testamēti uolumibus nihil usq̄ nisi cōsonum reperitᷣ: quod cæteris nō est concessum maximūq; ē diuinæ ueritatis indiciū: hēnt scriptores illi nescio qd piū & augustum atq; id quod mirabile ē inter se quidē cōe a cæteris oib9 penitus alienū: quod significat oīb9 illis deū præ cæteris aspirasse Quid dicēus ad hoc ꝙ cū cæteri oēs scriptores ambigant & uacillēt: illi tñ nihil usq̄ dubitāt: sed tāta proh de9 oīpotens: certirudine loquuntᷣ: q̄ta fortitudine durissima q̄q; pegerūt. Audi piscatorē illū ioānē euāgelistā: Quod fuit ab initio qđ audiuim9: quod uidim9 oculis nr̄is: qđ inspexim9: & manus nr̄æ cōtractauerūt de uerbo uitæ: & uita ipsa innotuit. & uidimus & testāur: & ānūciāus uobis uitā æternam. Quæ erat apud patrē & apparuit nobis: qđ uidim9 & audiuim9: & annunciam9 uobis: ut & uos societatē hēatis nobiscū & societas nr̄a sit cū patre & filio ei9 iesu christo. Et hæc scribim9 uobis: ut gaudeatis: & gaudiū uestꝛꝝ sit plenū. & hæc ē ānūciatio q̄ audiuim9 ab eo: & ānūciam9 uobis: ꝙ de9 lux ē: & tenebræ ī eo nō sūt ullæ. Rursi9 ī iis cōsidera q̄ta affirmatōe loquatᷣ. Deus testificat9 est de filio suo: & hoc ē testīoniū: ꝙ uitā æternā dedit nobis de9: & hæc uita in filio ei9 est qui hēt filiū hēt uitam: qui non habet filium dei: non habet uitam: hæc scribo uobisut sciatis quod uitam habetis æternam qui creditis in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

noīe filii dei: & hæc est fiducia quã habem9 ad deum: quoniã quodcunq3 petierim9 secundum uoluntatẽ ei9 audit nos & sci mus q audit nos qcquid petierim9: scim9 q habem9 petitio nes quas postulam9 ab eo: scim9 qd q natus ẽ ex deo nõ pec cat: sed generatio dei conseruat eũ: & malign9 non tãgit eum scim9 q ex deo sumus: & mundus tot9 ĩ maligno posit9 est: & scim9 q fili9 dei uenit: & dedit nobis sensum: ut cognosca- mus uer deum & simus ĩ uero filio ei9: Hic est uerus de9 & uita æterna: Itẽ tres sunt q testimoniũ dant ĩ cælo. Pater uer bum & spirit9 & ii tres unũ sunt & tres sunt: q testimonium dant ĩ terra. Spirit9 aq & sanguis. Si testimoniũ hoĩum acci pim9 testimonium dei maius est nolite mirari fratres si odit uos mundus: nos scim9 q trãslati sumus de morte ad uitã. Rursus ĩ hoc cognoscimus q ĩ deo manemus & ipse ĩ nobis quoniã de spiritu suo dedit nobis: & nos uidimus & testifica mur q pater misit filiũ suũ saluatorẽ mundi: & nos cognoui mus & credidimus ueritati quã habet deus ĩ nobis is. Itẽ ali- bi. Qui uidit testimoniũ phibuit: & uer est testimonium ei9 & ille scit quia uera dicit. Item hic est discipulus qui testimo- nium phibet de his & scripsit hæc. & scimus ei9 testimonium uer esse. Sed uide insup q̃ta asseueratione proclamet. In prin cipio erat uerbum & uerbũ erat apud deũ & deus erat uerbũ hoc erat ĩ principio apud deum oĩa p ipsum facta sunt & sine ipso factum est nihil. qd factum est ĩ ipso uita erat & uita erat lux hoĩum: lux ĩ tenebris lucet & tenebræ eã non cõprehende runt. Rursus alibi. Nunc clarificatus est fili9 hoĩs & deus cla rificatus est ĩ eo. Si deus clarificatus est in eo & deus clarifica bit eã in semetipsos & cõtinuo clarificabit eũ. Nescio qs pos- sit simplicius quicquã pnunciare simul & efficatius affirma- re. Concludemus uerba iohãnis: cum hac eius ĩdubitata sñia Ego uos in ueritate diligo & non ego solus: sed oẽs qui cogno

uerunt ueritatē pp ueritatem q̄ permanet in nobis: & nobiscū erit in æternū. Iacobus duodeci tribubus dispersis ita loquit̄ Omne gaudiū existimate fratres mei cū in tētationes uarias incideretis sciētes q̄ probatio fidei uestræ patientiā gignit patientia aūt opus perfectū habet ut sitis & perfecti & ītegri in nullo deficiētes. Si quis aūt uestrum īdiget sapiētia postulet a deo qui dat oībus affluēter: & nō īproperat & dabitur ei: postulet aūt in fide nihil hæsitās & paulo post. Omne datū optimum & omne domū pfectum desursum est descēdēs a patre luminū: apud quem nō est trāsmutatio nec uicissitudinis obumbratio. Voluntarie enim genuit nos uerbo ueritatis ut simus initium aliquod creaturæ eius audiam9 & petri fiduciam. Vos genus electum regale sacerdotium gens sancta populus acquisitionis ut uirtutes annūcietis ei9 qui de tenebris uos uocauit ī admirabile lumē suum. Nolite trepidare sed cōmunicātes xp̄i passionib9 gaudete: ut ī reuelatione ei9 gloriæ gaudeatis exultātes. Si ex pbamini in noīe xp̄i beati estis: quoniā quod est honoris gloriæ & uirtutis dei: & qui est ei9 spiritus sup nos requiescit. Seniores ergo qui ī uobis sunt obsecro consenior & testis xp̄i passionū qui & ei9 quæ est in futuro reuelanda est gloriæ cōmunicator pascite qui in uobis est gregē dei prouidentes nō coacti sed spontanee sed secundū deū. Deus autē omnis gratiæ qui uocauit nos ī æternam suā gloriā in xp̄o ihesu modicum passos ipse pficiet: confirmabit consolidabitq; ipsi gloria & īperium in sæcula sæculoꝝ amen. Idē alibi: Nō enim īdoctas fabulas secuti notā facim9 uobis dei nostri iesu xp̄i uirtutē & præscientiā: sed magnitudinis illi9 speculatores effecti. Considerare præterea decet spē claritatē: firmitatemq; pauli: habentes talē spē multa fiducia utimur. Dominus quidē spirit9 est: ubi autē spirit9 domini ibi libertas. Nos uero omnes reuelata facie gloriā domini speculantes in ean-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

dem imaginem transformamur a claritate in claritatem tan-
quã a domini spiritu. Ideoq; habentes hãc administrationem
iuxta q̄ misericordiã consecuti sumus non deficim9 sed abdi-
camus occulta de decoris non ambulãtes ĩ astutia: neq; adul
terãtes uerbum dei sed ĩ manifestatione ueritatis cõmendãtes
nos metipsos ad oẽm consciẽtiã hoium corã deo. Quod si ẽt
opertum est euãgelium nostrum in iis qui pereunt est oper-
tum ĩ quib9 deus hui9 sæculi excæcauit mentes ĩfidelium: ut
non fulgeat in eis illuminatio euãgelii gloriæ xp̄i qui est ima-
go dei. Non enim nos metipsos prædicamus sed iesum xp̄m
dominum nostrum: nos autẽ seruos uestros p̄ iesum. Quo-
niam deus qui dixit de tenebris lumẽ splendescere illuxit ĩ cor
dibus nostris ad illuminationẽ scientiæ claritatis dei ĩ faciem
xp̄i iesu: habem9 autem thesauꝝ istum ĩ uasis fictilib9 ut sub
limitas sit uirtutis dei & nõ ex nobis: in omnib9 tribulationem
patimur sed non angustiamur attenuamur sed non destitui-
mur: persecutionẽ patimur sed non delinquimur: deicim9 sed
non perim9 & paulopost. Scim9 enim q̄ qui suscitauit iesum
& nos suscitabit cũ iesu: propter quod non deficimus. Sed li-
cet is qui foris est noster homo corrũpatur: tamẽ is qui intus
est renouat̃ de die in diem. Id eni quod in presenti est momen
taneum & leue tribulationis nostræ supra modum ĩ sublimi-
tate æternum gloriæ pondus operat̃ ĩ nobis. Non contẽplan
tibus nobis quæ uident̃ sed q̄ non uident̃. Quæ enim uident̃
temporalia sunt. quæ autẽ non uident̃ æterna sunt. Scim9 eni
q̄ si terrestris dom9 nostra hui9 habitationis dissoluat̃ ædifi
cationẽ ex deo habem9 domum non manu factam: sed æter
nam ĩ cælis: hæc ad corinthios. Thimoteum uero sic admo-
nuit: Vigila ĩ oibus & labora: opus fac euangelistæ: mysteri-
um tuum imple. Sobrius esto ego eni iam ĩmolor: & tempus
meæ resolutionis instat bonum certamẽ certaui cursum cõsu

mauit: fidem seruauit: in posterum reposita est mihi corona iustitiæ: quã reddet mihi dñs in illa die iustus iudex non solum aũt mihi sed oĩbus qui diligunt eius aduentum in his uerbis uaticinatus est præsens sibi ĩminere martyrium: quod breui secutũ est. Non possum me cõtinere quin his adiciam quam certa asseueratione quãtaq; maiestate in epistola ad hebreos æternã filii dei generationẽ uimq; cecinerit. Multifariã multisq; modis olim deus loquẽs patrib9 ĩ prophetis nouissime diebus istis locutus est nobis in filio: quẽ constituit hæredẽ uniuersorum per quẽ fecit & sæcula qui cũ sit splendor gloriæ & figura substantiæ eius portãsq; omnia uerbo uirtutis suæ purgationẽ peccato℞ faciens sedet ad dexterã maiestatis in excelsis tãto melior angelis effectus quãto differenti9 præ illis nomen hereditauit. & q̃ sequunť: de eodẽ filio dei in sequẽtibus dicit. Viuum ẽ enim uerbũ dei & efficax & penetralib9 omni gladio ancipiti ꝑtingens usq; ad diuisionẽ animæ ac spirit9 cõpagum quoq; & medulla℞ discretor cogitationum & intẽtionum cordis: nõ est ulla creatura inuisibilis in cõspectu ei9 oĩa nuda & aperta sunt oculis eius ad quod uobis ẽ sermo ad colosenses: fili9 est imago dei inuisibilis primogenit9 oĩs creaturæ quia in ipso cõdita sunt uniuersa ĩ cælis & ĩ terra uisibilia & inuisibilia siue troni siue dñationes: siue principat9: siue ptãtes: oĩa p ipsum & in ipso creata sunt: & ipse est ante oẽs & oĩa in ipso cõstãt: & ipse ẽ caput corpis ecclesiæ q ẽ principiũ priogenit9 ex mortuis ut sit ĩ oĩb9 ipse primatũ tenẽs: qa ĩ ipso cõplacuit oẽm plenitudinẽ dĩnitatis ĩ habitarẽ: & p eũ recõciliari oĩa ĩ ipm pacificãs & p sanguinẽ crucis ei9 siue q ĩ cælis siue q̃ in terris sunt. Sed ne cogar lõgi9 ꝓgredi p ea q̃ de filio dei mirãda ĩ epist. ad ephesios: ad colosenses ad philipẽses: ac de spũ scõ ad corĩthios: deq; ceteris theologiæ mysteriis alibi tãq oracula firmissima fundit: uno uerbo cõprehẽdã. Si quis diligen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ter sacras litteras legerit christianã legẽ diuina uirtute cõstar fateri coget̃. Si quidem nostri heroes stabiles hærent immobili fundamento: clari mente uoluntate feruentes: uerbis simplices atq; certi actione indefessi inuicti proposito. Cæteri anxie nimium ratiunculas p ambages aucupant̃: atque ut inqt Dauid tanq̃ impii circuitu quodã oberrant: neque sui: neque alio℞ duces sufficientes. Deniq; si religionis maxime ꝓpria ẽ puritas hæc certe diuinissima est: q̃ neque uiles posterio℞ iudeorũ supstitiones & spurcissima talmut deliramenta: neque obscœnas & iniquas gentilium fabulas: neq; abhominabiles maumethensiũ licentiã & alcorani ineptias admittit: q̃ neque terrena præmia: ut leges aliæ: sed cælestia pollicet̃: neque aduersarios fidei legisque suæ interfici iubet: queãdmodũ iussit talmut & alcoranũ. Sed uel rõne doceri uel oratione conuerti: uel patientia tolerari: Quæ ut in primitiis christianorũ re ipsa manifestissime apparuit: non mõ amputat uitia: sed extirpat q̃ uirtutes persuadet opando prius q̃ suadendo. Talis enim illo℞ condictio sorsq; fuit ut nõ aliter psuadere potuerint q̃ & uirtutes & miracula exercẽdo. Virtutes præterea ñ ambitionis aut uoluptatis aut trãquillitatis hũanæ: sed dei solius gratia ardẽter exercet̃: totumq; hunc mundũ pessundat: & pro nihilo habet ut mundũ alterum consequatur.

Auctoritas Xp̃i nõ ab astris: sed a deo ẽ. Cap. IX.

c Ommunem religionẽ neq; a stellis: neq; ab hoibus quibusdã neq; a morbo eẽ: sed a deo atque humanæ spẽi cõi natura in theologia nostra probauimus: ĩ presentia uero xp̃ianã legem nõ esse: seruariq; a fato quodã syderum breuiter sic ostendim9. Aduentus xp̃i tanq̃ diuinus ab initio mundi prædictus a prophetis: sybillisq; fuit nõ ĩ astrologia peritis sed diuinitus ĩspiratis. Adde q, solent sphæræ cælestes tanq̃ causæ uniuersales atq; remotæ particulares in ter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ris effectus nõ absq; cõmodis quibusdã mediis ad finẽ pduce
re humana uero oĩa non modo nõ subministrarunt cõmode
xp̃ianis: sed annos trecentos prorsus aduersata fuisse tradunt
Vnde cum paul9 apud lucam romæ disputãs cum iudæis di
xisset ꝓpter spem israel cathena hæc circũdatus sum subiũxe
runt iudæi: compatum habem9 huic sectæ ubiq; contradici.
Ob hoc ipsum sic exclamauit tertullian9: Cum odio sui ce-
pit ueritas simul ut apparuit inimica ẽ. Tot hostes eius quot
extranei & quidẽ ꝓprie ex emulatiõe iudæi: ex cõcussione mi-
lites: ex natura ipsi etiam domestici nostri: quotidie obsidere
mur quotidie ꝓdimur in ipsis plurimũ cetibus & congrega-
tionib9 nostris deprimimur: Itẽ: Veritas nihil de sua causa
deprecat': qa nec de conditione mirat'. Scit se peregrinã in ter
ris agere iter: extraneos facile inimicos ĩuenire Cæteꝝ genus
sedem: spẽ gratiã: dignitatẽ in cælis habere: unum gestit iter-
dum ne ignorata dãnetur. Quid. n. iniqui9 quã ut oderint ho
mines quod ignorant ẽt si res meretur odiũ. Ita utrũq; ex al-
terutro redarguimus: & ignorare illos dũ oderunt & iniuste
odisse dum ignorãt hæc ille. Præterea corporales causæ leges
uel uoluptuosas: uel ambitiosas: uel certe nõ plusquã ciuiles
ĩducunt: xp̃iana lex oĩa hæc damnat: uel superat. Itẽ sphæræ
cælestes non alti9 infũdere desiderium possunt: quã cælorũ
xp̃iana pietas cælestes spernit spheras atq; transcẽdit: deũque
adorat solũ super cælũ ut pote quæ non nascat' a cælo cælesti
bus ue spiritib9: sed a solo supcælesti deo. Innumerabiles ho-
mines apud omnes gentes ꝓ christi noĩe libẽter se uulnerib9
certeq; morti solius diuinæ beatitudinis gratia obtulerũt quã
do alias talia cælestis motus effecit certamina. Quis sapiens
unquã potuit doctrinã suã sola pietate ad uniuersum orbem
spargere? Ac deus ob solã uirtutẽ uel aduersante prisca cõsuc
tudine atq; potẽtia ubiq; credi. Si hæc a siderib9 ꝓficiscerent'

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

profecto alius quoque eãdẽ aut similem stellarꝝ necessitatem nascens habuisset. Quodnã fatũ uniuersi creatorem ipsum esse confirmauit: qui nullã esse fatorꝝ uim docuit: atque docet. Quomõ igitᷣ ipsum fatũ sibimet repugnat: & non esse seipsum predicat. hæc ita Eusebi9 confirmauit: qui predicationis euãgelice gratia: uel certarũt iã multis ãnis: uel etiã nunc certãt: quomõ ad unã uoluntatẽ & fidẽ & eandẽ uirtutẽ aĩ: uiuendiq; rõnem diuersis tpibus & tã multi nostra mẽoria cõpulsi sunt. Quis mẽtis compos credere unq̃ poterit iuuenes simul ac senes uiros & fœĩas: seruos & liberos: doctos atq; indoctos non in uno climate orbis: neque in eadẽ hora natos: sed ubiq; terrarꝝ & diuersis tpibus: siderib9 coactos unã & eãdem nouã atque inauditã doctrinã & quidẽ cũ periculo mortis patriis ritib9 anteposuisse: & uere philosophie dogmata: duriciẽque uidẽdi q̃ delicias maluisse: hec Eusebi9. Nõ igiᷣ audiendi sunt impii qdã & fati fatui assertores q in ipso christiane religionis initio ꝓnũciauerũt ipsam: cũ primũ ãnos trecentos sexagintaquinq; ĩpleuisset ruiturã: idq; ẽt quodã oraculo firmauerũt: neque audeat astrolog9 aliqs aliqñ eã defecturã pronũciare: q̃ non a tpali cœlorꝝ motu: sed ab eterna dei stabilitate depẽdet: q̃ ab ĩitio mũdi usq; ad octauiãi ĩpatoris tpa in ꝓphetarꝝ preconiis populorũq; expectatione rerꝝ similitudine consistit. Deĩde usq; ad nos ãnos iã mille & q̃dringentos septuagintaque & quatuor inuitis cælis: terrisque perdurat. Cuius persecutores primos. s. iudeos deus ob hoc ipsum: ut alias ostẽdemus exterminauit. Quã ad diuturna immaniq; gentilium hereticorũque persecutione defendit. Nunq̃ igiᷣ poterit religio hec aboleri: q̃ deũ uindicẽ habet atque custodem: etiã si male administretᷣ a suis: & crudeliter impugnetᷣ ab hostibus. Stat enim regente deo q̃ non minus a suis male tractatur q̃ alienis. Denique si prospere christianis res huma

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ne succedent: cerimonie non cessabunt. Si aduersa multa cõtingent: crescet tandẽ hec religio atque perficiet. Nam cũ extrema quadã & diuturna aduersitate qnondã orta: adultaq; fuerit: eadem necessario nutriet: ac prorsus implebitur.

Christi auctoritas absq; miraculis mĩme fuit. Cap. X.

Sed arguendi acriter illi mihi uident magnanime laurenti qui quottidie tã pertinaciter q̃ impudẽter noua ad fidẽ christi cõfirmandã miracula exigũt. Si.n. rara sunt: ꝑdigia sunt: si frequẽtissime fierent: uel artificiosa: uel naturalia uiderent. Sufficiat nobis scire mundũ olĩ nõ absq; mãifestis miraculis tã miraculose: tã miraculosa instituta & opa cepisse & ꝑtulisse. Quid q Xp̃m fecisse miracula gẽtiles iudei maumethẽses nobis concesserũt. Miracula de stella ab oriẽte eclypsi solis: ac terræmotu: templique scissione & alia multa multis hominum milib9 mãifesta discipuli Xp̃i tam in iudea q̃ alibi palã quotidie p̃dicabãt atque scribebãt. Atq; eo qdẽ tpe quo innũerabiles adhuc superãt eoꝝ qui cũ moriẽte Xp̃o uiui & iã adulti fuissent: redarguere discipulos illos oium reꝝ egenos nisi uera dixissent: facillime poterãt. Quonã pacto herodes facin9 tã abhominabile & ꝑiculosissimum ꝑpetrasset: qñ uidelicet tot ĩfantes: filiũq; suũ interemit: nisi nouo quodã & stupendo ꝑdigio fuisset ꝑterrit9. Quod qdẽ cum primũ perpetrauit ad Octauianum scriptum fuit. Audi Macrobium: Quũ audisset Augustus inter pueros quos in Syria herodes rex iudeoꝝ intra bimatũ iussit interfici: filium quoq; ei9 occisum ait: p̃stat herodis porcũ eẽ q̃ filiũ. O pe preciũ est audire primũ: de terræmotu inqt.n. Maxim9 terræ mẽoria mortaliũ extitit motus tyberii cæsaris principatu duodecim urbibus Asiæ prostratis: forsitan ille terræmotus fuit: qui in ihesu Christi contigit passione: tum quia dicit eum fuisse talem; ut nunquam sibi similis fuerit: Tum uero

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

quia in asia & Tiberio imperãte ubi.s. & quãdo passus ẽ xp̃s. Scribit Eusebius se legisse in cõmentariis ethnicorum q̄ anno Tiberii decimo octauo solis facta defectio: bythinia terræmotu cõcussa: & in urbe nycea ædes plurimæ corruerunt: quæ oĩa his cõgruunt: quæ ĩ passione saluatoris acciderunt. Scribit uero sup his & phlegro qui olimpia dum egregi9 supputator ẽ in tredecimo libro ita dicẽs. Quarto autẽ anno ducentesimæ secundæ olimpiadis magna & excellens inter oẽs quæ ante eã acciderũt defectio solis facta dies hora sexta ita ĩ tenebrosam noctẽ uersus: ut stellæ in cælo uisæ sint terræque motus in bythinia nicenæ urbis multas ædes subuertit hæc phlegro. Argumẽtum huius rei q̄ saluator hoc ãno passus sit euãgelium præbet Ioãnis in quo scribit. Post quintum decimum ãnum tyberii Cæsaris tribus annis dñm prædicasse iosephus ẽt uernaculus iudæorum scriptor circa hæc tẽpora die pentecosten sacerdotes primum locorum quosdã sonitus sensisse testat: deĩde ex adito tẽpli repentinã subito erupisse uocẽ dicẽtium trãsmigremus ex his sedib9 huc usque Eusebius. Quod autem xp̃s passus fuerit anno tyberii decimo octauo declarat etiã Lucas euãgelista qui anno tyberii quintodecimo xp̃m baptizatũ dicit ãno trigesimo iã propinquantẽ. Cõputat aũt Eusebi9 xp̃m anno quadragesimo secundo ĩperri augusti natum fuisse cepisse uero euãgelium prædicare anno Tiberii quintodecimo: Dionysius ariopagita philosophorum atheniensiũ præstãtissimus: & apollophanes ĩsignis sophista. naturaliũq; rerum scientia pollens eo die quo iesus occidit una apud heliopolim erãt hi tunc uiderunt lunæ globum extra coniunctionis tẽpus ab oriente soli mirabiliter incidentẽ atq; ipsum ab hora nona usque ad uesperã supra solis diametrũ mirabiliter obsistentẽ: incidentiãque eiusmodi usque ad solaris corporis finẽ peruenisse actum demũ ex aduerso diametri resilisse considerauerunt:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Cum uero hæc ꝑter oẽm naturæ ordinem cõtigisse manifeste cognoscerent: Dionysi9 prorsus obstupuit: & apollophanes conuersus ad Dionysiũ exclamauit ꝑclare dionysii hæ quidẽ sunt reꝝ uicissitudines diuinaꝝ. Hæc dionysi9 ariopagita scri bit ad sapientẽ polycarpũ. rogatq; eũ ut apollophanẽ ipm ad huc uiuentẽ & nondum xpianũ conueniat: q neq; sit negatu- rus illa ꝑter naturæ ordinẽ euenisse: neq; xpianã ueritatẽ asper naturus ulteri9: sed eã humiliter suscepturus. Lactãtius affir mat xpm cruci affixũ fuisse martii die. xx. Esculus aũt quidã astrologus q̃uis paꝝ religiosus asserit tñ astrologica Cõputa tione certũ esse ea die qua xp̃s cruci affixus est: solem i primo arietis gradu lunã i principio libræ fuisse: atq; eclypsim secun dum naturã non potuisse fieri tum qa plenilunium erat. O por tet ãt solis eclypsim i nouilunio fieri: tum qa ab oriente icepit eclypsis illa: cũ ab occidente icipere soleat naturalis eclypsis: Alii solẽ i piscib9 fuisse uolunt in uirgine lunã idẽ tñ ab his de eclypsi concludit᷑ atq; ab esculo. Idem ostendũt iudæi q lege sic iubente pascha semp quartadecima luna celebrauere: & in pascha iesum imolauerũt. Eclypsis aũt fuit. Nõ enim licebat tunc in re tam manifesta mentiri. Nã in eodẽ sæculo & apud eosdem ꝑdicata: scriptaq; sunt in quo & apud quos miracula eiusmodi euenisse narrant᷑. Solius autem xp̃i gr̃a miraculum illud factũ est in cælo. Quid enim aut tunc aut alias miracu losius q̃ xp̃s factum est uel sub cælo uel supra cælũ. De quo præco ei9 paulus. Deus exaltauit illũ & donauit illi nomen quod est sup omne nomen: ut in noĩe iesu omne genu flectat᷑ cælestiũ terrestriũ & infernoꝝ & oĩs lingua confiteat᷑ qa dñs iesus xp̃s in gloria est dei patris. Atq; id quod admirationem exauget hoc confessa tunc est hoĩum lingua postq̃ in forma serui exinaniuerat semetipsum humilis & obediens fact9 usq; ad mortem: mortem aũt crucis. Si absq; miraculis hominem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

in eiusmodi habitu a: sorte cõstitutũ mũdus summũ eẽ deũ
cõfessus ẽ: hoc unũ miraculoꝝ oĩum uicit admirationẽ. Ego
adduci nõ possum nisi miracula multa uidisset Ioãnẽ euãge.
scriptorẽ maxĩe oĩm simplicẽ atq; sobriũ tã miraculosa uoce
ausum fuisse clamare. Sunt & alia multa q̃ fecit iesus q̃ si scri
bãtur p singula nec ipm arbitror mundũ capere eos q scribẽdi
sunt libros. Mitto ꝙ euãgelistæ sæpe aiũt iesũ milia ĩfirmoꝝ
simul mirifice curauisse: docet nos magn9 paulus q̃lis illa fue
rit apostoloꝝ pdicatio: q̃ populi multi cõuertebant: nã corin
thiis inquit. Ego fratres cum uenissem ad uos ueni non in sub
limitate sermonis aut sapientiæ ad nunciãs uobis testimoniũ
xpi. Non enĩ iudicaui me scire aliquid inter uos nisi iesum chri
stum & hũc crucifixum & ego in infirmitate & timore & tre-
more multo fui apud uos: & sermo me9 & predicatio mea nõ
in persuasoriis humanæ sapientiæ uerbis: sed in ostensione spi
ritus & potestatis ut fides uestra non sit in sapientiam hoium
sed in potestate dei sapientiã autẽ loqmur inter pfectos in alia
epist. eisdẽ dicit. Signa apostolatus mei facta sunt sup uos in
omni patientia in signis & pdigiis & potestatibus. Sed audia
mus eũ ad thesalonicenses scribentẽ. Scitis ꝙ euangelium no
strum non fuit ad uos tantũ in sermone sed in potestate & spi
ritu sancto & plenitudine multa adeo ne sui oblitus erat pru-
dentissimus paulus: aut usq; adeo obliuiosos opinabat popu
los ad quos scribebat: ut cõmemoraret se apud eos fecisse pro
digia nisi fecisset in promptu erat redargutio & infamia si for-
te mẽtitus esset. De pdigiis a se factis: scribit etiã ad romanos
ex quib9 & similib9 miracula temporib9 illis non defuisse cõ
cludim9: quoꝝ uirtute ad exẽplar lumenq; ĩmo ad habitacu
lum nostrũ ædificata tunc est domus dei q̃ ut ait paulus est ec
clesia dei uiui: colũna firmamentumq; ueritatis: & manifeste
magnũ est pietatis sacramentũ: quod: manifestũ est: in carne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

iustificatum est: in spiritu apparuit angelis: prædicatum est gētibus: creditum est in mundo: assumptū est ī gloria hæc ad thimotheū. Quid igit̄ garrimus increduli? quid ulterius ꝓ caces efflagitamus? nū quotidie deo magno nobiscum sub iu dice lis ē? num quolibet temporis mométo tum singulis no bis tum posteris q similiter quærent deus auctoritatē suā re dimere miraculis cogit̄: & tanquā præstigiator aliquis mer cēnarius in theatrū prodire ad nutum cuiusq; cōpellitur. Atq neq; etiā hoīem animal natura liberꝝ uiolētis quibusdā signis cōpellere naturale ac decens est: sed inspirationib9 doctrinisq; allicere: uolēti enim uirtus & beatitudo ꝓmittitur: nō coacto credendo præcipientis auctoritas cōfirmat̄ nō perquirendo. Quid? q pauci sunt qui miracula uidere paucissimi qui acci pere digni sint. Mirabilia inter hoīes cōgrue ut plurimū adeo fiunt p animas hoīum a corporibus ualde se iunctas: deoq; coniunctas tanq̄ p instrumenta. īmergite igit̄ uos in corporis lutum animæ miseræ: sic cælestia cernetis miracula. O quam stulte optatis inclinato ī terrā capite uidere sublimia rapi por tentis in altū uultis nō uirtutum gradib9 scandere quid mira culosius. quid diuini9 in terris q̄ anim9 oīno sui corporis dn̄s imperiū hoc experiamur si possumus. possumus aūt si uolu mus: tunc nō mō cernemus miracula sed ipsi perficiem9. Ego certe arbitror nobis etiā nō merentibus sæpe uariis in locis mi rabilia quædā signa diuinitus fieri. sed non patēt oībus omnia multa etiā nō scribunt̄: uel scripta quidē nō credunt̄: cui9 qdē ambiguitatis occasionē dare uident̄ nō nulli hoīes admodum detestabiles: qui imitatione uerorum falsa ꝓdigia introducūt imitatio & uerisimilitudo necessario rem ueram sequuntur: quam quis imitetur & repræsentet non esset introductus nū mus adulterinus nisi qn̄q; legitimus fuisset nūmus: nō essent falsa conficta miracula nisi ex ueris miraculis homīes ad ipso

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

rum imitationē fidemue inuitati fuissent: miracula q̄ Aurelius Augustin9 se uidisse & Crego. narrat: talia sunt ut fide carere non debeāt. Audiui equidē nōnulla nr̄is sæculis atq; etiā in urbe nr̄a florentina mirabilia simul & credibilia cōtigisse. Sed q̄dā occultiora. Illud certe multis hoium milib9 q & uiderunt & adhuc uiuū māifestissimū qd anconæ āno dn̄i. M. CCCC. LXX. factū a multis fide dignis accepim9. Puella q̄dā ꝓpter pessimā quandā neruoꝝ cōtractionē: a primis incunabulis gradiendo natibus ꝓ crurib9 utebat̄. Præterea bidellus florētin9 ꝓpter fauciū pectorisque cōtusionē multos annos loq nihil potu it: ābo cū diuæ Mariæ eodē in loco se supppliciter cōmendassent: sani protin9 euaserūt. oī populo multis ānis noti fuerāt infirmi. & postea iā quatuor ānos cōtinue oī populo sani. Noli Laurēti mirari: ꝙ Marsili9 Ficin9 philosophie studios9 miracula introducat. uera enī sunt q̄ scribim9 ac philosophi officiū est rōnib9 propriis singula confirmare: sunt aūt proprie reꝝ naturaliū rōnes q̄ secūdū naturā sunt: diuinaꝝ uero quæ sup naturā hmōi sunt tū metaphisice probationes: tū uel maxīe miracula. Deus. n. nō tātū uerbis q̄tū miraculosis opib9 mysteria sua probat: & præcepta confirmat. Vnde illud. Si uerbis nō uultis credere: operib9 credite.

Auctoritas apud gentiles. Caput. XI.

c Hristiana mirtcula nemo negauit unq̄: licet illa nonnulli ad demonū uim retulerint: nescientes demones uel sui cultū: uel uitia tādem pestiferasq; dissensiones persuadere solere. hæc aūt a christianis illis heroib9 alienissima. Atqui quonam pacto pōt ea religio ortū a demonib9 habuisse: quæ demonū cultū damnauit: euertitq;: ipsosq; demones & fugauit & fugat. Vniuersus pene orbis Christū subito coluit: atq; colit exceptis paucis circūuagis fœneratorib9: qui auaritiæ penit9 mācipati de diuinis recte sentire nō possunt.

Profecto gentiles oẽs conſenſerũt Ieſum aut Deũ ipſum fuiſ
ſe: aut certe diuinũ. Mileſi9 Apollo conſult9 ita cõmendauit
Chriſtũ. Mortalis erat corpore ſapiens prodigio℞ effector:
ſed ſub ducib9 chaldæis armis comprehenſ9: clauis fuſtibuſ-
que amarã mortem paſſus ẽ. Porphyrius in libro de reſpon
ſis inquit. Chriſtũ dii maxime piũ pronũciauerũt: ĩmortalẽ
que euaſiſſe aſſeruerũt: benignũ admodũ de illo teſtificãtes
Adiungit hecatẽ deã interrogãtib9 de xp̃i anima reſpondiſſe
Viri pietate preſtãtiſſimi ẽ illa aĩa hanc colũt a rigiditate alie
nã: & p9 multa ſubiũxit hecate xp̃s ipſe pi9 in cælũ ſicut pii cõ
ſcẽdit: huic ergo ne derogaueris cõcedit ipſe Porphyri9 chri
ſtum & ſapientẽ & piũ fuiſſe: q̃uis chriſtiãos parti indoctos
ptim magos noĩet: tũ ueritati tũ ſibi ipſi manifeſte repugnãſ
Tertullian9 in apologetico ſcribit ꝙ cũ Pilat9 ad Tyberiũ im
peratorẽ de chriſtiano℞ dogmate referret: Tyberi9 rettulit
ad ſenatũ ut xp̃iano℞ ſacra inter cætera ſacra recipent᷑. Verũ
cũ ex cõſulto patrũ chriſtiãos eliminari urbe placuiſſet ex eo
ꝙ nõ ſenatui pri9 hui9 rei iudiciũ delatum fuiſſet. Vetus.n.
erat decretũ ne qs de9 abſq; ſẽatus auctoritate cõſecraret᷑: ty
berius p edictũ accuſatorib9 xp̃ião℞ minatus ẽ mortẽ: mul-
ti ſenato℞ & eqtũ romão℞ ĩterfecti. Cõfirmat eadẽ Euſe. Ve
ſpaſian9 ac Titus auditis xp̃i opibus ei9 potẽtiã timuerunt.
Adrian9 ſicut iuli9 capitolin9 narrat ſtatuit xp̃o tẽpla facere:
eũq; inter deos recipe. Ideoq; tẽpla abſq; ſimulachris in oĩb9
ciuitatib9 fieri iuſſit: q̃ hodie iccirco qa non hñt numina: dñr
Adriãi: q̃ ille ad hoc paraſſe dicebat᷑: ſed ꝓhitus ẽ ab iis q̃ cõ
ſulẽtes ſacra repererãt oẽs chriſtiãos futuros ſi id optate eue
niſſet: & templa reliqua deſerenda. Alexander ſeuerus tem-
pla fieri chriſto ſtatuit: ſed non ſucceſſit: orabat in matutinis
in ſacrario ſuo coram ſtatua chriſti: hæc capitolinus. Sed au
di quid de Adriano referat Euſebius. Quadratus diſcipulus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

apostolorum & aristides atheniensis philosophi libros pro christiana religione adriāo dedere cōpositos: & Serenus grauius legatus uir apprime nobilis lr̃as ad imperatorē misit: iniquū esse dicens clamoribus uulgi innocētiū hoīum sanguinē concedi: & sine ullo crimine noīs tātum & sectæ reos fieri: qbus cōmotus Arianus minutio fundano pcōsuli scribit: sine obiectu crimīs christiāos nō condēnādos: cuius epistolæ usque ad nostrā ætatem durat exēplum hæc Euse. Antoninus pius cum audisset christiāos hoc frequenter uti prouerbio Quod tibi fieri nō uis alteri ne feceris: pscrutatus est christi uitā: eiq; statuā tanq̄ deo sacrauit. Reor equidem ad hoc maxime inductum fuisse a Iustino phō: qui ei librum pro nostra religione conscriptum dicauit. Philippus ex impatoribus prim9 christianus fuisse ab Euse. tradit. Superiores. n. iesum nō sulum sed cum cæteris diis colebāt. Sed si omnes populū suum magis q̄ deum ueriti fuisse uident. Constātinus deniq; cum christi miracula in rebus suis māifestius fuisset expertus: deū magis q̄ populū timuit: solumq; christum & palā adorauit: idolorum templa subuertit: christo templa passim preciosa hedificauit: hæc de illo scribit Euse. qui illius tempore floruit. Principes aūt illos qui atrocius in christiāos sæuiebāt: crudeli quadā natura & temeraria perturbatione potius q̄ ratione iustitiæ inductos fuisse constat: siquis insanos illos nerones domitianosq; quibus illis temporibus abundauit: roma considerat: Quibus dānatoribus tertullian9 inquit sectam nostram gloriari debere. Quia non nihil grande aliquod bonū ab illis dānari potuerit. Tales uero semper insecutores nr̃os fuisse iniustos: impios: turpes ab omni populo damnatos. Modestiores uero principes erga christiāos honestius se gessisse. Sed quicunq; principes præ ceteris immanissime sæuierunt: ut nero domitianusque miserabiles pœnas dederunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Vt obmittam q̄ christi proditor iudas repente laqueo se suspendit: quid illis tēporibus christi discipuli publice dixerūt: atq; scripserunt: Præterea q̄ Pontius pylatus christi condēnator tandē in multas incidens calamitates se manu propria interfecit: quod apud græcorum romanorumq; historicos legisse Eusebius asserit. Similis herodis primi exitus fuit: q se ipse peremit: similis & secundi: qui statim p9 iacobi necem: carceremq; petri percussus ab angelo: ut lucas testatr: periit. atque ut Iosephus inquit: uidit angelum suo capiti insistentē exitii q; sui ministrū: deinde grauiter cruciatus uitam uiolenter ab rupit. Adde q̄ Aurelianus imperator cum primū aduersum christianos psecutionem mouisset: fulmine primo territus ē mox occisus. Iulianus quoq; apostata in Persas proficiscēs: xpianum post uictoriam diis sanguinē uouerat: sed in ipso itinere fame sitiq; exercitum pdidit: ipse etiam ignominiose est interfectus. Dioclitianus seipsum pemit: Maximianus turpiter ē occisus. Neq; silentio prætereundum arbitror: q̄ Celsus epycureus Porphyrius quoq; & iulianus Proculusq; platonici: & non nulli alii doctrina insignes: qui partim insana quadam arrogantia: partim ut suis populis ac potētibus ob sequerentur: contra christianam pietatem: linguam suam calamūq; impie armauerūt: dū contra illā potentiū mūdiq; arma sæuirēt: pculdubio re ipsa declarauerūt: neq; illos religionis nostræ pr̄es ullo pacto cōtēnendos fuisse. Quibus cū certamine cōgredi illustres phi dignabant: & a qb9 cōuicti sunt neq; religionē ipsā ui hūana fuisse exortā q̄ tā mirabiliter hūanā sapiam & potētiā supauit: qd apud ysaiā deus p̄dixit. Perdā sapientiam sapientū & prudētū: prudētiā reprobabo. Et Paulus apostolus cōfirmauit dicēs: Sapiētia hui9 mūdi stultitia est apud deum. Quod stultum est dei: sapientius est hominibus: & quod infirmum est dei fortius est hominibus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Atq; alibi strenuus hic xp̄i miles in hūc modum clamat. Arma militiæ nostræ nō carnalia sunt: sed potētia deo ad destruē dum munitiones & consilia & oēm altitudinē extollētem se aduersus dei sciam: insup ad redigendū ī captiuitatē quēlibet intellectū ī obsequium xp̄i: atq; ad oēm inobedientiā prōpti9 ulciscendā. Merito igit̄ hæc arma timuit gamaliel magn9 hebræoꝝ doctor quādo consuluit ne iesu disciplinā ꝑsequerent̄ Si enim ex deo esset īpediri nō posse: si non eēt ex deo sicut cætera figmenta q̄ illis tēporibus contigerant: breui tpe duraturā. Timuit quoq; illa diuinus ille ꝓtinus platonicoꝝ prīceps interpretū: Numenius: Iamblicus & ameli9 qui xp̄ianā theologiam non reprobare: sed æmulari potius studuerūt. Timuit hisdē ferme tēporibus & multo magis illa arnobius aphricanus rhetor clarissimus. qui cū adhuc idolatra ad crudelitatem xp̄ianā somniis cōpelleret̄: neq; ab episcopo fidē īpetraret quā semp īpugnauerat elucubrauit aduersus pristinā religionem ut Hieronymus ait Luculentissimos libros: ac tandem ueluti quibusdam pietatis obsidibus impetrauit.

Christi auctoritas apud maumethenses. Cap. XII.

m Aumethenses xp̄iani quodāmodo eē uident̄ quāuis heretici arrianoꝝ manicheorūq; sectatores confitetur certe rex eoꝝ maumethes iesum xp̄m dei uirtutem: sapientiam: aīam: flatum spiritum uerbumq; afflatu quodam diuino ex Maria uirgine perpetua natum: suscitasse mortuos aliqua miracula plurima præ cæteris diuinitus effecisse: fuisse cunctis hebræoꝝ prophetis sublimiorem: nullūq; hebræos post iesum habituros prophetā: cunctis quidē uiris eū anteponit. Mariā oībus mulieribus. Addit corpus iesu īcorruptū in cælū adscendisse. Xp̄ianos longo interuallo iudeis antepo nit: iudæos admodū detestat̄: hæc in libro eius alcorano oīa. Unde sectatores illius iudæos suis sacris non prius initiant q̄

sacramenta xp̄orum antiqua uera & bona esse confiteant̃. Et qui maumethis sepulchrum uisunt nisi etiam xp̄i sepulchrũ uiserint non dum satis purificati existimant̃. Qui xp̄i uel Mariæ nomẽ contumeliose cõmemorat: ab eis seuere punit̃. Religiosorũ genus habẽt aliud heliæ: aliud Ioãni baptistæ aliud & id quidẽ præcipuum iesu xp̄o dicatum: celebrant ꝓphetas & euangelia: didicerunt enim a maumethe in alcorano: alcoranum esse hebraicorum ꝓphetarũ euãgeliiqꝫ affirmationem atqꝫ declarationẽ. Legit̃ ibidẽ neminẽ fore pfectum nisi testamento ueteri nouoqꝫ paruerit: & alcorano insup ꝙ sit congregatio & declaratio utriusqꝫ. Quotiẽs euãgelium noĩat quod facit sæpe totiẽs proprio cognomẽto librũ appellat lucidum aliquãdo etiã euãgelium addit esse lumen testamenti castigationẽ rectamqꝫ uiã timentib9 deum. Inducit præterea in alcorano deum ita loquentẽ. Cum prophetas alios aliis præfecerimus eosqꝫ allocuti fuerimus xp̄o Mariæ filio aĩam nostrã ꝓprie conferentes uim atque uirtutẽ præ cæteris præbuimus. Duo aũt p̄cipui: maumethis errores esse uident̃. Alter ꝙ quãuis in xp̄o diuinitatẽ quandã ponat: longe maiorem q̃ in cunctis hoibus uel præsentib9 uel præteritis uel futuris uidet̃ tamen alicubi uelle diuinitatem illã esse a dei summi substantia distinctã atqꝫ minorẽ: quod quidem ab arrianis accepit: sed in hoc secum ipse pugnat. Epitheta enim quæ xp̄o attribuit diuinitatem ei9 eandẽ esse atqꝫ summi dei significant. Alter maumethis error & quidẽ manifestior est. ꝙ quando satellites illi sacerdotũ qui coniicere manus in iesum conaban9 ceciderunt deus ut maumethes putat repente & clam iesum in cælũ rapuit. Illi cum surrexissent alium quendam iesu similẽ cõprehendẽtes uerberauerunt: & cruci affixerunt. hoc a manicheis accepisse uidet̃. Nihil opus est ut errores huiusmodi confutẽ quicunqꝫ enim arrianã & manicheam hæresim confutauerũt

maumethem quoq; confutasse uident. Concludere possum9 xp̄ianā legē apud oēs sectas gentiliū iudæorum maumethē-sium re uera oīum excellentissimā esse concedi. Quisq; enim istorū quāuis affectione quadā naturæ consuetudinisque uel fictionis propriā hæresim cæteris præferat: xp̄ianā tamen ex-cepta sua reliquis anteponit. Itaq; cum sincere iudicaret cun-ctis absque controuersia præferretur.

De generatione filii dei in æternitate. Cap. XIII.

O Mnis uita prolem suā penes se ipsa prius generat q̄ se-orsum: & quo præstātior uita est eo interiorē sibimet generat prolem. Sic uita uegetatiua tam in arboribus q̄ in aīalib9 semen quasi arborē & quasi animal in corpore pro prio prius generat: q̄ aut iaciat extra aut arborem inde animal ue externū producat. Sic sensitiua uita q̄ est uegetatiua p̄stan tior: per fanthasiā in se simulachrum intentionēque rerū parit priusq̄ membra moueat: & ī externa materia fabricet. Sed fœ tus ille phantasiæ primus quia in ipsamet aīa est ideo propin quior est animæ quā fœtus uegetatiuæ uitæ qui non fit in aīa: sed in corpore. Sic uita rationalis q̄ est excellentior quā sensi-tiua parturit ī se ipsa rationē tum rerū: tum sui ipsi9 quasi fœtū priusq̄ uel loquēdo. uel agendo promat ī lucē: primus ille ra-tionis fœtus ꝓpinquior est aīæ: quā phātasiæ fœtus. Vis eni rōnalis in fœtū suū: perque illū in se ipsam reflectit actū suū. seque ipsam quærēdo cognoscēdo amando qᵈ nō efficit phā-tasia. Sic angelica uita excellentior quam rōnalis notiones sui ipsius & rerū diuino quodā instinctu promit ī se anteq̄ de pro mat in mundi materiā proles hoc interior est angelo quā ra-tioni sua: quia neque ab eternis obiectis sigillatim incitata est neque mutat. Quāobrem diuina, uita quia eminentissima est & fecundissima oīum multo magis prolem sui simillimam q̄ reliqua generat ac eā in se generat priusquā pariat extra gene-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

rat in quã intelligẽdo prout pfecte deus intelligendo seipsum & in se ipso oia: pfectam totius sui & oium notionẽ concipit i se ipso: quæ quidẽ æqualis plenaq; dei imago est & exemplar mundi sup plenum hãc palladẽ appellauit Orpheus solo Io uis capite natã: hũc dei patris filium Plato in epistola ad her miã noiauit in epinomide nuncupauit longo idest rõnem ac uerbũ dicens: logo oium diuinissimus mũdum hunc uisibilẽ exornauit. Mercurius trismegistus de uerbo & filio dei ac eti am de spiritu sæpe mentionem facit. Zoroaster quoq; intelle ctualẽ deo prolẽ attribuit. Dixerũt isti quidẽ quod potuerũt & id quidẽ adiuuãte deo: deus autẽ hoc solus intelligit & cui deus uoluerit reuelare. Dei fœcunditas. quod est bonũ actu i finitum per imensi boni æterniq; naturã ab æuo se actu propa gat infinite quicquid aũt est extra deum finitũ est. Se igit de9 ppagat in se ipso. Vbi certe ifiniti pris ifiniti est filius. O por- tet aũt huiusmodi prolẽ multo magis intimã ut ita dixerim esse deo q̃ angeli notionẽ illam angelicæ mẽti: in angelo quip- pe cum sit: esse: aliud quam intelligere: notio quæ generantur intelligendo aliud est q̃ angeli ipsius essentia in deo autem qa esse & intelligere: idem sunt notio quam deus semper intelli- gendo se ipsum gignit: semper tanquam exactissimam sui ip- sius imaginem idem essentia est atq; ipse qui generat: quãuis mira quadam relatione tanq̃ genita distinguatur a generante Deus deniq; p æternã huiusmodi notionẽ cognoscens ab æuo se ipm infinitum bonũ p eandẽ ab æuo infinitũ i se ad seipsum spirat amorẽ: pater ergo & filius & spiritus amatorius tres a theologis psone uocant: natura quidem diuina inter se conue nientes omnino ita ut unicus & simplex deus sit: sed relatione quadã icogitabili differẽtes. Sic in ordine rez duo habem9 extrema & media duo: in angelo quidem quolibet una ut qui dam nolunt persona angelica est i una specie suæ natura: atq;

econuerſo. In fœmina non pregnante plures ꝑſonæ in naturis pluribuſ atq; cōtra in quolibet aīali naturæ in una ꝑſona ſunt plures: in deo autem plureſ in una natura ꝑſonæ. Sed de his ſatis ad præſens: immo uero nunq̄ ſatis: cōtēplationis aūt huius ſufficientia nō a philoſophis: ſed ab heroiciſ illis chriſtiāorū ducibuſ & a deo petenda. Recte enī yſaias ait: Quod oculus non uidit: quod auris non audiuit: quod in cor hoīs non aſcendit: deus iis qui eum diligunt reuelauit.

Ordo cælorum angelorum animarum eſſe trinitatē quaſi ſphærarum circa centrum. Caput. XIIII.

ſ Vper quatuor elementa: q̄ ſecundum ſubſtantiā & q̄litatem mutabilia ſunt: cæli ſeptē ſunt planetarum: qui nō ſubſtantia ſed quodāmō qualitate quadā: uel diſpoſitione quaſi mutant̃. Quoniā uero hoꝝ motuſ q̄ſi erraticuſ ē: cælū illis octauū ſupponit̃: cuiuſ magiſ ordinatus ē motuſ. Sed cælū illud duos habet motus: ab oriēte. ſ. ad occidentē: atq; econuerſo. Duas quoq; ſaltē qualitates cādorem ſcilicet & ſplendorē: iccirco ab illo ad criſtallinū aſcendit̃: cuius motus eſt ſimplex ab oriente. qualitas quoq; ſimplex ideſt cādor: ſed quonā motu ſuꝑior ſtatus eſt: & cādore ſuꝑiꝰ lumen. ideo ab hoc aſcendit̃ ad empireū oīo ſtabile totumq; lucens. Empireū ſtabilitati luciq; trinitatiſ recte accōmodat̃ Nouem reliq nouem ordibuſ angeloꝝ. Sūt enī quemadmodū Dionyſio ariopagitæ placet hyerarchiæ tres: ſpirituū diuinorū: quaꝝ q̄libet tres continet ordineſ. Quilibet ordo: ut theologi qdā computant multaſ cōtinet legiones: legionem ex ſex milibuſ ſexcentis ſexaginta ſex unitatibꝰ conſtare putāt totq; legiones in ſingulis ordibuſ eſſe: quot unitates legio ipā complectit̃. At ego Dionyſio magis aſſentior dicenti tātam eſſe illoꝝ ſpirituum multitudinem: ut facultatem humanæ cōputationis excedat. Vna dei eſſentia in ternariū deducit̃

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

numeꝝ personarũ ternariũ hunc numerum ternarius hierarchiarum & nonarius angelicoꝝ ordinũ quasi spiritaliũ sphærarum numerus circuit. Prima hyerarchia patri: secunda filio: tertia spiritui attribuit᷑. In prima seraphini patrẽ in seipso considerant: Cherubini patrẽ prout filiũ generãt: Throni patrem cũ filio spũm producentẽ. In secũda dominatiões filiũ i seipso: uirtutes filiũ a patre manantẽ. Ptãtes filiũ cũ patre spiritum producentẽ. In tertia principat9 spũm in seipso: archãgeli spũm uenientẽ a patre atq; filio. Angeli spũm a filio preq; depẽdentẽ. Quãuis aũt singuli (sicut diximus) alia & alia rõne præcipue deũ intueant᷑: singuli tamẽ trinitatẽ totam & in ea oĩa uident. Habent (ut uult Dionysi9) aliã insup differentiã. q̃ prima hyerarchia liquorem suũ a sola haurit trinitate: secunda p primã: tertia per secũdã atq; primã. Itẽ Seraphini diuinæ ꝓuidentiæ ordinẽ in dei bonitate speculant᷑ tanq̃ fine. Cherubini in dei essentia tanq̃ forma: Throni denique in seipso: reliqui ad opa iã descendunt. Sed dominationes uelut architecti præcipiunt: quod reliqui exequant᷑. Virtutes iã exequunt᷑: mouentq; cælos & tanq̃ instrumenta dei ad miracula facienda cõcurrunt. Ptãtes arcent ea q̃ ordinẽ diuĩæ gubernatiõis pturbare posse uident᷑. Cæteri iã magis ad humana descendũt. Principat9 publica curãt: gentes: principes: magistratus. Archãgeli circa singulos diuinũ dirigunt cultum: sacrisq; intersunt. Angeli minora disponũt: singuli singulis custodes adsistũt. Quemadmodũ uero nouem sunt angelorũ ordines: sic in nouẽ ordines distribuunt᷑ aĩæ beatoꝝ. q̃libet.n. ad eũ ordinem eũq; spũm tanq̃ suũ (ut Plato inqt ĩ Thimæo sidus ascendit) cui se in uita similẽ reddidit. Quanuis.n. animæ nr̃æ dũ sunt in corpe quartã sub lũa hierarchiã efficiant: possunt tamen ꝑpter liberꝝ rõnalis naturæ motæ per omnes spũs benignos ascendere & descẽdere p malignos p̃sertim cũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

medium rerum omnium teneāt: ideoq; omnium in se quasdā contine-
ant qualitates: quo fit ut latissima sit ꝓgressio animarum. Elysi
orum finis est luna: uitæ mortisq; (ut pythagorici uolūt) cō
finium: sub ea quicquid ē morti & inferis deputat: ubi q̄si tot
grad9 pœnarum sunt secundū malignorum spūum turbas: quot p̄
miorū sunt in cælis secundū ordines benignorum. Nouies enim
miseros styx interfusa coercet: sicuti beatos campi elysei noui
es amplectuntur.

Generatio filii in æternitate & declaratio i tpe. Cap. XV.

a Nte mundi tpalis initiū est mūd9 ætern9. mundi q-
dem hui9 exēplar: mundāi uero architecti rō & intel-
ligibile uerbū: gloriæ quoq; ipsius splendor & figura
substātiæ. Verbū hmōi semp penes deum ē: atq; est ipse de9:
per hoc dīna ptās ab æterno dicebat ipsa secū tū seipsam reli-
qua tum cuncta ac dicendo imprimebat intrinsecus p hoc ali
quādo expressa sunt extrinsec9 tā sæcula q̄ q̄ in sæculis omnia
Diuina hæc oracula p9 mysteria ꝓphetarum cælestes illi spirit9
ioānes euāgelista & Paul9 apostolus hoībus fudere de cælo.
Defecit aūt a deo qūq; gen9 hūanum: neq; sine deo poterat un
q̄ in deū resurgere quod ad ima ciciderat. resurgere autē quā
doq; mentes humāæ debebāt: ne frustra a deo creatæ fuissēt:
q̄ ab eo creatæ cōsequendi ipsi9 gratia fuerant. Per dei uerbum
formati quondā hoīes fuerāt: p uerbū idē reformari debebāt
& merito. p intellectualis. n. uerbi lucē depellēda erat caligo
ītellect9 humāi: p rōnem dei rōnale aīal emendādum. Ergo
statutis a dīna uoluntate tēporibus: creauit deus p uerbū rō-
nale quādā hoīs aīam: quā eodē momēto tenero fœtui uirgi
nalis uteri p dīnū spūm cōcipientis coniūxit. Momēto quo-
q; eodē uerbū ipm naturā assumpsit hūanā: atq; ferme: sicut
ex anima īmortali & morrali corpore hō factus est unus: ita
ex hoīe illo ac dei uerbo factus ē christus deus & homo. Sic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

infinita bonitas q̃ ſe cōicare uult oibus: tūc mō quodā aptiſſi-
mo ſe ipſam cunctis cōicauit: quādo ſibi coniunxit hominē:
in quo tanq̃ in media rerꝝ ſpē cuncta cōprehendunt̃ neqꝫ mu
tauit tunc ſedē ſuā diuina maieſtas: cū ſit ſemper ubiqꝫ: neqꝫ
ſe ad hūana quaſi per defectū deiecit diuina ſublimitas: ſed
humana ad ſe potius eleuauit: neqꝫ infinita diuini ſolis lux ex
adiunctione hominis ullo mō infici unq̃ potuit: ſed hō ide ſp
illuſtrari ac perfici: atqꝫ ut in hoīe augeri & minui ſic ad cor-
pus pertinēt ut in animā nunq̃ penetrēt: ita in christo huma
na pati ꝓprie ad hominē ptinebat: in diuinitatem nō penetra
bat. Chriſtus igitur ut homo patiebatur humana: ut deuſ di
uina operabatur.

Conueniens fuit deū ſe homini iungere. Cap. XVI.

C Vr olim de9 hō factus ē: ut hō quādoqꝫ quodammō
deus efficeret̃. Deus. n quodāmō fieri poteſt q natu
rali inſtinctu cupit: ſtudetqꝫ eſſe diuin9. Non poteſt
aūt i duem ſurgere niſi deus aliqñ ita trahat: ut ſurgat: quem
admodū ante traxerat ut appeteret: ſed rē hanc ab alio princi
pio repetāuſ. Summ9 opifex ſummū manifeſtūqꝫ debet op9
efficere: tale uero illud eſt quo mai9 effici neqt. Tale igit̃ ma-
nifeſte deus ſumm9 facere debet opus hoc uel increatū ſolū-
modo eſt uel creatū: uel ex utriſqꝫ compoſitū. Primum qui-
dem illud nō māifeſtū opus ē: ſed opifex ipſe ſol9. n. deus eſt
q ab alio non depēdet. Secundū uero cum oio finitū ſit: ab in
finito deo ſpatio diſtat immenſo & infinito. In hoc certe ſpa-
tio tam ratione interualli ipſius: q̃ etiam ratione infiniti dei:
opus adhuc aliud: Rurſuſque aliud præſtantius ſemper effi
ci poteſt. Nulla igitur creatura ſimplex poteſt opus illud
ſummum eſſe quod nos quærimus: ſed ita demum opus hu
iuſmodi ſummopere reperire confidimus: ſiquid unum re-
periatur ex ſummo creatore ſimul & creatura compoſitum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Ratione quidẽ creaturæ illud dicit̃ eẽ opus ratione autẽ crea
toris imensum opus huiusmodi deus facere põt & sit & uult
est enim deus potẽtia sapiẽtia bonitasq; imensa: coniungi igit̃
quãdoq; creatori debuit creatura. Quæ sup rationalẽ animã
sunt solum æterna sunt: q̃ infra illã tẽporalia solum. Ipsa uero
partim quidẽ æterna: partim etiã tẽporalis. Deum imitat̃ uni
tate angelos intellectu speciẽ propriã ratione bruta sensu nu-
tritione plãtas essentia carentia uita. Est igit̃ anima hoĩs quo
dãmodo oĩa. Quod in theologia nostra latius disputauim9
præsertim cum sit in corpore ex oĩum uiribus composito cæ-
liq; istar tẽperatissimo. Decet aũt deo cõmuni oĩum duci uni
uersam creaturã quodãmodo iungi: non quidẽ sparsim quia
deus summa unitas est imo uero summatim. Naturæ igitur
humanæ deus uniatur oportet in qua sunt oĩa. Si enim illis q̃
supra eã sunt tanq̃ creatarꝫ rerꝫ extremis iungeret̃ neq; ad me
dia rerum neq; ad alia extrema coniunctio eiusmodi ptineret
Similiter si illis quæ infra nos sunt iungeret semetipsum pro
fecto infinita unitas opera sua uniuit summopere & inuicẽ &
ad ipsam cũ ab initio in hoĩe cuncta concluserit: deide sibi de
uinxerit hoĩem. Forte ab ea q̃ supra diximus ꝓpheta abachuc
inquit. Opus tuum dñe in medio annorꝫ uiuifica illud in me
dio annorꝫ notum facies. Cum iratus fueris misericordiæ re-
cordaberis. Quia uidelicet in media rerꝫ specie quæ ex utrisq;
sæculis æuo scilicet tẽporeq; componit̃ opus illud iplet̃. Ad-
dunt aliqui i medio quoq; mundi cursu. Volunt enim decem
annorꝫ milib9 non mundũ sed mundi cursum prorsus exple
ri: siquidẽ motus quietis gratia sit institut9 atq; in medio hoc
mundi cursu deum se hoĩbus ostendisse. ut aduẽtus ei9 æque
ab utrisq; sæculorꝫ distaret extremis: ne uel expectatio futuri
aduentus nimium protraheret̃: uel præteriti memoria pror-
sus aboleret̃. Sed tẽpora deus uiderit temporum tẽperator.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Si bonitatis proprium est diffundere & cõmunicare se ipsam deus cum sit infinitum bonum omnes debet cõmunicationis modos implere: ii uero quattuor esse uident. Secundũ ꝑsentiam uirtutẽ unitatẽ essentiæ unitatem ꝑsonæ primus ĩpletur in oĩbus ubiq; enĩ deus adest. Secundus per oẽs formas etiam minimas propagat. Nam oĩs forma efficacem a deo aliquã habet uirtutẽ: materia uero ipsa non habet. Tertius intra deũ fit solũ. Non põt enim essentia dei essentia alterius fieri. Alioquin uel quod infinitũ est finitum fieret uel quod est finitum fieret infinitũ. Quartus cõmunicationis modus fieri nequit in rebus rõne carentibus: quib9 enim natura deest oĩno cognitio amorq; dei unio diuina secundum persõnã non conuenit. Ex angelo quoque ac deo unã fieri persõnã nõ est necessarium angelis quippe miseris nullũ superest remediũ cũ pœnitentia desit: cæteris angelis satis est ad beatitudinẽ suã antiqua illa luminis diuini possessio: quod quidẽ lumen in seraphinis: seraphinus quodãmõ fit in cherubinis etiã cherubinus similiterq; in aliis ꝑ inde atque solis lumen dum ꝑ uitra diuersoꝝ colorũ transit ĩ colores uarios se trãsformat. Deus aũt ĩ hoĩe hoĩem reddit diuinum merito: sicut enim in reb9 naturalibus ex materia ultima formaque suprema fit cõpositũ naturalium præstãtissimũ ut animal rõnale: sic ferme in reb9 diuinis ex supremo spiritu atque ultimo. s. deo & hoĩs animo: efficit diuinũ: assumptũ oĩum præstãtissimũ. Nõ satis erat homini ad hoc ut suscitaret radius mẽti eius diuinus ĩfusus. Nam pp sensus a mente digredit: Oportuit igit in hoĩe quodam scilicet iesu ita diuino ipsi soli animum iungi ut in corpus ipsius & ad sensus hominum copia radiorum exuberaret.

Qualis coniunctio sit dei & hominis. Cap. XVII.

q Voniam unio dei ad hoĩem secundum persõnã diuinam potiusq̃ secundũ diuinã naturã facta est: ideo cũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

unitur homini uerbū nō oportet patrē similiter spiritumque uniri: qui licet natura cōueniāt: differunt tn̄ inter se ꝓprietate psonæ. Sicut ergo i trinitate tres psonæ in eadē natura existūt sic in xp̄o psona una in trib9 existit naturis: deo animoque & corpore: atque ibi hō cōparat' ad deum: queādmodū manus ad animā imo lingua ad intellectū. Nō enim fit deus proprie naturalis hois forma: sed hō fit ꝓprium cōiunctūq; īstrumē tum dei ad opa dei propria excellētissime pagenda: non sunt autē duæ i xp̄o psonæ: sed una scilicet psona uerbi coniuncta nō psonæ hois sed naturæ sicut enī rōnalis aīa i suo esse existit pque ei9 esse existit & corpus ita dei fili9 & multo magis i esse psonæ suæ existit atq; ad illud naturā extollit humanā: ꝓinde queādmodū uerbum nr̄m mēte conceptum īsensibile est: extra uero uoce prolatum fit sensibile: ita mētis diuīæ uerbū ab æuo i deo iuisibile pmanet: sed p assumptionē hois factum ē uisibile. Est igit' xp̄s uerbū quod ab æuo diuina mens se oīaq; secum itelligendo intra se loquit' iam spiritu diuino prolatum & corpus humanum q̄si uocē assumēs diuināq; audientib9 significās uoluntatē. Tātum uero diuinā cuiq; uoluntatē significauit quātum quisq; capere poterat. Cunctis autē quātū sii breui hac uita exerceat' beatitudinē largit' æternā. Multa quidem p̄cepta & præclarissima tradidit. Sed paucis oīa comprehendit quando iussit. Te toto deum ama homines ama sicut te ipsum quod tibi fieri non uis aliis facere noli.

Quā decens dei hominis quæ coniunctio. Cap. XVIII.

n On minus ferme est deformia reformare q̄ formare simpliciter ab initio. Si quidē non minus est bene esse q̄ simpliciter esse. Decuit igit' deū oīum effectorē pficere q̄ defecerāt: & queādmodum p insensibile uerbū cuncta creauerat (quid. n. aliud creaturæ sunt: quā cogitationum dei quasi quædam uoces extra prolatæ?) ita p uerbū quodāmō

iam ſenſibile factum ſenſibilia reformare. Quoniã uero deus cuncta facit potẽter ſapiẽter beniuole decuit ita reſtituere illa ut potẽtiã ſapiam beniuolẽtiãq; oſtenderet. Quid potenti⁹? q̃ extrema in unã pſonã & īfinita ad ſũma redigere? Quid ſapienti⁹. q̃ uniuerſi decorẽ mirã primæ & ultimæ rõnis copulã fieri. Quid beniuolenti⁹ q̃ deũ uniuerſi dñm ob ſerui delinquẽtis ſalutẽ: ſerui formã aſſumere. Sic ergo & declarauit & fecit ut nihil eſſet ī mundo deforme nihil penit⁹ contẽnendũ cũ regi cælorum terrena cõiunxit: atq; ea quodãmõ cæleſtib⁹ adæquauit. Præterea quoniã hõ a deo ceciderat potentiſſimo ſapientiſſimo: benigniſſimo: iccirco ī ībecillitatẽ ignorantiã malignitatẽq; corruerat: ppptereaq; ex pio pfanus euadẽs inept⁹ iã penitus erat ad diuinã uirtutẽ imitandã ad lucẽ cognoſcendã ad bonitatẽ deniq; dirigendã: ut ergo hõ ex hac ruina rurſus aſcenderet ad ſublimia: congruentiſſimũ fuit ſublimẽ deũ ex alto huic manũ porrigere: hac uidelicet ratione ut ſe ipſum huic uiſibilẽ amabilẽ imitabilẽq; efficeret. Nullus ad hoc aptior modus: q̃ ꝙ de⁹ fieret homo ut homo qui corporalis iã factus corporalib⁹ inhiabat: deum iam quodammodo & corporalem & humanum clarius cognoſceret: & amaret ardentius: facilius quoq; & diligentius imitaret̃: fieretq; beatus. Poſtremo homo curari pfecte nõ poterat niſi recuperaret mẽtis innocẽtiã: dei amicitiã: ſuã excellentiã q̃ ſoli ſubiecta deo fuerat ab initio ſecundũ naturã. neq; excellentiã adipiſci poterat: niſi curator eſſet de⁹ cui ſoli hõ ſecundum naturã ſubeſt: neq; dei amicitiã niſi p congruum quendã conciliatorẽ qui manũ ad utrunq; poſſet extendere: & utriſq; extremis eſſet cognat⁹ quodammodo & amicus nullus eſt talis omnino niſi ſit deus ſimul & homo: neque innocentiam niſi culpa dimiſſa: quam dimitti ſine ſatiſſactione iuſticia nõ pmittit. Satiſfacere p uniuerſo hominũ genere ſolus poterat deus: pati tamen neq; de-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

cebat nisi hominem qui peccauerat: neq; deus ipse poterat. Cõsentaneum itaq; fuit humanũ gen⁹ p deum factum iã hoie emendari: ꝓinde neq; excellentia cõparari poterat nisi p curatorem excellentissimũ: neq; aicitia reconciliari nisi per amicissimum cõciliatorem: neq; recuperari inocẽtia nisi per satisfactorẽ sufficientissimum. Excellentissimus ãt curator sol⁹ de⁹ est: aicissim⁹ conciliator est hõ: sufficientissim⁹ satisfactor ille ꝓprie uidetᷣ esse q pariter ẽ de⁹ & hõ. Valde igitᷣ humãæ curationi cõgruum fuit: quod ioãnes ait diuinũ uerbũ humanã induere carnẽ: ut genus humanũ quemadmodum p æternum uerbum creatum fuerat: deserendo ãt inspiratum uerbum in culpam ceciderat: sic per uisibile uerbum a culpa redimeretᷣ.

Aduentus xp̃i dat btitudinẽ fide spe caritate. Cap. XIX.

n Emo beatitudinem: q̃ in dĩna consistit cõtemplatiõe conseq potest: nisi deũ ardenter amet: ardenter amare deum neqm⁹ nisi speremus eum quãdoq; asseq posse: sperare non ualem⁹: nisi pri⁹ credãus tum deum esse: tum nos deo posse qñq; frui. De⁹ igitᷣ pr̃ hoium & curator aliq̃do miris modis indut⁹ humãitatem se nr̃is sensib⁹ obtulit: ut p ipsos sens⁹ qbus plurimum utimur & confidim⁹: corp⁹ eius miraculaq; cernẽtes esse deum certiores essemus. Hinc fides exorta est sciæ fundamentum. Qui uero crediderit eũ curandi hũani generis gratia in molẽ corporis descendisse oĩa iam uel maxima se a deo sperabit impetraturũ. Quisquis tãta beneficia parti uidet: partim sperat nisi penit⁹ uecors ingratusq; sit: non amare non põt. Rursus cũ deũ intelligas aĩo coniunctum fuisse quadã unione personæ: sperare debes animũ posse aliquãdo deo coniungi quadã opationis unione in qua sũma beatitudo consistit. Desiderare quoq; debes deo præ cæteris inhærere: qui soli hoĩs aĩo corporiq; se prorsus infudit: proinde quia deus homini absque medio se coniunxit: memi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

nisse oportet nostrã fælicitatẽ in eo uersari: ut deo absque me dio hæreamus. & quia inter æquales aĩcitia est: dũ consideras deũ quodãmodo se hoĩ adæquasse: neq; aĩcitiã dei erga te ne gare: neq; tuã erga deũ deserere debes. Desinant igitur iã desi nant hoĩes suæ diuinitati diffidere: ob quã diffidentiã morta libus seipsos immergunt. Reuereant seipsos tanquã diuinos sperentque se posse ad deũ ascendere: quando quidẽ ad eos di gnata est quodãmodo maiestas diuina descendere. Amẽt to to pectore deũ in quẽ transforment: qui ob ingentem amo rem se mirabiliter in hominẽ transformauit.

Aduentus Christi ad peccati grauitatem leuandam uti lis fuit. Caput. XX.

u Ita corporis anima ẽ. animæ uita deus. Naturæ ordo exigit: ut corp9 animæ: anima deo pareat. Iustitiæ or do reqrit: ut si a deo dissentit aĩus: talionis pœna dis sentiat corp9 ab anima: atq; sensus a rõne. Rebellauit a deo primi parẽtis anim9: rebellauit corp9 ac sensus ab eo: rebellio prima peccatũ fuit: secunda pœna quædã peccati fuit: atque peccatũ: quoniã rõni derogauit & deo. Cõplexio affectioque rebellis a primo quasi sapor quidã profluxit in oẽs q inde qua si riuuli a fonte manarũt. Hoc igit originale uitiũ est cætero rũ maloꝶ animæ corpisq; origo: hoc uolumina illa hebreoꝶ testificant: quoꝶ diuinitatẽ testificat summa illoꝶ præ cæte ris antiquitas. consensio pœnæ omniũ propagatio p uniuer sum duratio indefessa. concordia: maiestas: sobrietas & mira cula hinc illam agoꝶ a zoroastre descẽdẽtiũ opinio omnia. s. corporis mala a malis animæ proficisci: animaq; curata cæte ra mala uitari. Hoc Plato in Timæo quidẽ innuit in carmide uero declarat. Veꝶ ut ad propositũ reuertamur rebellio eiu modi: quoniã infiniti dei derogauit maiestati: mortales ad in finitã beatitudinẽ ineptissimos reddidit: neq; dirigi: nisi p infi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

nitũ deũ poterãt. Dirigendi tñ aliqñ erant ne frustra a deo fu
issent ab initio ad beatitudinẽ ordinati. Per uoluptatẽ cõmis
sum ẽ peccatũ: per cõtrariũ uoluptatis dolorẽ purgãdũ. pec
cauit semel omnis quodãmõ hũana natura in hoie illo: q ui
cem gerebat omniũ: pati similiter semel quodãmõ debet om
nis in aliquo qui uicẽ quoq; omniũ gerat: qui lõge magis cũ
deo cõsentiat q̃ ille dissenserit. Omniũ uero uicẽ p9adã solus
ille gerere potuit: qui deo penit9 iunct9 esset omniũ condito
ri. fuit igit deus simul & hõ. de9 ut omnes cõplecteret: infini
tãq; culpã posset diluere: homo ut pati ꝓ culpa posset: atque
ut pateret homo: queadmodũ peccauerat hõ. Sic & illi9 ho
minis pœna meritũq; uim aliquã hũit infinitã inq̃tũ re uera
deo iũct9 fuerat infinito. Infinito ãt quodãmõ supplicio me
ritoq; op9 fuerat ad infinitã culpã penitus diluendã.

Christ9 pfectũ istructiõis gen9 ipleuit. Cap. XXI.

d Iuina ꝓuidentia nullũ erga filios suos institutionis ge
nus p̃ter mittere uoluit. est ãt institutio duplex p do
ctrinã uidelicet & exemplũ. Doctrina pfecta ẽ: de q̃ iure du
bitari non debet: q̃lis in solo deo eẽ concedit. Misit igit pater
de9 ad hoies p̃ceptorem aliquẽ: qui de9 eẽt ne de doctrina ei9
dubitare deceret. adde & q eẽt hõ ut ipse oĩa hũana officia ue
re exeq̃ posset: oẽsq; ꝓ honesto deoq; pferre labores: quo exẽ
plo homines pfecte instrueret ad uirtutẽ. O pa. n. multo ma
gis q̃ uerba mouẽt in disciplina p̃sertim morali: cuius finis ꝓ
prius uersat in actione. Esse illũ deũ declarauerunt miracula:
ut fidẽ apud dociles doctrina ei9 haberet. esse uero hominem
passiones hũanæ declarauerunt Nullus igit nobis nisi ptina
ces nimiũ eẽ uelim9: excusationi loc9 uidet esse relict9: si do
ctrinã ei9 q̃si min9 uerã insolenter respuere nitimur: diuinitas
miraculaque reclamãt: si tanq̃ nobis supra modum durã hu
manitas laboresque magr̃i & ducis illi9 oñdunt hoibus possi

bilia eē: q̄ pertulit hō. Deniq̃ quia delictoꝝ summa in eo cō-
sistit: q corpalibus nimiū inhæremus a spiritalibus ue disce-
dimus christus uitæ magister per doctrinā: uitāq̃ suā quasi
gladium & ignē immisit in mundum: hoc est uirtutem pur-
gatoriā animiq̃ purgati: ut omnes corpaliū uitioꝝ fomites
resecaret: ad uiuum atq̃ cōsumeret ipse quoq̃ singula ultro li
benterq̃ tulit: q̄ cæteri fugiunt tanq̄ mala: pegrinationē: ine-
diam: sitim: nuditatē: infamiā: contumelias: uerbera: breuita
tem uitæ: ignominiosam mortem & acerrimā. fugit autē sin
gula q̄ tanq̄ bona cæteri prosequunt: ut hac rōne nobis ostē-
deret neq̃ mala uera esse q̄ mala uocāus: neq̃ bona q̄ uocāus
bona: nihilq̃ in rebus corpalibus esse quod ullius pcii cēsendū
sit: Sed quicquid præter deū est: tenuis umbræ somniū exti-
mandū. Cū aūt oibus q̄ a mortalib9 optant tanq̄ bōa careret
solis certe miraculis: sol9 ipse in orbe terraꝝ in hāc usq̃ diem
meruit: & meruit subito ut deus summ9 existimaret. Prophe
tas hebræi sanctos hoīes uocant: gentiles uiros excellētes cū
deos noīant: diuinos iā factos & dei mistros intelligūt. Mau
methenses regē suū maumethem filium abdallæ filii abdal-
mutalibis arabiæ regis puꝝ quidē hoīem: sed dei nunciū esse
credūt: talē quoq̃ ipse uocat in alcorano. Addit se in ui armo
rum: christū in uirtute miraculoꝝ missum a deo fuisse: deū-
q̃ hominibus iesum & mariā miraculū effecisse. Merito sol9
Christus stupendis operibus meruit: quod neque principes
hoc tum minis: tum beneficiis contendentes. Neque zo-
roaster: Pythagoras. Empedocles Apollonius. Theaneus.
aliique multi philosophi sapientia mirabili & longa uita con
sequi potuerunt. Quis Pythagoram Iamblicus Chalcide-
us lōga disputatōe: apolloniū uero philostrat9 eloq̄ntia. Por
phyri9 argutiis: multi prīcipes fauore p uirib9 celebrauerint.

Christus errores expulit. ueritatē aperuit. Cap. XXII.

Nte xp̄i aduẽtum: p̄ uniuersum pene orbẽ plures co-
a lebant̃ dii ĩmo dæmones sacerdotesq; & illi q̄dem ma
li quod Enomaus philosophus confitet̃. Quis nõ ui
deat illos fuisse malos q̄ nihil de animoꝝ purgatione curabãt
de terrenis consulebãt solum ac terrena semp̄ a cultorib9 exi-
gebãt. Sacrificia iubebãt obscenissima & crudelissima fieri: re
sponsisq; suis discordias q̄ plurimas seminabãt. Colebant̃ pas
sim deoꝝ .i. beatoꝝ loco tyrãni uiuẽtes: colebant̃ animæ par
tim ĩcontinẽtium partim hoĩum iniquoꝝ. His ĩmanissimis
monstris olim genus hoĩum premebat̃. Non hercules arma
tus ea sed xp̄s inermis tunc extinxit cũ malignoꝝ dæmonum
uim retudit. Scribit Plutarchus barbaroꝝ opinionẽ esse aere
os dæmones p̄turbationes mortemq; pati posse. Testimonia
quoq; multoꝝ adducit: quod certis signis cõpertum fuerit ty
berio ĩperante pana magnum dæmonẽ multosq; alios dæmo
nas manifeste enĩ lasse dæmona etiã obiisse: ꝓculus ẽt Plato-
nicus esse id posse ꝓbat. Nos aũt scimus xp̄m eo ipso in tẽpo
re adisse limbũ: atq; resurrexisse. Plutarchus p̄terea scribit ora
cula tẽporibus suis uno uel duob9 exceptis toto iam orbe ex-
tincta. Audi qua uoce de hoc porphyrius conquerat̃. Postea
inquit q̄ iesus colit̃: nihil utilitatis a diis consequi possemus.
Si dii sunt o porphyri quare uirib9 suis iesu uirtutẽ non depri
munt: Sed audiamus magnũ illum tertullianũ apud roma-
nos iudices sic orãtem. Agatur huc iudices aliquis sub tribu-
nalib9 uestris quẽ dæmone agi constet. Iussus a quolibet xp̄ia
no loqui spiritus ille tam se dæmonẽ confitebit̃ de uero q̄ ali-
bi deum de falso. Aeque producat̃ aliquis ex iis qui de deo pa
ti existimant̃ nisi oẽs eiusmõi sp̄us se dæmones confessi fuerit
xp̄iano mentiri nõ audẽtes ibidẽ illi9 xp̄iani ꝓcacissimi sangui
nẽ fundite. Quid isto ope manifesti9? Quid hac ꝓbatõe fide
lius? Simplicitas ueritatis in medio ẽ. Virtus illi sua adsistit:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

nihil suspicari licebit magia aut aliqua eiusmodi fallacia fieri. Atqui oīs hæc nr̄a in illo dn̄atio & potestas denoīatione xp̄i ualet. Ita de contactu deq; afflatu nostro etiā de corporib9 nostro īperio excedunt inuiti & dolentes & uobis p̄sentib9 erubescentes. Credite illis cū uerē de se loquunt̄: q mentientib9 creditis. Nemo ad suū dedecus mentit̄: quin poti9 ad honorem xp̄ianis ad probādā ueritatē cogentib9 se deos palā esse negāt neque aliū deū respondēt p̄ter unū cui nos mācipamur: huc usq; tertullian9. Lactāti9 scribit sui tēporib9 hoc publice quotidie compertū fuisse. Cū gentiles suis dæmonib9 īmolarent si assistebat aliqs cruce signatā frontē gerens neq; responsa poterat consult9 reddere uates. neque poterāt dæmones in uiscerib9 bestiarē futura depingere: atque hāc fuisse cām īquit p̄cipuā malis regib9 xp̄ianos p̄sequendi. Non enim aduertebāt signo crucis tanq̄ potentiore dæmonas tanq̄ debiliores īde fugari. Merito socrates: Plato: & Varro: quāuis latenter pp turbā superstitiones gētiliū deriserunt: iesus denique illas p̄didit ne hoīes perderent̄. Græci atque Romani Paulo ante xp̄i lumen ceperāt: aristippi epicuriq; cōtagiosā īpietate magis ī dies magisque corrūpi. Innumerabiles xp̄i exēplo martyres ubiq; gentiū partim illiterati partim litteratissimi cū præsentē uitā dei uni9 futuræq; uitæ gr̄a prorsus contēnerent. Cōtra aristippicū epicureumque uenenū medicinā hoīb9 saluberrimā portexerunt. Præterea iniquissime apud multas gētes leges extabāt. Persæ matres suas nephādis nuptiis cognoscebāt: humanis scythe carnib9 uescebant̄. Carthaginenses aliique p̄multi hoīes imo & filios iugulatos dæmonib9 sacrificabāt. Massagetæ ac derbices p̄pinquos & affines suos cum consenuissent imolabāt carnesq; eorē epulabant̄. Bactri canib9 ad hoc ip̄m nutritis senes obiciebāt. Scythae eos: q a defunctis amati fuerāt uiuos īfodiebāt. Tibareni uiuos seniores suos præcipitare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

hircani caspiiq; rapaci auium generi canibusq; ꝓicere soliti illi
uiuos isti mortuos. Hæc & multa generis eiusdē prius religio
sissime faciebāt. Sola deīde xp̄i discipulorūque illi9 p̄dicatiōe
undique truculētissima hæc pestis expulsa: factū est ēt ut pau
ciores uel corripiant᷑ a dæmonib9: uel a se ipsis īterimant᷑. Iu
dæi ante xp̄i aduentū (ut plurimū) legis mosaicæ ꝓphetarūq;
suorū solā sup̄ficiē attingebāt. Xp̄s āt eiusque discipuli p̄fectis
sime docuerunt ꝓfundos diuinæ mētis sensus līceis: imo diui
nis oculis penetrare: qd̄ etiā iudæus philo testat᷑: ubi de contē
platione disputās cōmendat acumē & sanctimoniā xp̄ianoꝝ.
Prisca gentiliū theologia ī qua zoroaster: mercurius: orphe9
aglaophemus pythagoras cōsenserunt: tota ī Platonis nostri
uoluminib9 continet᷑. Misteria huiusmodi Plato in epistolis
uaticinat᷑ tādem ꝓst multa sæcula hoībus māifesta fieri pos
se. Quod q̄dē ita cōtigit: nā philonis numenisque tp̄ibus pri-
mum cepit mens priscoꝝ theologoꝝ ī platonicis charitas ītel
ligi: uidelicet statim post apostoloꝝ apostolicorūque discipu
lorū cōtiones & scripta. Diuino enī xp̄ianorū lumine usi sunt
platonici ad diuinū Platonē īterpretādū. Hinc est ꝙ magnus
basilius & Augustin9 probāt Platonicos Iohānis euāgelistæ
misteria sibi usurpauisse. Ego certe repperi præcipua numenii
philonis: plotini iamblici proculi misteria ab Ioāne Paulo: ye
rotheo Dionysio ariopagita accepta fuisse. Quicquid enī de
mente diuina angelisque & cæteris ad theologiā spectātibus
magnificum dixere: manifeste ab illis usurpauerunt.

Christus est idea & exemplar uirtutum. Cap. XXIII.

q Vid aliud xp̄s fuit: nisi liber quidā moralis īmo diuīæ
philosophiæ uiuēs de cælo missus & diuina ipsa idea
uirtutū humanis oculis māifesta. Huc igit᷑ oēs huc i
q̄ flectam9 oculos: atq; mentē hic uerā sapiam nos docebit: q
rudes olī homunculos subito reddidit sapiētes. Hic rectā iu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ſticiã: q nihil poſſedit ꝓpriũ: atque qđ ſuũ eſt deo & hoibus tribuit: deo qdẽ paternã & pluſq̃ paternã uenerationẽ hoibus uero fraternã beniuolentiã atque curã hic magnanimitatẽ for titudineq́ꝫ pſtãtiſſimã: q nihil i terris cõcupiuit tãquã magnũ nihil timuit tãquã durũ hic tẽperantiã ſingularẽ i quo uix pri mi aĩ motus & illi qdem remiſſi & decẽtes apparuerunt. Hic mãſuetudinẽ icredibilẽ q̃ ſupbiã ſocietatis humanæ peſtẽ pe nitus expellam9. Quis enĩ mãſuetior illo: q cũ ſũmus oĩum eſſet ſe iſimis ad æq̃uit. Hic ardẽtiſſimã ĩ oẽs hoĩes caritatẽ: q nõ ſibi tãtum uerꝫ ẽt toti hoium generi iuxit: qui & mortu us eſt libẽter ut cæteros a morte redimeret. Hic & contẽplãdi & agendi regulã pfectiſſimã qui ſæpe eurandis hoĩum erroríb9 atqꝫ morbis ſæpiſſime rebus diuinis contẽplandis ĩcubuit hu ius uitæ teſtes nobis ſunt ſcriptores quidem ab initio plures oĩumqꝫ grauiſſimi. Imitatores uero q̃ plurimi & mundus de niqꝫ uniuerſus. Oſtendit ſe xp̃s publice hoĩbus breue tẽpus. Non enim quo ad illũ decebat ultra & illud nobis ſufficiebat tot uero patrauit miracula ut Ioãnes dicat ſi ſcriberet́ ſingu latim ne mundũ qdẽ ipſũ librosſ capere poſſe. Vitã eius ut po te celeberrimã cunctiſqꝫ mirabilẽ pluresſ q̃ q̃tuordecim ſcripſiſ ſe tradunt́. Soli tñ illi in uſu ſunt aut aliquãdo fuerunt: q nõ humana ſed diuina ſcrip ſere manu. Quales ſunt mathe9 mar cus lucas Ioãnes matheus hebraice ſcripſit: cui9 teſtũ hebrai cum Hieronym9 iquit tẽporib9 ſuiſ in bibliotheca pãphili ex tare: ſibi etiã factã fuiſſe tranſcribẽdi illi9 facultatẽ anazareis qui in Berſabe & p ſyriã hoc uolumine utebãt́. Pãthenuſ etiã ſtoicus xp̃i martyr cum uſqꝫ ad indiam interiorem xp̃i uerba prædicando penetrauiſſet inuenit ibi: tum Bartholomei apo ſtoli ſemina tum etiã mathei hebraicum euãgelium ſecumqꝫ attulit: hæc Euſebiuſ. Reliqui tres qui dicunt́ euãgeliſtæ græ ce ſcripſerunt. Legebatur quoqꝫ apud antiquoſ xp̃ianos quin

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ti euangelistæ euangeliũ: quod secundũ hebræos appellabat probatũ satis ab ignatio ac origene & ab Hieronymo ex hebraica lingua in græcã latinamq; conuersum hæc ab hieronymo. Atq; in hoc uel maxīe christiana elucet ueritas: q͏ christianorum cœtus ab ipso exordio haud temere quoslibet scriptores admittit: sed sanctos simplices sobrios: & q̃ electissimos. Qui uero ex primis illis in precio sunt partim Christũ ipsum: ptim eius discipulos audiuerũt: qui & si diuersis linguis tẽporibus locis scripserunt: & alter alterius scripta non uiderunt: nisi forte ioannes: eadẽ tamen ubique duce ueritate confirmauerunt. Apparet interdũ in illis quasi dissona q̃dam in rebus minimis dissimilitudo nunq̃ re uera cõtrarietas. Vnde simpliciter uidet̃ alter seorsum ab altero historiã conscripsisse: nullus tamen hoꝶ seorsum a ueritate. Miracula uero tã multa q̃ magna: tã publica tot annos in iudæa & ierusalẽ ubi facta dicunt̃ prædicauerunt: ut cõstet illos uerissima ꝑdicauisse. Quonã pacto falsa affeuerãdo obtinere in re tam ardua inter homines eruditissimos potuissent. Vñ nam admirationi essent: si pugnãtia inter se dixissent: nisi duces illi re uera inuicẽ conuenissent: christianũ regnũ fuisset subito dissipatum. Euãgelistæ & apostoli de christi uita: doctrinaq; cõmuniter multa dixerunt: & q̃sq; propriũ aliq̃d in mediũ attulit. Siue .n. quilibet uniuersa dixisset: sup̄fluus uideret̃ numerus cæteroꝶ: siue singuli q̃dã solũ atq; noua continuatio & auctoritas historiæ tolleret. Certe id quod miꝶ est: talia sunt: Mathei: Marci: Lucæ: Ioãnis: Petri: pauli: iacobi: iudæ scripta: ut in rebus principalibus plures testes adsint. Ac si testes oẽs audiãus: nihil sup̄flue & importũe repetitũ uideãur audisse.

Auctoritas Sibyllarum. Caput. XXIIII.

u Arro philosophus in libris diuinaꝶ reꝶ decem sibyllarum noĩa: tpa: patrias diligenter cõmẽorat: atq; ad

id scriptores multos testes adducit. Affirmat præterea libros sibyllinos fuisse apud romãos in sacrario conditos: ubi a q̄ndecim uiris & quibusdã sacerdotibus ad hoc destinatis custodiebantur. Addit iulius romanos sex libros illos cumææ regnante Tarquino a quadã auicula cõcrematos restituisse ex aliaꝝ sibyllaꝝ uersibus: quos missis ꝑ orbẽ legatis diligẽtissime collegerunt. Tres igit̃ libri apud eos erãt Cumeæ: reliq aliaꝝ. Hi uero libri nullo titulo seu nomine: cuius haꝝ eẽnt: discernebant̃ præter q̄ Erithreæ: q̄ carmini nomẽ suũ inseruit: carmina hæc romãi de rebus maximis cõsulebant: neq; cuilibet licebat aspicere. Maroni tamẽ augusti: Lactãtio Cõstantini familiaritate legere ꝑmissam existimo: aliisq; nõnullis magnis doctisq; uiris imꝑatore interdũ & custodibus concedentibus. Lactantius ergo Cõstãtini familiaris testimonia sibyllarum q̄ de christo adducit ex eaꝝ libris qui tũc extabãt: Roma nondũ a quoq̄ expoliata accipe potuit. scripsit aũt illa ad Constãtinũ. Non igit̃ illi mentiri licebat: uel docto imꝑatore uel cæteris eruditis: quibus tunc tã italia q̄ græcia abundabat: ac non nulli adhuc christianos scriptores uel in mimis grauiter calũniabant̃. Non ne Virgilius in eisdẽ sibyllarum libris legit q̄ prophetæ & euãgelistæ de Christo loquunt̃: & quod maximum est cognouit cumææ sibyllæ promissa ex textu: ut opinor Sibyllæ ipsius illis cõuenire tꝑibus: in quibus natus ẽ iesus: q̄uis ille: ut Pollioni adularet̃ ad eius filiũ nuꝑ natũ noĩe Saloninũ oracula sibyllæ torq̄ret: quoꝝ nihil salonino qui puer obiit: neq; egit quicq̄ congruere potuit. cõgruit aũt quicquid ibi legit iesu: q tꝑibus illis est ortus. Sed qd illic Virgilius repit (Tali uidelicet quodã tꝑe) quale illud fuit: Fore: ur in ipsa ultĩa expectatõis ætate magnꝰ qdã ordo nasceret̃ ab integro sæculoꝝ æuo depẽdẽs. i. æternꝰ filius ab æterno pr̃e depẽdens. aliqñ etiã nasceret̃ in tpe. Quãdo. s. Virgo flo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

reret aurea rediret ætas.i.ex uirgie fili9pulularet & ætas ueræ btēq; doctriæ uigeret. Ac noua ꝓgēies cælo demitteret̃ ab alto. Hæc uerba exponunt añcedētia. Cognoſcim9.n. ſibyllã ex uirgine puer̃ illũ naſcituꝝ ꝓnũciaſſe. quoniã adiunxit eã eſſe ꝓgeniē nouã.i.nouo mõ naſcentē: neq; ex terra: ſed ex cælo: id eſt deo: in quo erat: ab æuo proficiſcētē.carmina ipſa uirgilii hmõi ſunt. Vltima Cumæi uenit iã carmis ætas. Magnus ab integro ſæcloꝝ naſcit̃ ordo. Iã redit & uirgo: redeũt ſaturnia regna. Iã noua ꝓgenies cælo demitrit̃ alto. Arbitror equidem Virgiliũ hmõi carmina ex talibus ſibyllæ uerbis qualia pauloãte narraui: contexuiſſe. Subiungit Virgi.q̃ apud Sibyllã legiſſe opinor.ſ.Eo naſcente ferreã ætatē i aureã reditu rã.atq; eo tpe ſecus æui futuꝝ. Totum hoc ad purgationem animoꝝ doctrinamq; chriſti pertinere uidet̃. Et ueſtigia priſcæ fraudis irrita fore. Legerat puto ad ſibyllã. Nunc originalem culpã quã ab initio diabolica fraude cõcepimus deleri debere: ipſe tamē cũ myſteria hmõi nequaq̃ intelligeret uerba ſibyllæ ita carmine cõponebat: ut alium quendã ſenſum pferre uiderent̃. Subiungit Maro: Quod hmõi progenies deũ uitã accipiet: diuiſq; uidebit pmixtos heroas: & ipſe uidebit̃ illis: Pacatũq; reget patriis uirtutibus orbē. Videt̃ ibi legiſſe ꝓlem illã fore deũ deo natũ: dei patris uirtute uniuerſum mũdũ gubernatuꝝ & iudicatuꝝ: nihilq; diuinoꝝ ſibi fore ſecretum: ipſumq; angelos oēs miſtros habiturũ. Addit Poeta Eodē tpe caſuꝝ ſerpentē & fallacē ueneni herbã. Et poſt multa adiicit. Pauca tñ ſuberunt priſcæ ueſtigia fraudis: quo ſenſu hæc Virg. ſcripſerit: neſcio: ſatis ē nobis: ꝙ hũit a Sibylla: quã nequaq̃ iutelligebat opa ꝓlis illius. Serpentē.i.malũ dæmonē ruituꝝ. Domandãq; fore herbã uenēoſam atq; fallacē: ideſt dæmonũ ui: q̃ añ xp̃m hoīs falſa religione: q̃ſi uera fallebat: & ab initio illos ſerpentis bitu: & plãtæ cuiuſdã occaſiõe decepat. Tentat dæmõ adhuc aĩas poſt chriſtũ licet nõ ita cõ

sequat̄ ut ante: & ob hoc dictū fuit: Sup fore pauca fraudis uestigia. Porphyrius etiā cōfitet̄ mortales a malignis dæmonibus in scelera falsasq; religiones induci cōsueuisse: idq; diligenter in libro de abstinētia disputat. Præterea progeniē illā Virgi. sic alloqtur: Aggredere o magnos: aderit iā tēpus honores: Cara deū soboles magnū iouis incremētū. Credo poetā habuisse a Cumæa hoīem illū expectatissimū. Sobolē dei fore: nō uiri: & id quo nihil maius exprimi pōt. Magnū dei incrementū fore: id est propaginē dei æternā: propagationēq; ipsius usq; ad tpalia atq; sensum p quā dei regnū. i. beatorum numerus cresceret. Tātā fuisse scio in Marone prudentiā & modestiā: ut existimare nequeā eū tā uasta hypbole erga infantē filiū priuati ciuis Pollionis usurū fuisse: nisi talia q̄dā supra modū ingentissima sibyllinis carmibus hausisset. Sibylla etiā de simplici hoīe q nō eēt deus tā mirāda nequaq̄ pnūciasset. Sed audi q̄ supbā Virg. adiūgat hypbolē. Aspice cōuexo nutātē pōdere mūdū Terrasq; tractusq; maris cælūq; pfundū. Aspice uenturo lætent̄ ut oīa sæclo. Forte sibylla scripserat Sobolē illā dei ab elemētis cælisq; honorādā. honorauit āt iesū cælū eclypsi: aer ignisq; crinitæ fulgor̄: aq̄ cū dictis eius paruit: pedesq; sustinuit: terra motu cū tyberio impante cruci affixus fuit. Postrēo exclamat poeta: q̄uis q̄d petat ignoret. O, mihi tū lōge maneat ps ultima uitæ Forte sibylla: qd̄ & pphetæ optauerūt: diē xp̄i uidere optabat: ac tū primū uita decedere: q̄ cū symeō optasset diu fuissetq; i senio cōsecut9 exclamauit. Nūc dimittis seruū tuū dn̄e secūdū uerbū tuū in pace. Quia uiderunt oculi mei salutare tuū: & q̄ sequunt̄.

Testimonia sibyllarum de Christo. Cap. XXV.

LIbros sibyllinos: sicut in superioribus diximus: Senatus Romanus habebat. In illis Lactātius impatoris Cōstātini familiaris q̄dā legit māifeste ad christū de

filium pertinentia. Primũ quidẽ illud eritheæ ubi deũ prædi-
cat nutritorẽ oĩum creatorẽque: qui dulcem spiritũ oĩbus tri
buit ac principẽ oĩum deo℞ fecit. Rursusque ait: ipsum dedit
deus fidelibus hoĩbus honorãdũ. Et alia sibylla pcepit hunc
oportere cognosci dicens. Ipsum tuum cognosce deũ q dei fi-
lius est. Hoc est quod legit apud dauidem. Dixit dñs domi-
no meo sede a dextris meis. Item: ex utero ante lucifer℞ genui
te. Item dixit dñs ad me filius meus es tu ego hodie genui te.
& apud Salomonẽ Deus cõdidit me ĩ uiarũ sua℞ initio ĩ opa
sua ante sæcula: fundauit me in principio ante q̃ terrã faceret.
& paulopost cũ pararet cælos aderã illi & reliqua. Collegit p̃
terea Lactãtius de xp̃i operibus & morte ex sibyllinis libris ta
lia. Mortuo℞ resurrectio erit: claudo℞ cursus uelox surdus
audiet: ceci uidebunt: loquent nõ loquẽtes. Quod etiã ita ce
cinit Isaias: confortamini manus resolutæ: genua debilia con
solamini: qui estis pusilli animi nolite timere nolite metuere:
dñs noster iudicium retribuet ipse ueniet & saluos faciet nos:
tunc aperient oculi cæcorum: & aures surdo℞ audient: tunc
saliet claudus sicut ceruus: & plana erit lingua mutorũ qa ru
pta est in deserto aqua & riuus in terra sitienti: quod baptismi
tẽpus significat. Verum sequamur quod collegit Lactantius
ex sibyllis: Panibus simul quinq; & piscibus duobus hoĩum
quinq; milia ĩ heremo satiabit: & reliquias tollens duodecim
cophinos ĩplebit in spem multo℞. Ventos compescet uerbo.
Sternet insanũ mare pedibus pacis: fideque calcans fructus
perambulabit. morbos hoĩum resoluet. Viuificabit mortuos
arcebit dolores a multis: oĩa uerbo agens oẽm infirmitatẽ cu
rans Miserabilis ignominiosus in formis ut spẽ miserabilibus
præbeat in manus ĩfideliũ iniquas ueniet: & dabũt deo alapas
manibus incestis & ĩ puro ore expuent uenenata sputa. Dabit
uero ad uerba simpliciter sanctũ dorsũ: & colaphos accipiẽs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

tacebit: nequis agnoſcat quod uerbũ uel unũ uenit ut mortuis loquat̃: & corona ſpinea coronabit̃. Ad cibũ ãt fel & ad ſitim acetũ dederunt. In hoſpitalitatis hãc mõſtrabunt mẽſam: ipſa enĩ iſipiens gens tuũ deũ non ĩtellexiſti ludentẽ mortaliũ mẽtib9 ſed ſpinis coroãſti: & horridũ fel miſcuiſti. Tẽpli uero uelum ſcindet̃: & medio die nox erit tenebroſa nimis trib9 horis & mortis fatũ finiet. Trib9 diebus ſono ſuſcepto & tunc a mortuis regreſſus ad lucẽ ueniet prim9 reſurrectionis principio uocatis oſtẽſo. Quãdo hæc pfecta erunt: q̃ dixi ĩ ipm oĩs lex ſoluet̃. Itẽ alibi dicit̃ a ſibylla iudæo℞ beatũ futu℞ genus cæleſtium uidelicet pp excellẽtiã xp̃i cui9 gr̃a multi iudæi ipſi adhærentes diuini ante alios euaſerunt. Adiunxit erythea. Dicent ſibyllã ĩſanã & mendacẽ. Cũ ãt facta fuerit uniuerſa tum mei meminerint: neq; me iã quiſq̃ mendacẽ dicet dei magna ꝓphetã. Adducit Aureli9 Aug. multa erytheæ ſibyllæ carmina ĩ latinã linguã tranſlata q̃ uidit græca apud flaccianũ ꝓconſulem uiꝶ doctrina clariſſimum: in quo℞ capitibus talis erat ordo littera℞ ut hæc ĩ illis uerba legerent̃ ieſus xp̃s dei fili9 ſaluator: ĩ illis carminib9 reſurrectio corpo℞ deſcribit̃ mutatio ſæculo℞ dei aduẽtus ad iudicãdũ premia & ſupplicia hoĩum ſempiterna. Talia q̃dam legunt̃ etiã apud mercurium trimegiſtum: Plato quoq; ĩterrogatus q̃tenus ĩ pceptis ei9 quieſcẽdũ eẽt: tradit̃ reſpõdiſſe q̃ten9 ĩ terris appareat ſacratior aliqs q fontẽ oĩbus ueritatis aperiat: quem deniq; ſequant̃ omnes.

De auctoritate prophetarum. Nobilitate ueteris teſtamẽti excellentiam noui. Cap. XXVI.

d Ionyſius ariopagita ad ſapiẽtẽ polycarpũ ſcribit ſas Babyllonios ægyptios ĩ annalib9 ſuis ad notauiſſe tã q̃ miracula & q̃ſi diuina ĩ ſacris ſuis coluiſſe ac colere ꝓdigia illaq; hebræi de ſtatu regreſſioneq; cæleſtium a deo facta p ſuos narrarunt. Plato ſolis retrogreſſionẽ & illuuionem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

aquæ ignis ue uastationem nõ tacuit. Ab iosepho Aristobulo Tertulliano Eusebio testes ad hæc gentiliũ multi citant: Berosus scilicet chaldæus: Manetus ægyptius Hieronym9 phenicis Tarii rex. Mendesius Ptolomæus Menãder ephesi9 Demetrius phaleri9 Rex iuba Thallus appion Nicolaus molus Damascenus Hesiodus: Ecateus. Elanicus. Acublaus. Ephorus Theophilus Manesses Aristophanes Hermogenes. Euemerus Comon Zophirus. Abidenus. Estieus Sibylla Eupolemõ. Alexãder Artapanus Melon Theodorus: Philõ gentilis Aristeus: Ezechielus: Timochares Polyhistor. Numeni9 Chorilus: Sachoniato Africanus. Alpheus Megastenes: Hi singuli ferme singula: cuncti certe cuncta q̃ ptinent ad antiqtatẽ cæteris priorẽ mirabilia gesta doctrinã summã hebræoꝝ & miracula bibliæ cõfirmarunt. Ex qbus apparet quod Clemens Alexãdrinus & atticus Platonicus & Eusebi9 & Aristobolus probãt gentiles uidelicet siqua habuerunt egregia dogmata & mysteria a iudæis usurpauisse sed q̃ apud illos historia simplici cõtinent̃ ab iis ĩ poeticas fabulas fuisse translata: quod phaetõtis ruina deucalionq; declarat: cæteraq; q̃ pluria Plato usq; adeo iudæos imitat9 est: ut Numenius pythagoricus dixerit Platonẽ nihil aliud fuisse q̃ Moysen attica lingua loquentẽ: addit ĩ libro de bono pythagorã quoq; iudaica dogmata sectatũ fuisse. Plato ĩ epinomide scientiaꝝ cãm inqt fuisse barbaꝝ quendã qui prim9 hæc inuenit: post addit ab ægyptiis syriisq; cũcta manasse. Iudæa uero ex quadã sui parte q̃ galileã Plinius uocat: semp in syria a scriptorib9 habita est: & ex parte quadã phenicia etiã apud priscos appellat̃ ut Eusebius probat: Proculus quoq; platonicus theologiã syrianã pheniciãque añ alias uenerat̃. Plini9 ait phenices litteraꝝ & astrologiæ ĩuentores fuisse qui ẽt chaldeos laudãt iudeos q & chaldei noĩati sunt ut probat Lactanti9: uident̃ extollere Ob hãc

ut arbitror rõnẽ Orpheus ĩquit deũ soli chaldeo cuidã notũ fuisse Enoch uel Abram: uel Moysen significans. Volũt Platonici Zoroastrẽ ab orpheo significari Hic aũt ut uult dydimus in genesis cõmentariis filius fuit Chan Noe filii & ab hebreis appellat9 chanaham: q ut Eusebius probat. tpe abrahe adhuc uiuebat. Meminisse debemus iudæorũ dotes laudesq; trãsiſ ad ægyptios facile potuisse uicini.n. sempq; pmisti erãt Alexãder Eupolemoq; scribunt Abrahã sanctitate sapiaq; fuisse oium pstãtissimũ: hunc docuisse astrologiã chaldæos primũ deide phenices demũ ægyptios sacerdotes solitũq; dicere eã se habuisse a successorib9 Enoch: q ei9 iuentor extiterit: & Athlas fuerit noiatus. Iulius firmitus astronomi9 habraham ob mirabilẽ sapiam diuinũ appellat. Artapanus quæcũq; de mercurio trismegisto dicunt: ostẽdit fuisse i moyse: & a moyse gesta eũq; mercuriũ ipm fuisse. appellatũ insup eẽ Musæũ. Quod ãt a moyse gentiliũ doctrina habuerit icrementũ: non diffidet q porphyriũ audiet dicentẽ. Moysen antiq saconiatonis testimonio ante primos græcorũ phõs annis mille quingẽtisq; fuisse: Porphyriusq; idẽ i libro de responsis adducit apollinis oraculũ i quo continet q iclyta ualdeq; sancta gens hebræa præ cæteris nouit recepit & tradidit ueram sapiam: optimũ dei cultũ uitãq; beatã. Præterea i libro de abstinẽtia religiosos quosdã phõsq; iudæorũ quos esse os uocãt tãtis psequit laudib9: ut eos añ alios oẽs & pphetas & scõs & diuios ondat Ad idẽ utit ẽt testimonio theofrasti pipathetici dicẽtis eos ieiunio oronique assidue operã dare antiquosq; iudæos naturaphõs eẽ nec imerito. Libri eni sibyllini iudeorũ gen9 cæleste beatũq; appellauerũt. clearch9 pipatheticus scri. Arist. fuisse iudeũ: Calonosquoq; phõs apud idos iudeos fuisse. Megastenes isup brachmanas indiæ philosophos a iudæis asserit descẽdisse. Ambrosius si recte memini pythagorã patre iudæo

brosius si recte memini: Pythagorã patre iudæo natũ osten dit. Mitto q; iudæorꝝ atiquitatem sapiamq; strabo: Iustinus: Pli. Cornelius Tacitns tacere nõ potuerunt. Nõ igit paruifa cienda ẽ antiqtas iudeorꝝ quorꝝ scripta nõ esse a gentilibus cõ tempta: imo usurpata fuisse ex eo coniicim9: q; Aristobolus probat uolumina Moysi ãte Alexãdrũ & ante Persarꝝ impe- rium in græcã linguã fuisse traducta: totã uero bibliã Ptolæ- meo Philadelpho regnãte. Ad quã qdẽ traductionẽ: ut testa tur Aristeus: q interfuit regem induxit. Demetri9 phalereus peripateticus: q in epistola ad regẽ ipm inqt se legisse q̃dã iu- deorum uolumina iã diu traducta tãtæ certe admiratiõis ut integra & diuina sola legum sanctio iudaica uideat. idem de ea lege Ecate9 abderita confirmat: Cur ĩnumerabilibus pene muneribus eã traductionẽ Ptolæme9 eruit: cur tanto honore translatores & pontificẽ postq̃ traduxerunt: affecit: qui hoc ambigit aristeum legat & iosephum. Nihil supra. Dic ama- bo: q̃lem putas fuisse ierosolymã in qua duos septuaginta ui- ros ex aliorꝝ numero elegit pontifex p̃stantissimos: hebraicæ græcæq; lĩguæ apprime pitos merito Ply. Ierosolymam ur- bem præclarissimã urbium oĩum orientis appellat ãplissimã quoq; minutissimãq; fuisse ariste9 Ecateus phũs copiosissi- me nartauerunt: adeo uero capacẽ fuisse monstrat. Iose. atq; Euse. ut in obsidione a romãis facta supra undecies cẽtẽa mi- lia iudeorꝝ in ea urbe perierint. præterea ultra nonagĩta milia uenũdata fuerint. Verꝝ non erat propositũ nostrũ de terrẽis urbis illius: sed de cælestib9 dotib9 disputare. Quod quidẽ si qs cognoscere uult ñ mõ quo supra narrauim9 cogitet: uerũ etiã & multo magis eorꝝ scripta legat atq; relegat: repiet tan- dem q̃ grauis sit auctoritas prophetarꝝ: quorꝝ legibus oracu lisq; tot sæculis credũt & parent iudæi xp̃iani maumethenses & ut summatim dicã oẽs quas terra substinet natiões. Tãtũ

uero ſupat Chriſtiana doctrina moyſaicã: q̃tũ ciuilẽ uirtutẽ ſupat purgatoria. Diſcurrit in euãgeliis chriſtus p oẽs uitiorum ſpinas: & quas in ætate illa magis inculta moyſes ampu tauerat: Talem.n. ſeruare ordinẽ decuit: eas ipſe prorſ9 extirpat: Vbi eũ qui adulteriũ homicidiũq; cogitat: adulterum iã homicidãq; denunciat. Neq; dentẽ unũ ꝓ uno dente extrahi gr̃a uindictæ pmittit ulteri9: ſed percutiendi genã alterã mã ſuete iubet offerri: bonaq; pro malis retribui. Si te turbat (inquit oculus tuus aut dextera erue atq; abſcinde.i. primũ ip̃m ad laſciuiã uel uindictã icitamentũq; prorſus extingue. Sũt & alia multa generis eiuſdẽ: ex qb9 apparet teſtamentũ nouũ eſſe abſolutum finem ueteris teſtamenti: tãtoq; præſtantius illo quantum ea quæ ſunt ad finem finis excedit.

Teſtimonia prophetarum de Xp̃o. Caput. XXVII.

ſCrutamini ſcripturas in qbus uitã æternã putatis habere: illæ ſunt q̃ teſtimoniũ phibent de me. Hac uoce apud ioãnẽ aduerſum iudæos maxĩa fiducia ieſus noſter exclamat: ut pote q ſciat teſtimõia diuinitatis ſuæ q̃ plurima q̃rentib9 nõ defutura. Sed admõet ut nõ tã cortices diuinorum oraculoꝝ attingant q̃ medullas pſcrutari conent̃. nã apud prophetã de9 prædixerat. Apiam in parabolis os meũ Eructabo abſcondita a cõſtitutione mundi. Iudæi duplex habent ab antiqs ſacraꝝ lr̃aꝝ uolumen: alteꝝ qdẽ hebraicis litteris & or̃one hebraica. alteꝝ chaldea or̃one: ſed hebraicis litteris ſcriptũ. & ut teſtat̃ rabi ſalomõ & rabi moyſes ægypti9 chaldeo textui null9 unq̃ auſ9 eſt cõtradicere: utriuſq; igr̃ apd illos par auctoritas: ſn̄ia quoq; eadẽ. Sed qd ĩ altero breuius uel obſcuri9 eſt: ĩ altero ſæpe lati9 atq; clari9. Eadẽ rõ ẽ ſacraꝝ lr̃aꝝ apud nos: q̃s a ſeptuagita duob9 iudæis ĩ græcã linguã: & ab Hieronymo rurſus ex hebræa & græca in latinã tranſlatas habemus. Sed audiamus iam teſtimonia prophetaꝝ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Ieremias: Ecce dies ueniũt dicit dñs: & suscitabo dauid germen iustũ: & regnabit Rex: & sapiens erit: & faciet iudiciũ & iustitiã ĩ terra. & paulop9: Et hoc est nomen q̄ uocabunt eũ dñs iust9 nr̃ ubi hebraice dicit᷑: Dauid: chaldaice habet᷑: Messiam: cũ dicit: Ecce dies ueniunt: oñdit absq; diuturna mora: p9 Ieremiã uẽturꝝ fore messiã: qd qdem falsum esset: si aduẽtur9 esset. Apit præterea messiã fore deũ: nã ubi translatio dicit dñs hebrei hñt nomen illud tetagrãmaton: idest q̄tuor litterarũ: qd præ ceteris dinis noib9 adeo apud deos ẽ ueneran- dum ut nulli creaturæ cõueniat: de quo late disputat moyses ægypti9 ĩ lib. de directiõe: unde Abba iude9 libro tren: ubi q̄ritur qd sit messiæ nomen: rñdet: Adonay ẽ nomen eius: ponens ibi nomen illud mirabile Tetagrãmatõ: & adducens illud ieremie: hoc est nomen qd uocabunt eũ: dñs iust9 noster Non autem dicendum uocabit: sed uocabunt: sic enim chaldea translatio & septuaginta interpretes docuerunt:

Isaias: Paruul9 natus ẽ nobis: & fili9 dat9 ẽ nobis: & fact9 ẽ prĩcipat9 ei9 sup hæreꝝ ei9: & uocabit᷑ nomẽ ei9: admirabilis cõciliari9: de9 fortis: pr̃ fut᷑ ĩ seculi prĩceps pacis. hec hebraice chalde9 illoꝝ text9 habet. Infãs dat9 ẽ nobis: & recipiet sup se legẽ ad scrutandũ eã: & uocabit᷑ nomẽ ei9 deante admirabilis cõsiliari9 de9 fortis pmanens in secula secula seculoꝝ Messias in cui9 dieb9 pax multiplicabit᷑. Ostendit messiã deũ fore regnũ eius spiritale mundiq; alterius. Venturũ illũ octaui ano impante sub quo uniuersalis & diuturna pax fuit. Monarchia mundi latissima felicissimaq; & orbis uniuersi descriptio. q̄ aũt hæc regi ezechie accõmodari nõ possunt patet qa subdit: multiplicabit᷑ eius imperiũ: & pacis eius nõ erit finis. Itẽ super soliũ dauid & super regnũ eius sedebit: ut confirmet illud & corroboret usq; in sæculũ. Hæc solũ ad diuinã aiarũ pacẽ & impiũ spiritale ptinere possunt. Vnde Moyses ægy-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ptius in epistola ad africãos expõit de Messia puero nato sex illa noĩa. s. admirabilis consiliarius deus fortis pater futuri se culi princeps pacis. Sed cur translatio septuaginta loco sex uerbo℞ ponit solũ magni consilii angel9. Quia cũ diuina elo quia Ptolæmeo gentili interpretarent: sæpe q̃ ad christi diui nitatem ptinẽt uel prætermiserunt uel mutauerũt: ne forte il le putaret iudeos existimare messiã esse deũ inq̃tũ hõ: & deũ a summo deo diuersũ duosq; deos esse Sed christi diuinitatẽ hebraic9 text9 chaldeusq; & trãslatio ex hebreo declarãt. De ridendi uero sunt iudei qdã q in supiorib9 Isaie uerbis dici uo lunt uocabitq; poti9 q̃ uocabit̃. Nã interpretes. lxx. Vocabit̃ transtulerũt. & chaldea trãslatio mõstrat uocabit̃ eẽ dicẽdũ.

Micheas: & tu Bethleẽ eufrata nequaq̃ mima es ĩ milibus iuda: ex te. n. egrediet̃ qui sit dñator israel: & egress9 ei9: sicut ab initio ex dieb9 æternitatis: Chalde9 textus post Egrediet̃: adiũgit Messias: ostẽdit messiã tanq̃ deũ ab æterno fuisse: & tanq̃ hoĩem ex bethleẽ egressu℞. Quisqs ergo de rege eze chia puro hoĩe & tpali hoc expõit: mãifeste delirat. Rabi ãt salomõ mestiæ regi accommoodat.

Zacha. Exulta satis filia syõ. iubila filia ierusalẽ. Ecce rex tuus uẽit tibi sanct9. Aliter: Iust9 & saluator ipse paup ascen dens sup asinã & pullũ eius & dispgã quadrigã & effraim: & equũ de ierusalẽ: & dissipabit̃ arcus belli: & loq̃tur pacẽ genti bus: & ptãs eius a mari usq; ad mare: & a flumibus usq; ad fi nes terræ. Rabi salomõ iude9 hunc locũ exponẽs dicit uerba hæc nõ posse nisi de messia rege intelligi: cui cæteri iudei con sentiũt: Ex quo patet messiã uẽtu℞ fuisse ierusalẽ: tanq̃ iopẽ & sup asinũ regnũq; ei9 ñ fore terrenũ & salutẽ ab eo aĩa℞ po tius q̃ corpo℞: & p solã sctitatẽ: ĩmo & mortẽ Adiũgit. n. za charias. Tu autem in sanguine testamenti tui misisti uictos tuos de lacu. idest antiquos ex limbo: Talia uero de solo iesu

leguntur: quem quidẽ hoĩem fore ac deum Zacharias innuit quãdo dixit: eũ pauperẽ ſup aſinã ĩbellemq; fore nulliſ armis ſed ſola pacis doctrina uſurum: & tamẽ ſaluatorem regemq; appellat ubiq; regnantem. Dei autem hoc officium eſt.

Iacob: In geneſi: Non auferet̃ ſæptrũ de iuda: nec dux de femore ei9 donec ueniat: qui mittẽdus eſt & ipſe erit expectatio gentiũ ubi hebraicus text9 habet (dux) chaldæus hẽt ſcriba de filiis filiorꝝ ei9: ubi hebraice dicit̃ Qui: chaldaice habet̃ (Meſſias: ubi dicit̃ & ipſe erit & cætera. Hebraica ueritas hẽt ei gentes aggregabunt̃. Conſtat aũt Iacob de Meſſiæ aduẽtu loqui ſic enĩ caldæum declarat uolumen quod ſequẽtes Moyſes gerundeſis & chalchadias & chanihiſ iudei de Meſſia illic uerba fieri confitent̃. Ieſum uero fuiſſe meſſiã cõſtat: quia gẽtiles uocauit: ſaluauitq; ſicut iudæos: & ab illis magiſeſt cultuſ: ac etiã quia circa illi9 tẽpora iudæorꝝ ſcæptrũ eſt ablatũ. Cumq; anni iam illinc uſq; ad nos mille quadringenti ſeptuaginta quatuor præterierit: nõ dum poteſtas iudaica reſtituit̃: Neq; fingere licet aniculiſ iudæorũ ĩ babillonia uel ultra montes caſpioſ adhuc eis ſupeſſe regnum. Nã contra oĩs reclamat hiſtoria: quin etiã Moyſeſ ægypti9 cæteriq; doctoreſ hebræorũ affirmãt: nunq̃ licuiſſe uel licere poſſe cuiq̃ iudæo extra ꝓmiſſionis terrã: quicquã in cauſis criminalib9 iudicare: qui ergo iudæis extra iudæam exulantibus regnum tribuit manifeſte delirat: Audiamus.

Oſeæ: Vaticinium. Dies multos ſedebũt filii iſrael ſine rege & ſine principe & ſine ſacrificio & ſine altari: Talem eẽ preſentem iudæorum cõditionẽ uidemus: deq; iis tẽporibus prophetã fuiſſe locutũ interpretes ꝓphetarꝝ oẽs tam iudæi quã xpiani cõfirmant. Carere iudeos hodie legitimo ſacrificio patet: quia lex eorũ ſola illa iudeorꝝ ſacrificia probat: q̃ in regiõe ꝓmiſſionis efficiant̃. Obliciunt iudei non nulli ſcæptrum de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Iuda centum annis ante iesum fuisse ablatum: quãdo. s. in machabeos sacerdotes potestas reꝝ trãslata est. qui non ex tribu iudæ: sed leui erãt: quod & iosephus narrat: Iesus autẽ natus est herodis tẽpore. qui machabeis dicit̃ successisse: ad hoc est responsio triplex. Prima quidẽ ꝙ cũ machabei ex tribu iudæ saltẽ secundũ maternã lineã fuerint regnãtibꝰ illis nõ fuit oĩno sublata iudæ potestas: Secunda ꝙ ꝓpheta Iacob non de tribu hac uel illa: sed de uniuerso populo iudaico ĩtellexit. Tertia ꝙ queãdmodũ oẽs iudæorum doctores consentiunt: semp fuit apud illos conciliũ quoddã septuaginta prudentũ: ad quorũ iudicium reꝝ grauioꝝ sñiæ ptinebãt: Concilium hoc camedrim appellabãt. eratq; tãquã senatus & adhærens uiuẽti prĩcipi & defuncto principe principis uicẽ gerens: quod quidem ab ipso Moyse fuerat constitutum: & in Babyllonica captiuitate assidebat iudæis ducibus iudæoꝝ in Babyllonia & post reditum assidebat ducibꝰ illis in patria. Durauit aũt concilii huius auctoritas usq; ad regẽ Herodẽ qui ex patre Idumeo & matre Arabe: ut ĩquit iosephus: natus erat: & regnum iudæoꝝ a Romanis accepit: sub quo natus est iesus. Herodes enim oẽs illius collegii uiros interfecit: illudq; consiliũ substulit: quod & iudæi confirmãt in libro camedrim ierosolimitano & in libro abodazara. Tunc igitur ablatũ fuit non solum scæptrum de iuda: sed etiã scriba de filiis eius: quod chaldæus prædixerat textus. Quãobrem quando Herodes qui alienigena erat regnum assumpsit. & omnes insuper quotcunq; reperire potuit ex regia dauidis stirpe peremit tunc proprie iudæorum regnum funditus est sublatum: deniq; quãdo concilium disperdit tũc scriba de filiis iudæ sublatus existimatur. Scribit Eusebius Vespasianũ domitianũq; ĩperatores iussisse omnes qui ex genere dauidis essent interfici ut nullus iudæoꝝ regni reliqs foret. Nã & ipsi de aduẽtu xp̃i formidabant sicut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ab initio Herodes: Hæc Euſebius accepit ab Egeſippo.
Ageus: Hæc dicit domin⁹ exercituũ Adhuc modicũ unũ
& ego mouebo cælum & terrã mare & aridam: & ueniet deſi
deratus cunctis gentib⁹. Magna erit gloria domuſ iſtius no-
uiſſimæ magiſ quã primæ Modicum unum)ſignificat nobis
hodie iam pridẽ ueniſſe meſſiam: Mouebo cælum. ſ. per ecly
pſim paſſionis ac etiã per ſtellã illam a magis uiſam. Terrã. ſ:
per terræmotum in paſſione. Et moyſes tyronẽſis & Hyoceſ
& Dauid chadiaſque & Habraã iudæi ſic Danielem expoſue-
runt: ut anni quadringẽti ac nonaginta fluerent a deſtructiõe
primi templi ad templi ſecundi deſtructionem: & circa huius
tẽporis finẽ meſſias naſceretur Nicolaus quoq; lyrenſis epdo
modas ita cõputat ut in illiſ paſſus fuerit xp̄s talẽ quoque pro
bat. fuiſſe Danieliſ intentionẽ. Barachias iudæuſ in libro de or
dine mundi exponit illud Iſaiæ: Proxima eſt ſalus mea ad ue-
niendum & iuſticia mea ad reuelandũ: ubi particulã illam iu
ſticia mea dicit ſignificare meſſiam illum: de quo Daniel dixit
ut adducat̃ iuſticia ſempiterna. Similiter Moyſes gerundẽſiſ
uerba ſuperiora Danieli ab angelo dicta exponẽs ita dicit. Iu-
ſticia ſempiterna & ſanctuarium ſanctuariorꝝ uel ſanctus ſan
ctorꝝ nõ niſi ipſe meſſias eſt ſanctificat⁹ ex filiiſ Dauid: hæc il
le. Et merito cecinit enim Dauid oriet̃ in dieb⁹ ei⁹ iuſticia. Et
Hieremias hoc eſt nomẽ quod uocabũt eũ dn̄s iuſtus noſter
Nempe deleuit ieſus originaliſ præuaricatiõis perniciẽ & gra-
tiã iuſticiãq; tribuit euangelicã: Sed ne liceat cuiq̃ fingere Da
nielis epdomodaſ uel mẽſium uel cẽtenariorꝝ millenariorꝝ ue
ſæculorum ſeptenarios numeroſ eſſe meminiſſe oportet in li-
bro quodã iudæorum de ordine mundi apparere oẽs eorũ ſcri
ptores ĩ hoc cõuenire ut ille annorꝝ ſolũ epdomodæ ſint: idẽ
teſtant̃ Salomõ & moyſes gerũbẽſis ĩ cõmẽtariis Danielis cõ
ſitẽtes ſacrificiũ iudaicũ ĩ ultima illarꝝ epdomodarꝝ in excidio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ierusalē a romāis fuisse sublatū atq; ipse salomon epdomodas Danielis finiri asserit ī tēpli secundi destructione Prædicit cer te a Daniele uel ī fine epdomoda℞ illa℞ uel saltē post sexagita duas epodamas illud fore: Sic.n.a daniele p̄dicit & post epdo modas septē & sexagita duas īteribit.xp̄s aliter chrisma.i.un ctio sacerdotū: & iudiciū nō erit ī eo.tēplū & sanctū corrūpet populus duce ueniēte & finis hui9 uastitas. Certe ut testat Io sephus post herodē sacerdotes nequaquā ex successione sacer dotalis generis uel ppetuitate uitæ secundū legē Moysi cōsti tuebant. Sed qlibet ēt ignobilissimi singulis ānis sacerdotiū a principe uel romanis emebāt. Quidā cū ueras xp̄iano℞ rōnes hoc ī loco aliter deuitar nō possint Danielē hic errasse aiūt cæ tera ubiq; bene dixisse: sed hmōi homunculi relinquēdi sunt: tāq̄ q sibi ipsi repugnent: atq; hic & alibi semp errent. Sunt.n. inter illos q iesu tpa cunctis notissima audeāt pmutare: quos arguit iosephus ubi de iesu tpibus scribit & ubi īquit duodeci mo Tiberii cæsaris āno pontiū Pilatū iudeæ pcuratione susce pisse: Ibiq; decē ānos cōtinuos pmāsisse. Corneli9 uero tacit9 gētilis ait xp̄m occisum fuisse p pontiū pilatū pcurarorem iu deæ iperāte Tyberio. Cæte℞ ut rē oēm ī ordinē redigamus: multæ fuerunt īter talmuticos.i.canonicos iudæo℞ īterprætā tes de aduentu messiæ opiniones. Prima Hyocis qui ī libro ce derlophan.i.de ordine mundi terminū.lxx.ebdomoda℞ ex posuit: quēadmodū supra dixim9: Scd̄a habaquipe: q danie lis secut9 cōputationē ī destructione tēpli secundi uētu℞ mes siā existimabat. Ideoq; sectat9 est fatuū quēdā & bellicosum hoiem noīe Ventozarā tunc dicentē se esse messiā: quē maxia iudæo℞ turba post ānos ab excidio ierusalē ut ipsi aiunt octo & q̄draginta secuta ē: Igit pene oēs cōgregati ī oppido bitera to māis rebellauerūt Vtpote q ducis illis fortūæ armisq; pluri mū cōfidebāt. Sed Adrian9 īpator urbe obsessa uētozarā una

cũ omnibus sectatoribus interfecit: hæc oĩa iudei in libro de may habent: Tertiã iudei opĩonem accipiũt a libro iudicum ordinariorũ: qui non pũæ apud illos auctoritatis ẽ: ibi tractatur sex annoꝝ milia esse mundi ætatẽ: duo quidẽ milia uanitati uel uacuo tãtũdẽ legi: tantũdem messiæ attribui. Aiunt autẽ hec dicta fuisse a discipulo quodam helye filio sarrecte: quem helyas suscitauerat. At uero secundũ hebraicã cõputationem ab adã ad abrahã duo milia annoꝝ fluxerũt: q̃ anni uanitatis fuerunt. Ab hoc ad iesum nazarenũ milia quoq; duo qui fuerunt legis anni: anni igit̃ qui iesum sequunt̃: a messia incepisse iudaica cõputatione uident̃. præsertim: quia ĩ eo libro asserit̃ ab initio mũdi ad messiã quatuor annoꝝ milia ĩtercedere. secundũ uero hebreoꝝ omniũ cõputationẽ hodie mundus agit annoꝝ quinq; milia & ducẽtos insup atq; triginta quatuor. Iam diu igit̃ messias uenit. Quarta opinio fuit magni cuiusdã uiri: quẽ rabi noĩauerunt: qui in libro chamedrin ait oẽs terminos de aduentu messiæ assignatos iã præterisse: redemptionẽq; in pœnitentia sola cõsistere. hic q̃uis fortasse de xp̃iana penitẽtia nõ loq̃ret̃: ueritatẽ tñ quodãmõ reticere nõ potuit. Eodẽ tẽpore quidã huius auctoritate fretus: quia terminos oẽs præterisse crederet exclamauit. Ve animabus messiæ terminos cõputantiũ. Quinta fuit chahadie: q̃ in libro de credendis diligenti dinũeratiõe conclusit quẽdam messie terminũ: qui supra trecentos quadraginta annos iam præteriit. Sexta moysi ægyptii summæ apud iudeos auctoritatis uiri: qui q̃uis in deuteronomio Messiæ tẽpora inquiri ꝓhibeat: tamen in quadã ad africanos iudeos epistola scribit se ex certissima antiquoꝝ tradictione habere messiã nascitũ esse anno a mũdi exordio quater millesimo. & insup quater centesimo septuagesimo quarto. hoc aũt tempus ex eoꝝ cõputatione septingentis sexaginta annis nos antecessit: Se-

ptima moysi gerũdẽsis: qui in cõmẽtariis pẽtateuci messiam orituꝝ affirmat ãno a mũdi creatiõe quiquies millesimo cẽtesimoq; & decimo octauo cui cõsensit leui benguerson i cõmẽtariis danie. Sed hic termin9 plurib9 q̃ cẽtũ ãnis nos ꝓcessit Frustra igit̃ expectãt ulteri9 iudei messiã: immo & quicunq; post iesum expectauerũt: decepti sunt. Non. n. considerauerunt quod alibi dixit Daniel in diebus regũ istoꝝ: suscitabit deus cæli regnũ: quod in æternũ non corrumpet̃: Cæleste. s. xp̃i regnũ. Dicite quæso iudei cur magi illi diuini messiã uisuri: statim nato iesu hierosolymã profecti sunt. & herodes sciscitatus a legis peritis messiæ tẽpus. & patriã ĩfantes illos filiũq; suũ occidit: quod testat̃ Macro. & ph̃us & gẽtilis: nisi quia sapientibus ad messiã pertinere loca illa & tẽpora uidebantur. Vnde multi periti iesum uiuentẽ tanq̃ numen uenerati sunt. Natanael & nicodem9 aliiq; quos ioãnes euãgelista principes noĩat: qui ꝓpter iudeoꝝ metũ clã illũ uenerabant̃. Cur multi circa iesũ tẽpora messiã se esse iactabant: licet ut inquit gamaliel tanq̃ falsi subito euanuerint. Iosephus narrat sub fœlice procuratore iudeæ multos extitisse qui populum sua persuasiõe decipent: inter alios ægyptiũ quẽdã pseudo ꝓphetã qui plurimis sibi adiunctis in ipso magnaꝝ reꝝ conatu per exercitũ phelicis oppressus fuerit. hæc actib9 apostolorũ consentanea sunt in quib9 paulo dicit̃ a tribuno. Nõne tu es ægyptius: qui hos dies excitasti: & eduixisti in desertum quatuor milia uiroꝝ tribun9 cũ nõ cognosceret. Paulum suspicabat̃ ne forte esset ægypti9: ille Surrexit etiam: ut Lucas euãgelista inquit. Iosephusq; cõfirmat sub Cyrino Syriæ preside iudas quidã galile9 tẽpore conscriptiõis census populũq; decepit: sed ipse paulopost & oẽs qui seq̃bant̃ eũ dispersi sunt Talis ẽt Theodas fuit q̃dã de quo similia oĩo scribũt lucas & iosephus. Talis simõ magus. Præterea Barechosidas: de quo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

moyses ægyptius iudeorꝝ doctissimus in libro iudicũ inquit Achilail præ cæteris iudeis sapiens: omnesqꝫ eius tpis legispe riti asserebant Barcosibã ducem bellicosissimũ esse messiam quousqꝫ ob eius scelera ab Adriano est interfectus: hæc moy ses. De hoc etiã Eusebius mentionem facit ariscopellei seq̃ns historiã dicentis ꝙ ex illo tempore omnis iudaica natio adria ni decretis etiã ab aspectu iudeæ penit9 arcebat ꝙ ne ierosoly morum regio mutato nomine helia ab helio adriano cogno minata est. Legitur autem in talmut. i. peculiari iudeorũ do ctrina libro chamedrin ipsum Barchosibã annos triginta: & dimidiũ regnauisse solitumqꝫ dicere se esse messiam atqꝫ sapiẽ tem achylaylem Barcosibæ consensisse: hæc ibi. Necesse est autem Barchosibã iesu tẽporibusqꝫ proximũ extitisse. Quid igit ulterius expectatis homines pertinacissimi. Cum olim omnes uestri generis sapientes iesu sæculum ad christum spe ctare censuerint. Cur paulo post iesum a romanis totiens mi seri rebellastis: nisi quia tunc finem ꝓphetarꝝ promissa iã ha bitura uobis oĩbus uidebant. testat hoc Suetonius gentilis ꝑcrebuerat inqt oriẽte toto uetus & cõstans opĩo esse in fatis ut eo tẽpor iudea profecti rerꝝ summa potirent: atqꝫ ob hoc iudeos rebellasse & periisse ait: nẽpe tunc expectabatis repen te xp̃m quendã armatum perpetuã mundi monarchiã in iu dea stabiliturꝝ. Quanto sapientior uobis Virgili9: qui uatici nia sibyllæ de mundi rege tẽporibus iesu congruere posse: & cõsumari existimauit. Sed de hoc alias disputauim9: scribit Iosephus ante obsidionẽ ierusalẽ oraculũ quoddã in sacris lit teris reptũ: ꝙ ꝑ idẽ tẽpus uirꝝ designaret ex eorũ regiõe ꝓces surũ: qui toti9 orbis potiret impio. Cuius oraculi præsagium quidã Vespasianũ declarare suspicat: Sed Vespasianus non aliis q̃ illis solis gẽtibus q̃ romão impio uidebant subditæ: do minatus ẽ: Vnde ad Christũ hæc oracula referant: ad quem

dixerat: pater pete a me: & dabo tibi gentes hæreditatem tuã & possessionẽ tuã terminos terræ: & cuius p idem tempus p apostolos suos in oẽm terrã sonus exierat.

Isaias: Dñs exercituũ ẽ: ipsum sacrificate: ipse ẽ pauor uř. ipse ẽ terror uř: & ipse erit nobis ĩ sanctificationẽ & ĩ lapidẽ offensionis & petrã scandali duabus domib9 israel: & in laqueũ & ruinã habitãtibus ierusalẽ: & offendent ex eis plurimi. Idẽ Ponã in syon lapidẽ offensionis & petrã scandali: & omnis q crediderit in eũ non confundetur. Ex his patet q christus expectatus est deus: atque idem sanctas effecit credẽtiũ animas & illius causa duæ domus israel casuræ erant: scilicet domus regia & domus sacerdotalis: & q nõ omnes: sed plurimi pertinaces erant futuri: & qui crediturí erant confundi non poterant: neq licet exponere: ut quidam peruertunt: DVAS domus: idest duos reges. Consuetudo enim hebraicorum scriptorum est totam seriem sacerdotum domum unam sacerdotalem cognominare: totam quoq seriem regum domum unam regiam: id est Dauidis domum.

Ieremias: Cunq multiplicati fuerint & creuerint in terra ĩ diebus illis ait dominus: non dicent ultra archã testamẽti domini: neq ascendet sup cor: neq illius rector dabit: neq uisitabitur: neq fiet ultra scilicet. quia post messiã: quod & mau methes equum putat tã dignitates q̃ cerimoniæ testamẽti ueteris cessauerunt: neque id quidem iniuria. imagines. n. erant illæ futurorum sacramentorum: præsente uero substantia qd est opus imagine.

Isaias: Anteq̃ pturiret pepit. Ante q̃ uẽiret partus eius peperit masculũ. Cõmẽtaria hebreorum ãtiqssima: sic exponũt. i. ãteq̃ nat9 fuisset ille q iudeos ĩ seruitutẽ ultimã redegit. i. Titus iã nat9 redẽptor eorum fuerat. Vnde chaldeus textus habet Adhuc non erit ei ueniens angustia: & adhuc nõ ueniet ei tre

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

mor cum doloribus propter partum reuelabit messias. i hoc ipso chaldæo textu hebreus ionathas inquit. Anteq̃ ueniret ei angustia salua facta ē: & anteq̃ uenirēt ei dolores part9 messias reuelatus est. Similiter affirmat ibidē sapiēs samuel. Ex iis oībus apparet messiam ante destructionē ierusalē ortū fuisse Concedunt aūt plurimi hebræorum illum eo die natum quo ciuitas diruebat: deinde ad ineptias suo more refugiunt: dicētes illum latere quousq; deus præcipiat: ut se palā cunctis ostendat. Alii in monte sinay cum angelis eum collocant: alii ultra caspios montes segregant: alii mendicantē passim & circūuagum agunt sua insania & discordia se inuicem confundentes.

Isaias: Dabit uobis deus ipse signum. Ecce uirgo concipiet in utero & pariet filiū: & uocabit nomē eius emanuel in hebreo (Est hahalma) quod puellā absconditā conseruatāq; significat: Emanuel: uero significat nobiscum deus. s: quia ille qui nasciturus erat ex illa puella futurus erat non hō tantum sed etiā deus ex puella inquā semp uirgine promittit enī partus huiusmodi tanquā signū quoddā prodigiosum: de quo Dauid. Veritas de terra orta est: & Isaias alibi ait. exultent cæli desuper & nubes induant iusticiā: aperiatur terra & pululet saluator. Ego enim dn̄s deus creaui eum. Videmus in humana specie duo extrema ac media duo. quisq; nostrū ex uiro & muliere nascit. Adam ex neutro Eua ex solo uiro diuina uirtute. Iesus ex muliere sola diuino spiritu. Mysterium hoc etiā rex arabū Maumethes ī dialago suo admirat multū & ueneratur: ī alcorano quoq; ueritate coact9 ait iesus mariæ fili9 dciq; nūcius suus. q; spūs ac uerbū mariæ uirgini cælit9 missū fuit.

Daniel. Videbā in uisu noctis: & ecce in nubibus cæli ut filius hoīs ueniens & usque ad uetustum dierum peruenit: & qui assistebāt obtulerunt eum. & datum est ei regnum & honor & imperium: & omnis populus tribus & linguæ seruiēt ei: &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

potestas eius æterna: qua nunq̃ trãsibit & regnũ eius quod nõ corrumpet᷑. Omnes eñi iudæi ĩterpretes hanc parabolã de rege messia exponunt q̃uis hic de ultimo xp̃i aduentu tractet᷑ iis uerbis significat Daniel: Deum uenturũ sub hoĩs habitu: xp̃iq; regnũ non tẽporale: sed æternũ & spiritale futuꝝ in quo & Isaias cõuenit. Apud quem xp̃o ita deus loquit᷑. Dabo tibi thesauros absconditos & inuisibiles.

Oseæ. Vocabo non plebem meã: plebem meã & non dilectã meã: dilectã meã: & non misericordiam consecutã misericordiã consecutã & erit in loco ubi dictum est non plebs mea uos: ibi uocabunt᷑ filii dei uiui. In his prædicit᷑ conuersio gentilium ac pertinacia iudæorum qualis fuit circa iesum.

Isaias. Inuentus sum non quærẽtib9 me palã appatui iis q me non ĩterrogabãt. Tota aũt die expãdi manus meas ad populum non credentem sed contradicentem mihi in iis idẽ qᵈ & paulo superius est uaticinium.

Dauid. Lapis quẽ reprobauerunt ædificantes hic factus ẽ caput anguli a dño factum est istud: hoc est mirabile in oculis nostris. hæc est dies quã fecit dñs: exultemus & lætemur ĩ ea. O dñe saluum me fac o dñe bene prosperare benedictus q uenturus est in noĩe dñi. iesus tanquã inutilis reprobat9 a prauis factus est diuina uirtute caput anguli: cui duo annectunt᷑ parietes. i. gentiles & qui ex iudæis sunt conuersi.

Malachias. Non est mihi uoluntas circa uos dicit᷑ dñs & sacrificiũ acceptum non habeo ex manibus ur̃is: quoniã a solis ortu usq; ad occasum clarificabit᷑ nomen meum apud gentes: ex iis ostendit᷑ reprobatio infidelium iudæorum: iudaicarumq; cerimoniarum: & approbatio fidelium gentilium adueniente christo.

Moyses. Posui te in lucem gentibus ut sis in salutem usq; ad exstremum terræ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Isaias. Venio corrigere oẽs gentes & linguas & ueniẽt & ui
debunt claritatẽ meã: & dimittã sup eos signum & mittã ex
iis conseruatos in gentes: quæ longe sunt: quæ non audierunt
gloriã meã & nunciabunt claritatẽ meã i gentes & assummã
ex eis sacerdotes & leuitas dicit dñs & alibi apud eundẽ deus
messiã sic alloquit̃. Parum est ut sit mihi seruus ad substinen
das trib9 iacob & feces israel conuertẽdas dedi te in lucẽ gẽtiũ
Item primus ad syon dicet. Ecce adsum & ierusalẽ euãgelistã
dabo. uidi & nõ erat uir: nec ex istis quisq̃ ut iniret consiliũ &
interrogãs uideret uerbum. Ecce omnes iniusti & uana opera
eoꝵ. Et in sequenti capitulo subdit. Ecce seruus meus suscipiã
eum electus meus cõplacuit sibi in illo aĩa mea dedi spiritum
meum sup eum: & iudicium gentib9 ꝓferet: nõ clamabit nec
accipiet ꝑsonum calamum cassatum non conteret donec po
nat in terra iudicium & legẽ eius insulæ spectabũt. Rursus ali
bi. Educã de Iacob semen & de iuda possidentẽ montes meos
& hæreditabunt eã electi mei & serui mei habitabunt ibi. Ec
ce serui mei comedent: & uos exurietis serui mei lætabunt̃ &
uos erubescetis & dimittetis nomen uestrũ in iuramentũ ele
ctis meis: & interficiet te dñs: & seruos suos uocabit noĩe alio.
Idem alibi deum sic loquentẽ facit israel me non cognouit &
populus meus me nõ ĩtellexit. Rursus auditu audietis & non
intelligetis & uidentes uidebitis & non uidebitis: crassatũ est
enim cor populi hui9 & aurib9 grauiter audierunt & oculos
suos clauserunt nequãdo oculis uideant & aurib9 audiant: &
corde intelligant & conuertant̃ & sanẽ eos. Mittam: ex iis cõ
seruatos. In gentes. i. discipulos messiæ: qui manus iudæorũ
euaserint ad gentes cõuertendas mittã & assumã. i. ex nume
ro gentilium: qui conuertent̃ constituã legitimos sacerdotes
ex quo patet ꝙ etiã gentiles ad dignitatẽ israeliticam assumi
poterant. Vnde Rauanais iudæus in cõmentariis exodi ait.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Tempore messiæ gentiles conuersi sacerdotes erunt. Domino ministrantes. Parum est ut sit per hæc patet ꝙ messias ad salutem non hebreorum solum: sed etiam gentilium mittendus erat sicut iesus Primus a syon dicet. Salomon iudæus interpres hunc locum exponens omnia hæc ait de rege Messia atque ultima redemptione esse intelligenda. Idem aperit chaldæa translatio ionathæ. In iis autē isaiæ uerbis apparet ꝙ xp̄s primo & proprie apud iudæos prædicaturus erat & ibi euangelia & euangelistas fundaturus: sed quia praui & pertinaces futuri erant. Adiungit. Non erat uir atque ideo) Iudicium gētibus proferet. s. apud gentiles præ discipulos suos doctrinā euangelicam diuulgabit: atque ut ostenderit ꝙ iudicia euangelica in humilitate summa non magnificentia in tumultu sonituq; tubarum sicuti lex Moysi promulganda erant adiunxit. Non: clamabit in reliquis uerbis aperit isaias messiam ex iacob descensurum sectatoresque suos ut plurimum alienigenas fore: qui electi apud deum futuri erant: nec israelitici isti quidē amplius: sed alio nomine. s. christiani nominandi aperit etiam iudæos messiæ aduersaturos pœnasque daturos sicut olim iesu temporibus contigit pertinaciam etiam iudæorum sempiternam qualem hodie experimur.

Hieremias) Cognouit tempus suum turtur & hirūdo: & passeres custodierūt tēpora itroitus sui populus aūt me9 nō cognouit iudiciū dn̄i. Quō dicitis sapientes sumus: & lex dn̄i nobiscum est incassum facta est metatura falsa: Scribæ cōfusi sunt: Sapiētes trepidauerūt & capti sunt: quoniā uerbū dn̄i reprobauerūt. Cur ꝓphetæ q̄ futura sunt sæpe tāq̄ p̄terita narrāt: qa in diuina mēte cui sunt p̄sentia oia: illa tanquā præsentia uident: & postq̄ uiderunt tanquā præterita. i. manifesta & iā cōsumata loquunt. Sed redeam9 ad hieremiā: hic i uerbis supiorib9 declarat scribas nō pfecte cognituros tp̄s aduentus

christi tempusq́ metendi: neq́ id quidem mirum. Difficillima enim est iniustis diui sensus interpretatio: huic cōgruit illud quod in Deteronomio legit: pcutiat te dominus amentia & cæcitate ac stupore mentis: & palpes in meridie sicut palpari solet cecus. Meridies e lux operum xpi in qua iudei plurimi caligati sunt. Idem hieremias alibi. Dn̄e deus meus ad te gētes uenient ab extremis terræ ac dicēt: q̄ falsa nostri pntes idola possederunt: & non erat in ipsis utilitas: si faciet hō sibi ipsi deos non erunt isti dii. in his pdicit casura idola p messiā: quod factum ē p iesum: cui quadrat illud Isaiæ ubi loqns de christo inqt: Docebit uos uias suas: & pmulta in die illa piiciet hō idola argenti sui & simulacra auri sui q̄ fecerat sibi ne ea adoret. Idem significat Daniel quādo loqns de christo inqt: qd lapis abscisus sine mālbus cōteret statuā ex ferro textā auro: argentoq́ cōpositā. Lapis abscisus est iesus ui sacerdotum afflictus hic. Sine manibus: idest sine hūana uiolētia contriuit: Statuam. i. idolatriam: quæ statuas colebat: statuā inquam quadripartitā: nā in quatuor pcipua mundi regna sparsa erat scilicet chaldeorum: Medorū grecorum & Romanorū. Idem Hieremias alibi: Horribilis dominus super eos: & exterminabit omnes deos terræ: & adorabit eum uir de loco suo omnes insulæ gentium.

Isaias: Quoniā miscuit uobis dominus spūm soporis: & claudet oculos uestros: & principes uestros qui uident uisiones operiet. & erit uobis uisio omniū sicuti uerba libri signati: quē cū dederint sciēti lr̄as: dicēt lege istū: & rn̄debit: n̄ possum: signatus ē. n. & dabit liber nesciēti lr̄as. diceturq́ ei: lege: & rn̄debit nescio lr̄as. & dixit dn̄s p eo q appropiquat populus iste ore suo: & me glorificat labiis suis. cor autem eius lōge est a me: & timuerunt me mandato hominū & doctrinis: ideo ecce addā ut admirationē faciā populo huic miraculo

grãdi & stupendo. Peribit. n. sapientia a sapiẽtibus: & intellectus prudentiũ eiꝰ abscondet᷑. Rursus alibi: dedit eis deꝰ spiritum compunctiõis oculos ut non uideãt & aures ut non audiant usq; in hodiernum diem. Hæc omnia prædicunt iudeos q̃ plurimos tã doctos q̃ indoctos propter eorũ scelera: & in pietate xp̃i expectati uaticinia: christũ ue præsentẽ non cognituros: cuiꝰ erroris cã in miseria sunt hodie usq; ad sæculi finẽ. quod ut diximꝰ alias cecinit osee. Dies multos sedebunt filii israel sine rege & sine principe & sine sacrificio & sine altari: & sine ephod & sine teraphim. Quoniã uero circa sæculi finem credituri sunt xp̃o nostro: subiungit: & post hæc reuertent᷑ filii israel: & q̃rent dominũ deũ suũ: & dauidẽ regẽ suũ. Translatio chaldea cõtinet: & obediẽt messiæ filio dauidis regi suo. & pauebunt ad dominũ. In hebreo habet᷑. & fluent ad dominum & ad bonũ eiꝰ in nouissimis diebꝰ. Nẽo itelligat hæc de babylonica captiuitate in qua reges ducesq; ꝓ tẽpore honoratos habuerunt: quod q̃dẽ quartꝰ regum liber nos docet: ubi tradit᷑ a rege babyloniæ: regẽ uide ioachim in sede regia una cum aliis regibꝰ collocatũ fuisse: cæterosq; generis eius similiter honoratos: quibꝰ honoribꝰ hodie priuati sunt: carent etiã sacrificio & altari: cum careant templo moysaica lege disposito. Caret Ephod. idest sacerdotia ueste. & theraphin: quod ẽ instrumentum quoddam idolatriæ ritu ad futura præsagienda constructum: quibus uerbis significat᷑ iudeos: neque deũ uerum legitime. neque idola hodie colere: in ceteris uero temporibus uel deum rite coluere uel idola. Post multos autem dies: & in nouissimis diebus: id est post multa secula: qualia hec sunt post iesum: & circa mundi finem reuertentur & querent Deũ suum. s. patrum suoꝝ & Dauidẽ regẽ suum. i. messiam dauidis stirpe natum: quod chaldea trãslatio docet. liberatio uero ex babylone non fuit post multa sæcula. & in no

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

uissimis temporibus nemo intelligat ꝙ tunc primum uentu
rus sit messias. ad hunc enim errorem auferēdum ꝓpheta nō
dixit. Veniet rex eorum: sed reuertent̄. Et quærent illum qua
si iā pridē uenerit. Sed illi discesserint & neglexerint. & tandē
q̄situri sint illum: ꝙ chaldea uerba declarāt: cū dicunt. Obe
dient messie: utpote qui āte a fuerāt ꝑtinaces. De iis isaias ait.
Hæc dicit dominꝰ ad domum iacob: nō mō confundet̄ iacob
nec mō uultꝰ eiꝰ erubescet: q̄a cum uiderit filios suos sanctifi-
cātes nomen meum: & sanctificabunt sanctum iacob & de-
um israel p̄dicabūt: & scient errātes spiritu intellectu: & musi
tatores discent legē: in his tollit̄ confusio iacob: q̄a ex eiꝰ stir-
pe & quasi filii fuerunt apostoli: qui iesum exaltauerunt: quo
rum doctrina tādē iudei oēs credituri sunt xp̄o: quod paulus
in epistola ad romāos acutissime ꝓbat. Quāborē loquēs isa-
ias de primo xp̄i aduētu ait: In die illa erit Germē domini. In
magnificētia & erit: Omnis q relictꝰ fuerit in syon & residuis
in ierusalē sanctꝰ uocabit̄. In die. i. in lucis tpe. Germē dn̄i: id
est xp̄s dei filiꝰ. in magnificentia. s. operum ac ꝓdigioꝝ. Qis
qui relictꝰ significat Xp̄i discipulos paucos pene ab oībus de
stitutos sanctas xp̄i reliq̄as: iste reliq̄æ in secundo xp̄i aduētu
cum christo exaltabunt̄. De iudeis autē interim q̄d est dicen
dum: raro & pauci electi erunt. Deꝰ enim illud isaiæ intelligi
tur: & relinquent̄ in eos sicut racemus & sicut excussio oliuæ
duaꝝ aut trium oliuaꝝ in summitate rami. Postq̄ eni ꝓpter
illoꝝ perfidiā a naturali arbore: ut paulꝰ apostolus inquit: ex
cussi sunt: & ab oliuæ radice sepati adhuc nonnulli uel ibi reli
cti: uel potiꝰ interdum denuo uident̄ in siti: qualis fuit Euari
scus hebreꝰ uir illustris q septimꝰ a btō petro pōtifex christia
norum fuit: ānos plures q̄ decē i ea dignitate dignissime uixit
martyrq; obiit. Præterea Gothoꝝ tpe iulianꝰ iudeꝰ primum
hispaniæ sanctissime rexit episcopatum. Petrus quoq; Alfon

sius eiusdē generis dialogū cōscripsit cōtra pfidiā iudeoꝝ. Al fonsus burgēsis summ9 metaphysic9 i sexagesimo ætatis suæ anno fidem christi suscepit: pluraq; aduersus iudeos egregia scripsit. Quid dicam de Nicolao Lyrensi mari doctrinæ: magno uiroq; sanctissimo. Quid de hieronymo phyleo q tē pore pōtificis Benedicti cōtra iudeos subtiliter disputauit. fue runt & alii numero quidē multi q̄uis egregii tam lōgo seculo pauci: de quib9 illud Ieremiæ dictum cēseo. assumā uos unū de ciuitate: & duos de cognitione: aliter congregatione: & ad ducam uos in syon. s. cælestem: de his diligenter Paulus bur gensis episcopus theolog9 insignis tractauit.

David: Descēdet sicut pluuia in uell9. i. multis ignotis: & addit: orietur in diebus eius iustitia & abundātia pacis.

Isaias: O riet̄ in dieb9 ei9 iustitia & multitudo pacis: iesus octauiano impante natus ē: & aduersus originalem iustitiam ade radice contractā euangelicā gratiā & iustitiam introdu- xit. octauiani quoque imperium iustissimum fuit. Tanta eti am pax eo tempore per uniuersum orbem: ut nunquam uel amplior uel diuturnior. Hinc Vergilius. Clandentur belli portæ. Perseuerauit ea pax post iesum ānos septē atq;. xxx:

Isaias: Fatigata est Aegyptus & negociatio Aethyopum & Sabba uiri alti ad te transgredientur: & tui erunt serui. & post te ambulabunt uincti compedibus: & adorabunt: & te precabuntur: quoniam in te Deus est: & non est alius De- us p̄ter te. Tu. n. De9 es: & nesciebāus: Deus israel Saluator. Cōfundentur & reuerebūtur omnes q aducrsantur tibi: & ca- dent in confusionem. hæc monstrant quemadmodum genti lium impetia quandoq; futura erant Christo subiecta. Item Christum esse Deum Saluatorem aliquod tempus inco- gnitum adoratum postea atque eius aduersarios. idest ieru- salem pertinacem: & idolatram æque cadere oportere: sicuti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

contigit: Quod etiam xp̄s futurus sit homo sic aperit Isaias: Mittet eis deus hoīem: & saluabit eos iudicās sanabit eos merito messiam saluatorē noīat & saluaturū iesus enim appellatus est. i. saluator ostendit autē ꝙ non uiolentia & armis corpora: sed iudicio animos sanabit. Quod rursus xp̄s sit de9 Dauid de deo loquens sic aperit. Misit uerbum suum & eoꝝ propterea habraham deum sub forma hoīs agnouit & ut regem omnium adorauit. Similiter iesu successori Moysi de9 apparuit: iacob quoqꝫ similirer.

Hieremias) Hic deus noster. & non reputabitur ali9 absqꝫ illo qui inuenit omnem uiam prudētiæ: & dedit eā iacob puero suo & israel dilecto sibi post hæc in terris uisus est & cū hominibus uersatus est. per hæc messias deus & homo monstratur idem alibi & homo est & quis cognouit eum: quasi dicat ꝓp eius humilitatē hominumqꝫ sup̄biā multi eum ignorauerunt. Nihil mirum est iudæos multos parum pios profundū messiæ mysterium & iesu diuinitatē non cognouisse. Multi tamen iudæi partim pii partim etiā docti ab initio cognouerūt multi enim iudeoꝝ milia ad legē suā xp̄s conuertit multo plura discipuli. Eos autē iudæos qui iesu crediderūt etiā maumethes affirmat alcorano adeo cæteris iudæis longe p̄latos fuisse hi simul cum gentibus messiam quod alibi hieremias uaticinatus est uocauerunt dominus iustus noster & uere uocauerunt non enim permisisset se falso deum uocari.

Moyses) In numeris orietur stella ex iacob. & exurget homo ex israel: ꝑ hæc & superiora messias ostenditur deus & hō propterea Ezechiel deum depingēs collocat eum in hoīs habitu super zaphireum thronum: quia. s. deus futurus erat homo. Vnde rabbi Ioāna in cōmentariis psalterii dicit ꝙ cum iudæi alias ab aliis ducib9 ex captiuitate fuerint liberati: redemptio ultima a deo sub ꝓpria ꝑsona est explēda per hoc messiā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

deum esse concedit: ac de ipso exponit illud: benedictus q ue
nit in nomine domini: deus dominus illuxit nobis.

Dauid Loquens de xp̄o qui inter cæteros unctos adeo qui
ob ipsam unctionē xp̄i uocari possunt excellētior est dicit un-
xit te deus deus tuus oleo lætitiæ præ consortib9 tuis: ubi de
clarat eum hoīem & paulo ante monstrauerat deū dicēs. Se
des tua deus ī sæculū sæculi. uirga directionis uirga regni tui.
Quod aūt de messia loquat̃ declarat̃ ex eo ꝙ ubi hebraice di-
cit̃ speciosus forma præ filiis hoīum: Chaldæa trāslatio iona
thæ q̄ apud iudæos hebraico testudini est auctoritate æqua-
lis habet: pulchritudo tua rex messia maior: q̄ filioꝝ hoīs me
rito trāslationis huius auctoritati oēs cedunt: ordinata enim
fuit abionata uiro magno ex consensu & ore heliazar & iosue
uiroꝝ excellentissimorum longo tempore ante templi destru
ctionem & antiqui omnes talmutici hebræi affirmāt illā ab
ageo Zacharia malachia ꝓphetis descendisse. Ex superiori-
bus dauidis uerbis atq; similibus. Rabi alba cōmotus ī cōme
tariis genesis īterrogat quid sibi uelit Daniel quādo de deo di
cit ipse reuelat ꝓfunda & abscondita & nouit ī tenebris consti
tuta: & lux cum eo est ac respondet. Hæc certe lux est lux re-
gis messiæ de quo in psalmo ī lumine tuo uidebim9 lumē hæc
ille hic fatet̃ diuinum illud lumen quod semꝑ cum deo est &
ipse deus est lucē esse messiæ ipsumq; messiā. Antiquus etiā il
le & illustris theologus Rabi neuma ī libro q lucidus īscribit̃
dictū illud Salomonis exponēs ī prouerbiis. Iustū est funda
mentū sempiternū: iterrogat quid hoc sibi uelit: & respondet
de messia ī hunc modū: quendā iustū habet seu habebit de9 ī
sæculo suo: q est sibi dilectus quia substinet mundū uniuersū
atq; illius est fundamentū. gubernat mundū atq; ut gubernet̃
ipse efficit. ipse est aīaꝝ oīum fundamētum atq; hoc est qđ dr̄
iustus ē fundamētū sempiternū. hæc ille: ex qb9 aperit messiā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

non solũ hoiem esse sed etiã deũ. Ipse quoq; dauid alibi idem aperit. Mater syon dicet hõ & homo natus est ĩ ea & ipse fundauit eã altissimus. i. deus qui fundauit syon ibidem tanq̃ homo natus est: & syon appellat matrem.

Isaias. Erit ĩ die illa radix iesse & qui exurget principati ĩ gentes ĩ eũ gentes sperabunt: & erit requies eo℞ ĩ honore & alibi. Exibit uirga de radice iesse & flos de radice eius ascendet: & requiescet sup eum spiritus dei spiritus sapientiæ & ĩtellectus spiritus consilii & fortitudinis spiritus pietatis & ĩplebit illũ spiritus timoris dei Iesse pater fuit dauidis p hæc ergo prædixit ꝓpheta messiam ex dauidis stirpe pululaturũ: gentilib9 magis q̃ iudæis profutu℞ spiritalibus potius q̃ corporalibus armis dominaturũ qualis iesus fuit. Idẽ Isaias alibi ex ꝑsona xp̃i sic ĩquit. Spiritus dñi super me ꝑꝑ quod unxit me euangelizare pauperibus misit me prædicare captiuis remissionẽ & cæcis uisum. hic declarat messiam ex sancto spiritu nasciturũ xp̃m ex diuina solum unctione nominandũ. Itẽ pauperib9 & cum pauperibus euangelium prædicaturum: remissurum peccata ignorantiam expulsurum.

Dauid Reges tharsis & insulæ munera offerẽt. Reges arabum & sabba dona adducent.

Isaias Omnes de sabba uenient aurũ thus & laudem dño anunciãtes: hæc partim iesu statim nato facta fuerũt: partim post eius ascensionẽ præsertim ĩperante Cõstantino adhuc usq; tẽpora & alibi. Ex ægypto uocaui filiũ meũ. Rursus alibi Nazarenus uoccabit: Iesus aũt noster ex ægypto reuersurus nazaret habitauit ac nazarenus fuit cognominatus.

Zacharias Ostendit mihi dñs deus iesum sacerdotẽ magnũ stantẽ ante faciẽ angeli dñi: & diabolus stabat ad dexterã ipsi9 ut aduersaret ei. & dixit dñs ad diabolũ: ĩperet dñs ĩ te: q elegit ierusalẽ & ecce Titio eiectus ab igne: & iesus erat indu-

tus uestimētis sordidis: & stabat ante faciē angeli & respondit & dixit ad circūstātes āte faciē ei9 ferte uestimēta sordida ab eo & iduite eū tunica talari: & iponite cidarim mundā sup caput ipsi9 & copuerunt uestimēto: iposuerūt cidarim mundā sup caput ipsi9. angelus dñi stabat & testificabat ad eū dicēs hæc dicit dñs oīpotēs. Si ī uiis meis ābulaueris & pcepta mea seruaueris tu iudicabis domū meā: & dabo tibi q cōuertent ī medio hoꝝ circūstātiū. Audi itaq; iesu sacerdos magne. Prophetæ uerba: qa futuꝝ portēdunt & hoīem designāt titionis extincti īstar cōtēptū prio ac sordidū: deīde ornatū adeo diuinæq; dom9 iudicē deo iesu naza. cōgruūt nō iesu naue uel iesu iosedech q & aū zach. fuerūt & talia neq; passi sūt neq; fecerūt

Salomoni in libro sapiæ: Circumueniam9 iustū quoniā i suauis est nobis & exprobrat nobis pctā legis pmittit se sciam dei hře & filiū dei se noiat fact9 ē nobis ī traditionē cogitationū nřaꝝ grauis ē nobis ēt ad uidēdum quoniā similis ē aliis uita illi9 & īmutatæ sunt uiæ illi9 tāq̄ nugaces extimati sum9 ab eo & cōtinet se a uiis nřis & ab īmunditiis & pfert nouissima iustoꝝ: & gloriat se hře patrē deū. Videam9 ergo si sermones illius ueri sunt: & tēptem9 q̄ uētura sunt illi cōtumeliis & tormētis īterrogem9 eum ut sciam9 reuerētiā illi9: & pbem9 patientiā illi9 morte turpissima condēnemus eum.

Hæc cogitauerunt & errauerūt: excecauit enī illos stultitia ipsoꝝ: & nescierūt sacramēta dei. hæc Salomon qbus nihil clarius. Merito pmisit de9 illos q aduersus pphetas messiæ pcones cæci crudelesq; fuerāt: tales quoq; aduersus messiam fore.

Isaias Ecce intelliget puer meus exaltabit & glorificabit & sublimis erit ualde quēadmodū sup te stupescēt multi ita gloria priuabunt ab hoib9 species tua & gloria tua ab hoibus ita mirabunt gētes multæ sup eum: & continebunt reges os suū: quoniam quibus non est anunciatum de illo uidebunt. & qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

non audierunt intelligẽt. Dñe quis credidit auditui nostro & brachium domini cui reuelatum ẽ. Annunciauim9 corã illo ut infirm9: ut radix in terra sitiẽti. Non est spẽs illi neq; gloria & uidimus eũ & non hẽbat spẽm neq; decorẽ. Sed spẽs eius sine honore deficiens p̄ oĩb9 hoĩbus hõ in plaga poĩt9 & sciẽs ferre infirmitatẽ: quoniã auersa est facies eius: inhonoratus ẽ neq; magni estimatus ẽ. hic peccata nostra portat: & pro nobis dolet. & nos existimauim9 illũ eẽ quasi leprosum pcussũ a deo & humiliatũ. aliter in dolore: in plaga & in afflictione: ipse autẽ uulneratus ẽ ꝓpter iniquitates nostras. & infirmat9 est propter peccata nostra. Eruditio pacis uostræ in eo liuore eius sanati sum9. omnes ut oues errauimus: hõ a uia sua errauit. & dominus tradidit illũ pro pc̃tis nostris: & ipse ꝓpter quod afflict9 est non aperuit os ut ouis ad ĩmolãdum duct9 est: & ut agn9 ante eum q se tonderet sine uoce sic non aperuit os suum. In humilitate iudicium ei9 sublatum ẽ: generationem eius quis enarrabit: quoniã tollet̃ de terra uita ei9 ab iniquitatibus populi mei ductus ẽ ad mortẽ: & dabo malignos pro sepultura ei9 & diuites pro morte eius: quoniã iniquitatem non fecit: nec dol9 inuent9 est in ore eius. & domin9 uult purgare eum de plaga Si dederitis pro peccato aĩam uestrã uidebitis semẽ longæuum. & dominus uult auferre a dolore aĩam eius: ostẽdere illi lucẽ: & formare intellectum: iustificare iustum bene plurib9 seruientẽ & eoꝝ peccata ipse portauit ꝓpterea ipse hæreditabit plures & fortium diuidet spolia: ꝓpter quod tradita est ad mortẽ anima ei9: & inter iniquos existimatus est: & ipse multoꝝ peccata portabit: & propter peccata eorum traditus est.

Quod autẽ Isaias in uerbis supiorib9 de redemptione ultima quæ p messiã accipienda erat locut9 sit: patet per procemium quoddã ab eo iis uerbis ita præpositũ. Quã pulchri

super montes pedes annūciantis & prædicantis pacē: annunciantis honū: prædicātis salutē dicentis syon: regnabit de9tu us. Et infra: Parauit dominus brachiū sanctum suum in oculis omniū gentiū. & uidebunt oēs fines terræ salutare dei nostri. Et infra: præcedet enim uos domin9: cōgregabit uos deus israel. hec & alia multa illic similia ad messiā pertinere omnes tā iudei q̄ christiani cōsentiūt. deinde subdit. Ecce intelliget puer aliter seru9 meus. Quod iste seruus sit messias: declarat etiā chaldea tranflatio hunc in modū. Ecce intelliget seru9 meus messias. Rursus ꝙ messias iste sit deus iudei iterpretes talmutici Isaiam hic exponentes sic ostendunt.

Exaltabit᷑ plusq̄ habrahā. Eleuabit᷑ plusq̄ moyses. Sublimis erit ualde plusꝗ̄ angeli. Quā uero p̄ciosa sit redemptio huiusmodi per meq̄iā patet per illud isaie: iIrael saluatus est in domino salute ætetna: nō confundemini & non erubescetis usque in seculū seculi. Non igit᷑ corporalis uel tēporalis futura erat p messiā salus: qualis ægyptiaca & babylonica & similes: sed spiritalis & sempiterna: q̄uis aūt prophetia illa Isaiæ Ecce intelliget ad iesum nostꝵ manifeste ptineat: tantū rabi salomon puersæ uolūtatis hō ausus est uerba illa peruertere extorquēs ea ad iudaicū populū in hodierna miseria uiuētē. Cui quidē contradicit trāslatio chaldea: sicut dixim9: contra dicunt etiā oēs antiq iudei interpretes prophetaꝵ: qui seruū illū esse messiā uolūt angelis ualdc sublimiorē: q̄ excellentia plebeculæ huic iudaicæ uili & uitiose cōuenire non pōt. Vnde rabi moyses gerundensis hoc salomōe cōtēpto secutus est priscos: itaqꝫ in genesis cōmenrariis dicit regē messiā cor suū traditurꝵ ad supplicandū pro israel ieiunia etiā pro illis & humillima quæqꝫ passuꝵ adducens illud Isaiæ. Ipse aūt uulnera tus ē: propter iniqtates nr̄as attritus est pp scelera nostra. hec ille. Et q̄uis iudaica lex hodie multū afflicta sit: & quasi uul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

nerata & attrita eodem pene mō quo Isaias dei seruū depin-
git afflictū: nullo tamen mō Isaie uerba huic plebi congrue-
re possunt: quod qdē sex potissimū signa nobis ostendūt. Pri
mum & si populus hic grauiter oppssus: nō tamē hoc ꝑpter
gentiū iniqtates & scelera patit ita ut ꝑpter iudeoꝝ passiōes
& meritas gētes q̄ illos affligūt a deo ueniā & salutē cōsequā-
tur. imo iudei oēs uindictā a deo aduersus gētes expectant.
Cū ergo Isaias de seruo dei asserit: ꝙ liuore eiꝰ alii sunt sanati
& ꝙ deꝰ in eo iniquitatē cæteroꝝ oīum posuit: certe nō loqui-
tur de populo iudeoꝝ ob cuiꝰ pœnas alii nō seruant: sed ut ip
si asserūt puniunt. Secūdū signū Isaias ait ꝙ seruꝰ ille dei ini
quitatē nō fecit: nec inuētus ē dolus in ore eiꝰ: iudei aūt auari
tiæ & fœnori mēdacio sceleribusq; mācipati sunt. Ac etiā ipsi
met cōcedunt ꝑpter scelera sua in hac miseria uiuere: & auto
ritate deutero. cōpulsi fatent. ꝙ si deposita prauitate conuer
terent ad deū stati liberarent. Vnde doctores eoꝝ confitētes
ex pctis suis hāc miseriā prouēire inqrūt q̄nam sint illa pecca
ta. Rabi salomon cultū uituli in deserto fabricati criminat:
quod crimē iā diu deꝰ puniuerat & ignouerat āte iesum. Alii
uaria singuloꝝ delicta: alii occultū uolūt esse peccatū cuius
culpa supplicia pēdūt. Tertiū signū Isaias in fine capituli di-
cit: ꝙ seruꝰ ille dei ꝑ trāgressoribꝰ exorauit: iudei cōtra ter sal
tem quolibet die in execrabilibus sacris suis romāo imperio
ecclesie christi cunctis gentibꝰ p̄terq̄ iudeis terribilissima im
precant: atq; in talmuticis constitutiōibꝰ suis iubent christia
nos utcunq; possint uel ui uel fraude doloue lædere. Quartū
quonā pacto eruditio & disciplina pacis: quā in seruo dei es-
se Isaias ait: in hac indocta & ꝑuersa iudeoꝝ plebecula ponē-
da ē. Quintū quonā pacto sublimior ē populꝰ iste q̄ angeli
dei: qualē esse illū sernū dei oēs antiq iudei proculdubio con
senserunt. Sextū cū dicat Isaias iniqtatibꝰ populi mei ductus

ē ad mortē: quis nō uideat alium eē seruū dei illum q̄ ad mor tē ducit̄ aliū dei populū ob cui9 iniquitates occidit̄: nisi forte quis uelit Isaiā scriptorē oīum elegātissimū sic absurde locu-tum fuisse: ut intelligi uoluerit: ab iniqtatib9 populi mei du-ctus ē popul9 me9 ad mortē: ꝓinde si popul9 iudaicus pecca tum non hēt: falso hic de populo iudaico loquit̄ Isaias: si hēt falso loquit̄ statim quādo subdit: iniqtatē nō fecit: si mō tūc de populo loquit̄: seruus igit̄ ille dei nullo mō popul9 eē pōt Sed opeprecium est uerba Ipsa Isaiæ in duodecī cōclusiones redigere: quēadmodū paul9 burgensis episcop9 theolog9 in-signis redegit. Prima: Seru9 dei apud Isaiā descriptus cunctis creaturis est excellentior. dicit enim: exaltabit̄ & eleuabitur. & cætera. Secunda: ipse ab initio fuit puul9: humileq̄ʒ habu-it ortū. dicit. n. ascendit sicut uirgultum: & sicut radix e terra sitienti. Tertia in suo ꝓgressu contēptus ē & pro nihilo habi-tus: ait. n. despectum & nouissimū uiroꝝ uidim9: nec repu-tauimus eū. Quarta. Vulneratus fuit ꝓpte iniqtates nr̄as. s. purgādas. Vnde illud & liuore ei9 sanati sumus. & infra: Iu-stificabit ipse iustos seruos meos multos & iniqtates eoꝝ ipe portabit. Quīta oēs iusti p̄ter ipsū ex cōi lege a uia salutis ab errauerunt. ipse autē omnium portauit iniquitatem. i. pro oī-bus pœnas dedit: hinc illud: Omnes nos quasi oues errraui-mus: & deus posuit in eum iniquitatē omnium nostrum. Se xta: Hæc supplicia & p9 illa etiā mortē libēter substinuit: de quo dicit oblatus est: quia ipse uoluit: & sicut ouis ad occisio nem ducetur: & quasi agnus coram tōdente: iudei autem nō libenti: sed inuito & ægro animo passiones ferunt. Septi-ma: Id contingit propter scelus & iniquitates populi. Erat autem ille innocens. De hoc ait: Propter scelus populi per-cussi eum. Et de eodem legitur infra. qui peccatum non fecit: nec est inuentus dolus in ore eius. Octaua: quia seruus

ille dei parta uictoria fortium spolia diuisurus erat: eo q uitã suã morti tradidisset: huc illud tendit: Ideo disponam ei pluri mos & fortiũ diuidet spolia: quia morti tradidit aĩam suam. Nona existimãdus erat iniquus: ob hoc ait & cũ sceleratis re putatus est. Decima seruus huiusmodi licet p illa q̃ tollerauit sufficiẽter peccata oĩum substinere ac delere potuerit: nõ tam effectu oĩum mala diluit: sed multoꝝ. Quapp adinnxit & ip se peccata multoꝝ tulit. Vndecima tãta ĩ eo fuit caritas: ut ẽt pro hostibus homicidisqꝫ suis deũ orauerit ad hoc subdit pro trãsgressoribus orauit. Duodecima. Quæ in hac ꝓphetia tra dunt: naturalis ingenii uires excedunt quo circa exclamauit. Quis credidit auditui nr̃o? hæc oĩa soli iesu nazarẽo cõueniũt

Hieremias. Spiritus oris nr̃i dñs xp̃s captus est in peccatis nostris: cui diximus ĩ umbra eius uiuemus ĩgentibus. Item ĩ illo die non confunderis ex oĩbus ad ĩuentionibus tuis quas ĩ pie egisti ĩ me: quia tunc auferã abste prauitates iniuriæ tuæ: & iam nõ adicies ut magnificeris sup montẽ sanctũ meum: & sub relinquã ĩ te populũ mãsuetũ & hũilẽ: & uerebunt ĩ noĩe dñi qui reliqui fuerint ĩsrael. Item dñe significa mihi ut cogno scã tunc uidi meditationes eoꝝ ego sicut agnus sine macula perductus sum aduictimã ĩ me cogitauerunt cogitationes di centes uenite mittamus lignũ ĩ panem eius: & eradamꝰ e ter ra uitã eius: & nõ erit memoria eius amplius item. Exterrita est. q̃ parit & teduit aĩam & subiuit sol ei: cũ adhuc medius di es esset confusa est & maledicta reliquos eoꝝ in gladium da bo ĩ conspectu inimicoꝝ eoꝝ. Itẽ dereliqui domũ meã. dimi si hæreditatẽ meã ĩ manu inimicoꝝ eius facta est mihi hære ditas mea sicut leo ĩ silua dedit super me uocẽ suã ideo odio habui eã: In iis docet Hieremias q messias capiendus ob pur ganda nostra delicta erat & affligendus q uel relicturus erat populum illum xp̃ianorum primum humilẽ psecutioĩbusqꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ſubiectum(Reliquias enim iſrahel apoſtolos martyreſq́ʒ eſſe uult. poſt hæc etiam ligni crucis mentionem facit & eclypſis in meridie patiēte xp̄o. Martyria etiam xp̄ianorum ſubiungit uindictāq́ʒ aduerſus pertinacem populum iudæorꝝ deniq́ʒ ad dit ꝙ populus dei tanq̄ leo ſurrexit in xp̄m tanq̄ agnum . atq́ʒ ideo deus populum illum exterminabit.

Salomon: Si auertimini ad me dicit dominus & nō cuſto- dieritis ueritatē meā reiiciā iſrahel a terra quā dedi illis & do- mus hæc erit deſerta: & oīs qui tranſibit per illā admirabit̄ & dicet pp quā rem fecit dominuſ terræ huic & domui huic hæc mala? & dicet quia reliquerunt dominum deum ſuum: & per ſecuti ſunt regem ſuum dilectiſſimum deum. & cruciauerunt illum in humilitatem magna pp hoc īportauit illis deꝰ hæc mala: hæc ille. quis ergo negabit Ieſum nazarenum fuiſſe meſ ſiam? hominemq́ʒ fuiſſe pariter atq́ʒ deum?

Eſdras: Hoc paſcha ſaluator noſter ē & refugium noſtrū cogitate: quoniā habemus humiliare eū in ligno: & poſt hæc ſperabimus in eum ne deſeratur hic locus in æternum tēpus: dicit dominus deus uirtutum. Si nō credideritis in eum : neq́ʒ audieritis annunciationem eius: eritis deriſio in gentibus: hæc ille: quibus nihil eſt clarius. Non minus aūt eius illud Moyſi congruit. Ego ſum deus ad æmulationem uos adducā mihi non gentē in gentē īſpicientē in irā uos mittā: præ cæteris uer bis eſdræ maxime illa conſideranda ſunt: ꝙ ſaluatorē. i. ieſum qui ſaluatorē ſignificat in ligno in paſchæ tēpore iudæi humi- liaturi erāt. Meminiſſe rurſus oportet ꝙ quartadecima luna lex iudæis celebrare paſcha & agnum præcipit imolare. Vn- de Anatolius philoſophus alexandrinus ſubliter probat pri mo quidem rationibus: deinde lege ac etiam auctoritate Phi lonis Ioſephi Agatobuli Ariſtobuli. iudæorꝝ ritū celebrādæ paſchæ moſaycū rectū & conſuetū eſſe menſe martio: poſtq̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

& sol & luna æquinoctiũ uernale trãsierit: ac luna soli opposi
ta sit. Hinc Policrates apostolicoꝝ discipuloꝝ discipulus asse
rit apostolos etiã eorũq; successores solitos celebrare pascha
iuxta iudæoꝝ consuetudinẽ quartadecima luna quãdo popu-
lus iudæoꝝ azima faciebat. Quorsum hæc? ut consumemus
quod alias diximus. s. eclypsim solis q̃ xp̄o patiente cõtigit na-
turalẽ non fuisse. Quod aũt cõtigerint. Lucianus antiochẽus
ante tribunal iudicis sui sic testatus est: Requirite in annalibꝰ
uestris: inuenietis tẽporibus pilati xp̄o patiente fugato sole in
terruptũ tenebris diem. Tertullianus quoq; clamauit ad iudi
ces. Hunc mundi casum in annalibꝰ uestris relatum habetis.

Isaias. Ego dñs deus uocaui te ad iusticiã: & tenebo manũ
tuã: & confirmabo te: & dedi te in testamentũ generis mei i lu
cem gentium aperire oculos cæcorũ producere ex uinculis al
ligatos & de domo carceris sedentes ĩ tenebris hæc ille. in qui
bus deus xp̄m alloquit᷑. mittit eum ad testamẽtum nouum ĩ
trodcendũ gentiles cõuertendos nõ minus q̃ iudæos ad eos q
in limbo alligati sũt soluẽdos & purgãda peccata. Alibi apud
Isayã xp̄s ita loquit᷑. Nõ sum contumax neq; contradico: dor
sum meũ posui ad flagella & maxillas meas ad palmas: faciẽ
aũt meã non auerti a fœditate sputoꝝ: Item in die illa erit ra-
dix Iesse q̃ erit in signũ populoꝝ: ip̄m gentes deprecabunt᷑: &
erit sepulchꝝ eiꝰ gloriosum hæc oĩa Iesu nazareno cõtigerũt.

Amos. Et erit in die illo dicit dñs. occidet sol meridie & te
nebrabitur dies lucis & conuertã dies festos uestros ĩ luctum
& cantica uestra in lamentationem. In dies scilicet quo patiet᷑
Messias: Occidet sol: eclypsim solis ĩ meridie patiente iesu si
gnificat Dies lucis. i. xp̄s qui lux lucis est: post hæc in perpetu
am uindictam statuit deus ut iudæi quotidie uexentur: lamẽ
tationesq; Hieremiæ & similes querimonias repetant.

Ezechiel. Exaltaui lignum humile.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Iob. Quis det nobis de carnibus eius ut saturemur?

Zacharias. His plagatus sum itẽ alibi de deo saluante ierusalem sic ait. Effundam super domum dauidis & super habitatores ierusalẽ spiritum gratiæ & potestatis & aspicient in me quem confixerunt & plangẽt super eum quasi planctum unigeniti. hæc ille. ipse qui tanq̃ deus spiritum graciæ & potestatis infundit tanq̃ homo configitur. atque idcirco ut intelligeremus xp̃m: ex diuersis naturis constitutum alia ratione mirabilia operari: & ratione alia terribilia pati. Zacharias in prima persona dixit (.s. effundam) In secũda (super eum effundam .s. ego tanquã deus aspicienda quem confixerunt. s. tanquam hominem & plãgent super eum. s. hominem a me deo assumptum. Nemini autem licet fingere textum qui dicat? aspiciẽt in eum) omnis enim biblia tam ebraica quam chaldæa dicit aspicient in me Plangent. i. pœnas dabunt in hoc sæculo & futuro. At quo pacto spiritum gratiæ infundit: Si plangunt super eum: certe spiritus sancti gratiam & priscorum ueniam peccatorum. Liberauit enim uolentes ab inferis Infudit etiam spiritum potestatis ad incredulos puniẽdos: hi. n. sunt qui plãgũt

Abachuc: In medio duorum animalium cognosceris existi in salutem populi tui ut saluos faceres christos tuos misisti in capita inimicorum mortem (duorum animalium) idest duorum testamentorum rursus duorum prophetarum in monte Tabor Moysis & Heliæ. Iterum duorum latronum in cruce forte etiam duorum brutorum quando natus est in stabulis. in salutem populi tui ut saluas ab inferis faceres credentium animas. inimicos uocat pertinaces hebræos.

DAVID. Loquitur sæpe sub nomine suo de Messia: quem sciebat e sua stirpe pululaturum. Sic autem inquit congregata sunt super me flagella: & ignoraui. dissoluti sunt neq; cõpuncti sunt; temptauerunt me deriserunt me de risu &

ſtriderunt dentibus ſuis ſup me. Dederunt in eſcã meã fel: & in ſiti mea potauerunt me aceto. circundederũt me cães multi concilium malignãtium obſedit me. Effoderunt mãus meas & pedes meos. dinumerauerunt oĩa oſſa mea. Ipſi autem contẽplati ſunt & uiderunt me. diuiſerunt ſibi ueſtimẽta mea & ſup ueſtẽ meã miſerunt ſortẽ. Captabunt aĩam iuſti & ſanguinẽ innocentẽ condẽnabunt: & factus ẽ mihi domin9 in refugium. Erues me de contradictoĩb9 populi: conſtitues me ĩ caput gẽtiũ: popu lus quem non cognoui ſeruiuit mihi in auditu auris obediuit mihi. Scribantˀ hæc in generatione altera & populus q creabitˀ laudabit dominũ. Notũ fecit dñs ſalutare ſuũ ante cõſpectũ gentiũ reuelauit iuſtitiã ſuã. Dabo tibi gentes hæreditatẽ tuã: aſtiterunt reges terræ. & p rincipes conuenerũt in unũ aduerſus dominũ & aduerſus chriſtũ ei9 Fiat menſa eorꝫ a iudeorꝫ corã ipſis in laqueũ: & in retributionem & in ſcãdalũ. Obſcurentˀ oculi eorꝫ ne uideãt. & dorſũ eorꝫ ſemp incurua. Effunde ſup eos irã tuã: furor iræ tuæ cõprehendat eos. ſiat habitatio eorꝫ deſerta: & in habitaculiſ eorum nõ ſit qui habitet: quoniã quẽ tu miſiſti perſecuti ſunt & ſuper dolorẽ uulnerꝫ eorum addiderunt. Appone iniquitatẽ ſuper iniquitatẽ eorꝫ: & nõ intrent in iuſtitiã tuã: deleãtur de libro uiuentiũ: & cum iuſtis non ſcribantˀ. Ego ſum pauper: & dolens: ſalus tua de9 ſuſcepit me Non erat pauper Dauid rex: ſed meſſias ex eo pauper naſciturus. De iuda ꝓditore ſic prædixit Dauid: Qui manducat mecũ panem leuabit cõtra me calcaneum ſuum. De iudeis iterum: Sic odio habuerunt me gratis: de quib9 paul9 apoſtolus ſic uaticinatuſ eſt. Implebunt peccata ſua ſemp: præuenit enim ira dei ſuper illos uſq; in finem. Sic ergo prædixit ſempiternam iudeorum & pertinaciam & miſeriam. At cum prætermiſimus quod Hieremias de chriſti uenditione a Iuda facta & precio & agri emptio

ne quemadmodū in euangelio tradit aperte prædixit. Inquit enim. Et acceperunt triginta argenteos: precium appreciati: quod appreciauerūt a filiis israel: & dederunt eos in agrꝝ figuli: sicut constituit mihi domin9. Adiungit Mathe9 agrum illum christi precio emptū etiam temporib9 suis sanguis agrū cognoīari. De resurrectiōe christi Dauid sic inquit Caro mea requiescet in spe: quoniam nō derelinques animam meam in inferno: nec dabis sanctū tuum uidere corruptionē: quia scilicet christ9 non putruit. Rursus: Domine eduxisti ab inferno aīam meā. Ego dormiui & soporat9 sum: & resurrexi: qa dn̄s suscepit me. Resurrexi & adhuc tecum sum. Dauidi cōsentit.

Osee. Sanabit nos post biduū: die tertia resurgemus. uel sic uenite: reuertamur ad deum: quia ipse cæpit & saluabit nos percutiet & curabit nos: uisitabit nos post duos dies: die tertia suscitabit nos: & ueniemus in cōspectu eius. Rursus: Absorpta est mors in uictoriam: ubi est mors uictoria tua? ubi est mors stimul9 tuus? scilicet quia per resurrectionē Christi designat etiam nostri corporis resurrectio. Sicut enim ī uno adā omnes deliquim9 & mortui sum9: sic in uno christo omnes purgamur atq; resurgimus: sed de hoc Paulus apostol9 subtiliter atq; diuine.

Ionas autem propheta cur exceptus est uasti piscis uētre: & die tertio redditus luci uiuēs nisi ut resurrectionem christi significaret? Gesta siquidem ueteris testamenti non minus q̄ uerba figuræ sunt noui. Nouum quippe non aliter ueteris finis est q̄ adumbrationis cuiusdam coloratio absoluta & perfecta pictura. Ideoq; nouū testametū multo p̄stāti9 ē q̄ uet9.

Dauid ascēsionē dn̄i ita cecinit. Ascēdet de9 in iubilatōe: & dn̄s ī uoce tubæ. Psallite dn̄o qui ascendit sup cœlum cæli ad orientē. Ascēdisti in altū: captiuā duxisti captiuitatē: dedisti dona hoīb9 sancti quoq; spūs missionē ita cāit. Emittes spiri

tum tuum & creabunt̃: & renouabis faciẽ terræ.

Ioel. Et erit post hæc. Effundã de spũ meo sup oẽm carnẽ: & prophetabunt filii uestri & filiæ uestræ. Seniores uñi somniabunt somnia. Iuuenes uestri uisa uidebunt: & quidẽ in seruos meos & ancillas meas. In dieb⁹ illis: Effundã de spũ meo post ascensionẽ Christi non solũ apostoli: sed & alii q̃ plurimi tã fœiæ q̃ mares: tã gẽtiles q iudei docti indocti senes: iuuenes: spũssancti dona gratiamq; mirabilem acceperunt.

Isaias: In aliis linguis & in aliis labiis loquar populo huic: sed neq; sic exaudiet me dicit dominus: Atq; ita q̃uis apostoli antea rudes: accepto spũssancti munere: diuina mysteria subito uariis linguis effunderẽt: nõ tñ iudei oẽs crediderunt.

Ezechiel: Spũm meum dabo in uiscerib⁹ uestris. Et alibi de baptismo sic: Effuudã sup uos aquã mundã: & mundabimini ab oĩbus inquinamẽtis uestris & ab uniuersis idolis uestris mundabo uos: iudeoꝝ doctores ubi librũ eoꝝ de Iona interpretant̃: & ubi exponunt talmut: nouas. s. eoꝝ constitutiones p⁹ iesum factas. adducunt ꝓphetiã hmõi: ut probent q; tempore messie non modo iudei: sed etiã gentes q̃libet asp sione quadam aquæ sordes diluent peccatorum.

Isaias in cãtico sic: Haurietis aquã in gaudio de fontibus saluatoris. Et dicetis in illa die: Confitemini domino: & inuocate nomẽ eius (Saluatoris) . i. iesu messie Iesus. n. filius significat saluatorẽ. Cõfitemini dño: quia. s. uni⁹ dei cultus adducitur p xp̃m cessantibus idolis. Subiungit paulopost apostolrum p̃dicationẽ apud gẽtes hoc pacto. Cantate domino: quoniam magnifice fecit: Annunciate hoc in uniuersa terra: Quoniam uero christus nascitur in iudea. Subiũxit. Exulta & lauda habitatio syon: qa magnus ĩ medio tui sanct⁹ israel.

Dauid ꝓpheta multa & mãifesta de christo tractat ĩ psalmo secundo tertio decio quinto Vigesimo primo: multisq;

aliis. Sed missio apostolorum in longinquas nationes per illud ostendit. In omnē terrā exiuit sonus eorum: & in fines orbis terræ uerba eorum.

Isaias de messia ac de missiōe apostolorum sic: q̄ speciosi pede euāgelizātiū pacē: euāgelizātiū bōa: afflictiōes quoq; apostolorū ita p̄sensit & p̄gustauit. ꝑpter te mortificamur tota die: existimati sumus sicut oues occisionis. origenes in tertio cōmentariorū genesis sic inquit. Thomas sicut nobis traditum est: sortitus ē parthos. Matheus Aechiopiā: Bartholomeus Indiā citeriorē: Andreas Scithiam: Ioānes asiam. petrus pōtum. galatiam: bithiniam Cappadociam cæterasq; confines prouincias iudeis duntaxat p̄dicans circuisse deprēdit: & ad ultimum Rome commoratus est ubi & crucifixus est deorsum capite demerso: qđ ipse ita fieri precatus est: ne exæquari donmino uideret. de Paulo autem quid dicam: qui ab Ierusalem usq; ad Illiricum repleuit euangelio christi: & ad ultimum sub Nerone martirium duxit. hæc origenes. Thade9 quoq; unus ex. lxx. christi discipulis ultra Euphratem profectus: & in edissena urbe p̄dicans euangeliū totum regnum regis Abagari conuertit ad christum: ipsumq; abagarū a morbo quodam incurabili mirabiliter liberauit. Sic eni fore christus per epistolam. A bagaro ante promiserat: cum ab ipso p epistolam rogatus fuisset: ut ad eum curandum proficiscere tur. Eusebius hæc in publicis historiis edissene ciuitatis ī qua regnauerat abagarus Siriorum lingua scripta legit: in græcā que traduxit.

Solutiōes dabitationū circa ꝑphetias. Cap. XXVIII.

Exponenda sunt ad præsens quædam prophetarum uerba: que non satis intellecta occasionem pertinacibus hebetibusque iudeis præbent ut Iesum fuisse messiam. i. christū uerum nequaquā confiteantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Isaias (Erit in nouissimis diebus).i.ultimis prophetarũ tẽ
poribus & in fine regni sacerdotiiq; iudaici.non enim ĩ nouissi
mus diebus mundi ut quidã somniãt xp̃m primo uult esse uẽ
turum alioquin ferme inutilis uel saltem ad breue utilis foret
eius instructio.sed in nouissimis dieb9 ꝓphetarum sacerdo-
tii regniq; iudaici.Tria hæc sub iusu nazareno cessauerunt.&
sequitur.(Mons domus dñi in uertice montium) Ob hoc q̃
dam iudæi delirant dicẽtes q; in aduentu messiæ deus transfe
ret montẽ Tabor montem Synai montem Carmeli usq; ieru
salem: Ac super horũ uerticem mõtem Syon ĩponet: hebetes
homunculi incorporalis dei incorporalia opa semp ad corpo
ra trahunt.At uero multo rectius Isaiam hic exponit.Rabis
Salomon iudæus dicẽs montẽ syon nõ altitudine loci:sed mi
raculorũ magnitudine coeteros montes superaturũ.Iesus aũt
noster in eo monte illuminauit cæcum natum.Curauit para
liticum:multaq; alia illic miracula fecit:deniq; ibi spiritũ san-
ctum e cælo discipulis suis ĩfudit.post hæc sequunt̃.(& fluẽt
ad eum oẽs gentes) idest ex oĩbus gẽtibus multi:dicunt simi
liter omne aĩal in Noe arca fuisse.i.ex omni aĩaliũ genere ali-
qua.Non leuabit gens contra gentẽ gladium:nec exercebun-
tur ultra ad prælium:Dictio hæc.Vltra significat nõ sempi-
ternã mundi pacem:sed uniuersalẽ & diuturnã.fuit aũt tanta
iesu tẽpore pax:queãdmodũ alias diximus ut maro tunc clau
sas esse portas belli cecinerit:habẽt hebrei in quarto Regum
libro.Non uenerunt ultra latrones syriæ in terrã israel:Verũ
tamen post illud tẽpus tradit̃ syrios frequẽter terrã israel in-
uasisse.Vltra ergo:significat usq; ad certum tempus.Eusebi-
us autem tradit post iesum usq; ad sua.i.Constãtini tempora
non cotigisse tot regnorum euersiones cladesq; populorum:
quot ante cõtigerant Item Isaias idem alibi de tẽpore messiæ
ait.Habitabit lupus cũ agno & pardus cum hedo accubabit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Quãuis Eleazarus pontifex aristobolusq; ante xp̃m ac philo post xp̃m iudæorum interpretum sapientissimi sacras litteras pp mysticũ sensum p allegoriam exponendas esse censuerint: idq; etiã ipsi tentauerint: tamen puerilia multo℞ iudæo℞ ingenia talem oĩno regnante messia auream ætatem: expectãt: qualem poeta℞ uerba coloresq; depingunt. Satis aũt uiuente iesu fulsit in animis hoĩum non pertinacium aurea ueritas trãquillitas mentis & fructus æternus. atq; post illũ ob eius opa & doctrinã qui quicũq; uult aurea ætate potitur: æterna pax hoĩbus cum deo p iesum conciliata est: quanq̃ etiã multos annos: Lupus idest potẽtior princeps uel populus agnum idest debiliorẽ principem aut populum nõ deuorauit. Erant ante iesum gentiles & iudæi in oĩbus oĩno inter se discordes: post illum multi ex iudæis plurimi ex gentilibus sub illius doctrina concordes moribus opinionibusque uiuebant atq; uiuunt: Quotidie multis in locis animalium uenenoso℞ morsus apostolorũ miraculis innoxii reddebant: Singula hæc ad sæculũ aureum pertinere uident: Omnino aũt aureum sæculũ i animi potius q̃ in corporis fructibus est ponendum. Nugæ uero poeta℞ pueris relinquẽdæ: quod & rabi moyses iudicauit hic enim in libro de iudicibus ait Caue ne putes messiæ tempore mundi ordinem naturaliumque rerum progressionem aliter q̃ soleat se habere debere: quod autem Isaias inquit: Habitabit lupus cũ agno: & cætera: Enigmaticum est significat enĩ israel cum impiis sæculi huius hoĩbus: qui figurantur lupi atque pardi securum conuersaturum. hæc ille.

Moyses In deuteronomio: Si ad cardines cæli fueris dissipatus: inde retrahet te dominus deus tuus: & assumet atq; introducet te in terrã quã possederunt patres tui: iudæi ob hoc expectãtes xp̃i auxilio congregari cum pp iesum dispersi fuerint: fuisse eũ uerũ xp̃m non confitent: quibus respondẽdum

est oraculum hoc tunc impletũ fuisse: quãdo ex babyllonica seruitute liberati fuerunt. Tunc enim ut testat Esdras Cyrus rex non solũ permisit iudæos oẽs in patriam reuerti: uerũ etiã munera proposuit reuertẽtibus ꝙ siquis ad messiã huiusmodi cõgregationẽ pertinere conuicerit: dicam satis ꝑ iesum dissipatas ꝑꝑ peccatum animas: quæcũq; uoluerit in cælestem patriam congregari uocatur enim illa: a Dauide: terra uiuentiũ. Credo inqt uidere bona dñi in terra uiuentiũ. Vnde rabi moyses ægyptius in deuteronomio diuinium ipsum bonũ: quod intelligibile est: multis dicit noibus in sacris litteris nuncupari: dicitur enim mons dei & locus sanctus eius locus sanctuarii. uia sancta atria dñi templũ dñi. domus dñi porta dñi. hæc ille. Rabi quoq; Salomon & rabi abba edificationẽ templi ab Ezechiele descriptã ad cælestem pertinere hierusalẽ arbitrant. Vani sunt igit qui uisibile templũ a messia construi sperant. Vani rursus qui populũ israel secundũ locum ab eo cõgregatum iri expectant. Vani tertio: qui iudæos omnes tẽpore messiæ saluos fieri arbitrant. Audiamus Hieremiam ita dicẽtem: Conuertimini filii reuertentes ait dñs: qa ego uir uester & assumam uos unum de ciuitate & duos de congregatione: & itroducam uos in syon: & dabo uobis pastores iuxta cor meũ: & pascent uos sciẽtia & doctrina: hæc ille: quæ quidem uerba de ultima redẽptione: quæ per messiã erat explenda: intelligẽda sunt: non aũt de redemptiõe a babyllonica seruitute: sicut aliqui opinant. Nam in eodẽ contextu legitur: In illo tẽpore uocabũt Hierusalem soliũ dñi & congregabunt ad eam omnes gentes in noie domini: Quo circa Rabi Salomon in libro canedem superiora Hieremiæ uerba. s. Assumam uos unũ de ciuitate & duos de congregatione exponit de ultima illa quæ ab eis expectatur redemptione: sic enim ibi ait: Eligam iustos & introducam eos in syon: ex quo patet in ultima per messiã re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

demptione nō oēs israheliticos saluari: sed iustos: hi autē pauciores admodū sunt iniustis: qui non saluant̃. ideo dixit propheta unum de ciuitate & duos de cōgregatione aliter cognatione quasi dicat ualde pauci eligētur ex multis. hæc ille. Rursus ibidem aliquis ex antiquis talmuticis inquit. Sicut ex sexcētis milibus hoīum. qui ægypto egressi sunt soli duo. s. Calech & Iosue terram promissionis intrasse traduntur ita in Messiæ tempore fore: Sic enim apud Oseæ scriptum esse & canet ibi iuxta dies iuuentutis suæ: & iuxta dies ascensionis eius ex terra ægypti: Hæc ille.

Zacharias. Loquens de xp̄o inquit: ædificabit templū dn̄o expectant iudæi xp̄i uastissimam in terris ex lapidibus mortuis machinā constructurū. Iesus autē sublime & cæleste ex uiuentibus animorū lapidibus templū diuina nimium arte construxit. Sed isti per superiora etiā confutantur.

Hieremias. In diebus eius. s. messiæ saluabitur iuda & israhel habitabit confidenter: dies illos quos noīat ad christū pertinere uolunt: cuius manib9 in priscū illud terrenūq; regnum reduci sperant: terrenisq; opibus ad uotum ditari: Nos aūt dicimus per xp̄i gratiā & doctrinam animas uolentium tam reliquorum q̄ iudæorum a pristina illa culpa mūdari: per quā mūdationem habitar̃ corpus cum hac fiducia posset ut post corporis solutionē ad cælestia reuolent (Iuda). i. genus hominū, quod inde. i. ab iudæa totū originē habet (Saluabit̃. s. si uolet sed ex quonam saluabitur? s. ex culpa per adam cōcepta & habitabit cælū. Meminisse debemus (Israhel) in sacris litteris interdū significare hoīes cuiuscūq; generis: modo uerꝫ cultū dei israel sequant̃ etiā si ab israhel seu Iacob secundū sanguinem nō descēderint: qua pp Isayas: Vbi agit de ꝓpagatione populi israel p uocationē gentiū sub doctrina Messiæ iquit (Effundam spiritum meum super semen tuum & cætera: Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

germinabũt iter herbas quasi salices iusta fluentes aquas: Et in eodem cõtextu declarat hanc ꝓpagationem seminis israel seu Iacob nõ esse solum secundũ ꝓgeniem corporalem intelligẽdam. Idcirco subdit. Iste dicit domini ego sum & ille uocabitur in noĩe iacob & huic scribet in manu sua domino & in noĩe israhel assimilabit͛ hæc ille. Qui dicit domini ego sũ israhel ita est secundũ carnem de quo ẽt illud addit͛. Et ille uocabit͛ in noĩe iacob. Quod præter hæc in textu seqtur ad eos ptinet: qui opinione moribusq; sunt similes israel: unde Rabi Salomõ ubi iterpretat͛ uerba huiusmodi. Et in noĩe israel assimiliabitur sic dicit Isti sunt qui ex cultu gẽtiliũ ad uerum dei cultum conuertunt͛. digni enim sunt q israelis noĩe nuncupentur. hæc Salomon. Quãdo igitur ꝓphetæ aiunt israhel sub messia saluum fore: nõ genus hoĩum hoc aut illud intelligũt sed omnes q cultu & uita israel & iacob se similes reddunt: qd si uelis hoc noĩe iuda & israel: in textu illo Ieremiæ peculiarẽ dũtaxat dei populũ significari esto: At illi qui dei filiũ negauerunt: degenerati sunt & a romanis puniti sunt: qui uero illum ex iudæis sectati fuerunt: & multi qdẽ & magni uiri: uere erant israelis noĩe nuncupãdi: atq; præcipui iter illos signo quodã a deo dato ante Hierosolimæ urbis obsidionem in regnum Agrippæ regis qui romanis amicus erat: aufugerũt seruatiq; sunt. Consideratione dignũ est illud nõ parua: qd uere Paulus apostolus uaticinatus est: Iudeos uidelicet aliquos ptinaces fore donec gentiles omnes oĩno undiq; conuertant͛ ad xp̃m. postremo etiam illos in sæculoꝝ fine penitus conuertẽdos: adduxit quoq; propheticũ illud (Veniet ex syon qui eripiat & aduertat captiuitatẽ ab iacob. & hoc illis a me testamẽtum cũ peccata eoꝝ abstulero) sic demum statutis temporibus. Iuda saluabit͛: eritq; tũc quod diuinitus prædictum fuit pastor unus & unum ouile: tunc ĩplebitur illud Zachariæ:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

In die illa erit dn̄s unus & nomen eius unum: illud quoq; so phoniæ: Tunc reddā populis labium electū: ut uocent omnes in noīe domini: & seruiāt humero uno: adde rursus illud Ezechielis. Tunc cōuertam captiuitatē iacob & miserebor domui israel Cui illud est simile. Reducam captiuitatē uestram de cunctis locis. Sed quādo hæc erunt? quotidie ex captiuitate tum peccati tū hoīum liberant̄ p messiam iudæi quicunq; uolūt apparebit aūt hoc præcipue quādo maxime uolēt hoc est in secūdo xp̄i aduentu prope mūdani cursus finem. Tunc messias armis quibusdā aduersus īpios prelia illa mouebit: quæ Zacharias in bello hierosolymitano futuro prædicit & post subiūgit. In die illa erit dn̄s unus. Tunc messias potenter Effūdet irā: sup gētes & regna: queādmodū Sophōias ꝓpheta minat̄ in qbus subiūgit illud: Tūc reddā populis tūc prælium illud gog & magog īplebit̄ ab Ezechiele descriptum quo finito redemptionē israel fore prædicit Ezechiel: tunc cōuertā captiuitatē Christus ergo in primo aduētu doctrina exēplo & opere: suauiter uolentiū peccata remisit. in secūdo rem fortius aggredit̄. purgabit acrius & ptinaces cum duce eorū antichristo: uiolentia expurgabit Sic enim dei naturæ disciplinę ordo requirit.

Daniel. Aspiciebā in uisu noctis & ecce ī nubib9 cæli quasi filius hoīs ueniebat. Propter hæc & similia expectant iudæi xp̄m nō humilem habitu & fortuna sicuti iesum accepimus: sed magnificū & potentē: nescientes duplicem eius aduētum esse. Venit humilis olim iudicādus: ueniet postremo magnificus iudicaturus. Quod aūt de ultimo mundi iudicio ibi loquat̄: Daniel apparet cum subiungit. Throni positi sunt & libri aperti sunt. Aduētum uero primū esse humilē multis ꝓphetaꝝ oraculis: in superioribus demōstrauimus: de quo illud dauidis: Ego aūt sum uermis & nō homo obprobrium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

hoīum & abiectio plebis: omnes uidētes me deriseūt me: lo cuti sunt labiis & mouerūt caput. Sperauit in dño: eripiat eū saluum faciat eum quoniā uult eum: quoniā tu es qui extraxi sti me de uētre. Spes mea ab uberibus matris meæ in te proie ctus sum ex utero de uētre matris meæ deus meus es tu ne di scesseris a me. subdit multa ibidē ad idē manifestissime ptinē tia. Nōnulli iudæorꝝ cum diuersa de diuerso aduentu oracu- la legerent: duos messias ītroduxerūt. alterꝝ filium ioseph. i. ex ioseph patre effrahim lōgo ordine descendentē passioni cæ diqꝫ subiectum. Alterꝝ descendentē ex dauide: quē dauidis fi lium appellare cōsueuerunt: q messiam alterū occisum susci tet: regnūqꝫ israel potēter instauret: sed hi manifeste delirant: sacræ. n. litteræ ab uno & p unum & ad unū pendere uolūt ge neris humani salutem: & quādo de messia loquuntᷣ fere semp dauidis uel inde prolem uocāt: Ioseph uero patris effraim nū quā. hinc rabi Moyses libro iudicū adducens præcipuas oēs de messia sententias cōcludit messiam ex dauidis genere fore nullāqꝫ alterius messiæ mentionē facit: insaniūt igitur qui fru stra geminos ītroducunt cum sufficiat unus. Quāto rectius nos p unum ihesum sufficiēter īplem9 uaticinia omnia: q̄uis diuersa: & sufficienter implemur. Ille si quidem Ioseph cuius dam quasi adoptione siue fama & custodia fili9: filius: quoqꝫ Dauidis regis ex matre quæ descendit ex Dauide. Iudicatus est a mundanis semel humilis. Semel quoqꝫ mundum potē tissime iudicabit.

Isaias (Erit lux lunæ sicuti lux solis non de tempore primi aduentus hic loquitur: in quo nō erat consuetus ordo mundi mutandus ut alias diximus: sed de sæculo post aduentū chri sti secundū. Nō enim cessabunt post ultimū iudiciū cælestia corpora uel elemēta: sed motus: qui gr̄a quietis ē institutus: atqꝫ erit. Deinde exuberāte lumine pulchri9 uniuersum. Ad-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

iungit. Tunc sanabit̃ uuln9 populi & pſſura plagæ ei9: qa deſtruet̃ mortalitas pp peccatũ prioꝶ parẽtum nobis inducta. Oẽs.n. hoies ad imortalẽ uitã reſurgẽt quod ꝓphetæ pluresſ apte pñunciãt. Rõnes autẽ reſurrectiõis in theologia illa nr̃a quã in agro regmano apud achatẽ noſtꝶ Ioãnẽ chaualcantẽ cõpoſuimus: adduximus: ubi etiã adiunximus Zoroaſtẽ & Mercuriũ & Platonẽ reſurrectionem corporum prædixiſſe: hebreoꝶ uero ꝓphetas pluresſ hãc pñũciaſſe nemini dubiũ ẽ.

Iſaias: Videbit ſemen longæuum.

Dauid: Ponã in ſæculũ ſeculi ſemen eius. In duobus his uaticiniis Chriſtus promittitur ſpiritale ſemen: non corporale: ſimiliter ſacerdotium & regnum ſpiritale quãdo dicit̃ apud Dauidem: Tu es ſacerdos in eternum ſecundum ordinẽ melchiſedech. & ponam tronum eius ſicut dies cæli: Rurſus: ſedes tua deus in ſæculum ſæculi: Virga directionis: uirga regni tui. Et paulopoſt ſubiungit: etiam quod pertinet ad meſſiæ nomen dicẽs: Vnxit te deus deus tuus oleo lætitiæ p̃ conſortibus tuis: ipſe enim excellẽtius omnibus regibus unctus ſacratuſq; eſt: ſcilicet quia a deo & in æternũ. Merito autẽ ſupra dixerat eum eſſe ſacerdotem ſecundum ordinem melchiſedech: hic enim melchiſedech in ſacris uoluminibuſ ſacerdoſ fuiſſe dei ſummi refert̃: ſed qui non oleo communi perunct9 ſit: neq; qui ex ſucceſſione generis ſuſceperit ſacerdotium: ſicuti apud hebreos fieri mos erat & deo ſecundum ordinem illius Chriſtus ſacerdos futurus prædicitur: qui non olei liquore: ſed uirtute cæleſtis ſpiritus conſecretur.

Nathan quoq; iuſſus eſt a DEO prædicere Dauidi regi de ipſo Meſſia ex eius ſtirpe naſcituro talia quidem uerba. CVM IMPLETI FVERINT DIES TVI: DORMIES GVM PATRIBVS TVIS: ET SVSCITAbo ſemẽ tuũ poſt te: quod erit de uentre tuo. Hic ergo q̃ poſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Dauidis mortem nascitur: Salomon esse nõ põt imo est messias rex æternus non tẽporalis ut Salomon: & qui non tẽporale sicut Salomõ: Sed æternũ deo tẽplũ edificat. Seqtur.n. sic de9 ad Nathan: Et reparabo regnũ ei9 hic ædificabit mihi domũ noĩ meo: & dirigã thronũ eius usq; in æternũ ego ero illi ĩ patrẽ: & ipse erit mihi in filiũ. s. quia messias dei filius magis est: q̃ dauidis & paulo post addit: Et regnũ eius erit usq; i æternum coram me. s. quia in spiritalibus bonis non corporalibus: ideo subiungit. Et thronus eius erit erectus usq; in æternum. Hoc regnũ Maumethes intelligens melius: q̃ pertinaces iudæi inquit in alcorano: Verbum dei iesus xp̃s Mariæ filius a creatore mundi missus est ut esset gentium oĩum facies in hoc sæculo atq; futuro. Tale fuit iesu nazareni regnum quale a prophetis xp̃o promittitur: ideo ipse ait. Regnum meum non est huius mundi. Pontificibusq; eius successoribus in spiritalibus rebus proprie reliquit ĩperium: nec usq; ad mundi finem substãtialis & præcipua pontificum inquantũ pontifices sunt & xp̃i uicarii iurisdictio ulterius se extendit. Rerum uero terrenaꝝ dominatio & administratio pontificibus accessoria est tanq̃ accidens non inquãtum uicarii dei: sed inquantũ Cõstantini Cæsaris sunt hæredes: hæc aũt dicta sunt non ut auctoritatẽ rerum tẽporalium pontifici adimamus. habet enim re uera quãuis tanquã accidens quoddã sine quo trecentos annos olim pontifex uerus fuit atq; esse põt. Sed ut tela iudæoꝝ hac ueritate facilius: deuitemus. Nã ubi Daniel sub quatuor bestiaꝝ figuris quatuor regna significat per quartã bestiã iudæi omnes imperium romanũ intelligi uolunt: quoniã uero Daniel ait quare tam bestiam destruẽdã fore per regnũ a deo cæli suscitandum. Exponunt iudæi romanum imperiũ in aduentu messiæ destrui debere. Addunt regnum ecclesiæ idem oĩno esse atq; romanũ illud antiquum licet angustius. Vnde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

concludunt ipium regnū esse postq̄ per messiā ab eis expecta
tum est dissoluendum. Quod quidē inde confirmāt quia Da
niel ait ex quarta bestia cornu paruulū pululare: quod sermo
nes cōtra excelsum loquātur qualem uolūt fuisse iesum eiusq;
uicarium. Huiusmodi uero machinatio falsa est: tum quia re
gni romani ratio in rebus corporalibus consistit. Xp̄iani regni
ratio in rebus omnino incorporalibus. Diuersa igit̄ regna sūt
unde etiā hodie imperatorem nostrum a pontifice diuersum
esse uidem9: tum quia Daniel dicit q̄ illud cornu faciebat bel
lum contra sanctos & præualebat eis: quod de iesu eiusq; ui-
cario ei simili dici nullo modo pōt: adde quod ibidem Daniel
prædicit quartā bestiam perituram quando ueniet ille quasi fi
lius hoīs in nubibus cæli: Totum hoc in secundo xp̄i aduētu
est implendū: quando cū maiestate & potētia summa accedet
ad iudicandū. Nullo aūt modo in aduentu primo in quo non
potens magnificusq; sed tanq̄ lapis abscissus & abiectus uētu
rus a Daniele prænunciatur (Cornu) uero illud Antichristus
erit: Paruum scilicet: quia ex uiliori iudæo℞ fece Antichristus
trahet originem: Annectitur quartæ bestiæ. i. tyrānicæ pote-
stati. Bestia enim hæc tyrānidem uniuersam mundi significat
ab initio Romæ usq; ad mundi finē: quæ casura est una cū sū-
mo tyrāno Antichristo in secundo xp̄i aduentu ad iudiciū cir
ca finem mūdi: dicit enim Daniel: Iudicium sedit: dicit rursus
statim finis. Sunt qui uelint cornu illo nō modo Antichristū:
uerū etiam tyrānicam hæresim hæreticāq; tyrānidem Mau-
methis regis arabū significari: eē enim imaginē antichristi quē
admodum Ioānes baptista fuit imago xp̄i. Quod aūt quarta
bestia tyrannidē uniuersam in qualibet mundi parte a roma-
nis primis exortā usq; ad antichristū & mundi finem signifi-
cet: ex eo patet q̄ omnes etiam iudæi consentiūt per bestiā pri
mā significari uniuersam mūdi tyrannidē ab initio mūdi usq;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ad Nabuchodosarem. Exitus enim rerũ exordiis proportione quadam congruere debent.

Cõtra iudæos q͏ miseri sunt in xp̃i uindictã. Cap XXIX.

SI quis Hebræoꝝ historias cõsideret: reperiet eos nunq̃ graui calamitate oppressos fuisse nisi quotiẽs scelus aliquod turpissimũ patrauerunt. ante babyllonicã seruitutem in idolatriã inciderunt uiasq; hierosolimæ urbis prophetarũ sanguine repleuere: queãdmodũ in regum libro legitur: cæteraq; similia facinora cõmiserunt ꝓpterea passi fuerũt seruitutẽ annorũ septuaginta in babyllonica regione: deĩde usq; ad tẽpora iesu xp̃i nostri satis iuste uixere: quẽ non aliter tractauerunt q̃ prophetas ante illũ eius gratia missos. Cũ uero postq̃ iesum interfecerunt diutius acerbi usq;q̃ unquam antea puniant̃ necessariũ est tunc illos scelus idolatria & prophetarum cæde ĩmanius patrauisse. Vnde Hieremias nõ audierũt me nec inclinauerunt aurem suã: sed indurauerunt ceruicẽ ac peius egerunt q̃ patres eoꝝ: quod quidẽ ostendit Iesum uerũ messiam & plusq̃ prophetã & plusq̃ diuinũ hominem: immo deũ re uera fuisse. Dicite quæso iudæi cur in uestro illo legum nouarũ uolumine Talmut: quod fere quadringentis post Iesum annis cõposuistis crudeliores aduersum xp̃ianos leges: q̃ Nero & Domitianus excogitare potuerunt: statuistis? Cũ tamen non a xp̃ianis: sed a Romanis idolatris dispersi fueritis. Curtam uenenosis execrationibus nobis præcipue ter saltem quolibet die ĩ sacris uestris mala grauissima imprecamini? cũ nos pro uobis oremus deum & mitiores etiam q̃ Maumethẽses erga uos simus: non putatis xp̃ianã legem Maumethensi ignobiliorẽ eẽ: ĩmo p̃stãtiorẽ. Verũ ĩstigat aĩos ũros clam: ut arbitror ipsa natura ad odiũ xp̃iãoꝝ: qa uidelicet pp iesũ xp̃m diuĩa uos iusticia dissipauit. Videt̃ licet quo pacto xp̃ianæ uindictæ q̃uis ĩscii aditũ pate fecistis ꝑfecto qa ĩter uos multi pp

impiã negligentiã & ignorãtiã scripturaꝝ inermẽ Iesum fuisse uerũ messiam nõ crediderũt. Idcirco mox uel expectantes: ut Suetonius ĩquit: uel iã ut multi ĩter uos opinabant̃ habentes aliũ: q armis potẽs esset a romanis audacter rebellauistis: ob quã rebellionẽ funditus euersa urbs hoĩes occisi dispersiq; sũt hæc habem9 a Suetonio. Perditi ergo estis: q̃a Iesu xp̃o nõ cre didistis: quod quidẽ Iosephi uestri uerbis possum9 cõfirmare qui multa diuinæ ĩ iudæos ĩdignationis adducit signa & mira cula euidẽtissima & horẽda. atq; affirmat in sũma celebritate ur̃a urbẽ ierosolimã ĩ quã tũc azimoꝝ gratia tota ferme iudæa confluxerat obsessam a romanis fuisse. Certũ ẽ aũt iisdẽ dieb9 uos iesum supioribus ãnis ĩterfecisse Addit Titũ: q obsederat urbẽ solitũ dicere ꝑp multa portẽta deũ ita eẽ iudeis iratũ ut timeret ne ei quoq; ĩ rasceret̃ si iudæis ignosceret. Itaq; licet Ti tus nõ eẽt similiterq; Vespasian9: tñ ĩpellẽte deo crudeli9 ĩmo iusti9 actũ est: quã romani unquã alias cõsueuerint. Si qdẽ ĩ ea urbe perierũt fame ferroq; supra undecies centena iudæoꝝ milia: uenũdata uero sunt plura q̃ nonagita milia captiuorũ. hæc Iosephus: q & ĩterfuit atq; Euse. Addit Iosephus hæc cũ Titus circumiẽs ꝑuidisset repletos mortuoꝝ cadaueri b9 ual los & hũani corꝑis tabo patriã terrã rigari cũ ĩgẽti gemitu ele uatis ad cælũ manib9 deũ ĩuocat testẽ hoc suũ opus nõ esse. deĩde ita subiũgit. Arbitror eqdẽ q̃ ẽt si aduersum ĩpios roma noꝝ paulisper arma cessarẽt aut hiatu terræ aut aq̃ diluuio: aut sodomitãis ignib9 & fulminib9 cælit9 missis mortis sup- pliciũ ciuitas pepẽdisset: q̃ multo ĩfaustiorẽ illis q talia ꝑpessi fuerãt & nequiorẽ uiroꝝ præsentẽ hãc ꝓtulisset deitatẽ ꝑ qb9 & oĩs gẽs pariter mereret̃ extingui. Idẽ cõfirmat philostrat9 ĩ uita apollõii teanei his uerbis. Tit9 captis hierosolis oĩa circũ loca cadaueri b9 cõpleuerat finitimæ aũt gẽtes ob uictoriam coronare eum uoluerant; ille uero tali honore indignũ se esse

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

respondit. Non. n. se fuisse taliũ operũ auctorẽ: sed deo iracũ
diam cõtra iudeos demõstranti suas manus præbuisse: hæc
Phlostratus. Adfuit in ea obsidione Vespasianus: qui cũ ur-
be deleta: de iudeis triũphauisset: queãdmodũ Sueto. narrat
statim coram populo duo fecit miracula. Nã cæcum & clau
dum tactu solo curauit: is tamẽ neq; antea unq̃ neq; postea ta
le aliquid fecisse narrat: quasi diuino auxilio miracula illa fe-
cerit: statim cũ dño impulsu xp̃ianũ sanguinẽ uendicasset.
Quãuis. n. satis iustus eẽt: nõ tamẽ ea uel sanctimõia uel do
ctrina & arte ut miracula posse facer̃ uideret. Clemẽs & Ege
sippus apostoloꝝ discipuli scribunt Iacobũ fratrẽ domini us
q; adeo iustitia p̄stantẽ opĩone oĩum extitisse: ut & iudeorũ
prudẽtissimi quiq; crederẽt hanc cãm fuisse oppugnatiõis hie
rosolymoꝝ Sub uespasiano statim post necẽ Iacobi consecu
te: ꝙ in illũ sceleratas mãus iniecissent: & Iosephus ita sibi ui-
deri p hæc euidẽter indicat: q̃ oĩa iquit acciderũt iudeis ꝓ uidi
cta Iacobi iusti: q erat frater Iesu qui dicit christus. quẽ iustis
simũ & piissimũ oĩum cõfessiõe uiꝝ iudei iterfecerũt. hec ille
Quod aũt christiãi sanguis iudicandi cã deus eos ꝑdiderit:
ex eo patet ꝙ nullũ aliud illis tp̄ibus facinus patrauerũt: cu-
ius cã deus illis tã acriter uideret indignari debere: indignat9
tamẽ erat oĩo ꝙ Iosephus ille q̃ aderat in septimo belli iudaici
libro sic aperit: Infelici inquit plebi deterrimi quidã homines
& deceptores falsa uaticinãtes suadebãt ut euidẽtib9 signis &
indiciis iracũdiæ & indignatiõis dñæ non crederẽt: quib9 ap
te futuꝝ & urbis & gẽtis portẽdebat excidiũ: sed uelut amẽ-
tes qui neq; oculos neq; aĩam hñt: spernebant oĩa q̃ cælitus
nunciabant. Eteni stella præfulgẽs gladio p oĩa similis immi
nere desup ciuitati: & cometes præterea exitialibus flammis
ardere per totũ uisus ẽ annũ. Sed & ãte excidii tempus ac bel
li cũ populi ad diẽ festũ azimorũ conuenirẽt: octaua die mẽ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

sis xandicis q̃ est aprilis noctis tẽpore hora nona tãtus luminis fulgor arã templũq; factum: & pmansit spatio horæ dimidiæ: quod circũdedit: ut putarẽt oẽs diẽ clarissimũ imperitis quidẽ & ignaris prosperũ uidebat: Sed legisperitos & doctos & pbos quosq; doctores ñ latuit exitiale portẽtum. In eadem quoq; festiuitate uitula sacrificiis admota: & aris assistẽs inter ipsas mistroꝝ man9 enixa ẽ agnã. Sed & ianua interioris ædis q̃ respiciebat ad orientẽ cũ esset ære solido induta: ac pinde immensi põderis cũ uiginti uiris summo conatu impellẽtibus clauderet: ferreis quoq; uectibus & seris munita ac pessulis in altũ demissis teneret obstricta: repẽte hora noctis sexta apparuit spõte patefacta. Sed & transacto die festo: post aliquot dies prima & uigesima die mẽsis artemesi: idest maii pdigiosus apparuit uisus & fidẽ pene excedẽs: quod certe falsum putaret nisi oculorũ fidẽ confirmasset malorũ cõsecuta pnicies. & enim ppe solis occasum uisi sunt curr9 & quadrige in oẽm regionẽ p aera fieri & armatoꝝ cohortes misceri nubibus: & urbes circũdare agmĩbus improuisis. In alio autem die festo: qui pentecosten appellat: noctu sacerdotes ingressi templũ ad mysteria ex more cõplenda primo quidẽ motus quosdã strepitusq; senserunt. cũ deinde uoces subitas audiũt: dñtes:. Migrem9 hic. Addit iis aliud terribilius. Etenim qui Ananiæ filius Ioães nomine uir plebeus & rustic9 ante quartum belli annũ cũ ciuitas in pace & abundantia pduraret: in die festo tabernaculoũ repente clamare cæpit. Veh ab oriente Veh ab occidẽte: Veh a quatuor uẽtis. Veh sup hierosolymã & super templũ. Veh super sponsos & sponsas. Veh sup populũ & indesinẽter die noctuq; per oẽs plateas circumiens hoc clamabat usq; quo quidã primores ex populo uiri uelut infausti præsagii indignatione commoti correptum hominẽ uerberibus multis afficiunt, at ille nequaquã pro se aliquid lo

quens: sed ne eos quidem qui circunsteterant: deprecans easdem uoces pari obstinatione & clamore repetebat: tum pricipes itelligētes: ut referat numis eē mot9 i uirū pducūt eū ad iudicē ro. apud quē flagris ad ossa usq; laniat9: neq; pces lacrimis fudit: sed eād uocē miserabilit & cū quodā ululatu emittens per singula pene uerbera pferebat: addēs etiam hoc ueh ueh hierosolymis hucusq; Iosephus. Sed āte illū Iesus mala hæc ita prædixerat. Veh prægnātib9 & nutriētibus in illis diebus. Orate aut ē: ut nō fiat fuga uestra hyeme neq; sabbato: erit enim tūc tribulatio magna: qualis neq; fuit ab initio sæculi hucusq; neq; erit. Vidēs igr Ies9 ciuitatē fleuit sup eā: dicens: Si agnouisses: & tu i hac die q̄ ad pacē tibi sunt: nūc āt absconditū est ab oculis tuis: quia uenient dies sup te & circūdabunt te inimici tui uallo: & circuibunt te: & purgebunt te undiq;: & ad solum deducet & filios tuos: in te erit necessitas magna sup terrā: erit populo huic & cadent in ore gladii & captiui ducent in oēs gentes: & hierusalē erit cōculcata a gentibus quousq; cōpleant tēpora gentiū. Cum aūt uideritis circūdari ab exercitu ierusalē tunc scitote qa appropinquabit desolatio eius Prædixit & alia his similia: quæ siquis cum Iosephi historia cōferat: d christi dīnitate dubitar non poterit. Quid pterea dicetis ad hæc o miseri q nō semel tātum afflicti estis: aut breue tēpus: quēadmodū solent: qui pro delictis humanis pœnas dant: sed tanq̄ sempiterno deo pœnas pro lesæ maiestatis crimine dantes & ubiq; & semper miserabiles oberratis: neq; id quidem iniuria. Semp enim peccatis: tum quia ptiaces estis: tum quia mysterio Christi detrahitis. Quanuis autē multæ natiōes christiāis obstiterint: rigidi9 tamē uos: q̄ alii iure puniti estis: & puniemini: quia olim super cæteros honorati a deo nimium ingrati fuistis. prophetas occidistis: & Christum primi oium christianis: tum in iudea rapinis: &

nece: tum ubiq; gentiũ insidiis aduersati estis. Excitabatis ubi q; cõtra eos gẽtiũ uires unde & exẽplo & instigatiõe multorꝝ iudcorũ christiani passim lacerabant̃. Verum cælestis dux ex exercitũ suũ undiq; obtrũcatis miris modis istaurabat: & mi rifice augebat. fuisse autẽ uos in Xp̃i uidictã dissipatos. Mau methes etiã cõfitet̃: q ait in alcarano Deũ eripuisse Iesu aĩam ex manibus iudeorꝝ: reduxisse ad se atq; exaltauisse: sectato- resq; christi psecutoribus pposuisse etiã usq; ad mũdi iudiciũ atq; finẽ: decreuisse insup incredulos iudeos omni uindice tu toreq; priuatos in hac uita: & altera cruciatib9 summis affli- gere. Sed audite Moysen uestrũ ægyptiũ in libro iudicũ or- dinariorũ ita dicentẽ. Ies9 nazaren9 uisus ẽ esse messias: ac sen tentia iudicũ ĩterfect9: cã fuit: ut destrueret̃ israel gladio: hæc ille. Verũ diuina iustitia: q̃uis statim p9 Iesum ferme singulis annis usq; ad Titũ diuersis & grauib9 calamitatibus cædibus q; nos oppresserit: quod Florus Ioseph9 Philo Euse. ostẽdũt tamẽ summũ illud nostræ urbis excidiũ ãno post iesum qua dragita ideo distulit: ut & uos pœnitẽtiæ tẽp9 hr̃etis: & chri- stianæ legis exordiũ ex tãta urbe uestra: & semota rerꝝ tẽpo- rũq; cõfusiõe cunctis sæculis clari9 innotesceret. factũ est etiã ut stãte urbe uiolẽti9 a uobis torq̃ri xp̃iãi potuerint: exactius q; pbari. Puniuit aũt uos xp̃s idolatrarũ mãib9: nõ xp̃ianorꝝ ut õnderet xp̃ianos suos absq; ulla uiolẽtia & uiuere debere: & posse regnare: atq; tã miraculose puniuit: ut nihil miserabili9 uel unq̃ fuisse: uel fore tã xp̃s prædixerit q̃ Ioseph9 cõfirmaue rit. Legite quintũ de his reb9 Iosephi librũ: uidebitis etiã ma tres fame filios deuorasse. Sed ut breuibus omnia cõprehen- dam nulla excogitari põt tragœdia luctuosior. Atq; hãc qui dem miseriam in Christi uindictã fore plebs olim uestra præ dixit. Nã cũ Pylat9 ait: Innocẽs ego sum a sanguĩe iusti hui9 uos uideritis: Illi rñdert̃. Sãguis ei9 sup nos & sup filios nr̃os.

Resumptio Probationis de xpiana uindicta in tria capita.

q Voniam uero uarias quotidie huius uestræ calamitatis causas diligenter excogitatis quo cædis xpianæ culpam subterfugiatis: rem omnem ab initio repetentes in tria capita colligamus: Tria potissimũ in eo scelere cui9 culpa dispersi estis concurrere oportere necessariũ arbitramur primum quidem illud quod ab initio tetigimus: quod uidelicet multo grauius sit: q̃ ea culpa ob quã olim in babylloniam dispersi fuistis & tanto saltem grauius: quanto conditio uestra post iesum deterior est q̃ in ea dispersiõe. Calamitas hæc a cæde uestrorũ inenarrabili & uilissima uenditione tradit̃ incepisse sæpe quidem alias & grauiter ante Titum & post iesum maxime uero Ierusalem sub Tito & in Mesopotani a sub Traiano & Biter sub Adriano passimq; sub Gallo. Quod quidẽ in ea: quæ ante xp̃m fuit nõ contigit. Addite quod sub Claudio ultra cæteras calamitates etiam fame extrema ut ĩquit Lucas uos deus oppressit. quã quidẽ Claudii tẽpore magam fuisse i iudæa etiam Iosephus asserit. Rursus in aliis dispersionibus duces uestri generis honoratos passim habebatis legitimũq; sacrorum uestrorum cultũ integrum seruabatis: in hac uero nequaquã. præterea uos deus tunc prophetarum missione consolabatur qui uel citam liberationẽ pollicebãtur: qualis Hieremias atq; Ezechiel uel iam instantẽ monstrabãt: qualis Daniel: Esdras: Ageus & Zacharias. Ex quo apparet deum uos tũc tanquã filios habuisse nõ ut hodie tanq̃ hostes. Nullũ enim post iesum prophetam habetis: quod uobis minatus est psalmus. Iam nõ est propheta & uos nõ cognoscet amplius. Cur deus uos uita maxima ex parte atq; sacerdotio regno prophetis iam diu omnino priuauit? ut ostẽderet uos oĩs diuinæ spei hæreditatisq; expertes tanq̃ rebelles iam pridem reprobauisse Quomõ ergo messiã ab eo expectare potestis? a quo Messiæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

præcones & similitudines minime impetratis. Postremo alias ad breue quoddã tẽpus & ad regiones quasdã post Iesum ad longissimũ imo ad uniuersum perq; oẽm orbẽ estis exterminati utpote qui in deũ ipsum: qui semp & ubiq; est cũ peremistis Iesum proprie deliquistis: cũ occidistis ꝓphetas: in dei nũcios peccauistis: cũ coluistis idola regnũ deo quantũ in uobis fuit abstulistis: quid reliqui uobis superat nisi ut in personam dei propriã sæuiretis? Si igit̃ occidẽtes iesum scelus cõmisistis prophetaꝝ cæde & idolatria maius tunc certe sæuistis in deũ. atq; econuerso si quãdo manus in deũ ipias iniecistis: tunc solum id fieri potuit cũ iniecistis in iesum: qui solus in orbe terrarum solis uirtutibus ꝓdigiisq; esse se uerũ sũmi dei filiũ deũq; monstrauit. De primo hactenus dictũ sit. Secũdo uero loco ad culpã hanc uestrã ob quã miseri exulatis pertinet: ut uobis oibus ubiq; & semp cõmunis sit. Singuli enim continue ubiq; gentiũ miserã uitã ducitis. Nullum uero aliud scelus excogitari põt: quo singuli assidueq; infecti sitis: nisi ꝙ uitã iesu suorumq; discipuloꝝ iprobatis: cædẽ uero probatis quã ob cãm xpianæ cædis participes estis: quod quidẽ ita tetigit Hieremias. Quid uultis mecum iudicio cõtẽdere? Omnes enim uos deliquistis in me. Cum uero uitulũ in oreb fabricatũ uel prophetarum cædes uel alia quæ uis maioꝝ uestrorũ imania scelera uituperetis? careatisq; omni inclinatione seu ad ꝓphetas occidendos seu ad idola fabricãda sequit̃ ut nullo modo scelerum illoꝝ proprie participes sitis. delirant igit̃ qui uos pp idola culta uel prophetas occisos hac calamitate pssos existimãt Tertium uero quod ad culpã tantæ miseriæ cãm attinet eẽ uidetur: ut occulta sit uobisq; ignota. Siquidẽ in libro illo Talmutico qui inscribitur magni laquer iter cur in babyllonia peregrinantibus afflictionis terminus prædictus fuit: quod ita Hieremias testificatur. Postq̃ cõpleti fuerint in Babyllone se-

ptuaginta anni uisitabo uos peregrinātibus aūt post Titū nullus unquā miseriā prædictus est finis. Ad hoc ibi sic breuiter respondetur. Tunc illis finis malorū ostēsus est queādmodū & culpa ob quā mala patiebant aperta. his aūt quibus ignota culpa est ignotus & finis. hæc ibi. Nullum uero aliud cōmune scelus uestrū omnino est oibus uobis ignotum præter id qd i Iesum uestri cōmiserunt ac uos approbatis. Non solū enī malū id esse nescitis: sed cū pessimū sit optimum esse putatis.

Confirmatio rerum nostrarum ex iudaicis contra iudæo de sacris libris. Cap. XXX.

Ircūfertis iudæi passim ac semper: deo uolente hebraicos propheta℞ libros: ex quibus intelligere licet cuiq; xp̄ianos propheta℞ uaticinia nō finxisse: quod tetigit Dauid. Deus meus demōstrauit mihi de inimicis meis: ne occideris eos: nequādo obliuiscant legem tuam: disperge eos in uirtute tua. Sic igitur inuiti testes estis nostræ ueritatis ubiq;. Habemus & nos sacras ꝓpheta℞ litteras a pluribꝰ post xp̄m trāslatas i græcum eloquium & latinū. Habemꝰ insup trāslationem illam apud Ptholomæū regem factā annis pluribus: q̄ trecentis ante xp̄m a duobus & septuaginta iudæis ex omni populo ab eleazaro pontifice electis tanquā oīum præstantissimis: quod græcus Aristeus regis illius familiaris: qui & iter fuit ac Iosephus scribit. Addunt regem translationis huiꝰ gratia centum milia iudæorum qui in ægypto seruiebāt a seruitute suis pecuniis redemisse munera incredibilia tēplo pōtificiq; donasse traductores mirum ī modum honorauisse: qua ego translatione libentius utor ut perfidā hanc plebeculā iudaicā cum egregiis illustrium iudæorū illorum armis conuincam: neq; putandū est uolumina illa a xp̄ianis: quæ iam pridē p orbē sparsa erāt uiciata fuisse a primis præsertim: q ea tanq̄ rē cælitus missam uenerātes co℞ mysteria sanguine defendebant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

De Miraculis.

u Enio ad miracula: quæ nō negatis quidē imo in pluribus historiis uestris tam apostolos q̄ Iesum fecisse miracula cōfirmatis. Sed quidam inter uos aiunt Iesum mendicū apud ægyptios in pueritia paucis ānis ad summum magiam didicisse rem supra modum arduam: quā tot tantiq; philosophi illuc undiq; confluētes in ætate etiā perfecta multis annis uel minima ex parte discere nō potuerūt. Quisnam magus alias cū publice sūma cū gnominia cōprehēsus occisus q; fuerit asseq stati potuit ut sūmus de9 passim hr̄etur? quinā magia usi sūt: rudes piscatores illi iesu mortuo: quos miracula fecisse necessariū ē alioqn iesus interēptus auctoritatē breui oēm penitus amisisset. Si magi erāt cur nō ut solēt ambiciosi hoies se ipsos potiusq̄ iesum p̄dicabāt mendicū publice īfami morte peremptū: q̄ uero arte aut rustici piscatores illi Paulū: & Apollo iudæos hoīum oīum doctissimos: multosq; alios ualde eruditos & claros ad sustinēdā mortē irretiuerunt? aut paulus Hierotheū & Dionysiū areopagitā phōs platonicoꝝ oium excellētissimos cæterosq; similes similr̄ ilaqueauit? q̄ iocūditas: q̄ utilitas illis magiæ ꝓposita erat quotidie nō sui: sed xp̄i amore piclitātibus. Vnde Iustinus phūs excellēs in libro: quē ad Antoniū īperatorē ꝓ nr̄a religione scripsit inquit. Ego ipse sectis platonicis īstitutus audiēs uituperari xp̄ianos: ac uidens eos impauidos ad suscipiendam mortem atq; omne supplicium tollerandum considerabam q; impossibile esset eos in malitia & in libidine conuersari: hæc ille: Sed audire libet tertullianum temporibus Iustini propinquum ad Romanos iudices ita clamantem. Omne malum aut timore aut pudore natura persuderit. Deniq; malefici gestiunt latere. Deuitant apparere. trepidant deprehensi. Negant accusati. Nec hosti quidem facile aut semper confitentur: Certe dānati merent.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Dinumerãt in semetipsos. Mentis malæ impet9: uel fato uel astris imputãt. Nolũt.n.suũ eẽ: qa malũ agnoscũt: christianis uero quid simile? Neminẽ pudet: neminẽ pœnitet: Nisi plãe retro nõ fuisse. Si denotat᷑: gloriat᷑. Si accusat᷑: nõ defendit. Interrogat9 uel ultro confitet᷑. Dãnat9 grãs agit. Quid hoc mali ẽ? ꝙ naturalia mali non hñt timorẽ: pudorẽ: tergiuersationẽ: pœnitẽtiã: deplorationẽ. Quod hoc malũ ẽ? Cuius re9 gaudet. Cui9 accusatio uotũ est & pœna fœlicitas. Redarguit præterea gẽtiliũ iudicũ temeritates: ꝙ christiãos nullo unq̃ crimine cõperto ob solũ sectæ nomẽ crudeliter condẽnarent. Quod aũt hmõi secta sentiret: neq3 ipsi inquirerẽt neq3 uellẽt a christiãis audire. Deniq3 ut alias dixi finis huius disciplinæ sanctissim9 manifeste declarat nõ magiã: sed diuinitate christũ: eiusq3 discipulos miracula effecisse. Extat apd᷑ uos liber de iesu nazareni uita: in quo legit᷑ Iesum inter alia miracula: q̃ illic multa narrant᷑ etiã mortuũ suscitasse: quia uidelicet solus recte ꝓnũciare sciebat nomẽ illud dei propriũ: qd᷑ est apud uos præ cæteris uenerãdũ. & quia quatuor solũ literis cõstat: & illis quidem uocalibus difficillime omnium pronunciatur. sonat autem ferme in hunc modum.

Hiehouahi.i.fuit: est erit. Atq3 hæc maior hebreorũ pars opinat᷑. Si ita ẽ: cũ nihil apud uos hoc noïe sanctius habeat ideoq3 neq̃at prophanũ aliquid cõfirmare: absq3 dubio diuia ẽ christi nostri doctrina: q̃: sicuti uos dicitis diuinissimi illi9 noïs uirtute: sicuti aũt nos asserimus dei uirtute coaluit.

Testimonium Ioannis Baptistæ & Iosephi.

Desinite iã delirare iudei tã insani q̃ miseri. Creditis ne diuino illo uiro quẽ tot9 sine cõtrouersia mũdus honorat ioanni Baptistæ: qui: ut ait Ioseph9: erat re uera atq3 publice habebatur omniũ exẽplar uirtutũ. Ad quẽ tanq̃ ad oraculũ plurima iudeoꝝ cæterorumq3 turba undiq3 cõfluebat: hæc Iose-

phus uester. Ioãnes aũt iste iesum nazarenũ esse messiam pa-
lam procul dubio affirmauit iussitq; omnes eũ sequi: alioqn
oẽs: qui tũc de Iesu locuti sunt: exordiũ a Ioannis testimõio
& confirmatiõe fecissent: eũq; miris laudibus celebrassent:
Patet aũt cuiq; uitã Iesu simul atq; Ioãnis ab euãgelistis narra
ri. hoꝝ amicitiã cũ etiã maumethes non ignoraret utriusq;. s.
Ioãnis baptistæ: ac Iesu ortũ uita laudes in eodẽ alchorani ca
pitulo decãtauit. Appellauit Iesum spiritũ uerbũq; dei Ioan-
nem ibidẽ ait magnũ esse prophetã diuini uerbi cõfirmatorẽ:
& certe ita cõfirmauit ut primos discipulos suos a Ioãne Ie-
sus habuerit: Deniq; audite qd Iosephus uester in libris de an
tiquitate iudaica: quos græcæ scripsit de xp̃o loquat᷑: Sicut ẽt
ante Constãtinũ in antiquis tã græcis exẽplaribus: q̃ latinis le
gebat᷑ & legitur: quod Hieronymus Eusebiusq; testant᷑: neq;
uitari tantũ poterant libri q tam late sparsi erãt & in sũma au
ctoritate ab oĩbus habebant᷑ eo præsertim tẽpore quo xp̃iani
calũniatoribus ubiq; maxime oĩum subiciebant᷑: ueq; tamen
a quoquã inimicoꝝ notatos illo reperio: quod uel Iosephi uel
ꝓphetaꝝ libros corruperint. Sed ueniamus ad Iosephũ. fuit
inquit hisdem tẽporibus Iesus sapiens uir: si tamen uirũ eum
noĩare fas ẽ. erat enim mirabiliũ opeꝝ effector & doctor ho
minum eoꝝ: qui libenter quæ uera sunt audiunt & multos q
dem iudæoꝝ multos ẽt ex gentibus sibi adiũxit. christus hic
erat aliter credebat᷑. Hunc accusatione primoꝝ nostræ gentis
uiroꝝ cum Pilatus in crucem agẽdum esse decreuisset: nõ de
seruerunt ut qui ab initio eum dilexerunt. Apparuit enim eis
die tertio iterum uiuus queãdmodum diuinitus inspirati ꝓ-
phetæ uel hæc uel alia de eo ĩnumera miracula futura eẽ præ
dixerãt: Sed in hodiernum diem Christianoꝝ qui ab ipso nũ
cupati: sunt & nomen perseuerat & genus: alibi quoq; sic ait.
Ananias iunior ꝓteruus & insolens moribus fratrem iesu qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

dicitur christus noie Iacobū: & alios q̄ plurimos quasi cōtra legē agentes accusans tradidit lapidādos. Qui autē uidebātur esse moderatissimi ciuitatis & circa legis integritatē habere sollicitudinē grauiter hoc tulere: miseruntq; latēter ad Regem rogantes eū: ut scriberet Ananiæ ne talia perpetraret: cū neq; prius recte fecisset: hec Iose. in uigesimo antiqtatū libro.

De Resurrectione Christi.

c Aetera quidē miracula Iesu: quia sæpe & multa: & corā populo facta sunt: & decātant̃ a multis: negare non audetis. Resurrectionem autē: q̄uis multi de illa scripserint: tamen quia non omnib9 nota fuit omnino negatis hanc tamē a Iosepho negatā uidetis. An nescitis corpus illud Iesu: quod post resurrectionem īmortale: diuinūq; omnino fuerat effectum non decuisse quorumlibet mortalium oculis: sed ab illis duntaxat uideri qui statuti testes aliis adeo fuissent. Viderunt aūt Iesum ex mortuis suscitatū. xl. diebus sæpe & pluries: neq; solum apostoli uel discipuli: uerū etiā plures q̄ quingenti fratres simul congregati: quod testat̃ Paulus apostolus dicens. multos illoꝝ adhuc: cum illa scriberet uiuere. Resurrexisse uero iesum non illi solū testant̃: uerū etiā mille hominū millia tā iudeoꝝ q̄ gentiliū: qui sicuti & illi ꝑ sola iesu publice ignominioseq; interfecti gloria certā acerbissimamq; mortē libētissime subierint. Deridenda ē igt̃ ficta illa a uobis historia discipulos corpus eius sepulchro surrectū in hortis inter herbas occultauisse. Sed paulopost ab exploratoribus ad hoc ipsum a pōtifice missis fuisse reptū. O imprudentes nimium & inepti. Cur cadauer illud ī foro non suspendistis? Si delere Iesu gloriam penitus studebatis. Sic. n. omnes subito nazarenam sectam deseruissent.

Confirmatio trinitatis Dei & diuinitatis Christi ex iudaicis. CAPVT. XXXI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

q Vid diuinã trinitatẽ uituperatis: ueſtrorum myſterio
rum prorſus ignari: legite ueſtrorum interpretũ cõ
mentaria ſup pſalmũ. Deus deꝰ dominus locutus eſt
& uocauit terrã. In illis.n. q̃ritur quã ob cãm pſalmus ter uo
cat deũ. Atq; reſpondet: ut uidelicet oſtẽderet deũ tribus his
noĩbus ſæculum creauiſſe ſecundum tres proprietates: qui
bus creatus ẽ mundꝰ. hæ uero ſunt. Sapientia: ſcientia & pru
dentia: ſicut legit in prouerbiis Salomonis. Dominus in ſa
pientia fundauit terrã: ordinauit cælos in prudẽtia: & in ſcien
tia ſua abyſſi erũpunt. Ter quoq; nominat deus in Exodo.
Ego ſum dominꝰ deus tuꝰ: deus zelator. Ecce tria diuina no
mina ſecundũ tres dei proprietates quibus cõſtituta ſunt oĩa
Legitur ſimiliter in libro Ioſue. Deus deus dominus ipſe ſcit.
hæc ibi Similẽ expoſitionẽ in cõmentariis ueſtris: in geneſim
reperietis in ea pte p̃cipue In principio creauit deꝰ cælũ & ter
ram: ubi rabi Eliazar inqt. Nõ eſt creatus mũdꝰ niſi p uerbũ:
uel cũ uerbo dei: ſicut hẽtur in pſalmo. Verbo domini cæli fir
mati ſunt. Et ſequit ibidẽ. Rabi Simeõ inquit: inſpirauit: uel ĩ
ſufflauit deꝰ ſpũm ſanctũ: & creatus ẽ mundus: ſicut in pſal
mo legit. Spũ oris eiꝰ oĩs uirtus aliter exercitus eoꝝ: hæc ibi.
Negatis deum filium naturalem: ideſt eiuſdem naturæ ha
bere. Deus tamen in pſalmis ait: Filius meus es tu: Ego ho
die genui te. Neque hoc de angelis: animiſque dici poteſt:
qui non geniti: ſed creati ſunt. Non enim de ſubſtãtia dei: ſed
de nihilo pceſſerũt. Ideo & ſi quãdoq; dicunt. In ſacris litte
ris filii dei: nunquam tamen adeo dicuntur geniti. Dixit au
tem Hodie: ideſt in æterno. Hodie: ſcilicet in præſenti illo æ
ternitatis ſtatu: qui neq; pricipium habet neq; finem: qcquid
enim ex ſubſtantia dei eſt & intra deum æternum eſt. Ideo in
in pſalmo. Deus iudicium tuum Regi da: ubi manifeſte de fi
lio dei tractat de ipſo filio dicitur. Erit nomen eius in ſæcula.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

& ante solē permanet nomē eius: Quod aūt de filio dei æterno sit sermo: illud declarat q ubi translatio nostra dicit pmanet hebraicus textus habet ynnō q̄ quidē dictio anyn deriuatꝰ nyn filius est. ynnon ergo quid aliud significat q̄ filiū progenitum natum atq; absolutū? quod deus filiū habeat: Salomon in prouerbiis testimonio est. Quis ascendit in cælū atq; descēdit? quis cōtinuit spiritū in manibus suis? qs colligauit aquas quasi in uestimēto? quis suscitauit omnes terminos terræ? qd nomen est eius? & nomen filii eius? si nosti. Audite insup isaiā ad deū ita clamantē. Sanctus Sanctus Sanctus Dn̄s deus sabaoth. Ter sanctus trinitatē diuinarum significat personarū. Dominus in singulari unicā dei sabstantiā. Plena est oīs terra gloria eius. hoc ad sumptionē hoīs a uerbo dei factam significat. Nā ibidem Isaias deū in throno sub figura hominis collocat. Vt aūt ostenderet uos mysteria huiusmodi nō satis intellecturos: adiungit de cecitate surditate pertinacia uestra multa: quæ narrauimus alias. Inducit & alibi deum ita loquentē: Accedite ad me. Audite: hæc a principio non in abscondito locutus sum: ex tēpore quo facta sunt ibi erā & nunc dn̄s deꝰ misit me & spūs eius. Ille ergo qui a principio. s. legis non est locutus in abscondito. s. quia palam in monte Sinay omnibꝰ audientibus: qui & illo tēpore ibi erat uidelicet ipse deus legis auctor nunc a deo mittitur idest filius deus genitus a patre deo naturā assumit humanā: Spiritus etiā dei hunc mittit quoniam per spiritū sanctū facta est dei hominisq; cōiunctio. Quilibet istoꝝ qui mittunt necessario deus est: quando qui mittitꝰ est deus. & quāuis deus unus sit aliqua tam ē licet incogitabilis distinctio est inter eos qui mittunt atq; illum qui mittitur. Quod aūt qui hic inducitur tanq̄ loquens sit ipse deus patet per antecedentiam. Dicit enim. Ego primus & ego nouissimꝰ manus mea fundauit terrā patet etiā persequētia: nā post oīa:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

quæ adduximus subditur. Hæc dicit dñs redemptor tuus san ctus israel. Sed audire licet dauidē ita clamātē. Quo ibo a spiritu tuo? & a facie tua quo fugiam si adscendero in cælū ibi es ī quibus uerbis spūm dei ubiq; uult esse. iudæi aūt & xp̄iani solum deū ubiq; esse uolunt. Constat igit͛ spiritū illum nō spirationem quandā extra deū sed spiritū sanctum deumq; existere: de quo inquit Iob. Spiritus dei fecit me & spiraculū oīpotentis uiuificauit me: facere aūt hoīem. i. animum atq; uiuificare solius dei officiū est: præterea ī uestris illis super genesim cōmentariis quæritur quid sit (Spiritus ille dei qui ferebat͛ super aquas: Ac respondet͛ ibidē. Messiæ hic spiritus est: de quo apud Isaiam legitur & requiescet super eū spiritus dñi spiritus sapientiæ & intellectus: hæc ibi. Ex quo patet & spiritū illum deum esse & Messiam esse deū. Item in eisdē cōmentariis Rabi Simeon dicit. Quid est illud quod in psalmo legit͛ (Spiritu oris eius oīs uirtus eo℞: & respondet͛: hoc est inspirauit deus spūm oris sui & creatus est mundus. Accedit ad hæc q̄ rabi Moyses gerundensis exponēs. In principio creauit deus cælum & terrā: inquit In principio. i. in sapiētia q̄ est principium principio℞. Atq; ideo in translatione ierosolimitana loco eius quod est (In principio) habet͛ (in sapientia (Quod aūt in deo sit sapientia quædam adeo concepta ab æuo tanq̄ proles Salomon propheta sic aperit: sapientiā inducens ita loquentē. Audite quia de reb⁹ magnis locutura sum. Deus possedit me initio uiarū suarum antequā quicquā faceret a principio ab æterno ordinata sum & ex antiquis antequam terra fieret: nō dum erant abyssi: & ego iam concepta eram: nec dum fontes aquarum eruperant nec dum montes graui mole cōstiterant. ante omnes colles ego parturiebar. Adhuc terrā non fecerat & flumina & cardines: orbis terræ. Quādo præparabat cælos aderam: quādo certa lege & gyro uallabat abyssos: usq; ad eā par

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

tem cũ illo eram cuncta cõponens lætabar autẽ coram ipſo in omni tẽpore. In iis patet quod ſapiẽtia huiuſmodi ab æuo nõ modo concepta erat: ſed & parturiebatur: imo tanq̃ abſoluta iam aderat & lætabatur & tãquam ſuo quodã pacto a generãte diſtincta. Cum illo erat & cuncta cõponens tanq̃ ipſa ſit deus. Quæ quidẽ licet a patre gignat᷑: ſemper tamẽ cum patre ſimul extitit. Quæ enim ſine motu fiunt: momento efficiunt᷑. talia uero dum fiũt iam ſunt: queẽadmodũ aer dum illuminat᷑ iam illuminatus eſt & ueritas ratioq; reꝝ dum intelligit᷑: iam eſt ĩtellecta: uerbũ ergo ratioq; ipſa dei qa & ſine motu & itelligibili modo gignit᷑: dum concipit᷑ iam paritur. dum parit᷑ ſimul adeſt: ſimulq; cuncta cõponit. Antiquiſſima apud patres ur̃os hæc ſnía fuit. Si quidẽ Moyſes ait: In principio creauit heloym & cætera heloym plurale eſt: Singulare enim ei9 eſt: heluel: Creauit ſingulare. nempe qa in una & ſimplici dei eſſentia eſt quidã numerus pſonaꝝ ideo Moyſes & alii multi hebræoꝝ in ſolo deo hoc modo loquẽdi uſi ſunt noĩe quidem plurali & ſingulari uerbo atq; econuerſo utentes. Significat᷑ ſimilis in deo numerus etiã ultimo Ioſue libro: Non poteris ſeruire dño quia de9 ſanctus ipſe: hebraica ueritas hẽt. Quia Heloym ſancti ipſe: Rurſus Hieremias: Per uertiſtis uerba dei uiuẽtis dñi exercituũ dei noſtri: hebraica ueritas habet: heloym haym. i. deoꝝ uiuẽtium. Quod aũt ſequitur habet ſingulare. ſicut & nos habemus: Iungitur nomen dei plurale uerbo plurali in regum libro ſecundo. Quæ eſt gens ut populus iſrael? propter quã iuit deus ut redimeret ſibi in populũ. Veritas hebraica dicit: Iuerunt heloym. i. dii. Item in eccleſiaſte legitur: Quis eſt homo ut poſſit ſequi regem factorẽ ſuũ hebraicus teſtus dicit Quis eſt homo ut ĩtret poſt regẽ qui iam fecerunt eum: Dauid cum deo ipſi dicit. Vnxit te deus deus tuus oleo letitiæ nonne differentiã quandã ponit in deo inter

eum qui ungitur & eum qui ungit imo eos qui ungunt. Teti git enim filiũ qui ungit & patrem ac spiritũ quando de ungẽtibus dixit. Deus deus. Quod aũt deo ipsi loquat patet ex præcedẽtibus: prædixit enim Sedes tua deus. Sed & quãdo dicit de dño deo suo. Dixit dñs dño meo sede a dextris meis non ne inter eũ qui sedet ad dexterã & eũ prope quẽ sedet differentiã significat psonalẽ? Quod aũt duo isti ĩ natura cõueniãt trãslatio caldea demonstrat: dicit enim: Dixit dominus uerbo suo. Apparet etiam per illa quæ in eodẽ psalmo sequunt. Ex utero ante luciferũ genuite. i. ãte creaturas ex ĩtima mea substãtia & intrinsecus: quod soli deo dei filio conuenit: due tamen psonæ monstrantur etiã cum dicitur genui te Genitor nãq; & genit9 persona differunt. Quid ultra uagamur? Moyses rem ipsam declarat: inquit enim: Dixit deus faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Et subdit fecit deus hoiem. in hac oratione bis deo singularem proprietatẽ attribuit: bis quoq; pluralẽ ut efficacius declaret in unitate essentiæ esse numerum personarum: hinc deus loquens ad Moysem ait. Ego sum deus patrũ tuoꝝ. Deus habraam deus Isaach de9 Iacob. Primo unã dei substantiam esse designat: deinde trina repetitione ternarum personarũ numeꝝ manifestat. Meminisse uero oportet ꝙ quamuis in humano artifice potentia: sapientia uoluntas: siue bonitas quodammodo differant nemo tamen ob huiusmodi differentiã dicit artifex ille fecerũt uel artifices illi fecit: qa tria illa psonas non cõstituunt differẽtes. In solo aũt deo & quasi semper sacræ litteræ cũ singulari plurale coniungunt. quia uidelicet in illo solo unica natura ẽ ac tres personæ: atq; in eo non modo sunt tres uires quemadmodum in artifice: sed tres etiam personæ mirabili quodam pacto distinctæ inuicem & unitæ.

¶Cõfirmatio passionis messiæ contra iudæos ex iudaicis. Cap. XXXII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Eridetis nos ridiculi: ꝙ Messiam ob originalẽ culpã
d fuisse passurꝝ existimem⁹. ꝙ aũt passurus fuerit mul
ta & grauia primo quidẽ rõnibus. Deinde ex mẽte tã
prophetarꝝ q̃ interpretũ uestrorꝝ in supioribus sepe mõstraui
mus. Sed scio quid uolebatis: deũ uidelicet sua quadã libera-
litate uel clæmentia absq; passione messiæ delicta hoibus cõ-
donare. an obliti estis antiq̃ illius sentẽtiæ: q̃ apud doctores
uestros semper q̃plurimũ ualuit. Quod oia deus præcipue
hũana duplici mensura gubernat misericordia scilicet & iusti
tia. Vniuersæ uiæ domini inquit Dauid: misericordia & ueri
tas. i. iustitia. Rursum. Sanctũ & terribile nomẽ eius. Mẽsu-
suram quidẽ misericordiæ in sacris litteris significari uestri in
terp̃tes uolunt: ubi dicit Adonai dominus: mensurã uero iu
stitiæ: ubi Eloim. i. deus. Rabi ergo Iosue cõsiderans nominis
utriusq; simul iuncti uirtutẽ apud Moysem dicẽtem. Emisit
adã dominus de⁹ de horto uoluptatis ad excolendã terrã (in
quit cũ mensura quadã iusticiæ atq; misericordiæ creauit de⁹
adam: cum eadẽ dedit ei præceptũ cũ eadẽ eiecit eũ: hæc Io-
sue quia uidelicet nõ in expulsione solum: uerum etiã in crea-
tione & præcepto Moyses similiter geminat. Dominus de⁹:
Vsus est autem deus in creando Adam iusticia quia nõ aliter
formauit eum. q̃ congrueret tã eius ideæ q̃ semp in deo est p
quã format: quam diuinæ bonitati cui⁹ gratia format. Vsus
est rursus misericordia quia nullis adæ meritis præcedentib⁹
ei largitus est uitam & reliqua bona. Misericors in p̃cipiendo
fuit qui fructuũ pene innumerabiliũ usum abunde concessit.
Iustus insup qui minis q̃busdã esum ligni sciẽtiæ boni maliq;
p̃hibuit. Par enim erat ut homo lege aliqua esse se deo subie-
ctum agnosceret atq; declararet. Deniq; iustus fuit quando
post præuaricationem expulsione puniuit: sed etiã ualde mi
sericors quando quidem finita quadam pœna eũ affecit: q̃ de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

linquens in deũ infinitũ: quodãmõ infinite peccauerat. Nunquid ergo sub messia adã genusq; humanũ eius prolẽ creatori deo absq; illo misericordiæ iustitiæq; uinculo: sola uidelicet misericordia uultis conciliari? absit. Memẽtote eius quod in deutero. quotidie replicatis. Dei pfecta sunt opa: & oẽs uiæ eius iudicia de9: fidelis absq; ulla iniqtate: rectus & iustus est Congruũ igit̃ dei misericordiæ fuit: ut quãdoq; sibi gen9 humanũ conciliaret: Congruũ eius iustitiæ: ut satisfactio aliqua intercederet: ac saltẽ messias p cæteris satisfaceret: de quo Isaias. Omnes nos sicut oues errauimus: & hõ a uia sua errauit. i. oẽs hoĩes errauerũt: quia pater oĩum adã a uia sua errauit. Subiũgit de messia. Et de9 posuit in eo iniquitatem oĩum nostrũ. Scio aũt uos obiicere hic ita solere. Absurdũ est scelere summo q in occidẽdo messia a multis cõmittit̃ dilui scelera hoĩum arbitrari: neq; uni9 passio pctis oĩum satisfacit: neq; iustũ ẽ messiã innocẽtẽ p aliis nocẽtib9 satisfacere. nos uero in hũc modũ breuiter respõdem9: Non homicidarũ scelere: sed messiæ uirtute in malis pferẽdis deleta sunt mala. Proinde in christo patiẽte maior charitas: uirtusq; fuit q̃ odiũ uitiumq; i oĩbus deliqntibus. Digniorq; christi unius uita: q̃ uita cũctorũ. Quãdo ergo uitã suã pro oĩbus tradidit: lõge plus q̃ satis fuerat satisfecit. Satisfacere aũt alter pro altero põt: quod fieri quotidie in reb9 ciuilib9 cernim9. in actibus. n. exteriorib9 satisfactio cõsistit. ad hos ãt & instrumẽta aĩci accipi possunt Quoniã uero pœnitẽtia in actu mẽtis uoluntatisq; interiore uersat̃. Ad ipsummet pœnitentia ptinet qui peccauit. pœnitẽtia ergo delictorũ afficiant̃: oportet quilibet peccatores ita deum messiã pro quolibet satisfecisse uidet̃. Tũc Isaiæ illud impletur. Vere langores nostros ipse tulit: & dolores nostros ipe portauit. attritus est ppter scelera nostra: liuore eius sanati sumus. Neq; tamẽ impunes hinc abimus: qui ab initio mũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

dí ad finē ob peccatum illud originale: incōmoda multa subi
mus. In christo autē breuis passio fuit. uirtus & perfectio mi
ra. fœlicitas sempiterna. Statuerat deus ab æterno messiā fo-
re humani generis redemptorem dico quia morti fere culpæ
seruitute redimeret: de quo Isaias. Vēiet ad syon redemptor
Atq; hæc in messia excellens dignitas est: qua quidē caruisset
nisi ꝓprie carnis sacrificio maculas populi deleuisset. Comp
tum habemus in sacris historiis sanctos uiros semp oblatio
ne sacrificioꝝ p̄sertim sanguis asp̄sióe deū placare: impetrare
ab eo dona: ab īminentibus piculis populū liberare. leges di-
uinas sancire: semel quot ānis peccata populi purgare cōsue-
uisse: quod q̄uis non legitime: tamē gentiles etiā sunt imita-
ti. Sed ad hebreos in p̄sentia ueniamus. Primū illud in genesi
legimus: ubi Noe post illud cōmune diluuiū: Hædificauit
altare domino in quo holocausta obtulit. quā ob cām placa
tus de9 statuit ne ulterius diluuiū hmōi mundo contingeret.
Sequitur. n. ibidē. Odoratus est dominus odorē suū suauita
tis. & ait domin9 ad æ: nequaq̄ ultra maledicā terræ ꝓpter ho
minem. Secundum etiā in genesi: ubi abrahā primū p̄cepto
dei ad sacrificandū filium suū prōptius. deinde a deo p ange-
lum ꝓhibitus arietē deniq; obtulit: deoq; mactauit. Cui9 uo
luntatis & uictimæ cā iureiurando interposito ꝓmisit abra-
hæ deus singulare donū: idest omnes gentes in suo semine: q̄
cunq; uoluerint saluas fore. Tertiū in exodo repitur. Ibi eni
asp̄sione sanguinis paschalis agni per postes liminaq; domo
rum dei populus a calamitate ægyptia liberat̄. Videbo inq̄t
sanguinē: & transibo. nec erit in uobis plaga disp̄dens. Quar
tū quoq; in exodo. Illis Moyses acceptā a deo legem sancire
uolens sup populū spargit sanguinē uictimarū ut fœdus hac
rōne inter deū & homines confirmet̄. Sic enim ibi legit̄ Moi
ses sumptū sanguinem resp̄sit in populū: atq; ait. Hic est san

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

guis fœderis: quod pepegit dominus uobiscum sup omnib9 his sermõibus. Quintũ in leuitico expiationis die tractat: de quo ibi sic legit. In hac die expiatio erit atq; mundatio ab oĩbus peccatis uestris corã dño mundabimini. Sũmus quippe sacerdos intrans sancta sanctorũ semel quot annis coram ppiciatorio & sup propiciatorium sacrificiorũ sanguinẽ diffundebat. Atq; hoc sanguine ex ĩstitutione diuĩa populi sordes abstergebant. Ratio constitutiõis huius illic huiusmodi assignat. Quia anima carnis in sanguine ẽ. & ego sanguinem illũ dedi uobis ut sup altari meo expietis pro animabus uestris: quia sanguis ꝑ animæ piaculo sit. Quinq; hæc a nobis narrata ac etiã iis maiora cõplecti debuit purgatio liberatioque populi sub messia. Merito igitur obtulit se pro omnibus deo proprii sanguinis sacrificium: cuius quidem sanguinis aspersio: tanquam perfectissimum sacrificium in omnibus superioribus sacrificiis: quasi signis portendebatur: præsertim in oblatione isaac a patre facta: & in Pascha. Adde & in puerorum omnium circuncisione. Noluit autem diuina misericordia ut oẽs hoĩes ꝑ peccatis suis uitam cũ sanguine funderẽt: sed ut ꝑ cunctis unus sanguinẽ spgeret: quẽ ob hoc p̃ cæteris exaltauit q̃ quidẽ aspsio q̃uis rõne homicidarũ impia cædes fuerit: rõne tamẽ prõptæ uolũtatis christi seĩpm libẽtissime offerẽtis: diuinũ sacrificiũ fuisse censet: quod quidem quotannis imolatione paschalis agni in signum uestræ expiationis: salutisque significabatis: ac denique in paschalis agni imolatione. s. mansueti iesu saluatoris nostri ẽ impletum: quod etiam quottidie in Eucharistia quodammodo repetitur. Sic Christus Iesus est sacerdos in æternum: semel seipsum deo patri sacrificans: qui solus mundare alios p fecte potuit: quum neque immundus fuerit neq; sui ipsi9 mũdandi gratia holocaustis: indiguerit: quẽadmodũ cæteri ãte

illum sacerdotes: qui nō bestiarum sanguine non in puro nō alieno: sed humano puro proprio humanas sordes familiāq; suā pfecte purgauit: de iis diuine paulus apostolus in epistola ad hebræos. Quāobrem solutio peccatorum decentior fuit passiōe xpi q̄ si deus absoluta potētia ignouisset præter enim id q̄ ita fieri ad dei iusticiā & misericordiā. Rursus ad ostendendā excellentissimā xpi uirtutē pertinebat. Ad humanam quoq; doctrinā mysteriū huiusmodi præ cæteris summopere contulit exemplo uidelicet obedientiæ māsuetudinis: caritatis: magnanimitatis: fortitudinis. mortalium contēptus desiderii æternorum. Sic Isaiæ illud impletur. ⁋ Disciplina pacis nostræ super eum. Ille siquidē fecit ut pacem cū deo atq; docuit ut inuicem haberemus. ⁋ Liuore eius sanati sumus: non solum uidelicet quia pro nobis satisfecit: sed etiam quia doctrina nos & exemplis instruxit.

Confirmatio peccati originalis & ob hoc passionis Messiæ ex iudaicis contra iudæos. Cap. XXXIII.

c Vlpatis sæpe nostram illam originalē culpā: utpote qui prophetas uestros interpetrari nescitis. ab illis enī nos hec didicimus. Isaias ad populū ita clamat. Pater tuus primus peccauit & interpretes tui præuaricati sunt i me & contaminaui aliter pphanaui principes sanctos & dedi ad interitū Iacob & israel in blasfemiā. Pater primus. s. Adā peccauit quādo præceptū diuinū neglexit: Quapp: principes sancti. i. patriarchæ cæteriq; iusti: ab eo descendētes: Cōtaminati. i. tanq̄ pphani a diuina uisione separati sunt quēadmodū cōtaminati a tēplo separabant. Transiuit aūt primi illius peccati pœna in oēs descēdentes ab adam: siquidē post delictā sic Adæ cōminatus est deus. Maledicta terra in opere tuo. In labore comedes: Ita etiā mulieri in dolore paries filios. Cū igit̄ in omnes pœna illa transiuerit; in oēs quoque culpa transiuit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Non enim uerisimile est in cunctis hominibus tam diuturnã
pœnam esse procul a culpa. Audite rursus quid apud Isaiam
populo deus dicat. (Seruire me fecisti in peccatis tuis: qa do
minus deus pro sceleribus serui populi expiandis serui formã
accepit: non poterat seruire deus inquantum deus: inseruiuit:
igitur inquantũ homo. fuit ergo messias deus & homo quod
patet etiam per sequẽtia. Præbuisti mihi laborem in iniquitati
bus tuis) idest pœnas propter iniquitatem tuam (Noli time
re serue mi Iacob ego sum qui delebo peccata tua: idest quam
uis delictum tuum usq; adeo graue sit ut ab humana specie
sola expiari nequeat: Ego tamen deus & hõ penitus expiabo.
De baptismo quoq; & spiritu sancto ita subdit. Effundã aquã
super sitientem (Effundam spiritum meum super semẽ tuum
& benedictionem meam super stirpem tuam. forte etiam ĩ iis
significatur aqua: quam percussum xp̄i latus effudit & uitæ
spiritus quem in cruce pro nobis emisit. Legite antiquorũ ue-
strorum in genesi cõmentaria in ea parte præsertim ubi dicit
Moyses. (Hæ sunt generationes cæli & terræ cum crearẽtur.
Reperietis ibi res omnes abinitio p̄fectas omnino a deo crea-
tas fuisse. Sed post parentis primi peccatũ statim omnes hu
manas præsertim a sua perfectione degenerasse: neq; prius ad
statum pristinum reuersuras: q̃ filius phares uenerit. i. messias
qui a phares descendit. Ex quibus coniicere potestis uitia pri-
morum in posteros fuisse translata: ac per Messiam curanda.
Sed aliter in primo aduentu curauit. Curabit aliter in secũdo:
Multi quoq; ex doctoribus uestris prophetas sanctosq; uete-
ris testamenti patres ante messiæ aduẽtum ad inferos descẽde
re arbitrantur. Quod quidẽ ex hoc probãt ꝙ abrahæ a deo in
genesi dicitur (Tu ibis ad patres tuos: ex quo Rabi Rhaha-
mon argumentatur: quia patres habrahæ idola coluerunt: ut
apud Iosuem legit̃. Habraham quãdo iuit ad illos ad inferos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

descẽdisse. Idem de Isac in genesi traditur. ¶ Defunctus ẽ Isaac & mortuus & aditus est ad populos suos. Idem ibidem de Iacob: Idem de Dauide in libro regum tertio. ¶ Dormiuit Dauid cum patribus suis. de iis omnibus Rabi Rhamon similiter argumentat᷑ cum ad eorum loca mittantur qui fuerunt iniusti & idola coluerunt: Sed xp̃s morte sua sanctos patres liberauit a morte scilicet a tenebris animorum: quod ita tetigit Zacharias. Tu autem in sanguine testamenti tui emisisti uinctos tuos de lacu in quo non est aqua idest sanctos ex limbo loco arido scilicet luminis & gaudii uacuo. Non igit᷑ xp̃ianorum inuentum hoc est ꝙ magnus messias laboribus suis passionibusq; animas patrum & succedentium ab inferis fuerit redempturus. Sed multi quoq; ex antiquis iudæis id censuerũt præcipue Rahamon: quẽ dixi ac præterea osuas hanna. habba iuda: qui in talmuticis disputationibus post multa ad id ꝑtinentia etiam ad hoc propositum Oseæ illud adducunt: De manu mortis liberabo eos. de morte reducam eos: Idẽ illud Isaiæ: Redempti a domino conuertentur ac uenient in syon cum laude & lætitia sempiterna super capita eorum. Syon: exponunt patriam cælestem: & merito. Non est enim in terris laus & lætitia sempiterna: Cum his conuenit Rabi Moyses gerundensis immo uero omnes iudæi confitentur ꝙ patriarchæ & sancti ante messiæ aduentum in paradisum non intrant: sed in eius suburbiis manent: donec ueniat filius phares idest Christus Dauidis filius & hoc quidem propter peccatũ Adæ. Et cum hæc ita sint nõ nulli tamẽ inter uos nõ satis docti originalẽ culpã negant ĩ succedẽtes fuisse translatã atq; expiandã fuisse ꝑ xp̃m. Quasi esse deceat tam diuturnã pœnã in oĩbus sine culpa: ꝓinde cur moyses ĩ genesi scribit post trãsgressionẽ Adæ deũ collocasse cherubin atq; gladiũ flameũ & uersatilẽ ad uiã ligni uitæ intercludendã? nisi ut significet ꝑ ꝑ si

militudinē quandā & culpā a parentibus primis contractam cunctis paradisi aditū intercludi. Meminisse debemus īgressum cælestis regni tam arduū esse tam preciosum ut non solū propriis quotidianisq; singulorꝝ peccatis: sed etiā cōmuni totius naturæ humanæ uitio ab origine primorꝝ nascendo cōtracto possit ac debeat īpediri: & quāuis sancti ante xp̄m uirtutis humanæ uiribus seipsos a propriis peccatis liberarēt atq; mūdarent unde cruciari apud inferos non debebant: nullius tamen uirtus usque adeo sufficiens erat ut obstaculum illud q̄d in communi culpa totius humanæ naturæ consistebat auferre ualeret ac paradisi aditum patefacere: Sed culpa obligatioque huiusmodi passione christi communiter dissoluta est. Deus enim ut Isaias inquit. In eo posuit peccatum omnium nostrum: per illum igitur cælestis patriæ portas aperuit. Hoc mysterium Hieremias ita significauit: Tibi peccauimus expectatio israhel: Saluator in tempore tribulationis: Quare futurus es sicut colonus in terra: & quasi uiator declinans ad manēdum. Quare futurus es quasi uir uagus & quasi qui non possit saluare: Tu autem in nobis es domine & nomen sanctum tuum inuocatum est super nos ne derelinquas nos domine deus noster. Non nulli inter uos interrogant cur christus delendo culpam non deleuit pœnam illam. ¶In sudore uultus tui & in dolore paries filios: & similia: ut uidelicet his stimulis quottidie agnoscamus quam pessimum fuit atque est dei mandata contemnere atque exercitatione moralium uirtutum ad beatitudinem consequendam magis proficiamus. Accedit quod redemptio. Victoria libertas. affluentia pax quæ promissa fuerunt nobis Messiæ tempore fore ad spiritalia pertinebant: quæ ad beatitudinem conferunt non ad corporalia quæ uel non conferunt uel impediūt. Sic passione ueraque Christi fide originale illud peccatum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ablatum fuit: quantum uidelicet ad culpam spectat: quæ beatitudinem ultimam impedit. laboriosa uero illa relicta sunt: q̄ nō mō nō ipediūt: sed cōducunt. Sed obiicitis Ezechielis illud. Filius non portabit patris iniquitatē. Nos āt sic exposuimus. Filium uidelicet ꝑpter peccatum patris nō puniri si penitus culpæ exps fuerit. Omnes autem primæ illius culpæ ꝑticipes nascebantur. Sicut enim quotidiana uitia a patre in filium imitatione sic primū transit origine. Neque mirādum est: q̄ primi pn̄tis uitiū in posteros transiuerit. Quotidie nāq; in pueris tam auoꝝ q̄ genitoꝝ gestus: affect9 mores agnoscimus. sic natura comparatum est ut corpus & anima ꝑportione quadam harmonica congruant: atq; in uno esse conueniant: motusq; corporis in aīam quodāmō animæ in corpus facile & uehementissime penetrent. Non educitur anima filii: uel a corpe patris uel anima: sed corpus tale: & cum tali quadam ꝓcliuitate a tali quodā corpe genitorum. Sic uuas acerbas comederunt patres ac dentes filiorum obstupuerūt: ꝓcliuitatis illius anima ob cognationem quandam affectūq; erga corpus ꝓprium participes quodammodo redditur: presertim secundum uim eius inferiorem: quæ corpori ꝓpinquat: multumque consentit. Deinde uis superior animæ naturali quodam amore īferiori sæpe obsequitur ferme: sicut illa corpori obsequitur: in quam quasi similiter: sed non æque. Motus autem qui in anima actio est fit in corpe passio: q in corpa passio fit in animo sensus atque compassio. Affectioq; in corpore pœna culpæ est in anima culpa. Obiicitis p̄terea hunc: immo dicitur macula p originem a genitore contracta cum in prole non sit uoluntaria non est peccatum immo peccatum est: quum sit obliquitas quædā a recto declinans: & ad finem consequendum inepta: quemadmodum defectus in claudo. Peccatum ē inquam nō tam propriæ naturæ: q̄ cō

munis. uoluntarium autem quodammodo fit in prole: in quantum libenter procliuitatem huiusmodi sequitur uoluntarium est insuper non tam uoluntate prolis propria q̃ uolũtate ipsius Adæ qui generationis motione omnes qui ex eius stirpe pululant quodammodo mouet: non aliter q̃ animæ unius uoluntas membra corporis ad actum plurima moueat. Iccirco quemadmodum pedis motus non uoluntate pedis propria: sed communi animæ uoluntaterquæ primo mẽbra mouet: dicitur uoluntarius: similiterq; capitis manusque motus & reliquorum sic obliquitas illa hominum naturalis propter uoluntatem adæ quedammodo omnes mouẽtis potius: q̃ propter propriam uoluntaria iudicatur. Sunt inter uos qui contra nos hac ratione argumententur. Si peccatum a primis parentibus ideo in nos trãsfusum est quoniam in eis fuimus: ab eisq; naturam humanam accepimus: eodem pacto singula peccata singulorum progenitorum ab initio mundi usq; ad nos necessario nascentibus nobis insererentur. Respondent ad hec nostri theologi nullum uitium uel parentis primi: uel cæterorum in nascentes necessario traduci: præter primum: Homo namq; idem secum non numero indiuiduoque sed specie generat. Atq; iccirco quæ ad propriam cuiusq; personam proprie pertinent: filiis ab origine non tradunt̃ sed quæ ad speciem attinent. Non enim musicus philosophusq; musicum generat uel philosophum: homo tamen uidẽs audiens bipes: nisi quid impediuerit: hominem bipidem generat uidẽdi audiendiq; compotem. uitium uero primum speciei humanæ naturalis captus euasit. Cætera aduenticia sunt fiuntq; propria singulorum. Scio uos hic obicere solere. Adæ peccatum: quia ex actu proprio liberi arbitrii processerit ad p̱sonam propriã potius: q̃ ad spẽm pertinuisse. Ad hoc ex theologo⁊ nostrorum mente ita respondeo. Ad p̱sonam cuiusq;

duobus modis aliquid ptinet uel secundum ipam: uel quodam gratiæ munere. Similiter ad naturam dupliciter potest aliquid attinere: uel secundum ipam uidelicet: quod ex naturæ principiis: elementisque profluit: uel super naturalis gratiæ dono. Originalem iustitiam humana natura non ex interioribus principiis eius habuit ab initio: sed gratiæ diuinæ dono: quod ab origine toti naturæ humanæ in primo parēte traditur fuisse collatum. Donum huiusmodi ille ob primi delicti culpam amisit. Itaq; sicut originalis illa iustitia: nisi ille deliquisset una cum propagatione naturæ fuisset in posteris conseruata ita opposita quædam peruersitas & obliqtas in successione cum natura traducitur. Iccirco uitium huiusmodi naturæ potius euasit: q̄ psonæ. cætera uia uel Adæ uel aliorum naturam quidem non quantum ad id quod naturæ est: sed quantum ad id quod est personæ: deprauant. Ideo in filios & nepotes non necessario diffunduntur. Quid ergo nobis Christi passio contulit? obstaculum culpæ originalis auferendo paradisi aditum patefecit: quem ante illum ingredi homines sancti non poterant. Nunquid si Adam non deliquisset tam ipse quam cæteri iusti beati fuissent? paradisum profecto possedissent: sed terrenum. Cælestis autem paradisi aduentus dei sub Christi persona nos compotes reddidit. Vnde plus lucri in uirtute Christi fuit: q̄ in Adæ uitio damni. Vitium Adæ secundum se cruciatum nobis quidem non attulit inferorum: sed abstulit paradisum dūtaxat terrenum. christi uirtus ab inferis tuetur: paradisum cælestē largitur. Hinc paulus apostolus: Vbi abundauit peccatum superabūdauit & gratia. Obmitto mīora illa: q; per xp̄m diabolus princeps olim mundi huius idest hominum mundanorum eiectus est foras: non ulterius p idolatriā nos deludit: non tot gētiū tam acriter ut solebat aīos & corpa uexat: nisi īterdū certi finis gr̄.

pmitatur adeo p fidẽ messiæ q iã uẽit diabolo resistim9 p fidẽ messiæ uẽturi sancti ante christũ diabolo restiterunt. Null9 tñ tũc illi9 man9 sic euadere poterat ut cuiusdã inferni: i. lymbi deuitaret ingressum: quod ita cecinit dauid: Quis est homo qui uiuet & non uidebit mortem & liberabit animam suam de manu inferni. Contra id uenenum atq; similia: uirtus: passio: mysteria: doctrina: exemplar: fides christi abunde nobis remedia præbent: Præ cæteris baptismus in uirtute spiritus sancti: fideiq; christi culpam illam obligationemq; in animo eius: qui baptismo lauatur dissoluit: ꝓcliuitatẽ uero naturæ corpis insitam non extirpat. Spiritus enim & spiritale mysterium non corpus: sed spiritum uoluntatemq; proprie respicit: hinc fit ut qui ex baptizati corpore generantur: quia nascuntur immundi baptismo ipsi quoq; egentes cogant̃ singuli quotidie a xp̃i mysterio donũ purificatiõis agnoscere. ꝓinde ac tritici granũ: quod & si arte mundatũ est: grana tamẽ immũda generat: ita ut arte rursus indigeãt. Ars. n. ĩdiuidui ꝓprietatẽ potius q̃ spẽi naturã: uimq; generãdi mũdauerat.

Probatio q̧ testamenti ueteris cerimoniæ merito consumptæ consumateq; sunt adueniente nouo ex iudaicis contra iudeos. Caput. XXXIII.

s I ueteris testamẽti regnũ: ꝓphetia: sacerdotiũ sacrificium tpe messiæ regis sacerdotisq; æterni: finisq; prophetaꝝ nouo quodã testamẽto introducto auferri ex ĩstitutiõe dĩna: sicut alias ostẽdimus: debuerũt multo magis minutæ illæ cerimõiæ: in qb9 parꝝ momẽti erat: iure euanuerũt: qd ex nõnullis ꝓphetaꝝ uaticiniis alias declaraui. Ille siqdẽ nõ aliter res xp̃ianas cerimõiasq; q̃ ꝓphetię p̄nũciabãt. cõsũptis tãdẽ oraculis prophetarum merito consumptæ sunt cerimoniæ. Vos tamẽ adhuc ea mordicus tenetis iudæi præ cæteris pertinaces illud moysis in deuteronomio cõtra nos ad-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ducentes: Et nunc israel audi præcepta & iudicia quæ ego do-
ceo te ut faciens ea uiuas: & ingrediens possideas terram quã
dominus deus patrum nostrorum daturus est nobis. Nõ ad-
detis ad uerbum quod uobis loquor neq; auferetis ex eo. Con
sideranda hæc uerba sunt diligenter: Moyses ad subiectum si
bi gregem loquitur. dicit enim: israel audi non dixit: Non ad-
datur uel minuatur ab ullo: sed non addetis nos neq; aufere-
tis. Abstulit igit' subiecto' gregi mutandi potestatẽ: deo uero
qui supra Moysem est uel egregio nuncio qui a deo mutandi
habuerit poteastẽ non abstulit. Aduersum pertinaciam ue-
stram Hieremias ita reclamat. cce dies uenient dicit dñs &
feriam aliter cõsumabo domui israel & domui iuda fœdus ali
ter testamentum nouum: non secundum testamentum aliter
pactum quod disposui aliter pepigi patribus eorum ĩ die qua
apprehẽdi manum eorum ut educerem eos de terra ægypti:
pactum quod irritum fecerunt. aliter quoniam ipsi non per-
manserunt in testamento meo & ego neglexi eos aliter abomi
natus sum dicit dominus. Sed hoc erit testamẽtum aliter pa-
ctum quod constituam cum domo israel post dies illos dicit
dominus dabo legem meam in mentem aliter in uiscerib9 eo-
rum & in corde eorum scribam eam & uidebo eos & eros eis
in deum & ipsi erunt mihi in plebem. Et non docebit unus qs-
q; proximum suum & unusquisque fratrem suum dicens: co-
gnosce dominum quoniam omnes scient me scilicet unicum
esse deum & sequitur a maiore usque ad minorem: quia pro-
pitius ero iniquitatibus eorum & peccatorum illorum iã non
recordabor: In iis promittit deus aliquando se nouum pactũ
testamẽtumq; dispositurum nouam traditurum legem diffe
rentem ab illa quã dederat Moysi postq̃ iudæos ab ægyptiis
liberauerat inscripturum eam non tabulis amplius sed menti
bus hominum quasi prima illa deleri potuerit: non secunda.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Ac cerimoniæ ueteres nouo testamẽto introducto secundum spiritalẽ itelligentiã seruari debuerint. Certe ut Paulus aposto lus ait quãdo ꝑpheta dicit pactũ testamẽtumq; nouũ signifi cat alterũ cõsenescere atq; deficere posse. Sed quando hæc fue runt? quãdo ipletum est illud(Videbo eos & ero illis i deum Videt semp deus hoies itellectu. Sed oculis insup uidit cum assumpsit hoiem: hoiem inquã: qui hoibus re uera deus habi tus est. De quo Dauid(Videbitur deus deorũ in syon. Et Za charias Tu es deus: & in te est deus nec est absq; te deus. Ex q bus ostendit̃ messiæ noui testamẽti pactiq; conditoris diuini tas significat̃ etiã diuinarũ distinctio ꝑsonarum. Sed ne quis turbetur quod in uariis trãslationibus uaria uocabula sint ali bi pactũ alibi testamẽtum: Sciẽdũ est uocabulũ hoc ab Hie- remia introduci scilicet Berith: quod legẽ pactũ: fœdus testa- mentũ æq; significat. nouã nõ legẽ messiæ legẽ intelligi uestri interpretes confitent̃. Vnde doctores talmutici legẽ Messiæ aiunt excellentiorẽ fore mosaica. legite hoꝝ cõmentariola i Sa lomonis ecclesiastẽ. hæc ibi reperietis. Omnis lex præsentis sæ culi uanitas quædã est ad futuri sæculi legẽ idest ad legẽ mes- siæ. Nã in sequẽtibus sic res declarat̃. Omnis lex quã quis in hoc sæculo discit. uanũ quiddã est si ad messiæ legẽ conferat̃. hæc ibi. Videtis ergo legẽ messiæ esse a lege Moysis differẽtẽ cerimoniasq; mosaicas in messiæ cõspectu penitus euanescere. Vana uero Moysis lex appellat̃ non absolute: sed ad xp̃i legẽ cæteris eni prestãtior est. Sed cur uana? quia ꝑ ciuiles uirtutes tãtum humanũ genus nõ ad cælestis beatitudinis finẽ sed uiã dũtaxat dirigere põt: Xp̃iana ꝑ purgatorias purgatiq; animi uirtutes ad exẽplares uirtutes cælesteq; fœlicitatẽ ꝑfecte ꝑdu- cit: nõ eni dat̃ ꝑfecta fœlicitas nisi animis ꝑfecte purgatis hoc nõ mosaica: sed xp̃iana lex efficit. Præparatio igit̃ quædã est mosaica lex ad xp̃i legẽ quasi formã habitũq; perfectum. Cũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

uero quis possidet habitum præparatione nõ indiget. Quod aũt sub Moysi lege sancti paradisum nõ ingrediant: sed messiæ legẽ gratiamq; expectent uos ut insuperioribus dixim9 cõfitemini ob hoc: ut arbitror. Moyses legẽ suã seruantib9 præmia solum temporalia pollicetur. Non enim põt ea doctrina ad maius aliquid aspirare. Moyses i deuteronomio rem oẽm sic aperit. Prophetã suscitabo eis de medio fratrũ suorum similem tui & ponam uerba mea in ore eius loqueturq; ad eos omnia quæ præcepero illi. Siquis autẽ uerba eius quæ loquetur in nomine meo audire noluerit ego ultor existam. Non ne uidetis deum prophetam quẽdam præter Moysem in populo uestro creaturum fuisse: daturum ei condendarum ab initio legum auctoritatem. hinc mutare omnia pro arbitrio licet mutare inquam imaginem in substantiã ut iperfecta perficiat Vos ei credere omnia minus non q̃ Moysi diuino iussu debetis: & quia neq; omnes neq; omnia credidistis: ut minatus est deus exterminati estis. Non fingant arabes maumethem regẽ immo tyrannum fuisse talem cuius lex non coartauit mosaicam ex se ualde liberam: sed nimium relaxauit: cui neq; tẽpus neq; locus: neq; ulla prophetarum dicta cõueniunt. Sed quonam pacto potuit maumethes esse propheta ille supremus ex iudæorum populo suscitandus? Cum ipse in alcorano confiteatur Iesum nazarenum ultimum hebreorum sũmumque fuisse prophetam. Iudæi quondam p̃sertim africani his moysis uerbis admoniti messiam expectabant nouarum legũ conditorem. Sed rabi moyses scripsit ad illos non promitti a deo prophetam legum conditorem: sed solum præsagum futurorum. Volebat inquit deus a iudæis auguria quibus utebãtur cananei fugare hinc eis dicebat. (Gentes istæ quarum possidebis terram augures & diuinos audiunt. tu autẽ a domino deo tuo aliter institutus es. s. ut non per auguria: sed p prophetas

a deo missos futura prænoscas ideo subdit(prophetam de gẽ te tua & de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi dñs de9 tuus ipsum audies. hæc rabi moyses ad africanos nos etiã affirmamus hæc moysis uerba non aliter exponenda esse: q̃ africanis Rabi Moyses exposuerit. Sed consideramus magnum Moysem in eodem deuteronomii capitulo in sequentibus ita loquẽtem. Vt petisti a domino deo tuo in oreb quando contio congregata est atq; dixisti. Vltra non audiam uocem domini dei mei & ignem hunc maximum amplius non uidebo: ne moriar & ait dominus: mihi bene omnia sunt locuti: prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui & ponam uerba mea in ore eius: loqueturq; adeos omnia quæ præcepero illi: Siquis autem uerba quæ loquetur audire noluerit: ego ulter existam: Videtis ne populum quãdo in monte oreb tradita lex fuit: igni cæterisq; horribilibus signis fuisse perterritũ Rogatum deinde deum ne ulterius eo pacto ad populum loqueretur. Vnde promisit deus alias se absq; ullo tenore per ꝓphetam quendam: qui uerus homo foret: qualis Moyses legem populo traditurum in superioribus ergo capituli uerbis Moyses de propheta furorum præcone quales multi fuerunt in sequentibus autem de propheta legum conditore qualem Iesum nazarenũ fuisse uolumus loquit᷑. Sed turbat nos nimiũ scio ꝙ iussit Moyses semp eius mãdatã seruari. Memẽto te a grãmaticis uñs tractari dictiões ad sempiternũ ptinentes duplices eẽ alias ad sempiternũ absolute: alias ad sempiternũ cũ quadã cõditione referri. ĩ primo genere ẽ Cela & ubi apud nos psalm9 dicit(in sæcula sæculoꝝ laudabũt te apud hebræos ẽ. Cela. est ẽt ĩ eo genere(Necali atq; ubi psalmus græce & latinæ dicit. (uiuet ĩ æternũ hebraice sonat: necali ĩ secũdo genere hebraice ẽ. halã latine seculũ hoc pacto ĩ deuteronomio de seruo emptitio dicit: Erit tibi seruus holam. i. ĩ seculum. in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

sæculũ inquã uitæ tuæ uel serui nõ ultra. unde sæculũ ibi non totã rerꝫ: sed huius uel illius hoĩs duratione significet. Moyses ãt ubi cerimõias seruari uidet circa sabbatũ: pascha: pentecostẽ festũque tabernaculorꝫ expiatiõis diẽ atqꝫ similia: nunquã illis dictiõibus quæ absolutã æternitatẽ significant utit̃: Sed holã dũtaxat: quod certũ significat sæculũ. i. totũ seculũ ueteris testamẽti dõec testamentũ nouũ per messiã constituat̃ & cerimõiæ ueteres dũ uidebunt̃ arescere reuirescãt: & in nouis cõsument̃ potius q̃ cõsumant̃. Sic ihesus noster impleuit legẽ: quãdo q̃ fuerãt imperfecta pfecit. atqꝫ hæc ip̃a legis christianæ perfectio declarat ipsam mosaycarꝫ cũstitutionũ finẽ terminũqꝫ durationis extremũ existere: quod p Hieremiam p̃dixerat: ut diximus: deus legẽ nouã promitten as moysaica differentẽ. Siquis aũt qua in re pfectior noua sit: quã uet⁹ inquirat: cõsideret quinqꝫ p̃cipuas q̃tũ ad ppositum spectat nouæ. i. christianæ legis excellẽtias esse. Patria ẽ lex moysaica in tabulis lapideis corruptibilibusqꝫ tradita fuit. Lex noua erat: ut Hieremias ait: Cordibus & mẽtibus inurẽda: Quod quidẽ significat nouã hanc disciplinã magis spiritalẽ esse: adde & æternã: quoniã naturalis legis instar æternis mẽtibus imprimitur in æternũ. Vetus aũt tẽporalis subiectio data fuit ad tẽpus. Secũda. uetus illa cõstitutio p̃ter illa q̃ ad legẽ ptinẽt naturalem solũ gentẽ israeliticã cui data ẽ obligauit. hinc psalmus de deo dicit. Annunciãs uerbũ suum Iacob iustitia & iudicia sua israel. Non fecit taliter omni natiõi: & iudicia sua nõ manifestauit eis. Lex autẽ noua nõ aliter q̃ naturalis oẽs astringit. Quapropter Isaias de messia eiusqꝫ doctrina sic inqt. Donec ponam in terra iudicium & legẽ eius insulæ spectabunt. Tertia prisca decreta his exceptis q̃ ad naturale ius ptinẽt: etiam subiectum populũ nõ ubiqꝫ: sed in sola promissiõis regione alligasse dicunt̃: quod ita deuteronomii uerba declarant.

Scitis ꝙ docuerim uos præcepta atq; iustitias: sicut manda-
uit mihi dominus deus meus ut faciatis ea in terra quã posses
suri estis. Rursus Mihiq; mandauit eodem tempore: ut do-
cerem uos cerimonias & iudicia q̃ facere deberetis ĩ terra quã
possessuri estis. Ite℞. Tu uero hic sta mecũ: & loquar tibi oĩa
mãdata & cerimõias atq; iudicia q̃ docebis eos ut faciãt ea ĩ ter
ra quã dabo eis in possessionẽ. Messiæ autẽ iura nõ minꝰ q̃ na
turalia ubiq; sunt obseruãda. Igit̃ apud Malachiã deus quan
doq; uetera reprobat sacrificia. Non ẽ mihi uolũtas in uobis:
dicit dominꝰ exercituũ: & munus nõ suscipiã de mãu uestra.
Deinde subdit. Ab ortu enim solis usq; ad occasum magnum
ẽ nomen meũ in gentibꝰ & in oĩ loco sacrificat̃ & offert̃ nomi
ni meo oblatio mũda. Sacra igit̃ quæ in ueteri lege in solis ter
ræ promissionis tẽplis & tabernaculis celebrari licebat: quan
doq; scilicet sub messia ubiq; deo grata futura erant. Quarta
lex uetus: sola corpalia tẽporaliaq; bona pollicet̃: & mala mi
natur: ut in leuitico & alibi sæpe patet: noua spiritalia & æter
na. Quinta uetus: ciuiles uirtutes communesq; duntaxat in-
ducit: quibus pturbationes amputat. Noua purgatorias ani
miq; purgati: quibus affectus extirpat: & obliuioni tanq̃ igni
tradit fomites uitio℞. Sed cur istud? quia deꝰ rudẽ adhuc po
pulũ: sicuti par erat leuioribus disciplinis erudiret: mãifestio-
ribusq; tã bõis q̃ malis mouere statuerat: quod etiã rabi moy
ses ægyptius in cõmentariis libri canhedrim confitet̃. at uero
tpe christi populi iã eruditiores euaserãt. Tunc: ut Isaias in-
quit. Repleta ẽ terra sciẽtia domini sicut aqua maris cooperiẽ
tis. Tunc igit̃ deꝰ uerioribus præmiis exactioribusq; ĩstitutis
genus humanũ prouocauit atq; formauit. merito igit̃ accedẽ
te lege noua tanq̃ forma uetus ueluti præparatio uel abit uel
trãsit in nouã: impleturq; in noua: quod quidem omnino ta
cere nõ potuit Rabi moyses in deuteronomio. ubi mũdi æta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

tem in sæcula duo distribuit: sæculũ: uidelicet præsens: seculũ: ut messiæ. Ac tamultici interpretes: sicut alias diximus: sæculum præsens & futurum legis: & messiæ sæcula eẽ uolũt: uanamq; sæculi huius legẽ: ad messiæ legem esse fatent̃ quasi in sæculo legẽ xp̃i sæculum lexq; uetus finiatur atq; expleatur.

Distinctio p̃ceptorum Moysis.

m Oysis præcepta præcipua illa sunt q̃ in decalogo cõtinentur. Data enim a deo sunt absq; medio in tabulis lapideis populo uniuerso. deinde tanq̃ perpetua in arca testamẽti in sancto sanctorum inclusa. Cætera uero minutiora sunt ac data per moysem: & ab eo chartis inscripta atq; extra sanctorum sanctum posita: inter hæc autem alia simpliciter moralia sunt: & quia naturæ legem imitantur sempiterna sunt ferme: sicut p̃cipua alia ad iudicia pertinẽt q̃ neq; in æquitatis arbitrio posita: prout rerũ usus exigit: uariant̃. Alia rursus ad cerimonias: q̃ quidem parui momẽti sunt. Nam tã q̃ figuræ quædam pythagoricorum simbolorum istar ad aliud portendẽdũ significandumq; referuntur. Qui enim a porco abstinere iubetur porci uitã uitare iubet. Et qui sistere corpus in sabbato sistere mentem in contemplando. Hæ & similia ad significatum effectumq; suum per christũ redacta fuerunt. Sacrificare igit̃ deo: & q; fuit ablatũ restituat & similia ad ius naturale p̃tinẽt atq; morale. Ideo semp̃ seruãda mandantur. Sacrificare aũt hoc pacto & die: aut illo talia siue talia. rursus restituere quadruplũ aut duplũ & similia uel cerimonialia uel iudicialia sunt: mutariq; potuerũt ac debuerũt: p̃ut locis t̃pib9 personisq; cõgruit. in rebus hm̃oi nõ solũ sub xp̃o mutatio cõtigit & iur̃ cõtigit: uerũ etiã apud priscos: i prima enim ætate ex institutione dĩna nõ licuit hoĩbus uesci nisi plãtis: sicuti nos genesis docet. In secũda tñ ætate p9 illã mundi illuuionem cõcedẽte deo uesci aĩabus licuit quod etiã in ge

nesi declaratur: unde apud uos in libro ueresiht Rabba uideli cet in cõmentariis in genesim dum exponit illud psalmi. Dñs soluit cõpeditos ita dicit. Omnis bestia q̃ in hoc sæculo uide-licet sæculo legis habet imunda adeo in futuro sæculo. s. mes-siæ fiet munda queadmodum mundæ fuerunt filiis Noe be-stiæ quæ prioribus mundæ non fuerãt. Et sicut deus concessit antiquioribus solũmodo plantas tanquã mũdas & filiis Noe deinde omne animal tanquã mundum: sic in sæculo futuro deus concedet quicquid ante prohibuit: hæc ibi. Ex iis patet ĩ messiæ sæculo minutiora illa sæculi ueteris instituta tãquam inania iam & superua cur soluenda fuisse. Nũquid ad hoc o iu dæi plures adhuc testes exigitis? quamuis non necessarii sint quosdam tamen multis qui supersunt adducam.

Malachias testamentum meum erit cum eo uitæ & pacis & dedi ei ut timore me timeret & a facie nominis mei reuerere tur. Lex ueritatis erit in ore eius. In pace dirigens ambulabit mecum & multos ab iniquitate conuertet quoniam labia sa-cerdotis custodient scientiam & legem inquirent de ore eius? quoniam angelus domini omnipotẽtis est. In iis deus messiæ promittit denuo testamentum suum: testamentum inq̃ pacis inrer deum hominesq; conciliandæ: ex quo uita hominum ꝓ uenit uitam rursus illi promittit mitem & quasi timidam. sa-cerdotium quoq; & ꝙ non ui & armis sed pace & scientia con uertet homines: non omnes sed multos. Iterum ꝙ legem ab eo homines nouam accipient. Cui autem hæc omnia nisi Iesu nazareno conueniunt?

Naum exterminabo sculptilia: & cõflatilia ponã sepulturã tuam quia ecce ueloces sup mõtes pedes euãgelizãtis & annũ tiantis pacem. Celebra iuda dies tuos festos: Redde uota tua quia iã non addiicient ultra ut trãseant ĩ uetustatẽ. Cõsumatũ est: cõsumptum est: ablatũ est. Ascẽdit: qui insufflat in faciem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

tuam eripiens te ex tribulatione. Hic aperte in aduentu messiæ portendit idolorum casum consumationē ꝓphetiarū ac ueteris testamēti: consumptionem priscarum cerimoniarum: ablationem regni iudaici: prædicationem euangelicæ pacis: ascensionem christi spiritus sancti afflationem: liberationem denique a tribulatione. s. inferorum.

Micheas. Exibit lex de syon & sermo dn̄i de hierusalem: & iudicabit iter populos plurimos & reuincet & diriget ualidas nationes usq; in lōginquā: p hæc significatū fuit Messiā nouā doctrinā legēq; ultra mosaicā adducturum: q̄ nō ex sinay ut illa uetus: Sed ex syon ꝓcederet: neq; solos iudæos instrueret sicut illa: uerum sermōe prædicantium apostolorum passim propagaretur: ac ualidarum nationum instituta deleret.

Isaias. Hæc dicit dn̄s uiris iuda: qui habitāt in hierusalem. Reuocate inter uos nouitatē & ne seminaueritis in spinis. Circūcidete uos dn̄o deo uestro & circūcidite præputium cordis uestri ne exeat ira mea sicut ignis & non sit qui extinguat.

Moyses. In nouissimis diebus circuncidet dominus cor uestrum ad dominum deum tuum amandum.

Iesus naue qui Iesu xp̄i figuram præferebat: ait. Dixit dn̄s ad Iesum. fac tibi cultellos petrinos nimis acutos & sede & circūcide secundo filios israel. s. cordis circūcisione. His trib9 oraculis ostēsum fuit corporalē circūcisionē i spiritalem sub xp̄o fore mutandā Illi extremā pelliculā attingebāt: hic uniuersū purgat & lauat. Ergo quid oportet pueros post iesum octaua die sanguinē fundere? parcite filiolis uestris iudæi tam crudeles q̄ superstitiosi. parcite filiolis statim natis. Iesus olim circūcisus totus pro oibus sanguinem semel fudit quod si circūcisio cerimoniarū prima stabulis futura non erat: nō enim ab initio sed sub habraā est instituta: & sine illa quādoq; iustus eē quilibet potuit multo minus reliquæ ergo? Quid sublata ob

seruatis ulterius? dies profecto uobis dominicus sub subbato quondam figurabatur. Quid uictimas adhuc temporales sacrificatis? illæ oẽs in æterna uictima Iesu finẽ habuisse uident quis sacerdotes pristinos frustra quotidie restitutis? qui tãquã minimi Iesum sacerdotẽ præferebãt æternũ. Ille ille ẽ sacerdos in æternũ uerus secundũ ordinẽ melchisedech. Quid deniq; regẽ ulterius expectatis? Regnũ illud uestrũ olim tẽporale i æternũ regẽ xp̃m est translatũ. Et cũ dixistis uel legistis o miseri. Iesus nazarenus rex iudæoꝝ tunc morientẽ hoiem uiuentem deũ regẽ unicũ ultimũ perpetuũ accepistis. Quod quidem Moyses uester uobis significauerat? Quãdo ritum cõstituendi pontificis tradens ꝑ unguenti cuiusdã mystici sacramẽtum eum xp̃m nominauit. Rursum quãdo regem sibi successorem constituens Iesum cognominauit eum qui prius auses fuerat noiatus. Ita igitur per gemina hec appellationis indicia in altero pontificii in altero regni exprimuntur insignia & Iesus xp̃s tanquã qui rex & pontifex esset pariter nominatus.

De auctoritate doctrinæ christianæ. Cap. XXXV.

d Octrinam xp̃i multa confirmant. Primum quidẽ sibyllarum prophetarumq; prædictiones. Deinde sanctitas & miracula xp̃i & xp̃ianorum. Accedit illa supra modũ mira profunditas & maiestas: q̃ in sobrio eorũ stilo perspicit: qui antea rudes piscatoresq; fuerunt. Petri præsertim Iacobi & & Iohãnis: atq; ut de Paulo taceam qui & si ante conuersionẽ hõ doctissimus erat: surgit tamen post in suis epistolis admodum super hoiem. Quid petri epistolis angustius? Quid uenerabilius epistola Iacobi atq; iudæ? Quid de Ioannis apocalypsi dicemus? qui liber cælestem præfert faciẽ: totq; habet sacramẽta quot uerba. Quid de hui9 epistolis? qbus inest absq; uerboꝝ fuco nectarea dulcedo sensusq; diuinus. Euangelium eius uidetur dei manibus scriptum esse nõ hominis: quod cũ

legeret Amenius platonicus per Iouē iurauit uirum illū barbarum.i.iudæum breuiter comprehendisse: quæ de ratione diuina principio dispositiōeq; rerum. Plato & Heraclinis disputauerunt. Simplicianus ait Platonicum quendam audisse dicentē euangelii huius prohemium ubiq; in templorum apicibus litteris aureis scribendum esse: deniq; omnes tales oratione quales uita fuerunt. Sicut enim in conuersatione mitissimi in periculis autem & laboribus fortissimi & constantissimi ita in loquendo humillimi pariter & excelsi coniunctiones huiusmodi philosophi supra naturam esse cēsent. Sic ergo rusticos illos & piscatores magister eorum xp̄s quod promiserat piscatores hoīum reddidit. quod ne mirabile est eos post ascensionem suā in cælum adhuc rudes e cælo subito quodam afflatu mirifice docuit: usq; adeo ut statim coram omni populo oībus linguis doctrinisq; pollerent. Cuius rei signum est: q̄ ipsi doctos plurimos docuerūt multiq; sapientia excellētes colla sua eorꝝ iugo libentissime subiecerunt. Hierotheus & Dionysius areopagita & Iustinus Platonici quorꝝ scripta omni sapientia plena sunt: crucem xp̄i una cum apostolis subiere. Pantenus præterea stoicus. Quadratus: Agrippa: Aristides: Lucas Marcusq; philosophi Tenas: & Apollo legis iudaicæ peritissimi. Quid de sapiente Ignatio christi discipulo antiochiæ episcopo dicā: qui dum romam uinctus deuorandus bestiis duceretur: in ipso itinere de martyrio doctrinaq; xp̄iana multas scripsit episto. ad ephesios. ad Magnesios. ad Thraces Smirnæos. Philadelphios ad Policarpum atq; romanos & in epistola ad romanos inquit. Ex syria Romam usq; pugno bestiis deuorandus. Interea nocte dieq; ligatus pugno cū ducem leopardis idest militibus qui me custodiunt: quibus & cū benefecerim peiores fiunt. Iniquitas autem eorum mea doctrina sed non idcirco iustificatus sum. Vtinam fruar bestiis: quæ mihi

sunt præparatæ: quas & oro promptas mihi esse ad interitum & allici ad cõmedendũ: ne sicut alioꝝ martyrum nõ audeant corpus attingere. Quod si uenire noluerint ego uim faciã ut deuorer. Ignoscite mihi filioli quid mihi prosit ego scio. Nũc incipio esse discipulus: nõ ne iis q̃ uident deficiã ut iesum xp̃m inueniã. Ignis: crux: bestiæ: cõfractio ossium mẽbroꝝ diuisio totius corporis cõtritio oĩa tormenta diaboli arte q̃sita in me ueniãt. modo Iesu xp̃o fruar. hæc ille. Cumq; iam damnatus esset ad bestias rugiẽtesq; audiret leones ardore patiendi ait. Dentibus leonũ molar ut panis mũdus euadam. Policarpus etiã smyrnæoꝝ episcopus Ioãnis euangelistæ comes magnus asiæ doctor sæpe rogatus a iudice ut iesum negaret. Respõdit nõ posse negare illũ: cui octuaginta iam & sex annos fœliciter seruierit. Itaq; cũ xp̃i amore totus arderet ignis flãmas mortẽ q; facillime ꝑtulit: hæc de illo smyrnæi ad ponti ecclesias scripserũt. Iustinus aũt ille platonicus audito apostolorum in libro quem pro religionis nostræ defensione iudicibus obtulit: cũ multos præclaros martyres numerasset se quoq; martyrio cõsumptũ iri isidiis cuiusdã crescentis cynici uaticinatus est dicens. Et ego quidẽ spero me ab aliquo horũ quibus pro ueritate obsisto insidias esse passurum: spero baculo aut claua feriẽdũ: certe uel a crescẽte hoc nõ philosopho sed Philopompo. Quod & ita factũ est: & Iustinus tam fortiter tulit q̃ manifeste præuiderat. Præuiderat aũt Ioannes euangelista & in fine euãgelii sui prædixerat se quãuis extrema pateretur enecari nõ posse prædixerat & in apocalypsi inter alias xp̃ianoꝝ calamitates manifestissime illam q̃ sub Valerio principe contigit. De qua Dionysius Alexandriæ episcopus temporis illi9 martyr. Inquit Ioãni reuelatũ est: ut diceret. & datũ ẽ ei os loquẽs magna & blasfemias & data est ei potestas per mẽses quadragita & duos. Vtraq; autem cõplẽtur in ualeriano hæc. Dionysius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

At decebat āte martires alios cōmēorasse cōsobrinū illū christi simeonē: qui post diuturna tormēta ēt crucē substinuit libens cū annos ageret cētūq; uiginti. Sed ecce se mihi iā offert uiroꝝ in quauis doctrina excellentiū turba q̄ plurima. Thimotheus Titus Clæmēs romanus: Barnabas: Ioānes senior: aristion: Sopisthenes: siluan9: Sosipater: demophilus: dorotheus: Philemon: andronic9: urban9. lucius. Iason: Tertius Crescens: linus: cletus: Paul9. Sergi9 ꝑtocōsul Cipri: Sylas Egesipp9 iude9 Crisp9. Epaphras: demas: marc9 aristarch9 epaphrodit9: tichic9: onesim9: euodi9: Papias: Hermas: Iustus Gaius atq; mellit9 philosofthis Asian9: q librū ꝓ Christo. M. Anto. uero cōposuit. aliiq; ꝑmulti uiri admodū sapiētes apostoloꝝ discipuli: quoꝝ alter alteri9 crucē aspiciebat: intrepid9: suā mox expectabat indomit9: & ferebat inuictus. Imitati sunt istos & sapiētes alii. theophil9 Dionisii9: Penit9 Cretensis: Tacian9: philipp9 musianus: Modest9 phūs bardasenes: Sir9 dialectic9 & mathematicus: apollinaris philosophus: hi duo. M. antonino uero libros ꝓ nostra religiōe dederunt. Victor. hirene9: Rhodō. clæmēs alexādrin9 milciades eruditissim9: qui. M. anto. quomō librū ꝓ religione tradidit christianorū. apollonius phūs romāæ urbis senator & christi martir q Commodo seuero: ut rōnem suæ fidei redderet insigne uolumē composuit: appolonius abel: Serapion Bachil9 policrates: heraclit9: maximus: Cādidus: appion: Sext9. arauianus: narcisus: Iudas. Tertullianus doctrinæ fons: qui sub Seuero impatore floruit: atq; ita contra iudices exclamauit. Dicimus: & palā dicimus: & uobis torquentibus lacerati & cruenti uociferāur. Deum colimus per Christum: illum hominem putate: per eum & in eo se cognosci & coli uult deus Sententiis uestris gratias agimus. Cum dānamur a uobis: a deo absoluimur. Ammonius alexandrinus platonicus nobi

lis. Leonides sapiens origẽis pater: origenes uir doctrĩa uitaq; apprime mirabilis: quẽ Porphyrius doctrina oĩbus sui sæculi antepõit: qui disputatiões Celsi epicurei cõtra christiãos octo uolumĩbus cõfutauit: totq; de doctrina christiana conscripsit: quot uix ætate longissima quis legere ualeat. Hic: ut Eusebius inquit freqñtia tormẽta & sæculis oĩbus inaudita ꝑ christi gloria pertulit. huius illustres discipuli Plutarch9: heraclides Heros sereni duo pro christo martirio sunt coronati. Sequit Triphon & ambrosius origenis discipu l. Minutius Gaius Berillus: Hipolitus: alexãder: Tulius africanus. Geminus: Theodor9: Cornelius ciprianus. afer martir: ac sapientia & eloquẽtia ꝓstantissimus. põtius cipriani discipulus Dionisius Nouatian9: Mathion: archelaus: anatoli9 alexandrinus phũs clarus. Victorinus pãphilus martir locupletissimus eiusq; discipulus. Eusebius ceiariẽsis magistro similis: phierius: Lucianus phileas: annobius: Lactãtius: Rethnic9 Metodius phũs isignis: qui disputatiões porphirii cõtra nos egregio uolumine cõfutauit: Iuuencus Eustachius: marcell9 athanasius: magnus antoninus: Basilias. Theodorus. Eusebius. Emisenus. Triphilus lucifer: eusebius: sardus: acatius: Serapion. Ilarius magn9. Victorinus. Titus. Damas9: apollinaris. Gregorius: Beticus: pacian9: phebarius. Didim9 alexandrinus uir diuinus: & ambrosius alexandrinus eius auditor. optatus afer. achilius. cirillus. cuzonis. epiphani9 effrem Sirus. magnus Basilius: Gregoriusq; eius frater. Gregorius nazanzenus cognomine theologus: hic inuectiuis Iuliãi imperatoris in christianos subtiliter copioseq; respõdet: Diodorus: ambrosius. Euacrius maximus philosophus: maximus Ioannes chrisostomus: Celasi9: Theotinus: Dexter: amphilochius: Sophronius & alii pene innumerabiles uiri doctrina præstãtes qui partim ante Iulianũ imperatorem: partim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

eo regnãte inter gladios ignemq; calamo: lingua: uita: mor-
te christi gloriã defenderunt: unde martires quasi testes chri
stianæ gloriæ sunt appellati: adnũerat hieronymus inter pri-
mos illos christianos Iosephũ & Senecam & philonẽ. Duæ
quoq; & septuaginta acutoꝝ uiroꝝ hæreses statim post reli-
gionis huius exordium partim sup̄bia hominum: p̄tim astu
tia demonũ scaturientes christũ ip̄m q̃uis nõ recte: ut alii ho
norauerunt. Iã uero si uellẽ hieronimos: ambrosios: augusti
nos: Gregorios: aliosq; innumerabiles nũerare uiros scientia
p̄stantissimos: Græcos barbaros & latinos: qui post Iulianũ
apostatã acute ornateq; scribẽdo: & sancte agẽdo diutissime
ꝓ christi gloria laborauerunt: arithmetica me cõputatio fru
straretur. Tanto saltem christiana lex cæteris excellentior est
q̃to & plures docti & doctis aliis semp doctiores eloq̃ntio
resq; & sanctiores fuerũt: qui hãc secuti sunt q̃ qui alias susce
perunt. Si primũ religiõis huius fundamẽtum dialectici uel
oratores uel poetæ iecissent: suspicaremur plebẽ astutia ho-
minũ fuisse deceptã si docti oẽs semp respuissent iudicaremus
eam forsitan contẽnendã. Si principes uel ab initio uel paulo
post huic legi oĩno fauissent opinaremur quod de q̄busdã re-
ligionibus arbitramur debiliores a potẽtiorib9 fuisse coactos
successores deĩde ut fit legẽ illã cũ lacte suxisse. Diuina igit̃ ꝓ
uidẽtia uoluit simplicẽ religiõis suæ ueritatẽ ab hoibus primo
rudibus & simplicibus primam originem ducere: atq; a sim-
plicibus & rudibus astutos ac doctos fœliciter irretiri: permi-
sit insup religionẽ suã annos plures q̃ trecẽtos a potẽtibus ubi
q; gentiũ crudeliter ĩpugnati: quo maior esset doctorum te-
stium & fidelium numerus reiq; ipsius uerior: certior firmior:
auctoritas. Nam in prosperitate fidem præstare facile est: in
aduersitate difficile. Exquisitissimis tormẽtis cruciatos fuisse
christianos ut nostras historias prætermittam testatur Cor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

nelius tacitus. Vituperauit autem christianos credo ut sæculis suis adularetur. Quem etiam in historia mentitum fuisse Tertullianus ostẽdit quia dixerit iudeos caput asini colere. Atq; in eadẽ historia scripserit põpeiũ arcana iudæorũ speculatũ nullũ in eis simulachrũ repperisse. Igit̃ ab hoc uno mendacio disce reliqua. Accedit ꝙ ut Hierene9 testat̃ nõ ob aliud tunc de nostris suspitio exorta ẽ tanquã impiis & ĩpuris: q̃ ob hæreticorũ quorundã gnosticoꝝ præsertĩ uitã incestam prorsus & execrabilẽ. Sed nõ in lõgũ durauit infamia: ubi seipsa cepit ueritas aperire. Lucianus gentilis peregrinum quẽdam sophistam: atq; ut ipse describit: & christianum non legitimum tanq̃ ostentatorẽ iactatorẽq; deridẽs inquit. Hic præterea mirabilẽ christianorum sapientiã didicit a sacerdotibus eoꝝ atq; doctoribus qui magnũ illũ uiꝝ in palestina cruci affixum: adorãtes cæteras religiões spernũt. Ex magistri aũt sui lege sibi inuicẽ fraterna caritate deuinciunt: sperãt se æternos fore. Qua spe ducti miselli uitã hãc eiusq; bõa contẽnũt. Et quotidie cædib9 se spõte subiiciũt: hæc Lucian9: quẽ de pegrĩo odii cã mẽtitũ esse: testis ẽ Aulus gellius peregrini familiaris. Nã monstrat hunc peregrinũ uirum grauem cõstantẽque fuisse: uerumq; philosophũ. Conquestus est Plinius secund9 in epistola ad traianum: ꝙ urbes christianorum trucidẽtur qui nil p̃ter romanorũ legẽ agant: nisi ꝙ ante lucanos hymnos canãt christo cuidam deo: ad conferendã uero disciplinam uetent homicidia: furta: adulteria: latrocinia & his similia. Rescripsit autem traianus christianos inquirendos quidem non esse: oblatos uero puniri oporte: Cuius sententiam ita Tertullianus cõfutat. O sententiam necessitate confusam negat inquirẽdos ut innocẽtes. Et mãdat puniri ut nocẽtes: parcit: & sæuit dissimulat & aĩaduertit ꝙ temetipam cẽsura circũuẽis? Si dãnas cur nõ & inq̃ris? si nõ inq̃ris cur nõ & absoluis? Ru-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Rumorem quoq; uanũ aduersum xp̄ianorum mores exortũ subtilissime confutat: monstratq; nõ de crimine ullo sed de nomine sectæ aduersum xp̄ianos actum fuisse. Atq; ut alias diximus. Similiter conquestus est Serenus granius in epistola ad adrianũ: unde Adrianus scripsit ad Munitium fundanũ ꝓ cõsulem asiæ ne p̄mitteret xp̄ianos innoxios hoĩes perturbari: caluniatoribusq; illoꝝ occasionẽ latrocinandi concedi: Epistolã Adriani integrã Eusebi9 noster adducit. Melitus sardensis episcopus ad impetrationem unũ librũ pro nostra religione scripsit in quo refert edictũ Antonini ad asiaticos reprehendẽtis eos ꝙ cultũ immortalis dei: quẽ xp̄iani colant perturbent usq; ad mortẽ xp̄ianos persequentes. Addit in eodem edicto plurimos ex prouinciis iudices super iis ad patrẽ suũ scripsisse olim atq; nuper ad se quãplurimos deniq; statuere se quod & pater statueret hoc est ne quis xp̄ianos ob hoc dũtaxat ꝙ xp̄iani sint insequat̃ nisi forte arguant̃ aliquid aduersum romãi regni statum moliri. Arbitror Antoniũ ob hoc etiam timuisse xp̄m ꝙ frater eius. M. Aurelius scripsit cum exercitus eius apud germanos siti periclitaret̃: orationibus quorundã militũ christianorum a deo impetrasse subito contra oĩum spes largissimos imbres: quib9 & suoꝝ sedata sitis: & hostes ob fulminũ ĩpetũ effugari: atq; ob insignis facti miraculũ eã legionẽ mutato nomine fulmineã appellauit. hæc scribit Apollinaris atq; Tertullianus. Addit Tertullianus Marci ĩperatoris extare epistolas quib9 apertius de iis indicet̃. Eusebius adiungit miraculũ hoc ab historicis quoq; gentilium fuisse relatum. Sed ꝙ christianorum orationibus factum fuerit prætermissum: Calamitas igit̃ christianorum uel ex imperito uulgo uel ex impiis principibus maxime contingebat: quorum princeps fuit Nero. Suetonius afflictos fuisse a Nerone christianos narrat ob hoc dũtaxat ꝙ nouam religionem introducerent: & ut ipse ait malefi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

eam.i.magicā: Miracula.n.multi uidētes dæmonibus quod dei erat attribuebāt. Sed infinita ueritas atq; bonitas ueritatē suā ex mēdaciis hostiū declarauit: & mala hominū cōuertit i bonū: permittit quoq; usq; ad mundi finē sanctorū suorū cœtum uel ab hæreticis uel ab hostibus agitari. Nō cogit ad salutem deus hoīes: quos ab initio liberos ꝑcreauit: Sed assidu is inspirationib9 singulos allicit. q; siqui ad eū accesserint: hos durat laboribus exercet aduersitatibus: & uelut igne aurum sic animū probat difficultate: qui si usq; ad finē pseuerauerit: tanq̄ igne aurum sic tādē diuino lumine fælicitet coruscauit.

Quod sacræ xp̄iāoꝝ lr̄æ uitiatæ nō sunt. Ca.XXXVI.

m Aumethes primos illos xp̄iāos ualde ꝓbat cōfitetur q; doctrinā christianā: idest euangelistarū apostolorumq; libros ab ipso deo auctoritatē mirabilē accepisse: ac testamēto ueteri anteponit. Sed hos libros ait post apostolos a christianis fuisse corruptos. Totūq; id machinatus ē hō tā callidus q̄ bellicosus quoniā asserit se christo apertissimis uerbis fuisse promissum: qui in euangelio dixit. Prædico uobis post me uētuꝝ eē quendā dei nunciū noīe matheū illū uidelicet spūm ueritatis: qui docebit uos oīa. Principio machinatio h mōi & si apud brutos ībellesq; hoīes.tales.n.maumethēses sunt tā ui q̄ dolo locum habuit tamē apd magnos prudētesq; uiros nimiū ridicula est. nam ante maumethis aduentū nulla cā erat ob quā Maumethis nomē potius: q̄ Pilati uel iudæ: uel antichristi uel diaboli euāgelio subtrahere debuissent. Post autem maumethis aduentū ipse maumethes poti9 cultus fuisset ab iis q euāgeliū colebāt nomē eius ablatū. Sed ipse falso nomē suū subiungi uoluit ubi apud ioānem christus spiritum sanctum promittit: cuius infusio apostolis ipsis nō multo post Iesu ad resurrectionem promittebatur. Non post autē annos sexcentos arabibus promissus. est au-

tem non homo: sed incorporalis spūs atq; ueritas. Et cunctis christianorꝝ ducibus cōsentiētibus præsertim illis qui de promissione uerbis litterisq; testes erant quinquagesimo post resurrectionē die aspirauit fæliciter & illuxit. Deinde quonā pacto uerisimile ē christianos oēs uolumina illa q̄ tanq̄ cælitus data summopere eo tēpore uenerabant̄ ausos fuisse mutare. Si qui autem impii ausi sunt tanq̄ pauci imprudentesq; a pluribus prudentibus conuicti statim sunt: neq; obtinuerunt. Rursus si sacra uolumina passim apud oēs gentes deprauata fuerunt multi subito animaduerterunt: si alicubi solū cætera exemplaria reclamauerunt. Sed omnino impossibile ē libros diuersis linguis locis tēporibus editos tā late subito sparsos: tam frequentatos prorsus adulterare. Cur hæreticorum sectæ diuersæ diuersas expositiones potius q̄ testus uarios adducebant: audiuimus a pluribus æthiopibus: & illis quidem litteratis similia omnino apud illos sacra uolumina nostra in barbaris litteris atq; apud græcos latinosq; existere. Scribit Richoldus ebron theolog⁹ se in asia omnino eosdem text⁹ apud Iacobianos nestorianosq; christianos hæreticos atque apud nos legisse: ꝓinde ipsum testamentum uetus rectum a cristianis seruari paret: quia cum translationes multas habeamus & ante christum & post christum editas partim liberiores: utputa q̄ a iudeis ipsis factæ fuerunt: partim ad uerbum obseruatas maxime a hieronymo ubiq; tādem præcipua: immo omnia iesu christi mysteria ferme similiter reperiunt̄: & translatio hieronymi ad uerbū facta ab omnibus iudeis tanquam uera admissa est. Et ipsa quidem ad Iesum confirmandum sufficientissima. Verissima etiam illa quæ a duobs & septuaginta iudæis ante christum edita est & apud græcos latinosq; & barbaros Christianos similis extat. Cuius prima illa exemplaria & hebraica & græca Tertullianus etiam tempo-

ribus suis apud Terapeũ in ptolemæi bibliothecis asserit exti tisse. neq; ab apostolis eorũq; successorib9 translatio huiusmo di olim uitiata fuit: tũ quia difficile erat lõge diuulgatos & ita seruatos codices uitiare: tum qa oĩo stultum ẽ credere tot tan tosq; uiros testimonia iudeoꝝ adulterasse ad iesum occisum uiuificandũ: seipsos uero pdendos. Deniq; freqntes obiectio nes & calumniæ insidiæq; undiq; christianis illatæ: altercatio nesq; sæpius reperitæ admonuerunt christiãos rectũ scriptu rarũ seruare tenorem. Quod siquis unq̃ a maumethensibus audiuerit aliquid ad maumethẽ pertinẽs testamẽto ueteri fu isse subtractũ: respõdeat nullo unq̃ pacto iudæos cũchristia- nis ad hoc agendũ conuenire potuisse. Testamẽtũ autem ue tus neq; apud iudeos: neq; apud christianos maumethẽsib9 quicq̃ fauet. Sed ut ad nouũ redeã testamentũ hoc ipsum eẽ sincerũ cõstat ex apostolorũ discipulis discipulorũq; successo ribus: qui & operibus & scriptis de textus sinceritate testimo nia perhibent. constat etiam ex antiqssimis conciliis sæpe cõ- stitutis: ubi ad decem doctissimorum uirorum milibus: qui circumferebantur codices examussim examinabantur. Vnde nihil unq̃ admissum est ab ecclesia abq; examine seuerissimo Garrit præterea maumethes successores apostolorum par- tem illam euangeliis addidisse: puta: quod homo ille Iesus summus esset deus: & uere mortuus. Primo quidem hoc in scriptis apostolorum: euangelistarumq; tam sæpe & eo ordi neeaq; similitudine cõnexum est: ut nullo modo eẽ queat ad iunctum. Deinde nihil aut difficilius persuadetur: q̃ quod homo sit summus deus: aut dissonantius proferri uidetur: q̃ quod uerus deus sit: & uere mortuus. Nũquid igitur hoc adiunxerunt: ut facilius quod prædicabatur: persuaderent: nihil ferme hoc scilicet excepto ab hiis dicebatur: quod aut perfidos iudeos turbaret: qui dei: hominisq; connctionem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

illa non capiebant: aut romanos offenderent rerum dños: qui
prohibuerant: quenq̃ absq; senatus auctoritate deũ cognomi
nari. Multosq; uolebãt deos neq; illos quidẽ summos iesum ue-
ro & summũ & solũ xp̃iani absq; senatus approbatione uoca-
bant: Atq; sciebant ob hoc dũtaxat se arduã oĩno ꝓuinciam i-
gressos apud iudæos gentilesq; ualde periclitari: Quãobrem
quod additum maumethes ĩquit minime oĩum uidet᷑ adiun
ctum: sed uere nimiũ simpliciterq; ab initio positũ. At ipse ui
detur oĩno ꝓfunda xp̃ianorũ mysteria: q̃uis ea legerit nequa
q̃ intellexisse ubi enim iesum legit esse dei filiũ atq; deũ putat
christianos: deos illic duos inducere patrẽ uidelicet atq; filiũ.
Atq; hunc in alcorano binariũ deorum numerum detestatur
quod etiam a christianis est alienũ deum unũ patrẽ filium spi
ritumq; putantibus: ipse autem licet nesciat quomodo tamẽ
miraculis christi cõmotus ipsum dei filium deumq; fatet᷑ ubi
eum nominat dei flatum spiritumq; ꝓpriam dei animam uir
tutem dei: uerbum dei afflante deo ex uirgine perpetua natũ.
Præterea quotiens incidit in trinitatis nomẽ hõ tantæ rei pror
sus ignarus christianos falso nimiũ & inepte calũniatur quod
tres deos adorent: nesciens ꝓprietates diuinaꝝ distinguere ꝑ
sonarum: ac simul seruare diuinæ substãtiæ unitatem: ipse ta-
men ueritate coactus deũ ubiq; in plurali numero de se loquẽ
tem inducit: quod & Moyses obseruauerat qui in genesi deo
modo singulare nomen uerbũq; modo plurale attribuit: cer-
te unitatem substãtiæ in deo seruans simul ac numerũ ꝑsona-
rum. Dixit deus faciamus hominem ad imaginẽ & similitudi
nem nostrã. Atq; alia multa etiã clariora. Sed audi quomõ lo
quentẽ maumethes deum faciat. Mariæ oĩum mulierũ opti-
mæ & a nullo unq̃ tactæ nostrã aĩam insufflauimus: & illã fi-
liumq; suũ manifestũ miraculũ posuimus. Item cũ multos
nuncios miserimus: misimus tandẽ christũ Mariæ filiũ: cui⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

sectatores fideles mansueto & constāti corde fuerunt: ei nos euangeliū dedimus: ut per ipsum hoīes dei amorē gratiāq; assequeret̄. Rursus christo multā cōtulimus bonitatē: eūq; doctorē filiis israel præposuim9. Item christū ad diuinæ legis cōplementū misimus xp̄m Mariāq; miraculū fecimus: optimū q; iis in paradiso locū dedimus habitandū: ac sæpe similiter. Quāobrem & si arrogans fuisse negari nō pōt: nō minus igno rantiæ q̄ arrogātiæ uidet̄ esse culpādus. Multū.n.suā arrogātiam temperauit cum dixit in alcorano se miracula neq; fecisse neq; facturum: plurima ignorare esse purū hoīem: q̄uis nuncium a deo inspiratū neq; sedare posse ueniā peccatoꝝ. Vetuit se inuocari & adorari confessus est insuper esse in libris suis nō nulla de quoꝝ ueritate dubitari possit: Ex quo apparet ipsum ueritatis spiritū non fuisse: multū quoq; alcorani auctoritati detraxit cū inquit. Quicūq; deum unum adorans honeste uixerit siue iudæus siue xp̄ianus siue saracenus sit misericordiā salutēq; a deo consecuturū. Auctoritatem uero euangelii manifestissime confitet̄ cum lumen directionē perfectionēq; cognominat. Vnde & maumethis sectatores eo concedente fatētur nouo testamēto accedēte ueteris testamēti ritus magna ex parte merito cessauisse. Testamētū uet9 nouūq; eo pacto intelligunt & obseruant: quo exposuit mādauitq; maumethes qui se utriusq; uerissimum interpretē esse asseuerauit creationē mundi: adæ progeniē historiā oēm hebraicā ꝓbant & xp̄i doctrinā. Expectāt antichristum fore pessimū hoīem quē a xp̄o occisum iri putant. Item corporum resurrectionem ultimū iudicium supplicia & premia sempiterna xp̄m proximum deo sedentem collocant. Maumethem xp̄o oratione qua & nos quotidiana utuntur ad deum pater noster & reliqua: Sed ubi nos dicimus & ne nos inducas ipsi dicunt deus fuit & de9 erit Maumethes missus a deo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Cã erroris iudæorum maumethẽsiũ gẽtiliũ. Cap.XXXVII.

q Væritur quænam causa sit. q̃ iudæos adhuc multos i perfidia detinet propheticorum xp̃ianorumq; mysteriorum diuina profunditas & quia diuina ideo humana intelligentia non penetrabilis atque econuerso. Rursus ingenium mercenariorum miserabiliumq; iudæorum icultum prorsus & pertinax. Auaritia tum eius quod suum est seruandi: tum faciendi fenoris inexplebilis. Naturalis suorum amor Innatum hodium christianorum. Quid autem post beatum Gregorium barbaros plurimos traxit in hæresim difficillima diuinarum litterarum interpretatio: barbarorum genus nimium imperitum. Violenta maumethis regis arabum manus septemq; regum ipsi ex eius familia per ordinem succedentium leges: Accessit & licentia largior: Verum quid gẽtiles olim a uera hebræorum religione detorsit Mandata ambitiosorum principum: ætas parum erudita: profusa licentia: fallacia dæmonum malignorum. Auxerunt errorem deinde blandimẽta adultationesq; poetarum. Detinet autem oẽs facile in quo uis errore: mos patrius: & diuturna cõsuetudo. Non potest consuetudo in errore christianos legitimos detinere: qui a principio religionem susceperunt ab errore semotã

Nihil autem opus est ut longa disputatione confirmem: quæ christus eiusq; discipuli credenda: speranda: agenda proposuerunt. Satis enim ueritatis auctoritatisq; habent cum a diuina ueritate procedere iam probauerimus. Maximam igitur christianorum institutionum promissionumq; rationem assignauerimus cum pythagoricorum ritu dixerimus ille dixit: meminerimus autem turbari non oportere: si horum minus capaces esse possimus. Maximum enim diuinitatis eorũ signum hoc esse censeo. Nempe si ea mens nostra penitus cõprehendit: minora sunt mente si talia sunt diuina esse nõ pos-

ſunt. Si enim diuina ſunt capacitatem omnem humanæ men tis excedunt. Fides ut uult Ariſtoteles eſt ſcientiæ fundamentum: fide ſola ut Platonici probant ad deum accedimus. Credidi inquit Dauid & præterea ſum locutus. Credentes igitur propinquanteſq; ueritatis bonitatiſq; fonti: ſapientem: beatamq; uitam hauriemus.

Marſilii Ficini de Chriſtiana Religione Finis.

Venetiis impreſſit Ottinus Papienſis. Anno a natali xp̃iani. M.CCCCC.

Cum Gratia & Priuilegio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Marsilii Ficini Florentini de triplici uita libri tres.

Primus de uita sana, siue de cura ualitudinis eorum, qui incumbunt studio litterarum.

Secundus de uita longa.

Tertius de uita coelitus comparanda.

Apologia quædam, in qua de medicina, Astrologia, uita mundi. Item de Magis, qui Christum statim natum salutauerunt.

Quod necessaria sit ad uitam securitas & tranquillitas animi.

præclarissimarum sententiarum huius operis breuis Annotatio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Capita primi libri Qui tractat de uita sana.

Prooemiú í librú. ii. de uita lóga
Capita secundi libri.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Prooemium Marſilii Ficini Florentini in librum de uita ad magnanimum Laurentium Medicem patriæ ſeruatorem.

b Acchum poetæ ſummum antiſtitem ſacerdotũ, bis natum canunt. Forte ſignificantes, uel futurũ ſacerdotem ſtatim initiatũ oportere renaſci. Vel perfecti tandem ſacerdotis mentem deo penitus ebriam, iam uideri renatam. Aut forſan humiliore ſenſu, uinum Bacchi germen generari ſemel in uite quaſi Semele, maturis ſub Phoebo racemis: regenerari rurſum poſt ipſum uidemiæ fulmẽ in ſuo uaſe uinum, uelut in iouis femore merum. Sed de ſacris in præſentia myſteriis non eſt loquendum, ubi mox phyſica potius ope languentibus opitulaturi ſumus. Nec agendũ ſtilo grauitatis ſeruo, ſed libero potius & iocoſo, poſtq̃ a libero patre (neſcio quo modo) ſtatim exorſi ſumus. Et recte inq̃, neſcio quomodo. Nam forte prudentior aliquis a phoebo medicorum primo potiuſ, quã a baccho medicinam auſpicatus eſſet. Quid uero? Siquod non uanum omen ſit in ore nunc ſorte quadam proferente bacchũ. Hic enim almo quondam uino ſecuritateq; lætiſſima, ſalubrius forte medetur, q̃ herbis ille ſuis carnibuſq; phoebus. Quocunq; uero ſenſu uel illa uel hæc acceperis, dux ille ſacerdotum Bacchus geminas quaſi matres habuiſſe fertur. Melchiſedech autem ſummus ille ſacerdos, unam uix matrem, unum uix patrem habuit. Ego ſacerdos minimus patres habui duos, Ficinum medicum, Coſmum Medicem, ex illo natus ſum, ex iſto renatus. Ille quidẽ me Galeno, tum medico, tum platonico cõmendauit. Hic autẽ diuino conſecrauit me platoni. Et hic ſimiliter atque ille Marſilium medico deſtinauit. Galenus quidem corporum, plato uero medicus animorum. iãdiu igitur ſub platone ſalutarẽ animorum exercui medicinã. Quando poſt librorum oĩum eius interpretationem, mox decẽ atq; octo de aĩorum ĩmortalitate libros, & æterna

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

foelicitate cõposui,ita ꝓ uiribus pr̃i meo medici satisfaciẽs. Medico uero patri satis deinceps faciẽdũ putãs, librũ de litteratorũ ualitudĩe curãda cõposui. Desiderabãt præterea post hæc homines litterati, nõ tantũ bene quandoq; ualere, sed etiã bene ualẽtes diu uiuere. His ergo deĩde librũ de uita lõga dedi. Diffidebãt aũt medicinis atq; remediis in re tanta terrenis. Adiunxi librũ de uita tũ ualida, tũ lõga coelitus cõparanda, ut ex ipso mũdi corpore uiuo uita quædã uegetior in corpus nostrũ quasi quoddã mũdi mẽbrũ, uelut ex uite, propagaret. His uero tu medicinæ libris ignosce (ꝓcor) ĩdulgẽtissime Laurẽti, si dum medicus esse uolo, nescio quõ etiã nolens sum, & si non bonus sæpe poeta. Nã & phoebus idẽ ẽ medicinæ reptor, poesisq; magister, uitãq; ille suã nobis nõ tã per herbas q̃ ꝑ citharã cãtũq; largitur. Ipsa quĩetiã uenus apud astrologos musicũ æque parit, & medicũ. Sed hactenus dũ litteratorũ ciuiũq; similium uitæ curiosius cõsulo, libroꝝ meorũ salutem negligo, q̃ diu inter se patior esse seiũctos. Quãobrẽ ĩ eos nũc primũ pius in corpus unũ copulo. Cuius artubus in unã formã iã compactis uita protinus adsit. Nõ potest aũt hoc opus physicũ, id q̃ si corpus meũ, uitã accipere nisi meam. Eiusmodi uero uita ex mea dũtaxat pẽdet aĩa. Hæc autẽ iãdiu penes te magnanime Laurenti mi patrone uiuit, in ea præsertim amplissimarũ ædiũ tuarũ parte, ubi una cũ platone, nostrũ illud de animorum ĩmortalitate seruatur opus, tuo iãpridẽ nomini dedicatum. At aĩus iste meus, & si ĩ beata quadam quasi patria penes te uitã agit, uerũtamẽ, quod & theologi uolunt, inquietus est interea, donec opus id physicũ tãq̃ suum corpus accipiat. Accipe igitur optime Laurenti: post illos de anima, hos etiam de corpore libros, eodemq; afflatu, quo & illis dudum: foeliciter his aspira. Ita enim & corpus hoc sub tuo spiritu, per suam uiuet animam, & anima uicissim nostra cũ hoc iam suo corpore in tuis laribus conquiescet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Marsilii Ficini Florentini liber primus de uita sana, siue de cura ualitudinis eorum qui incumbunt studio litterarum.

m Arsilius Ficinus Florentinus Georgio antonio Vespuccio & Ioanni Baptistæ Boninsegnio uiris ꝓbitate doctrinaq; īsignibus S.D. Multa uobiscum his temporibus peripatheticorum more deambulando cōfabulati sumus de curanda eoꝝ ualitudine, qui assidue incumbūt studio litterarum: quæ quidē breui, perstricta cōpēdio uobis potissimum cōmendare decreui. Neq; prius id opusculum uel ipse probabo, q̄ a uobis præcipue uiris, amicisq; probatissimis ꝓbatū esse resciuero, uel elegantissimū Laurentii Medicis nr̄i iudicium subire permittam, cuius quidem prosperæ ualitudini est in primis si opus fuerit, consulturum. Vix enim præsentibus litteratis præsertim nostris prospiciet unq̄, nisi prius eorum patrono Mecoenati prospexerit. Legite igitur diligēter, atq; curate ualitudinem diligentissime. Sublata enim sanitate, sublimes musarum fores, nisi deus omnipotens mira quadam uirtute & ducat & patefaciat, aut non tanguntur a nobis unq̄, aut certe frustra pulsantur. Physicam uero hanc disputationem nostram eo potissimum tanq̄ argumentū quoddam spectare uolumus, uidelicet si consequendæ sapientiæ gratia corporis sanitas tantopere quærenda ē, multo magis sanitatem mentis, qua sola potest sapientia comprehendi, esse quærendam, alioquin inscite omnino scientiam quærunt, quicunq; insana mente sapientiam capere moliuntur. Sanitatem quidem corporis Hippocrates, animi uero Socrates pollicetur: Sed ueram utriusq; sanitatē solus ille præstat, qui sic exclamat. Venite ad me omnes, qui laboratis, & honorati estis, atq; ego uos reficiam. Ego sum uia ueritasq; & uita.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

q Vicunq; iter illud asperum arduũq; & lõgũ ingrediũt, quod quidẽ uix tandẽ ad excelsũ nouẽ musarũ tẽplũ assiduo labore perducit, nouẽ omnino itineris huius ducibus indigere uidẽt. Quorũ primi quidẽ tres in coelo. Tres sequentes in aĩo. Postremi tres in terra nos ducunt. Principio in coelo mercurius, ut inuestigando musarũ iter aggrediamur: uel impellit uel adhoratur. Siquidẽ mercurio tributũ est inuestigationis omnis officiũ. Deĩde phoebus ipse & quærẽtes animos & res quæsitas splendore uberrimo sic illustrat: ut perspicue quod quærebatur a nobis inueniat. Accedit gratiosissima Venus gratiarũ mater: aut almis omnino lætisq; radiis suis, rem oẽm adeo condit & ornat, ut quicquid & instigante mercurio quæsitũ fuit: & monstrante phoebo iã erat inuentũ, mirifica quadã & salutari uenustate ueneris circũfusum delectet semper & prosit. Sequũtur tres itineris huius duces in animo, uidelicet uoluntas ardens & stabilis: acumen ingenii, memoria tenax. Tres ĩ terra postremi sũt prudentissimus paterfamilias, probatissimus præceptor, medicus peritissimus. Absq; his nouẽ ducibus nemo ad ipsum nouẽ musarũ templum peruenire uel potuit, uel poterit unq̃. Cæteros quidem duces ab initio nobis præcipue deus omnipotẽs naturaq; tribuit. Tres uero postremos nostra adhibet diligẽtia. Sed præcepta officiaq; quæ ad patrẽfamilias: & quæ ad præceptorẽ circa litterarum studia pertinent, antiqui plures sapientesq; tractauerũt, præcipue Plato noster & sæpe alias, & in libris de rep. ac de legibus diligentissime. Deinde Aristoteles ĩ politicis, plutarchus quoq; & Quintilianus egregie. Solus autẽ litterarũ studiosis hactenus deest medicus aliquis, qui manũ euntibus porrigat, salutaribusq; consiliis atq; medicinis adiuuet eos, quos neq; coelũ neq; animus, neq; paterfamilias præceptor ue destituit. Ego igitur sortem eorũ laborio

ſiſſimam miſeratus·qui difficile Mineruæ minuentis neruos iter agũt,primus tãquã medicus debilibus & ualitudinariis adſum· ſed utinam facultate tã integra,q̃ propitia uoluntate·Surgite iam adoleſcentes deo duce alacres·Surgite iuuenes,atq; uiri,quos ardentius Mineruæ ſtudium nimis eneruat· Accedite libenter ad medicum,qui uobis ad inſtituti ueſtri perfectionem mõſtrante deo atque fauente conſilia remediaq; ſalutaria largietur·

Quã diligẽs hñda cura ſit cerebri,cordis,ſtomachi,ſpũs· Ca· ii·

p Rincipio quantã curſores cruriũ:athletæ brachiorum, muſici uocis curã habere ſolent,tantã ſaltẽ litterarum ſtudioſos cerebri,& cordis iecoriſq; & ſtomachi oportet habere·Immo uero tanto maiorẽ,quãto & mẽbra hæc præſtãtiora q̃ illa ſunt,& ii frequẽtius atq; ad potiora his mẽbris,q̃ illi illis utunt̃·præterea ſolers quilibet artifex inſtrumẽta ſua diligentiſſime curat·penicillos pictor,Maleos ĩcudeſq; faber ærarius,miles equos & arma,uẽator canes & aues,citharã citharoedus,& ſua quiſq; ſimiliter·Soli uero muſarũ ſacerdotes,ſoli ſũmi boni ueritatiſq; uenatores tam negligentes ,pro nephas: tãq; infortunati ſunt,ut inſtrumentum illud,quo mundũ uniuerſum metiri quodãmodo & capere poſſunt,negligere penitus uideant̃· Inſtrumẽtum eiuſmodi,ſpũs ipſe eſt,qui apud medicos uapor quidã ſanguinis purus:ſubtilis,calidus,& lucidus definit̃·Atq; ab ipſo cordis calore ex ſubtiliori ſanguine procreatus uolat ad cerebrum, ibiq; animus ipſo ad ſenſus tam interiores q̃ exteriores exercẽdos aſſidue utitur·Quãobrem ſanguis ſpritui ſeruit,ſpiritus ſenſibus ſenſus deniq; rationi,Sanguis autem a uirtute naturali,quæ in iecore ſtomachoq; uiget:efficitur·Tenuiſſima ſanguinis pars fluit in cordis fontem,ubi uitalis uiget uirtus·Inde creati ſpiritus cerebri &(ut ita dixerim)palladis arces aſcendunt·In quibus animalis ideſt ſentiendi mouendiq; uis dominatur·Itaque talis plurimũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ferme contemplatio est, quale sensus ipsius obsequium. Talis au tem sensus, qualis & spiritus. Spiritus uero talis, qualis & sanguis, & tres illæ uires: quas diximus, naturalis scilicet: uitalis, & anima- lis, a quibus, per quas: in quibus spiritus ipsi concipiuntur, nascun tur: atque fouentur.

Litterati pituitæ & atræ bili obnoxii sunt. Cap. iii.

n On solum uero mēbra illa uiresq;, & spiritus homines litterarū cupidi curare diligentissime debēt, uerū ēt pi- tuitā semper & atram bilē non aliter q̄ nauigātes scyl lam atq; carybdin cautissime deuitare iubentur. Quantū enī reli quo corpore otiosi sunt, tantū cerebro ac mente negotiosi. Inde pi tuitā, quod græci phlegma. Hīc atrā bilē, quā iidē melancholiā uocant, gignere cōpelluntur. Illa quidē ingeniū sæpe obtundit & suffocat. Hæc uero si nimiū abundauerit, flagrauerit ue, assidua cura crebrisq; deliramentis uexat aīum: iudiciūq; perturbat. Vt non immerito dici possit, litteratos fore & præcipue sanos, nisi cum pituita molesta est, & lætissimos sapiētissimosq; omnium: nisi bi lis atræ uitio uel mærere sæpe, uel īterdū desipere compellantur.

Quot sint causæ q̄ bus lr̄ati melāncholici sint uel fiāt. Ca. iiii

u T aūt literati sint melācholici, tres potissimū causarū spe cies faciunt. Prima coelestis, Secūda naturalis, Tertia est humana. Coelestis, qm̄ mercurius, q̄ ut doctrinas inuestigemus inuitat, & Saturnus, qui efficit, ut in doctrinis inuestigandis p̄se- ueremus, inuētasq; seruemus, frigidi quodāmodo sicciq; ab astro nomis esse dicūtur, uel si forte mercurius nō sit frigidus: fit tamē sæpe Solis propinquitate siccissimus, qualis est natura apud me- dicos melācholica, eādēq; naturā mercurius ipse Saturnusq; lite rarum studiosis eorum sectatoribus impertiūt ab initio, ac seruāt augentq; quotidie. Naturalis autē causa esse uidet̄: q̄ ad sciētias præsertim difficiles consequēdas, necesse est animū ab externis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ad interna tanq̃ a circũferentia quadam ad centrum sese recipere. Atq; dum speculatur in ipso (ut ita dixerim) hoĩs centro stabilissi me permanere. Ad centrum uero a circunferentia se colligere: figiq; in centro maxime terræ ipsius est proprium, cui quidẽ atra bilis persimilis est. Igitur atra bilis animũ ut se & colligat in unũ, & sistat in uno, contẽpleturq; assidue prouocat. Atq; ipsa mundi centro similis, ad centrum rerꝫ singularum cogit inuestigandum. Euehitq; ad altissima quæq; compræhendenda, quandoquidem cum Saturno maxime congruit altissimo planetarꝫ. Contẽplatio quoq; ipsa uicissim assidua quadam collectione & quasi compressione naturã atræ bili persimilem contrahit. Humana uero idest ex nobis causa est. Quoniam frequens agitatio mentis cerebrum uehementer exsiccat, Igitur homore magna ex parte consumpto quod caloris naturalis pabulum est, calor quoq; plurimũ solet extingui. Vnde natura cerebri sicca frigidaq; euadit. Quæ quidẽ terrestris, & melancolica qualitas nominatur. Præterea ob frequentissimum inquisitionis motum spũs quoq; moti continuæ resoluunt̃. Resolutos aũt spũs ex subtiliori sanguine instaurari necessarium est. Quapropter subtilioribus clarioribusq; sanguinis partibus sæpe consũptis, reliquus sanguis necessario densus reddit̃ & siccus & ater. Accedit ad hæc, q natura ĩcontẽplatione cerebro prorsus cordiq; intenta, stomachũ eparq; destituit. Quare alimentis præsertim uel uberioribus uel durioribus male cõcoctis, sanguis inde frigidus crassusq;, & niger efficĩt. Postremo nimio mẽbrorꝫ otio neq; supflua excernunt̃: neq; crassi fusciq; uapores exahlant. Hæc oĩa melancolicũ spũm moestũq;, & pauidum aĩum efficere solent. Siquidẽ interiores tenebræ multo magis q̃ exteriores: moerore occupant aĩum atq; terrent. Maxime uero litteratorꝫ oĩum hi atra bile premũtur, qui sedulo philosophiæ studio dediti mẽtẽ a corpore rebusq; corporeis seuocant, incorporeisq; cõiun

gunt,tũ quia difficilius admodũ opus maiori quoq; ĩdiget mẽtis intentione,tum quia quatenus mentẽ incorporeæ ueritati coniũ gunt:eatenus a corpore disiungere compelluntur. Hinc corpus eorum nonnunq̃ quasi semianimum redditur atq; melancolicum. Quod quidem Plato noster in timæo significat,dicens animum diuina sæpissime,& intentissime contemplantem,alimentis eiusmodi adeo adolescere potentemq; euadere,ut corpus suum supra q̃ natura corporis patiatur:exsuperet ipsumq; uehementioribus agitationibus suis aliquando uel effugiat quodammodo,uel non nunq̃ quasi dissoluere uideatur.

Cur melancolici ingeniosi sint,& quales melancolici sint eiusmodi,quales contra. Cap. v

h Actenus quam ob causam musarũ sacerdotes melancolici uel sint ab initio,uel studio fiant,rationibus primo coelestibus,secundo naturalibus,tertio humanis ostendisse sufficiat. Quod quidẽ confirmat in libro problematum Aristoteles. Omnes n. inquit uiros in quauis facultate præstantes melancolicos extitisse. Qua in re platonicum illud qđ in libro de scientia scribitur confirmauit. Ingeniosos uidelicet plurimũ concitatos furiososq; esse solere. Democritus quoq; nullos inquit uiros ĩ genio magnos,præter illos qui furore quodam perciti sunt, esse unq̃ posse. Quod q dẽ plato noster ĩ phædro probare uidet̃,dicẽs, poeticas fore frustra absq; furore pulsari. Et si diuinum furorem hic forte intelligi uult.tamen neq; furor eiusmodi apud physicos aliis unq̃ ullis præterq̃ melancolicis incitatur. Deinceps uero assignandæ a nobis rationes sunt quare Democritus & plato& Aristoteles asserant melancolicos nonnullos interdum adeo ingenio cunctos excellere,ut non humani sed diuini potius uideantur. Asseuerant id Demecritus,& plato,& Aristoteles absq; dubio. Rationem uero tantæ rei haud satis explicare uidentur. Audendum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

tamen monstrante deo causas indagare. Melancholia idest atra bilis, est duplex. Altera quidem naturalis a medicis appellatur. Altera uero adustione contingit. Naturalis illa nihil est aliud q̃ densior quædam sicciorq; pars sanguinis. Adusta uero in species quattuor distribuitur. Aut enim naturalis melancholiæ: aut sanguinis purioris, aut bilis, aut salsæ pituitæ combustione cõcipit. Quæcunq; adustione nascitur, iudicio & sapientiæ nocet. Nempe dum humor ille accenditur, atq; ardet, concitatos furentesq; facere solet. Quam græci maniam nuncupant, nos uero furorem. At quando iam extinguitur, subtilioribus clarioribusq; partibus resolutis, solaq; restante fuligine tetra stolidos reddit, & stupidos. Quem habitum melãcholiam proprie & amentiam uecordiãq; appellant. Sola igitur atra bilis illa quam diximus naturalem ad iudicium nobis sapientiamque conducit. Neque tamen semper. Sane si sola sit, atra nimium densaque mole, obfuscat spiritus, terret animum, obtundit ingenium. Si uero pituitæ simplici misceatur, cum frigidus obstiterit circum præcordia sanguis, crassa quadam frigiditate segniciem adducit atque torporem. Atque ut dẽsissime cuiusque materiæ natura est, quando eiusmodi melãcholia frigescit, ad sũmum frigiditatis intenditur. Quo in statu nihil speratur, timentur omnia, tedet coeli cõuexa tueri. Si bilis atra uel simplex uel mixta putrescit, quartanam gignit febrẽ lienis tumores, & multa generis eiusdem. Vbi nimis exuberat siue sola sit, siue coniuncta pituitæ spiritus crassiores facit, atq; frigidiores. Continuo animum afficit tedio. Mentis aciem hebetat, neq; salit arcadico circum præcordia sanguis. Oportet autem atram bilem neq; tam paucam esse, ut sanguis, bilis, spiritus quasi freno careant. Vnde instabile ingenium labilemq; memoriam esse contingat. neq; tam multam, ut nimio pondere prægrauati dormitare atq; egere calcaribus uideamur. Proinde necessarium est omnino eam esse

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

quoad eius natura patitur ſubtiliſſimam. Si enim tenuata pro natura ſua maxīe fuerit, poterit forſitā abſq; noxa ēt eſſe multa atq; etiam tanta, ut æquare bilem ſaltem pondere uideatur. Abundet igitur atra bilis, ſed tenuiſſima. Non careat humore ſubtilioris pituitæ circūfuſo, ne areſcat prorſus duriſſimaq; euadat Non tamē miſceatur oīo pituitæ, præſertim uel frigidiori uel multæ, ne frigeſcat. Sed bili ſanguiniq; adeo miſceatur, ut corpus unum conficiatur ex tribus, dupla ſanguinis ad reliqua duo proportione compoſitum, Vbi octo ſanguinis partes, duæ bilis, duæ iterum atræ bilis portiões exiſtant. Accendatur aliquantum a duobus illis atra bilis, accenſaq; fulgeat, non uratur. Ne quemadmodum ſolet materia durior, dum feruet nimium, uehementius urat, & concitet. Dum uero refrigeſcit, ſimiliter frigeſcat ad ſūmum. Bilis enim atra ferri inſtar quando multum ad frigus intenditur, friget ad ſūmum, quando contra ad calidum ualde declinat: calet ad ſūmum. Neque mirum uideri debet, atram bilem accendi poſſe facile, atque accenſam uehementius urere. Siquidem uidemus calcem illi ſimilem aqua perfuſam feruere ſtatim, atq; exurere. Tantam ad utrunque extremum melancholia uim habet unitate quadam ſtabilis fixæq; naturæ, Quæ quidē extremitas cæteris humoribus non contingit. Sūme quidem calens ſummam præſtat audaciam. immo ferocitatem. Extreme uero frigens timorē, ignauiamq; extremam. Mediis uero inter frigus caloremque gradibus affecta uarie, affectus producit uarios, non aliter q̄ merum præcipue potens, bibentibus ad ebrietatem uel etiam paulo liberius affectus inferre uarios ſoleat. Igitur opportune temperata ſit atra bilis oportet. Quæ cum ita moderata eſt (ut diximus) & bili ſanguinique permixta, quia & natura ſicca eſt, & conditione q̄tū ipſius natura patitur, tenuiſſima, facile ab illis accendit᷑. Quia ſolida ē atq; tenaciſſima, accenſa ſemel diutiſſime flagrat. Quia tena-

cissime siccitatis unitate potētissima ē uehemētius īcalescit. Quē admodū lignū paleis si utraq; accēdant, magis diutiusq; calet & lucet. Atq a diuturno uehementiq; calore fulgor ingēs motusq; uehemens & diuturnus pficiscunt. Huc tēdit illud Heracliti, lux sic anima sapientissima.

Quo pacto atra bilis conducat ingenio. Cap. vi

q Været forte quispiā, quale sit corpus illud hūoris eiusmodi, ea tribus illis humoribus ex qua diximus ppor tione conflatum. Tale est ferme colore, quale aurū esse uidemus, sed aliquantū uergit ad purpurā. Et quando tam naturali calore q̄ uel corporis uel animi motu accendit: ferme non aliter, q̄ ignitū rubēsq; aurū purpureo mixtum calet, & lucet. Atque uelut Iris trahit uarios flagrante corde colores. Quæret aliquis iterum, quonam pacto humor eiusmodi conducat ingenio. Nēpe spiritus ex hoc humore creati, primo quidem subtiles sunt, nō aliter q̄ aqua illa quam & uitæ, seu uitis aquam nominant, & ardentem, quotiens ex crassiori mero, quadam ad ignem distillatione ut fieri solet, exprimitur. Spiritus enim sub angustioribus atræ bilis eiusmodi compressi meatibus, uehementiore ob unitatem calore maxime tenuantur, perq; arctiores meatus expressi subtiliores erumpunt. Deinde calidiores similiter, atq; eadem ratione lucidiores. Tertio motu agiles, actione uehementissimi. Quarto solido stabiliq; humore iugiter emanantes actioni diutissime seruiunt. Tali aūt animus noster obsequio fretus indagat uehementer. Perseuerat inuestigando diutius. Facile quæcunq; inuestigauerit inuenit, clare perspicit, sincere diiudicat, ac diu retinet iudicata. Adde q; queādmodū in superioribus significauimus, animus instrumento siue incitamento eiusmodi quod centro mūdi quodāmodo congruit atq; (ut ita dixerim) in suū cētrū animū colligit, semp rex oīum & cētra petit: & penetralia penetrat. Cōgruit

insup

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

insuper cũ mercurio atq; Saturno. Quorũ alter altissimus omniũ planetarũ, inuestigantẽ euehit ad altissima. Hic philosophi singulares euadũt. Præsertim cũ animus sic ab externis motibus atq; corpore proprio seuocatus, & q̃ proximus diuinis, & diuinorum instrumentum efficiatur. Vnde diuinis influxibus oraculisq; ex alto repletus noua quædam inuisitataq; semp̃ excogitat, & futura prædicit. Quod non solum Democritus atq; plato affirmat, sed etiam Aristoteles in problematũ libro, & Auicenna in libro diuinorũ, & in libro de anima confitent'. Quorsũ hæc de atræ bilis humore tam multa? Vt meminerimus, quantum atra bilis, imo cãdida bilis eiusmodi quærenda & nutrienda est tanq̃ optima, tantum illam, quæ contra se habet (ut diximus) tanq̃ pessimam esse uitandam. Adeo enĩ dira res est, ut a malo dæmone eius impetus instigari Serapio dixerit, & Auicenna sapiens non negauerit.

Quinq; sunt præcipui studiosorũ hostes, pituita, atra bilis, coitus, satietas, matutinus somnus. Cap. vii

u T autẽ redeamus illuc, unde iã lõgius digressi sumus: longissima uia est, quæ ad ueritatem sapientiãq; p̃ducit, grauibus terræq; marisq; plena laboribus. Quicũq; igitur hoc iter aggrediunt', ut poeta quispiam diceret, sæpe terra mariq; p̃iclitantur. Siue enim mare nauigent continue iter fluctus idest humores duos, pituitã scilicet, & noxiã illam melãcholiã, quasi inter scyllã charybdinq; iactãt'. Siue terra (ut ita dixerĩ) iter agãt, tria mõstra, p̃tinus sese illis obiiciunt. primũ terrena uenus, priapusq; nutrit. Secũdum Bacchus & Ceres. Tertium nocturna Hecate frequenter opponit. Ergo & Apollo ab æthere, & Neptunus ab æquore, & a terra Hercules sæpe uocãdus, ut mõstra eiusmodi palladis inimica, iaculis Apollo transfigat, Neptunus tridẽte domet, claua Hercules cõtundat, & laceret. primũ quidẽ monstrũ est uenereus coitus, præsertĩ si uel paulũ uires excesserit. Sub

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ito nãq; exhaurit spiritus· præsertim subtiliores, cerebrũq; debi-
litat: labefactat stomachũ atq; præcordia· Quo malo nihil ĩgenio
aduersius esse potest· Cur nã Hippocrates coitũ comitiali morbo
similẽ iudicauit? nisi q a mẽtẽ, quæ sacra est pcutit, tantũq; obest,
ut Auicenna in libro de animalibus dixerit, si quid spermatis su-
pra q̃ natura toleret: coitu profluat, obesse magis, q̃ si quadragies
tantundem sanguinis emanarit, ut non iniuria prisci musas atque
Mineruam uirgines esse uoluerit· Huc platonicum illud spectat·
Cum Venus musis minitaretur, nisi sacra uenerea colerent: se cõ
tra illas suũ filium armaturã· Respoderũt musæ· Marti o Venus
marti talia minitare· Tuus·n·inter nos cupido nõ uolat· Denique
natura nullũ sensum longius q̃ tactũ ab intelligentia segregauit·
Secundum monstrũ est uini cibiq; satietas· Quippe si uinum uel
nimium uel nimis calidum uehemẽsq; fuerit, caput ipsũ humori
bus pessimisq; fumis implebit· Mitto q; insanos facit ebrietas· Ci-
bus uero nimius, primũ quidẽ ad stomachum in ipso coquendo
oẽm naturæ uim reuocat· Quo fit, ut capiti simul speculationiq; ĩ
tẽdere nequeat· Deinde inepte coctus multis & crassis uaporibus
humoribusq; aciẽ mentis obtundit· Quin etiã si satis coquatur,
tamen ut Galenus ait: animus adipe & sanguine suffocatus coele
ste aliquid peruidere non potest, Tertiũ deniq; monstrũ est, ad
multã noctẽ, præsertim post coenã frequẽtius uigilare, unde etiã
post ortũ solis dormire cogaris, quoniã uero ĩ hoc errãt, fallũtq;
studiosi pmulti, iccirco q̃tũ ĩgenio noceat, latius explicabo, atque
rationes septem præcipuas afferam, primã ab ipso coelo, secũdã
ab elementis, tertiã ab humoribus, quartam ad ordine rex Quĩ
tam a natura stomachi, sextam a spiritibus, septimam a phantasia
deductam· Principio tres planetæ quẽadmodum in superiori-
bus dicebamus contemplationi & eloquentiæ maxime fauent,
Sol, Venus: atq; mercurius· Hi uero partibus ferme passibus con-

currentes: aduẽtãte nocte nos fugiũt. Die uero uel ꝓpĩquãte, uel iã surgẽte resurgunt, nosq́ꝫ reuisunt. post uero solis ortũ in plagã coeli duodecimã, quæ carceri tenebrisq́ꝫ ab astronomis assignatᷣ: repẽte truduntᷣ. Ergo nõ qui uel nocte quãdo nos fugiũt, uel die post solis ortũ, quãdo carceris tenebrarũq́ꝫ domũ intrãt, sed q uel ꝑpemodũ petẽtibus ortũ, uel iã surgentibus ad cõtẽplãdũ scribẽdũq́ꝫ ipsi quoq́ꝫ cõsurgũt, ii soli acutissime speculãtur: & eloquẽtissime inuẽta sua scribũt, atq́ꝫ componunt. Ratio secunda scilicet ab elemẽtis est talis: Oriẽte sole mouetur aer, tenuaturq́ꝫ, & claret, occidẽte uero contra. Sanguis aũt & spiritus motũ q̃litatẽq́ꝫ aeris circũfusi naturaq́ꝫ similis sequi necessario compelluntur. Tertia ratio: quæ ab humoribus ducitᷣ, est eiusmodi. In aurora mouetur sãguis, & regnat, motuq́ꝫ tenuatᷣ, & calescit, & claret. Spiritus uero sanguinẽ sequi imitariq́ꝫ solent. Verũ accedẽte nocte melãcholia illa crassior & frigidior: atq́ꝫ pituita dominantur, quæ spiritus ad speculandum ineptissimos proculdubio reddunt. Quarta ratio, quæ traditur ab ordine rerũ, hæc erit. Dies uigiliæ: nox somno tributa est. quoniã cũ sol uel ad hemisperium nostrum accedit, uel super ipsum ĩcedit: radiis suis meatus corporis aperit, atq́ꝫ a centro ad circunferentiam humores spiritusq́ꝫ dilatat: Quod quidem ad uigiliam actionesq́ꝫ excitat atq́ꝫ conducit, contra uero, quando recedit, omnia coarctãtur, quod naturali quodam ordine inuitat ad somnũ, maxime post tertiam aut quartam noctis partẽ. Quisquis igitur mane quidem dormitat, quando sol mundusq́ꝫ excitat, ad multam uero noctem uigilat, quando natura dormire iam & a laboribus quiescere iubet, hic absq́ꝫ dubio cũ ordini uniuersi, tum sibi ipsi repugnat, dum cõtrariis simul motibus perturbatur atq́ꝫ distrahitᷣ. Sane dũ ab uniuerso mouetur ad extima, ipse sese mouet ad intima. Atq́ꝫ cõtra, dum ab uniuerso ad intima trahitur, ipse se interim retrahit ad extima. Ergo ꝑuerso ordine mo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

tibuſq; contrariis,tum corpus totum: tum ſpiritus ingeniumque
prorſus labefactatur. Quinto loco a natura ſtomachi in hũc mo-
dum argumentamur. Stomachus diuturna diurni aeris actione,
apertis poris admodũ dilatat᷑,euolantibuſq; ſpiritibus tandẽ ual-
de debilitat᷑. Igitur ſubeunte nocte nouam ſpirituũ copiam exi-
git,qua foueatur. Quapropter quicunq; eo tempore cõtemplatio-
nes longas,& difficiles inchoat,ipſos ad caput ſpiritus retrahe-
re nititur. Hi uero diſtracti,neq; ſtomacho ſatis,neq; capiti faciũt.
Maxime uero nocet,ſi poſt coenã lucubrãtes diu eiuſmodi ſtu-
diis attentius incũbamus. Pluribus enim tunc ad concoquendũ
cibũ ſpiritibus,multoq; calore ſtomachus indiget. Hæc uero duo
lucubratione ſtudioq; tali diuertuntur ad caput. quo fit, ut neq;
cerebro,neq; ſtomacho ſuppetant. Adde ꝙ caput ob eiuſmodi
motum craſſioribus cibi repletur uaporibus. Atq; cibus in ſtoma
cho a calore & ſpiritu deſtitutus crudeſcit:& putret. Vnde rurſus
caput opplet,& lædit. Deniq; matutinis horis:quando ſurgendũ
eſt,ut excrementis oĩbus ſomno retentis ſingula membra purgẽ
tur,tunc id quod peſſimum eſt,qui nocte lucubrando concoctio-
nem penitus interruperat,idem dormiendo mane excrementorũ
expulſionem diutius impedire cõpellitur. Quod quidem tam in-
genio,q̃ corpori medici oẽs obeſſe q̃ plurimũ arbitrant᷑. Merito er
go qui nocte contra naturã pro die,atq; conuerſo,die rurſus ꝓ no
cte utũtur tanq̃ noctuæ,ii ẽt in hoc uel inuiti noctuas imitantur,
ut,quemadmodũ illis ſub ſolis lumine caligant oculi,ita & iis mẽ
tis acies ſub ueritatis ſplendore caliget. Sexto loco a ſpiritibus idẽ
ita probatur. Spũs fatigatione diurna,præſertim ſubtiliſſimi quiq;
deniq; reſoluuntur. Nocte igitur pauci craſſiq; ſuperſunt litteraꝝ
ſtudiis ineptiſſimi,ut non aliter mancis hoꝝ fretũ alis ingenium
uolare poſſit,q̃ ueſpertiliones,atq; bubones. Contra uero poſt ſo-
mnũ mane ſpiritibus recreatis,mẽbriſq; adeo corroboratis,ut mi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

nimo spũum adminiculo egeant,multi subtilesq; spũs adsunt, q cerebro seruiant:atq; expeditius obsequi possunt in mẽbris fouendis regendisq; parũ admodũ occupati. Postremo septima rõ sic a phantasiæ natura deducit̃. Phantasia, siue imaginatio:siue cogitatio,seu quouis alio noĩe nuncupanda uidet̃:multis,longis, contrariis inuigilando imaginibus,cogitationibus, curisq; distrahit̃: atq; turbat̃. Quæ quidẽ distractio perturbatioq; sequenti contẽplationi,tranquillã serenãq; mentẽ penitus postulanti:nimiũ contraria est. Sola uero nocturna quiete agitatio illa sedatur tandem atq; pacat̃. Igitur accedente quidẽ nocte sem℗ turbata mente:recedente uero ut plurimũ mẽte tranq̃lla ad studia nos cõferimus. Quicunq; uero mente nimiũ agitata res ipsas iudicare conant̃, ii nõ aliter,q̃ illi q̃ uertiginẽ patiuntur,oĩa uerti putant(ut Plato inquit)cũ ipsi uertant̃. Quãobrẽ scite Aristoteles ĩ oeconomicis iubet ante lucẽ surgere,asseritq; id & ad corporis sanitatẽ,& ad philosophiæ studia ꝓdesse q̃ plurimũ. Sed hoc ita accipiendũ est, ut cita & modica coena matutinam cruditatẽ diligẽtissime deuitemus. Deniq; sacer ille uates Dauid omnipotentis tuba dei, nunq̃ dicit uespere,sed mane sem℗ atq; diluculo in deũ suum canendũ: sed cithara psalmisq; surgere. Surgere quidẽ mẽte,ea hora oĩo debemus. Mox etiam corpore:si modo id cõmode fieri possit.

Quæ sit hora inchoandis studiis opportunior quisue continuandi modus. cap. viii.

c X iis,quæ in superioribus disputata sunt,ferme iã satis constat opportune nostra nos studia exordiri,uel stati oriente sole:uel hora una saltẽ uel duabus ad sũmũ ante solis exortũ Sed ante, q̃ e lecto surgas,perfrica parum ℗ suauiterq; palmis corpus totum primo. deinde caput unguibus:sed id paulo leuius. Hac in re te Hippocrates admoneat. Nã frictione inquit,si uehemẽs sit,durari corpus,si leuis,molliri:si multa:minui.

si modica, impleri. Cũ e lecto surrexeris, noli subitæ lectioni meditationiq; prsus incũbere. Sed saltẽ horæ dimidiũ cuilibet expurgationi cõcedito. Mox meditatiõi accingere diligenter, quam ad horã circiter unã pro uiribus progabis. Deĩde remittes parũper mentis intentionẽ, atq; interĩ eburneo pectine diligenter & moderate pectes caput a fronte ceruicẽ uersus quadragies pectine ducto. Tũ ceruicẽ panno asperiori perfrica. Demũ reuersus ad meditandũ, duas insup horas, aut saltẽ horã unã studio dedicato. produci uero nonnunq; studia possunt, sed aliquanta interdũ intermissiõe facta ad horã usq; meridianã. Quinẽt ĩterdũ, q̃uis raro nisi cibũ interim cogamur assumere, post meridiẽ circiter horas duas. Sol. n. circa ortũ potẽs est, potẽs & ĩ medio coelo, in plaga quoq; illa coeli, quæ mediũ proxĩe sequit̃, quã nonã astronomi uocant & sapientiæ domũ, sol maxime gaudet, qm̃ uero poetæ oẽs phoebum musa℞ scientiarũq; ducẽ esse uolunt, merito, si q d altius excogitandũ est, his horis potissimũ cogitet̃: si musæ quærẽdæ, horis eisdẽ phoebo duce quærant̃. Reliquæ. n. horæ ueteribus alienisq; legendis potius, q̃ nouis, ppriisq; excogitandis accõmodatæ uident̃. Semp aũt meminisse debemus qualibet hora semel saltẽ paulisp remittendã esse mẽtis intentionẽ. Cum. n. ob intentiõem eiusmodi spũs resol uant̃, merito si nunq̃ cesses tendere lẽtus eris. Dum laboras aĩo, interim cor pore conquiesce. Mala est defatigatio corporis, peior animi, utriusq; simul pessima oppositis hoĩem motibus simul distrahens, uitamq; disperdens. Deniq; haud ulterius meditatio procedat q̃ uoluptas. potius uero citra.

Quomodo sit uitanda pituita cap. viiii.

O Peræpretiũ fore uidetur, quæ noxia litteratis esse diximus repetere breuiter, atq; remedia singulis adhibere.

Ergo ne pituita nimis augeatur, exercitatõe quottidie stomacho ferme uacuo bis utẽdũ, nũq̃ tñ laboriosa, ne acuti spũs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

dissoluantur,excrementa diligentissime ab'oibus meatibus expurgāda. Sordes a corporis totius cute,capitis præcipue tū lotiōe tū frictione penitus abstergēdæ Vitanda alimenta frigida nimium, atq; nisi obstiterit atra bilis,etiam humida,& oīo quæ pinguia,uirulenta,uiscosa,uncta,glutinosaque sint,uel quæ facile putrescere soleant. Si stomachus uel natura uel ætate sit frigidus, aut dimittendus omnino,aut certe minuēdus aquæ potus. Moderatus cibus sit oportet,sed potio moderatior. Habitatio alta a graui nubiloq; aere remotissima. Cum ignis,tum calidi odoris usu humiditas expellenda.prohibendum frigus a capite maxime uero ceruice atq; pedibus. Multū.n.obest īgenio.prodest moderatus usus aromatum in frigidioribus epulis, nucis muscatæ præsertim & cinamomi,& croci:zinziberis quoq; cōditi mane stomacho uacuo, quod sensibus etiam ,& memoriæ maxime prodest.

Qua ratione uitanda sit atra bilis. cap.x.

p Essimā uero illā,quā in supioribus detestabamur,atrā bilē hæc augent,crassū turbidūq; uinū, pcipue nigrū. Cibi duri,sicci:salsi,acres,acuti,ueteres, usti, assi, fricti carnes bouis,& leporis,caseus uetus,salsamenta,legumina,præcipue faba,lenticula,melongia,eruca,brassica,sinapis,radicula, alliū, cepa,porrū,mora,cariotæ,& quæcunq; calefaciūt uel frigefaciunt simul atq; desiccāt & oīa nigra. Ira,timor:misericordia,dolor,otiū solitudo,& quæcunq; uisū & olfactū auditūq; offendūt,oīum uero maxīe tenebræ.præterea exsiccatio corporis nimia, siue longis nata uigiliis siue multa mentis agitatione,uel cura,seu frequēti coitu,usuq; rerum calidarum multū atq; siccarū,seu īmoderata quadā deiectione atq; purgatiōe,uel exercitatiōe laboriosa, uel inedia, siti, calore,uel sicciore uēto,uel frigore. Cū uero bilis atra semp siccissima sit,frigida quoq;:licet nō æque,huic certe resistendū ē rebus quidē modice calidis,humidis uero q̄ maxime Cibis elixis assi-

due,qui coquãtur facile,& ſubtilẽ gignant ſanguinẽ atq; clariſſimum. Sed interim,ut ſtomachi & pituitæ ratio habeat',perinde atq; bilis atræ epulæ cĩnamomo & croco & ſandalis cõdiant'. Cõferunt ſemina peponis,atq; cucumeris,& pinei nuclei abluti. Cõueniũt lacticinia omnia,lac,caſeus recẽs,amygdalæ dulces. Conueniũt carnes auiũ,& pullorũ gallinaceorum, quadrupedumue lactẽtium,oua ſorbilia maxime,& ex mẽbris animaliũ cerebellũ, dulcia mala,pyra:pſica:pe pones,pruna damaſcena: atq; ſimilia, Cucurbita rite cocta,herbæ humidæ,non uiſcoſæ,ceraſia uero ficus,uuas minime laudo. Nauſeam uero & ſatietatem ualde deteſtor. Nihil aũt aduerſus hãc peſtem ualentius eſt q̃ uinũ leue:clarum,ſuaue,odorum:ad ſpiritus præ cæteris pſpicuos generandos aptiſſimũ. Nã(ut Platoni & Ariſtoteli placet)hic humor hoc uino nõ aliter mollit' atq; dulceſcit & claret,q̃ uel lupini aqua perfuſi:uel ferrum flãmis accenſum. Verũ q̃tum eius uſus ſpiritibus & ingenio prodeſt,tantũ nocet abuſus. Præterea infundere aurũ uel argentũ,maxime ignitũ,eorũq; folia in poculis uel in ipſo iure,prodeſſe,conſentaneũ eſt,atq; aureo uel argenteo uaſculo bibere,ciboſq; ſumere. Itẽ perutile eſt,ſi ſæpe ſtomacho uacuo liquiritiæ ſuccus deglutiat',ſuccus quoq; punici pomi dulcis,atq; dulcis arãcei. Conducunt non mediocriter ſuaues odores temperati maxime,at ſi regnat frigus,ad calidum declinãtes:ſin dominetur calor,uergentes ad frigidũ. Temperandi ſunt igitur ex roſis, uiolis, myrto,cãphora,ſandalis,aqua roſacea,quæ frigida ſũt. Rurſus ex cĩnamomo,citro,arãceo, gariophylis:mẽta,meliſſa,croco,ligno, aloe,ambra,muſco,quæ calida. Verni flores,pſunt in primis & folia citri ſiue arancei,odoraq; poma,ſed maxime uinum. Odores eiuſmodi,put cuiq; cõuenit,& naribus hauriendi ſunt:& pectori atq; ſtomacho admouendi. Odores uero calidos multũ ſiccoſq;,ſi ſoli fuerint & cõtinui,nõ pbamus. Tenẽdus ore iacynthus q ani

mum

mum uehementer exhilarat. Hierobotanum quoq; .i. sclarea siluestris tũ cibo tum odore cõfert. Buglosa rursus, borrago, mellissa, horũq; triũ aqua. Rursus lactuca: endiuia, uua passula, lac amigdalinũ mensæ familiarissima esse debẽt. Fugiẽdus aer, aut ferues aut glacialis nimiũ, aut nubilus. Sed aer tempatus serenusq; liberrime admittendus. Mercurius, pythagoras, plato iubent, dissonantem animum uel mærentem cithara cantuq; tam cõstanti q̃ cõcino componere simul atq; erigere. Dauid aũt poeta sacer psalterio psalmisq; Saulem ab insania liberabat. ego etiam, si modo infima licet componere sũmis, q̃tum aduersus atræ bilis amaritudinem dulcedo lyræ cantusq; ualeat, domi frequenter experior. Laudamus frequentem aspectum aquæ nitidæ, uiridis, rubeiue coloris: hortorum. nemorũq; usum, deambulationẽ secus flumina, perq; amæna prata suauem equitationem quoq;, gestationem, nauigationẽq; lenem ualde probamus. Sed uarietatem ĩ primis, facilesq; occupationes, diuersaq; negotia nõ molesta assiduam hominum gratiosorum consuetudinem.

Cura stomachi. Cap. xi

Equitur ut curã stomachi diligẽtissimã habeamus, ne nauseã cruditatẽue adducat unq̃ satietas, caputq; offẽdat. Bis cibus quotidie sumẽdus est, & modicus atq; lenis cinnamomo, mace nuce muscata moderate cõditus. Semp tñ siccus cibus põdere alimẽta mollia potũq; exsupet nisi forte atræ bilis siccitatẽ admodũ uereamur. Famẽ (si cõmode fieri potest) cibus, sitĩ potus expectet. Auiditas utriusq; supsit mẽsæ. Fastidiũ & saturitas procul absint. Abstinendũ ab iis quæ ob nimiã humiditatẽ uel uirulẽtã & unctã uiscosãq; materiã stomachũ relaxãdo debilitãt uel etiã frigida aut calidissima sũt, aut propter duritiam ægre coquuntur. Et quæ talia sunt ut diu post mensam palato saporẽ reddãt molestiorẽ: siue inflẽt siue caput multis ua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

poribus ipleant. Ab omnibus in primis quæ facile uel extra aluū uel in aluo putrescāt. Dulces sapores, aut acres si soli sint, nullo pacto pbamus. Sed dulces acri quodā uel acuto uel sicco uolumus temperari. Mastix & menta sicca, saluia recens: uuæ, passulæ, cydonia poma cocta, cōdita sacharo: cicorea, rosa, corallus, Lotus capparis & aceto cōditus stomacho amicissima sunt. Mala præterea punica sapore inter acidum dulcēq; medio, & omnino quæcunq; moderate arida sūt & aliquantulum austera, quæ medici stiptica uocant, siue quæ aliquantum acuta sunt uel salsa uel aromatica. Myrobalani autem omnia superant. Vinum quoq; rubeum potius q̄ album sapore quasi paululū subamaro, ac nisi caliditas uel destillatio aliter postulauerit optimum erit merum bibitum paulatim. Omnino autem liquidiores epulæ prius sumendæ, q̄ duriores. Sumpto uero cibo, conuenit coriandrum, pomumq; cydonium cōditū sacharo, mala punica: & pyra austera: mespila quoq; & persica sicca atq; similia. Mandere uero oportet ante: quā deglutiantur singula exactissime. Fouendus stomachus, si oportet extrinsecus, mastice, rosa, mēta, corallo. Cauendū ne post cibū, duabus aut tribus proximis horis uel cogitationi difficili, uel lectioni sedulo incumbamus. Necessariæ forsan erūt horæ uacatiōis quatuor: si cibus potusue uberior fuerit, aut cibus durior. Malum est cibo: potuue uentrem extendere, pessimum stomacho sic extento difficilia cogitare. Aut igitur nutrimentum sume leuissimum, aut sumpto, uaca donec quasi concoxeris. Neque dormiendum post cibum meridie, nisi maxima cogat necessitas. Atque id quidem non prius q̄ horas duas uigilauerimus. Nocte tamen sumpta coena, hora (ut uidetur) una uigiliæ sufficit. Coitus stomacho pestilens, præsertim si uel saturo statim uel esuriente concumbas. Otio mæret stomachus exercitatione gaudet nisi dū cibo sit plenus. Sumpto cibo statim modice deābulandū, mox uero sedēdū.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

[S]Ed iã præstare uidetur, ut nonnulla ex medicorũ officina in medium producamus, quæ stomachi, cordis, cerebri, spirituum ingenii, uires uel seruẽt integras, uel restituant, ac si uel pituita uel atra bilis excrescat, uel immineat nausea: longe propellant. Omnes sine controuersia medici consenserũt, nihil esse salutarius tiriaca, fouendis cõfirmandisq; tũ singulis mẽbris & uiribus: tum spiritibus atq; ingenio. Huius igitur in primis utemur drachma dimidia, aut saltẽ drachmæ tertia parte bis qualibet ebdomoda hyeme & autũno, sed æstate: atq; uere semel: uel sola, uel (si placet) frigidis humidisq; temporibus cũ paulo mero claro: suaui, temporibus uero calidis. siccisq;, præsertim si natura uel ætas sit calidior, cũ aquæ rosaceæ duabus unciis aut tribus, stomacho scilicet uacuo: sex aut septem horis ante cibũ. Si tiriaca desit, dabimus mithridatũ, sed ubi tiriacã mithridatũue sumimus. eo die ab omni re calida penitus abstinendũ, ac si æstas aut uer fuerit frigidis est utendum. Secundo uero loco eadem in causa probatur ab omnibus aloe, rite electa atq; lota. Sume myrobalanorum chebularũ drachmas duas, rosarum purpurearum sandali rubei, emblicorum, cinnamomi: croci, corticis pomi citri, beem, melissæ, idest citrariæ, singulorum drachmam unam, aloes electæ riteq; ablutæ drachmas duodecim. Ex his confice pilulas optimo mero. Quibus ebdomada qualibet semel utaris diluculo eo scilicet pondere: quod naturæ tuæ conueniat. Aestate q̃dẽ cũ aqua rosacea, alias uero cũ uino. Quibus aũt diebus neq; tiriacã neq; pilulas assumes, utere cõfectione eiusmodi mane atq; uespe duabus, aut tribus ante cibum horis. Sume cinnami electissimi drachmas quatuor chebularum myrobalanorum duas, & totidẽ emblicarum, croci, rosarum purpurearum drachmam dimidiã: sandalorũ rubrorũ drachmas duas: corallorũq; similiũ drachmã

unam, sachari albissimi quantum satis est. Funde sacharum aqua rosacea, atq; succo citri uel limonum æqualibus uidelicet portiõibus. Coque suauiter. Deinde adde musci tertiam drachmæ partẽ, atq; ambræ tantundẽ. Demum confice bolos solidos, quos morsulos uulgo nominant, auroq; inuolue. Tria hæc ipsi eo usu quo p̃scripsimus experti sumus, tiriacã & aloem ita (ut diximus) temperatam: confectionemq; illam singulis conferre membris, & uiribus & spiritibus, acuere sensus, atq; ingenium, memoriam confirmare, pituitã quoq; & bilem, atq; atram bilẽ illis pilulis facile uel educi, uel emendari. præterea ætati cuilibet, & naturæ, tria quæ diximus familiarissima iudicantur.

Medicinæ contra pituitam. cap. xiii.

s

I aduersus exundantem pituitam acrius pugnandum fuerit, pilulas aurora ex hierapicra Galeni, uel quas Mesues elefanginas nominant, dabimus scilicet quot et quotiens oportuerit, uel etiam in robustiore natura pilulas ex hiera atq; trociscis agarici pari portione cõpositas semper uero cũ melle rosaceo liq do atq; oximelle, aquaq; maratri idest feniculi. Qui certe syrupus in pituita digerenda etiam ante pilulas atq; post eas maxime prodest. Si una cum pituita cæteri quoq; humores turbent, pilulis ex reubarbaro Mesues, uel pilulis quæ sine quibus a posteriobus nuncupantur: opportune purgabimus. Omnem uero uehementem repentinamq; deiectionem purgationemq; penitus detestamur. Nam stomachũ corq; debilatat, spũs multos ex haurit, confundit humores: spũsfumis humoꝝ fuscis obtenebrat.

Destillatio, atq; eius cura. cap. xiiii.

u

Bi caput, p̃pter pituitã destillationibus fluctuat, q̃doq; hora sõni aliquot ex pilulis quas modo descripsimus, dabimus. Iubebimus præterea ea hora & aliis thus sæpe mandere. Nam mirifice destillationibus & sensibus omnibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

memoriæq; succurrit. Rursus muscata nux & tiriaca ore retēta p batur. Maiorana quoq; quam amaracum noīant, uel eius aqua ad mota naribus uel infusa. Post cibum uero alimentorum fumos coriādro cidoneisq;, cohercebimus.

Dolor capitis: & cura eius. cap. xv

I caput sæpe doleat humore grauatum frigido, præter s illa quæ narrauimus, confectionem illam quam diam bram nominant uel diacori uel plisarchoticon tenere ore iubebimus. Quinetiam masticem sæpe mandere. Prætera linire frōtē, tpa, ceruicē, maioranæ, feniculi, rutæ foliis una cū oleo rosaceo tūsis Similiter aloe, aceto: oleo aq̄ q; rosaceis pfecte diluta.

De cura uisus. cap. ·xvi·

Bi oculi caligant, neq; rubent: tamen neq; aliud præbēt u ullum caloris indicium, tunc sane colliriū ex aqua feni culi, maioranæ, celidoniæ, rutæ, adhibito croco & antimonio, confert. Sed aqua eiusmodi prius densiori panno est exprimenda. Nihil tamen admoueas oculis, nisi antea pilulis lucis sæpe purgaueris. At si caligantes oculi rubeant, subito pilulis ex fumoterræ compositis purga. Mox collirium ex aqua rosacea & sacharo prodest. Nonnunq̄ uero albumine oui, tutia, lacte adiectis q̄primum opitulatur. Omnino autem quotidianus usus maratri uisum seruat & acuit. Semen quidem eius frequenter ore tenere oportet, folia uero cōmedere. Trifera minor a Mesue descripta optima est. Optimum quotidie uacuo stomacho myrobalanū chebulam conditam sumere: atq; cum ea non nihil panis ex sacharo, maratroq; in puluerem ducto compositi. Quod insuper ingenio mirumimmodum, ac producendæ uitæ prodest. Eufragiæ quinetiam usus oculis est singulare præsidium. In omni uel dolore capitis uel caligine oculorum diuertendi sunt retro uapores, frictionibus cucurbitulisq; ac si calor in causa sit: sanguisq; abundet, hi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

tudines ceruici & humeris adhibebimus.

De gustu instaurando. cap. xvii.

[S]Tomachus sæpe litterarum studiosis gustum fere omnem amittit, si id pituitæ uitio incidit, quod acidus oris sapor, uel saliua multa & glutinosior indicat, postq̃ aluum subduxeris medicinis: quas supra narrauimus, aromatico rosaceo utere scilicet sacharo rosaceo mixto: melle quoq; rosaceo cum cinnamo. Solo etiam uel zinzibere condito: uel mentæ syrupo, sed in primis tiriaca. Sin autem bilis copia forte contingit, quod quidem os amarum ostendere solet, similiter post purgationem ex aloe, sicut diximus, præparata, uel reubarbaro, assume uel triasandalum uel oxizacharam & sacharo aceto albo & uino acrioris punici mali compositam. Vel persica, pyraue, siue condita, siue syrupo confecta, sicut Mesues docet, uel nostram eiusmodi confectiõem gustui saluberrimam. Sume sachari rosacei uncias quattuor, diamarenati uncias duas, diacitonitem tantundẽ scilicet uncias duas, myrobalanorum chebulaꝵ semunciam, emblicaꝵ tantundem, sandali rubei coralli rubri utrorũq; æque drachmã dimidiam. Funde insup iuleb ex succo citri uel limonis tres uncias aut duas. Quod si stomachus debilis est & frigidus: adiice duas cinami drachmas. His ante cibũ duabus horis utendũ. Nauseã semp ab utroq; natã humore, tollit diacitoniten, & usus capparis cũ aceto. Itẽ potus modicus ieiuno stomacho albi aceti rosacei, si duplo sachari põdere misceat͛. Rursus mẽtæ syrupus atq; absinthii. Itẽ menta uel aceto cõdita, uel acido mali punici succo diluta.

De exacta atræ bilis cura. cap, xviii.

[V]Erũ missa hæc tanq̃ leuiora iã faciamus, atq; ad id qđ periculosissimũ est, reuertamur. s. ad atrã bilẽ, quæ quotiens abundat & furit, cũ corpus totũ, tum uel maxime spiritũ quasi quoddã instrumentũ ingenii ipsumq; ingeniũ & iu

dicium labefactat. Primũ in ea curanda præceptum sit, ut docuit Galenus, ne repente illã educere cõtendamus, ne forte parte eius liqdiore subtilioreq́ subducta residuũ densius admodũ sicciusq́ residea, sed paulatim mollia digeraturq́ pariter atq́ educa. Secundum, ut interim tã cibis humidioribus, q̃ lauacris dulcibus & modicis, unguentisq́ similibus caput & corpus totũ ad sũmum p uiribus humectetur, ea tñ cautiõe ne uel destillatio irrite, uel destrua stomachus aut iecur, uel meatus corporis obstruantur. Tertiũ uero, & id quidẽ maxĩe necessariũ, ut continue cor foueat roboretq́ rebus congruis partĩ intus acceptis, partim extra pectori, naribusue adhibitis. Aspiciãtur quoq́ & audiantur, odorent & cogitent assidue quæ oblectent. Cõtraria uero longius arceantur.

De syrupis. cap. xix.

Multa quidem a multis aduersus hunc humorem cõposita sunt. Ego aũt in præsentia tria quædã remediorum genera e plurimis afferã electissima oĩum atq́ tutissima, accepta primum a priscis: deinde a recentioribus confirmata, interdum etiam a nobis ad usum nostrum accõmodata. In prĩo est syrupi optimi compositio. In secundo pilulæ probatissimæ. In tertio electuaria saluberrima. His tribus opportune adhibitis melancholicus humor mollitur & digeritur atq́ soluitur, spũs acuũtur, & illustrantur. fouetur ingeniũ, memoria confirmatur. Syrupus est huiusmodi. Sume boraginis, buglossæ, florumq́ utriusq́ melissæ, capillorꝫ ueneris, endiuiæ, uiolarum, cuscutæ, polipodii, senæ: epithymi, singulorꝫ q̃tũ manu capitur. Pruna damascena numero uiginti, odora poma numero decẽ, passularum unciã unam, liquiritiæ unciam dimidiã, cinnami, sandali rubri, corticũ citri, singulorum drachmas tres, croci drachmã dimidiam coquãtur in aqua omnia præter epithymum & aromata, donec pars tertia consumatur. Decoctio expressa post, cum sacharo iterum &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

epithimo moderate coquatur. Postremo infundantur aromata scilicet cinamomũ atq; crocus. Huius syrupi aurora calefacti unciæ tres bibantur: simulq; unciæ duæ aut tres aquæ buglossæ, atq; una cũ his ex sequẽtibus pilulis accipi debẽt duæ saltem, ac plures prout cuiq; conuenit, eo scilicet pacto, ut aluus quotidie paulum moueatur.

De pilulis. Cap. xx.

p Ilularum uero q̃tum ad propositum spectat: duo sunt genera, aliæ delicatis congruũt, robustioribus aliæ. Primæ aureæ siue magicæ nominari possunt, partim magorũ imitatione, partim nostra inuentiõe, sub ipso iouis uenerisq; influxu cõpositæ: quæ pituitam, bilẽ, atram bilem educũt absque molestia, singula mẽbra corroborant, spiritus acuũt & illuminãt. Ita eos dilatant, ne constricti mesticiã pariant, sed dilatione & lumine gaudeant. Ita rursus stabiliũt, ne extensiõe nimia euanescãt. Sume igitur auri grana duodecim, maxime foliorum eius si pura, sint, thuris, myrrhæ, croci, ligni aloes, cinami, corticis citri, melissæ serici crudi coccinei, mẽtæ, beẽ albi, beẽ rubei, singulorũ drachmã dimidiã, rosarum purpurearum, sandali rubri, corali rubri, myrobalanorum trium scilicet emblicarum, chebularum indarum, singulorum drachmã unam, aloes rite ablutæ tantũdem q̃tum cunctorum põdus. Cõfice pilulas mero q̃ electissimo. Secuntur pilulæ ad soluendã melancholiam aliquãto ualidiores, uerũtamẽ minime uiolentæ. Sume peoniæ, myrchæ, sticados arabici, melissæ, thuris, croci, myrabalanorũ trium scilicet emblicarum, chebularũ indarũ: rosarum, singulorum drachmam unã. Trociscorũ agarici, polipodii, epithimi, senæ, lapidis lazuli, loti rite & præparati. Lapidis armeni affecti similiter. drachmas tres, singulorum. Aloes lotæ uncias duas uino perfecto pilulas confla. Si cum melãcholia manifesta caliditas dominetur, quæ in hac compositione sunt fri

gida

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

gida,ad tertiam insup ponderis sui partem augenda erunt. Has pi
lulas(ut litterarum studiosis conuenit)græcorū,latinorum:ara-
bumq; imitatione composui. Nolui uero fortiora miscere. Quale
ueratrum,quo Carneades phanaticus utebatur. Viris enim litte-
ratis tantum uel paulo firmioribus consulo,quibus nihil pestilē-
tius est q̄ uiolentia. Ideo prætermisi pilulas indas, lapidisq; lazuli
uel armeni notas,& quam compositionem hieralogodion appel-
lāt. Si deniq; decet simpliciorem cōpositionem īserere,qua ego fa
miliarius utor. Sume aloes lotæ unciam unam , myrobalanorum
emblicarum atq; chebularum,utriusque pariter drachmas duas:
masticis drachmas duas,duas quoq; rosarū præsertim purpurea
rum confice pilulas uino. proinde pilulis aut iis,aut illis,ex iis scili-
cet quas ꝓbauimus , nemo unquam solis uti debēt,ne forte nimi
um exsiccetur. Quod quidem in melancholia pessimum est,im-
mo uel una cum syrupo,quem secuti partim Mesuem,partim Gē
tilem Fulginatem supra descripsimus,uel cum uini odori leuisq;
uncia una siue duabus,siue tribus,ut cuiq; cōuenit,aut cum aqua
mellis & passularum atque liquiritiæ. Aut sicubi caliditas domi-
natur,cum iuleb uiolaceo:aquaq; uiolacea. Omnino autem cō-
sulo litteratis,quicunque ad atram bilem sunt proniores , ut hac
purgatione bis quolibet anno:uere scilicet autūnoq; utantur, die-
bus quindecim continuis uel uiginti , pilulis scilicet cum syrupo
atque similibus. Quicunque uero paulo minus huic morbo ob-
noxii sunt,sat habebūt: si pilulas primas aut ultimas toto anno su
mant,semel ebdomada qualibet,æstate quidem cum iuleb (ut di
ximus)alias uero cum uino.

De Medicina liquida. Cap. xxi.

m Eminisse uero oportet,ubi maximum in exsiccatiōe peri-
culum imminet,purgare tamen necessitas cogit,opꝫ pre-
tium esse pilulas intermittere,atq; in ipso syrupo uel simili quadā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

decoctiõe,facta in aqua bugloſſæ, quando purgandũ eſt, inter dum infundere diaſenæ uel diacatholiconis uel tripheræ perſicæ unciam unã aut ſaltem dimidiam. Quod,ſi uel corpus robuſtius ſit,uel aſtrictior & durior aluus, addere electuarii hamech drachmã unã aut duas. Vtilis quoq; hic eſt cõfecta caſſia,utilior mãna. Nec oĩ melãcholiæ ſpeciei cõueniũt,ſed illi maxime quæ aduſtione creat̃. Sin aũt melãcholia naturalis ſit,conueniũt quidem, uerũ præcipue,ſi in ſyrupo addatur polipodii portio dupla uel tripla,ſimiliter liquiritiæ,crociq;,& paſſularum,Item medicinæ addantur mellis roſacei liquidi unciæ duæ. Quotiens uero ſyrupus ſumẽdus ſit,in ſuperioribus diximus. Sed medicina cum ipſo ter uiginti diebus ſumenda erit. Verum ſi melancholicus nullus humor appareat,tantum uero cõplexio melancholica,ſcilicet frigida mẽbrorũ qualitas atq; ſicca,memento,ducere aluum, uel mittere ſanguinem minime expedire. Sed reliqua dũtaxat facere,quæ uel diximus,uel dicemus. præſertim quæcunq; ad corpus pertinent mediocriter calefaciendum atq; magnopere humectãdũ,ſpirituſq; quoad fieri poteſt illuminandos,fouendaq; mẽbra. Vbi uero ipſe atræ bilis humor exundat,non madefacimus tantum corpus atq; humorem:ſed etiam ſoluimus aluũ ea cautione,qua diximus,nũquã uero uehementer,Siquidẽ plato in Timeo nos monet diuturnum morbum,qualis eſt melancholicus:non eſſe nimis ualentibus medicamentis atq; moleſtis pharmacis irritandum.

De ſanguinis miſſione. Cap. xxii.

Vnt nonnulli in ſanguine mittẽdo audaciores,quos medici ſapiẽtes ad modũ deteſtãtur. Nã ſanguis eſt atræ bilis temperamentũ,ſpiritus fomes,uitæ theſaurus. Solum uero ubi abundantiã ſanguinis indicat,uel profuſior riſus:audaciaq; & cõfidẽtia multa,uel color rubens uenarũq; tumor:mittere ſanguinem litteratis,quando res poſtulat:debemus e uena lie-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

nis sinistri brachii, lata quadam incisione, quatuor uncias mane: uespere totidem. Deinde paucos post dies, saltem septem, ad summum quatuordecim, tum frictione quadam asperiore: tũ admotis hirudinibus, quas sanguisugas nominant, mariscas irritare, ut sanguinis unciæ tres aut quatuor inde distillẽt. Hæc ambo robustioribus tantum facienda uidentur. Debilioribus uero, si necessitas postulat: mariscas solum sicut docuimus irritare. Sed neque uentrem medicinis soluere, neque mittere sanguinem licet: nisi prius clysteribus pinguibus mollibusq; lenieris. Atq; hoc sit ĩ melancholica natura commune præceptum: dandam esse operam ut si oportuerit, eiusmodi clysteribus frequentatis uenter inferior lubricus semper sit atque purgatus.

De electuariis. Cap. xxiii.

s Equuntur electuaria, ex quibus laudo equidem quod Rasis exhilarãs appellauit. præterea quæ in libro de uiribus cordis Auicẽna cõponit. Sed multo magis quod Mæsues ita cõscribit. Sume crudũ sericũ colore coccineo nuꝑ tinctum, pondere libram unam. Id merge succo pomorum dulcium & suauiter redolentiũ, atq; succo buglossæ, aquaq; rosacea, singulorum libra una: post quatuor & uiginti horas, totũ id coque suauiter, donec aqua rubeat. Deinde extrahe sericũ: atq; insuꝑ exprime diligenter. Infunde mox sachari candidissimi cẽtum & quinquaginta drachmas: coque rursus donec quasi mel spisset, amoue tunc ab igne, atq; infunde dũ calet, ambræ crudæ diligenter cõcisæ drachmas sex, & ut liquescat ambra permitte. postremo adde his puluerẽ eiusmodi. Sume ligni aloes crudi, cinnami: utriusq; æquæ sex drachmas. Lapidis lazuli rite abluti, drachmas tredecĩ. Vnionũ. i. albaꝝ margaritaꝝ drachmas duas. Auri ueri drachmã unam. Musci electi partẽ drachmæ dimidiã. Dant̃ ex eo cũ uino drachmæ duæ uel una mane ac uespere ante cibũ tribus aut qua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

tuor horis. Id mihi præcæteris ualde placet. Verūntamen probo etiam Diamascū Mesues dulcē, cōpositionēq; gēmarꝝ, modo cū aqua rosacea assumantur. Laudarē quoq; mirifice q̄d est a Petro Ebanēsi philosopho sūmo conflatū, nisi ipsemet ex eius īmodico usu dilatatiōem exhalationēq; spūum nimiā formidaret. Quam obrem duo quædam insuper excogitaui tutissima, atq; ob tēpera tionem suā cuilibet tēpori: ætati, naturæ conuenientissima, in qui bus miscet utile dulci. Quæ tantū nutriunt, q̄tum fouent & robo rant præterea spiritui & ingenio tantum stabiliendo, q̄tum acuē do & illustrando conueniunt. Sume sachari rosacei uncias qua- tuor, Sachari una cū floribus buglossæ concocti uncias duas. Cor ticis pomi citri sacharo conditi unciā unam. Chebuli condite unci as duas. Cinnami electi drachmā unā Sandali, corallis. s. utriusq; rubri Item serici, coccinei, crudi cōcisi, croci, margaritarꝝ, singulorꝝ drachmam dimidiā, auri, argenti, singulorꝝ tertiam drachmæ par tem, ambræ, musci, utriusq; grana duo. Funde oīa simul succo ci- tri uel limonis sacharo cocti. Sequitur confectio altera, aliq̄to salu brior, certe multo suauior. Sume amygdalarum dulciū quatuor uncias, nucleorum pineorꝝ. s. ablutorum diei unius spatio, seminū cucumeris, utrorꝝq; pariter, uncias duas. Sachari duri: q̄d candū .i. candidum uocāt, quatuor uncias. Sachari alterius, sed albissimi libram unā atq; dimidiam. Funde cuncta hæc aqua rosacea atq; limonis & citri in qua extinctū fuerit ignitum aurꝝ & argentū. Si- mul coque suauiter. Demū adde cinnami: been rubri, sandali ru- bri, coralli similis, singulorꝝ drachmā unā. Margaritarꝝ nitidissima rum, croci, serici, crudi, coccinei minutissime attriti, singulorꝝ dra- chmā dimidiā. auri, argēti, utriusq; grana duodecī. Iacynthi, sma ragdi, zaphyiri: carbūculi, singulorꝝ .iii. drachmæ ptē. Si cui uero desunt aurꝝ argentū, ābra, muscus, pretiosi lapilli, confectiones ille ēt prodesse multū sine his poterunt, Quarū tres potissimū eligo,

unã s. Mesues, quã recẽsui, duas uero nr̃as: quas mõ descripsimus.
Quo uero pacto his utendum sit superius satis exposuimus. Si q̃s autem simplicius aliquid appetat, oĩbus tñ accommodatũ: hic citri pomũ perfecte maturꝵ, integrũ p̃fecte cõtundat, multoq; sacharo & multo rosaꝵ succo adhibito coquat. Coctũ uero modico cinnamo, crocoq; condiat. Aut aromatico rosaceo utat̃ sic tẽperato. Sume aromatici rosacei unciam unã, sachari rosacei, sachari diabuglossati, utriusq; uncias duas, aut similiter misceat diamuscũ. Quanq̃ n. duo hæc nõ sint simplicia, tñ facile satis habẽtur, ac si caliditas timeatur, diaprunis, & sacharum uiolaceum adiungantur.

De nimia uigilia. cap. xxiiii.

s Aepe melanholicis præsertĩ litteratis accidere solet, ut nimiũ exsiccato cerebro, uigiliis longis extenuent̃. quoniam uero nihil atræ bilis mala magis auget q̃ lõga uigilia, tanto malo oĩ studio succurrendũ. Ideo lactucas post cibos alios edant una cũ pane modico, pauculo croco: uinũq; purũ sorbeant post lactucã, neq; ultra horã lucubrent. Cũ se dormitũ conferunt, confectionem eiusmodi sumant. In qua seminis papaueris albi unciæ duæ sint. seminis lactucæ uncia una. Amomi croci. s. utriusq; pars drachmæ dimidia. sachari unciæ sex. Dilue & coque oĩa simul syrupo papaueris. Edant huius drachmas duas simulq; non nihil syrupi papaueris gustent aut uini. Illinias eis frontẽ tẽporaq; oleo ex uiolis: & ex neufare adiecta cãphora. itẽ lacte oleoq; amygdalino atq; uiolaceo. Odorẽ croci, & cãphoræ, putaminũq; dulcis mali naribus admouebis. Aceti insuper modici, sed aquæ rosaceæ plurimæ. Sternes quoq; lectum plãtaꝵ foliis frigidaꝵ. Aures grauibus cãtibus sonisq; delinies. Humectabis sæpe caput eiusmodi lauacris scilicet aqua, in qua cocta sint frusta papaueris: lactuca, portulaca, malua, rosarum, uitis: salicis, arundinumq; folia, addita camomilla. Balneis quoq; dulcibus ex rebus eiusmodi, sæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

pe tibiæ, brachiaq; sæpe totum corpus est humectandum. Lac insuper bibere mixtũ sacharo scilicet stomacho uacuo, si mõ stomachus optĩe tolerauerit maxĩe prodest. Humida hæc melancholicis etiam, si satis dormiant mirifice conferũt. Memento lac amygdalinum mensæ familiarissimum esse debere.

De hebetudine atq; obliuione. cap. xxv.

a Ccidit uero nonnunq̃, ut studiosis uel quia sedulo inclinato capite legant, scribantue. uel quia otio nimio torpeant pituita quædam uiscosior una cum frigida nimis melancholica caput occupãs grauet, atq; hebetes obliuiososq; efficiat. His ergo caput exonerandum est iis remediis, quæ alias diximus pituitæ cõuenire. Sin minus illa suffecerit, ad pilulas ĩdas & cocchias hieralogodionq; cõfugito. Præterea ad hierã diacoloquĩtidos uel archigenis, uel andromaci, uel theodotiõis, aut ad pilulas iudæi quas Mesues in capitulo de capitis dolore describit. Quod si natura ætasue frigidior sit: nec æstas obstiterit, post purgationẽ utere confectione illa anachardina, quã Mesues sapientũ cõfectionẽ noĩat in Antidotario Rursus anacardina illa, quã ĩ capitulo de obliuione ex sentẽtia filii zachariæ recenset. Da sũmo mane drachmã unã, sed qui eã sumit, ab ira, coitu ebrietate, labore, rebusq; calidis eo die prorsus abstineat. Hæc quidẽ aduersus hebetudinẽ obliuionẽq; ualentissima sunt. At uero si familiaria magis optes, da zinziber sacharo conditũ, sed modico thure mixtũ, qđ sensibus & memoriæ magnopere prodest, presertĩ his adiectis. s. melle anachardino melle chebularum acoris, ciperis, ambra: musco, Prodest ẽt diãbra, plisarchoticon, diacori. Sed hæc ore diutius retinẽda, naribus ẽt & auribus ĩfundẽda. Odor quoq; thuris, amaraci, maratri, nucismuscatæ, rutæ, gariophylorum, prodest nõ mediocriter. Memento tñ tiriacã ĩ his atq; similibus, quẽadmodum ab initio diximus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

nulli unq̃ remedio postponẽdã. Præterea hebetibus obliuiosisq; tpa & ceruicẽ unctione eiusmodi unge. Sume olei sãbucini unciã unam, olei deben uncias duas, euforbii unciam dimidiam, castorei quoque tantundem. Perfricabis brachia, crura, ceruicem q; uehementer. Ac si opus fuerit ceruici cucurbitulas admouebis. Verticem præterea capitis amaraco, thure, nuce muscata tunsis operies atq; fouebis,

Quod corporeum quidẽ spiritum curare debemus, incorporeum uero colere. ueritatem deniq; uenerari. primum medicia præstat, secundum disciplina moralis, tertium uero religio. cap. xxvi.

[s]I homines ueritatis cupidi tanta medicorum diligentia corporeum spiritum curare debent, ne forte omnino neglectus uel impedimento sit, uel inepte seruiat quærentibus ueritatem, multo proculdubio diligentius incorporeum spiritum idest intellectum ipsum disciplinæ moralis institutis colere decet: quo solo ueritas ipsa cum sit incorporea capitur. Nephas. n. est solum animi seruum: id est corpus colere, animi uero corporis dominum regem q; negligere. præsertim cum magorũ platonisq; sententia sit, corpus totũ ab animo ita pendere: ut nisi animus bene ualuerit corpus bene ualere non possit, Quapropter medicinæ auctor Apollo non Hippocratem q̃uis ex sua stirpe genitum, sed Socratem sapientissimum iudicauit. Quippe cum quantum Hippocrates corpori: tantum Socrates animo sanando studuerit, q̃q̃, quod tentauerãt illi: solus Christus effecit. proinde si mẽtem nostram optimis colere moribus a Socrate iccirco iubemur, ut lucẽ ueritatem q; a nobis naturæ instinctu quæsitam serena mente facilius assequamur, q̃to magis ueritatẽ ipsã diuinã in primis religione sancta fas est uenerari? Ad quã quærendã capiendãq; nõ aliter creata mens ẽ, q̃ oculus ad lumẽ solis pspiciendũ. Atq; (ut Plato noster inquit) quẽadmodũ uisus nihil usq̃ uisibile perspicit

nisi in ipso sũmi uisibilis, id est solis ipsius splendore, ita neq; intellectus humanus intelligibile quicq̃ apprehendit, nisi in ipso intelligibilis sũmi hoc est dei lumine nobis semp̱ & ubiq; præsente, in lumine inquã, quod illuminat oẽm hominẽ uenientẽ in hũc mũdum. In lumine de quo canit Dauid, in lumine tuo uidebimus lumen. Profecto quẽadmodũ purgatis oculis, inq; lumen ipsũ aspicientibus, subito splẽdor eius infunditur, coloribus figurisq; rerũ abunde refulgens, ita cumprimum ab omnibus corporis perturbationibus per moralem disciplinam purgata mens est, atq; in diuinam ueritatem, idest deum ipsum religioso quodã flagrantissimoq; amore directa, subito (ut diuinus inquit plato) diuina mẽti ueritas influit, rationesq; rerum ueras, quæ in ipsa cõtinent̃, qui busue oĩa constant, foeliciter explicat, quãtoq; mentẽ circufũdit lumine, tanto simul & uoluntatem gaudio beate perfundit.

Finis primi libri.

Marsilii Ficini Florentini in librum Secundum, de uita longa ad philippum Valorem, Epistolare prooemium.

m Arsilius Ficinus Florẽtinus Philippo Valori ciui optimo, atq; nobilissimo. S. D. Quãq̃ plato nr̃ genio suo uiuit, & uicturus ẽ (ut arbitror) dum mũdus ip̃e uiuet, meus met ñ Genius huc semper impellit, ut post diuinũ cultum ante oĩa platonis uitæ p̱spiciã. Ad hoc ipsum iamdiu nobis aspirat præcæteris Medica domus. Ad idẽ cõspiras: & tu mi Valor Medicũ amicissimus, & platonicæ gloriæ atq; disciplinæ admodum studiosus. Quã ergo uitã platoni semper exopto, eãdẽ opto medicibus, similẽq; Valori. Quãobrem hortor, & obsecro te mi Valor, ut quanta semper opera gloriæ platonicæ faues, tanta aliqñ diligentia præcepta hæc nostra de uita producenda, legas, atq; serues. Quibus diu uiuens resurgenti nuper disciplinæ platonis diutius una cum magnanimo Laurentio Medice patrocinari possis. Vale.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

MARSILII FICINI FLORENTINI LIBER DE VITA LONGA.

Ad perfectionem scientiæ necessaria est uita longa: quam etiã diligentia præstat. Cap. primum.

AD ARTEM Scientiamq; perfectã nõ tam uel docilitas ingenii, uel memoriæ firmitas, q̃ prudẽtis iudicii pſpicacia nos perducit. Iudiciũ uero ꝓpter ambiguitatem ex cõiecturarũ diuersitate cõceptã adeo difficile ẽ, ut experimẽto sit necessario cõfirmandũ. Experimentũ quoq; fallax tum ꝓpter iudicii ipsius difficultatem, tũ propter fugacẽ opportuni in experimento captando temporis breuitatem. Quibus sane de causis artẽ esse longã una cũ Hippocrate recte concludimus, nec posse nos eã, nisi uitæ lõgitudine consequi. Vitam uero longam non solum ab initio semel fata promittunt, sed nr̃a etiam diligentia præstat, quod & astrologi cõfitent̃, ubi de electionibus & imaginibus agũt, & medicorum cura diligẽs, expientiaq; cõfirmat. Qua quidẽ ꝓuidẽtia, nõ solũ homines natura ualidi sæpissime, sed etiã ualitudinarii uitã longã aliquãdo consequũtur, ut non mirũ sit Herodicũ quendã litterarũ studiosum, omniũ sui temporis infirmissimũ (ut Plato Aristotelesq; testãt̃) eiusmodi ꝓuidẽtia, annũ fere cẽtesimũ impleuisse. Plutarchus præterea narrat, multos corpore alioqn paꝝ firmo, uitã sola diligẽtia longã consecutos. Mitto ĩpræsẽtia, quot ĩbecillos ipse nouerim, prudentiæ munere robustissimoꝝ annos supauisse. Neq; igit̃ ĩutile fuerit, neq; uanũ, post librũ de curãda ualitudine litteratoꝝ a nobis cõpositũ, præcepta quædã insuper ingeniis sciẽtiæ cupidis, ad uitã longã conducẽtia tradere. Instituta uero hæc nec inertibus, ignauisq; cõmunicari uolumus. Quid .n. cupiamus istos diu uiuere? qui neq; uiuũt quidẽ, q̃si fucos nu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

triamus non apes. Nec hominibus diuulgari: ꝑdita uoluptatũ li bidine dissolutis, q breuẽ quotidie uoluptatẽ longe stulti præpo nunt nec improbis iniquisq; patefieri, quorum uita mors est bo- norum. Sed uiris duntaxat prudentibus atq; tem ꝑatis solertis in genii uiribus humano generi uel priuatim uel publice ꝓfuturis.

Vitalis calor nutritur humore, quo deficiente fit resolutio, quo excedente fit suffocatio. Cap. .ii.

u Ita q dẽ tanq̃ lumen in naturali calore cõsistit. Caloris uero pabulũ est humor aereus, atq; pĩguis, q̃si oleũ. Si ue igit̃ humor eiusmodi forte deficiat, siue ꝓrsus excedat, uel ĩ- quinet̃, calor statim debilitat̃, & tandẽ debilitatus extinguit̃. Si humoris defectu calor debilitat̃, & ꝑdit̃, mors resolutiõe cõtin git. Si potius obruitur humoris excessu uel uitio, uita suffocatio ne perit, Suffocatio uero humoris cuiuslibet exũdãtia uel putre factione contingit, præsertim pituita uel excrescẽte uel quõlibet putrefacta, ut non ĩmerito pituita petens uitã fuerit nominata. Præcepta igitur ad producendã uitã maxime necessaria. hinc q dem resolutionẽ, inde uero suffocationẽ putrefactionẽq; æque deuitant. æque inq̃ ratione cõmuni. Nã si calidiorẽ sicciorẽmue hoĩem forte curãt, & cui meatus quidẽ apti sunt, humores autẽ spũsq; subtiles resolutioni magis occurrũt, Sin aũt cõtraria rõne corpus affectũ tractãt, potius suffocationi subueniũt. Maxĩe ue ro in alterutro studẽt, si ad alterutꝝ locus tempusue declinet. At ubi ingeniosis studiosisq; cõsulit̃, utrũq; præceptũ ferme est pa- riter necessariũ, in utroq; similiter laborat̃. His. n. acutũ q dẽ cali dumq; ingeniũ, & imaginationis motus assiduus, resolutionem: otiũ uero corporis atq; cruditas suffocationem minitari uidetur Nusq̃ igitur medici uehemẽtius q̃ in eiusmodi hominũ curatio- ne laborant. Et si tota libri superioris disputatio ad ꝓrogãdã ui- tam maxĩe confert, propriã tñ quandam res tanta curam, qualẽ

deinceps(quoad potero)paucis cõprehendã, poſtulare uidetur·

Quomodo temperandus calor ad humorem atq; uiciſſim quodam Mineruæ conſilio, Cap. iii·

c Aeteꝝ dũ oleũ iſtud pĩgue,igneo huic uigori noſtro neceſſariũ pĩgui Minerua tractamus,Minerua interĩ oliuifera olei uitalis origo,almi uidelicet Iouis capite nata ridet,ꝙ ſui muneris q̃titatẽ plane cernẽtes:interea nõ ſatis uidimus q̃litatẽ· Ridẽs ergo,uobis inq̄t,oleũ,nõ mõ q̃tũ ſat flãmæ nutriẽdæ foret:abũde dedi,ſed ẽt ſine amurca ſinceꝝ infũdi lucernæ · Hæc illa·nos aũt ĩter loq̄ndũ errãtes offẽdimus,qm̃ lucerna pedibus nr̃is uerbũ ſuũ,nõ dũ nobis auditũ·Ex hac ergo lucerna diſcamus,oleũ iugiter flãmæ ſubminiſtrãdũ,ea·ſ·diligẽtia,ut nec repẽtina quadã lumẽ obruamus illuuione·nec rurſũ differamus ſitibũdo potũ·Sed hæc q̄dẽ duo ſatis ĩ ſupioribus tractata putamus·Reliqua nobis duo ſunt,quoꝝ alteꝝ leuiter tetigiſſe,alterũ uix attigiſſe uidemur,tangentes ĩterĩ ita Palladẽ,ut ridere nunq̃ ſolita nos rideret·Quid ergo? Primo q̄dẽ cõſiderabimus flãmã uel paucula eẽ ꝑrſus edacẽ,ideoq; lucernã illã lucere diutius,in qua ſic flãmula ẽ ad ellychniũ·i·luciniũ tẽꝑata, ut nõ ebibat oleum,ſed pitiſſet·Itaq; & nos in oĩ diæta cauebimus,nequãdo præſertim in iuuẽtute nimiũ ĩualeſcat ĩſitus ignis ſuapte natura uorax·Sat uero fuerit tũ humorẽ inundantẽ,tũ penetrabile frigus hinc arcere·Deĩde lucernã cogitabimus freq̄ẽter extĩgui, q̃do nõ ſinceꝝ oleũ inſtillauerit,ſed(ut ita dixerim)amurcoſũ·Vnde paulo poſt cõcreſcunt ex amurca fungi,lumẽq; extinguũt·Iã uero nos almũ a pallade ſuſcepimus oleũ ·ſ·aerium q̃plurimũ purumq;,& natiuo quodã lentore tenax atq; firmum· Quod ergo huic paulatim abſũpto ſubgerit̃,nõ ſolũ huic æquale debet eſſe, ſed ſimile·Vt uero ſit ſimile nõ tãtũ aereũ eẽ debet & pĩgue,ſed penitus ab amurca ſecretũ·i·a fece q̃dã ex terra & aqua craſſio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

re cõgesta. Hãc ergo cõgestionẽ, fecẽq; uitaturi, alimta eiusmo di fugiamus, & otiũ, & cruditatẽ, atq; sordes. Interea uero Miner uã ea moderatione colamus, ut caput quidẽ, de quo nata est ipsa, nobis augeat, neruos autem stomachumq; non minuat,

Quibus de causis arescit humor naturalis, uel pegrinus exundat, q̃ necessaria sit ad uitã pfecta digestio. Cap. iiii.

n Aturalem humorẽ uelociter hæc exsiccant. Sanguinis fluxus uberior. Violẽta solutio uẽtris. Diu lubricus al uus. Profusus sudor. latius patefacti meatus. Coitus ad debilitatẽ factus. Sitis ãhela. Fames cruciãs. Vigilia lõga. Vsus calidaꝝ reꝝ simul atq; siccarũ. laboriosus animi, corporisq; motus. anxietas. ira. dolor. Siccior simul, atq; feruentior aer, præsertĩ igne calescẽs. Vẽtus aridior & uiolẽtus, atq; diuturnus. Humorẽ supra modũ augẽt his cõtraria. Ebrietas frequẽs utrunq; facit, ni mio. n. tũ calore siccat, tũ hũore suffocat ebriosũ. Nihil aũt magis q̃ cruditas ad utrũq; nocet. Vbi. n. nõ cõcoquit̃ alimẽtũ, hinc quidẽ deest, quo naturalẽ irriget humorẽ, inde uero putrefactũ supest, qđ exundãs calorẽ obruat naturalẽ. Quãobrẽ Auicẽna corrũpi sanguinẽ inquit, ubi digestio ipsa corrumpit̃, Secutusq; Galenũ, appellat digestionẽ, uitæ radicẽ. Optima igit̃ est, & q̃si unica hæc regula Galeni, cõcoctionẽ cibi præcæteris ubiq; curar̃. Nã qđ maximũ uidetur esse præceptũ, salubribus uidelicet uti, nihil proderit, nisi coquas. Siquidẽ ex his ferme sicut ex cõtrariis noxius humor, pfluit, si cruda mẽbris ĩfluxerit. Ex cibis aũt etiã minus arte laudatis, sæpe minus malum accipit̃ nutrimẽtũ, si uehemẽtius cõcoquant̃. Cruditatẽ igit̃ tanq̃ grauem resolutionis simul, & suffocationis causã diligẽtissime deuitemus, quantitate uidelicet cibi, potusq; nobis accõmodata. Qualitate. Simplicitate Præparatione. contritione. ieiunio reuocante famem. ac (si opus fuerit) stomachi etiã exteriore fomento, rebusq; q busdã stipti-

cis post epulas intus assũptis. Caueamusq; diligẽter, ne cibũ potus exupet. neu cibus sit liq̃dior, aut durior, aut hic, uel ille ualde sit actu frigidus, aut alimẽta sint lõge diuersa, aut crudũ addamus crudo. Hæc.n. cõcoctionẽ magnope ꝓhibẽt. Caueamus ĩsuper diligẽtissime, ne uel coitu statim post cibũ, uel sõno meridiano sæpius nõ necessario, uel nocturna uigilia, uel laborẽ aĩ ullo, siue corporis ĩportuno, uel alio quopiã pacto digestionẽ impediamus. Digestionẽ dico eq̃dẽ nõ primã tantũ, quæ fit ĩ stomacho, sed secũdam ẽt, quæ fit ĩ iecore. Tertiã ĩsup quæ ĩ uenis, Quartã deniq;, quæ in membris efficit̃, quæ longo quodã indiget interuallo, & quauis ĩpedita pabulũ nõ suppeditat humori. Proinde sicut digestionẽ, sic excrementoꝝ purgationẽ adiuuare ĩprimis necessariũ est ad uitã. Necessariũ sordes ẽt a cute detergere. Necessarius est motus corporis, tã continuus, tã temperatus, tã uarius, q̃ cælestiũ aerisq; motus, & ignis & aquæ, seruata duntaxat cõcoctionis & somni necessitate, defatigatiõe uero, & resolutiõe uitata. Præterea sub umbra, situm, cariẽq; obducimus. Sub diuo, sub lumine uiuimus, Quod pater meus Ficinus ĩsignis medicus frequenter habebat in ore. Sed ad hæc feliciter peragẽda operæpretium foret: non tã urbanis negotiis, q̃ rusticis quibusdã exercitationibus a tenera statim ætate corpus assuefecisse. & quodãmodo similibus interdum ẽt nutrimentis, & uitæ genus quodãmodo uariũ tenuisse. quod me sæpe prudens ille monebat. Qui .n. in omni ætate lautissima quadam curiositate uiuunt: sæpe minus tuti uiuunt. Qui uero adolescentes se minus assuefecerint, adulti saltem assuefaciant, cautioribus tñ gradibus id tentantes.

Sanguis & humor accõmodatus uitæ aerius esse debet, qualitate temperatus, substantia medius, atq; tenax. Cap. v.

g Ræci omnes inter præcepta ad diuturnã uitã maxime necessaria, mandant, ut euchimis alamur. Euchima uo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

camus alimẽta salubria, quæ bonũ afferũt nutrimẽtũ .i. sanguinẽ bonũ. Bonũ uero sanguinẽ appellamus: non frigidũ, non siccum, non turbulentũ: sed calidũ & humidũ atq; clarũ. Calidum quidem calore non acri. humidũ uero humore non aqueo. clarum quoq;: nec tñ interea tenuissimũ. Iã uero feruẽtior sanguis naturalẽ tũ calorẽ exacuit: tũ exsiccat humorẽ, & quẽ ipse humorẽ infert uel calorẽ resolubilẽ præstat atq; fugacẽ. Sanguis præterea humidior proniorq; ad aquã naturalẽ obtundit calorem: humorẽ quoq; naturalẽ uel hebetat, uel impellit sub calore liquescere, uel suffocat humiditate calorẽ: & oĩo siqua portio naturalis humoris ex aqueo sanguine trahitur: tũ putrescit facile, tũ cito diffluit, atq; dissoluitur. Hinc efficitur, ut qui molliores fructus herbasq; comedunt, nisi raro forsan & pro medicina tũc uentrem leniente sumãt breui uenas succo crudo putrefactioniq; obnoxio, penitus impleãt. Ac ne id accidat: tutius ꝓ alimento uel coquũtur, uel saltẽ cũ pane miscẽtur. Sãguis ergo nec igneus esto nec aqueus, sed aerius, nõ aeri crassiori similis, ne ꝓcliuior sit ad aquã. nõ aeri subtilissimo: ne facile ĩcalescat ĩ ignẽ. Sed substantiã teneat mediocrem: in qua medius aer dominatũ habeat plurimũ. Cætera elemẽta ĩsint q̃tenus aeris accõmodãtur impio. Non sit eius substãtia subtilissima, ne humorẽ instabilem generet: spiritũq; uolatilẽ, & dissolutioni subiectum. Nõ sit crassissima, alioqn & ingenio minime ministrabit, & uix ĩn naturalẽ humorẽ ac spiritũ permutabitur. meatus obstruet: suffocationi dabit occasionem, & spiritus qui uix tandẽ crassus ĩde creatur, densitate sua & ipse parum idoneus est ad uitam, & calorem naturalem ita suffocat. sicut fumus densior flãmã cõprimit protinus, & extinguit. Mitto ꝙ saltem adeo tenebrosus ẽ: ut uitam efficiat mæstam morte deteriorem. In primis autem (ut mihi uidetur) ad uitam expedit diuturnã, sanguinẽ una cũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

substantia quidē aerea ualde: nec admodū crassa, habere glutinosum aliquem in se humorem atq; tenacem, qualem ferme cū subtilitate habet oleum oliuarum & humor anguillæ pinguis simul atq; tenuis, & oleum ex terebenthina quadā sublimatione tractum. Tu igitur alimenta cæteraq; omnia quæ sanguinē pro uiribus humoremq; talem efficiant diligēter eligito. Sanguis .n. humorq; talis sicut oleum flāmæ, ita uitali calori pabulū est, & una cum subtilitate habet etiam firmitatem. præceptum .n. Rasis est pro iuuentute seruanda, rebus uti sanguinē ad præcordia traducentibus, ibiq; cōdensantibus, corq; fouētibus (quod Auicēna ꝓbat) aquosū labileq; sanguinē ꝑcipiēs euitādū. Differens aūt ĩ hoc ꝓ differētia corpoꝝ rō est habēda. Nā ubi densius corpus ē, ad subtilitatē sanguinis, ubi rarius, ad crassitudinē eiusdē oībus est remediis declinādū. Vbi media corporis habitudo uia similiter media tutius imus. Nunq̄ tñ naturalē corporis habitudinē extirpare conabimur, alioqn uitā ipsā extirparemus. Expedit insuꝑ meminisse, ubi subtilitatē sanguinis ualde ueremur, & stomachus ĩterea nō sit admodū natura ualidus, minutioribus ad crassitudinem gradibus accedēdū esse, dum gracilem hoīem crassioribus alimētis nutrire cōtēdimus, & fouēdū ĩteri stomachū, ꝓducēdū somnū. exercitationē corporis ꝓ uiribus augendā, aĩ minuendam q̄ plurimis sæpissime nocet. ac si minus ferat alimēta uiscosa nimiū duraq; uel admodū frigida: usu saltē coralioꝝ, sādaloꝝ, rosaꝝ, coriādrorū, myrobalanoꝝ, cydonioꝝ et dia cydonion: sachariq; rosacei, stipticarūq; reꝝ eā sanguinis humorisq; firmitatē deniq; cōsequemur, quā rebus nimiū glutinosis hic tuto cōseq nō ualemus. Cōmodissime uero ex nucleis pineis pistaceisq; et glycirhizæ succo & amido additis amygdalis dulcibus, earūq; oleo & cydoniorū semīe atq; oleo sisamino una cum sacharo cādidissimo aquaq; rosacea nutrient͂, q̄ uiscosa grādio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

rũ aĩalium membra cõcoquere nequeãt. Cõcedemus his prætererea extrema gallinaꝝ, uel hedorũ & testudines, & limaces, atq; testiculos. Vina dabimus nõ alba: sed rubra, stipticaq;, & quodammodo subamara, aqua uinũ ferrea uel masticia tempantes, oleo quoq; masticis, cidoniorũq; cutẽ leuiter leniemus, & uetabimus ĩterim, quæ sanguinem subtilem faciunt, uel feruentem, nisi forsan nõ nihil croci, uel cĩnamomi tenacioribus epulis infũdamus, ut & facilius cõcoquant, & cocta p meatus angustos transferant ad membra. Difficile nanq; est uiscosa, uel alimenta paulo firmiora ex stomacho nõ admodũ ualido, usq; ad digestionẽ tertiã, q̃rtamq; pducere, nisi eiusmodi uehiculis pferantur, atq; insup frictionibus leuibus prouocent. quas quidem cũ facies, manibus eas mollioribus facito: ac memẽto madefacere manus odorifero quodã uino, in quo cãmæmilã, myrtumq; coxeris atq; rosas.

Communis comedendi bibendiq; regula, & qualitas epularum Cap. vi.

[s]Ed missa in præsentia faciamus obtusissima hominũ corpora, uel tenuissima, ad cõmunem uiuendi rationẽ perueniamus: communi mediæq; corporis habitudini prsus accõmodatã. Caue ne ulla ratione meatus corporis uel supra modum pateant, uel nimium obstruantur. Ibi enim in resolutione & iniuria extrinsecus inferenda discrimen, hic aũt in putrefactione, & suffocatiõe periculũ, & si nõ arctissimo regulæ freno (quod Hippocrates damnat) te cohibeo, non tamen habenas tibi ad licentiã usq; relaxo. Herbas & fructus humidiores accipe parce. parcius lac & pisces, & utrũq; cũ melle. parcissime fungos, atq; cũ aromaticis ac semine pyri. similiter purũ aquæ potũ, atq; una cũ parcitate. Quæ humidiora sũt uel pĩguia, aromaticis acribusq; cõdito, alioquin & hũorẽ alienũ mẽbris plurimũ ĩferũt, atq; putridũ, & si quẽ necessariũ naturæ humorẽ suggerũt hũc p̃stant

citæ

citæ ad modũ corruptioni ſubiectũ · quod nõ aliter q̃ aquoſum uinũ cõturbatur celeriter,& corrũpitur·Hinc cita canicies,& pallor,rugoſitaſq; ſenilis·Carnes quoq; ſi quotidie comedãtur,ac & ſi pondere pani propinquẽt,citã putrefactionẽ ĩferũt·Vnde Porphyrius pythagoreorum antiquiorũq; auctoritate fretus eſum aĩalium deteſtatur·Non ne homines accepimus ante diluuiũ longæuos aĩalibus pepciſſe? quãq̃ medici non tã carniũ uſum uetant,q̃ ab uſum·Deniq; humida tãq̃ putrefactioni obnoxia fuge,memoria tenens humidos,& pĩgues ſeneſcere citius,atq; mori · quod & Hippocrates ait & res ipſa declarat· Siccissima rurſũ accipe moderate , uel ſaltem liberiore tẽpera potu · media tutus eligito · tam & ſi Auicenna formam cibi paulo ſicciorem molli præponit ad caniciem euitandam· Ad frigida nimium ,aut calida cautiſſimus eſto·Calida ſimul & hũida ſequeř· Si feruet aer, epularũ humor calorem ſuperet · ſi friget , calor humorẽ utrobiq; uero modicus ſit exceſſus · ubiq; calor & humor non nihil glutinoſum habeat atq; ſtipticum , ut illic mẽbris irrigatus humor ĩhæreat firmius,ac diu ſub calore pduret· Electũ triticũ ,& panis electus hoc ĩprimis habet·Deĩde rubrũ ſtipticũq; uinũ parumq; dulce·Tertio pinei nuclei reſq; his ,tẽperie & lentoř pſimiles·Quarto carnes non humidæ ſimul atq; laxæ,ut ſuillæ & agninæ lactentes·Medici tamen ueteres, maxime Galenus ſuis carnes,& ſanguinem propter quandã cũ corpore noſtro ſimilitudinẽ ualde cõmẽdat·Optimæ ſũt igiť ſimilibus corporibus, ut ruſticis,& robuſtis,corpuſq; multũ exercitãtibus,præſertĩ ſi q̃ triduũ gariophylis, coriãdris pparatis,ſale cõditæ ſeruẽť·Et ſãguis forſan utilis ſi cũ ſaccharo coquatur defecatuſq; ad ſũmũ fuerit atq; liquẽs·Sed ut ad numerum reuertamur,nõ pbãť carnes humidiores,quales diximus,nõ duræ ſimul atq; ſiccæ,quales uetuſtioris leporis atq; bouis,ſed mediæ quædã, ut gallinaceorum pullorũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

caponũ,pauonum,phaſianarũm,perdicũ,forte etiã pulloꝝ colũ-
binorum,præſertĩ domeſticoꝝ. Tales quoq; ſunt capreoli uitu-
liq; iuuenes,& anniculi uerueces pariter atq; apri. Hedos nõ ſpno
lactentes,caſeumq; recẽtẽ. Auiculas equidẽ prætermiſi. Frequẽs
enĩ ſubtiliorũ alimẽtorũ uſus ſtomacho ſolũ cõuenit,craſſiora
minime toleranti. Qui uero ualidior eſt,fugacẽ ex his fumũ re-
portat uel humorẽ. Oua tamẽ gallinaꝝ nõ prætermitto,ſi uitel-
lus una cũ albo comedatur. uitellus nãq; ſolus delicatoꝝ eſt nu-
trimentũ,nã Auicẽna probat nutrimentũ nullũ expedire magis
in diminutiõe ſãguinis & diſſolutiõe ſpũs cardiaci,q̃ uitellũ oui
gallĩæ uel pdicis uel phaſianæ. Neq; forte ab re fuerit,anſeres nu
trire ſpelta aquaue nitida,ac poſt necem carnes ſale & coriandris
aceto præparatis conditas,dies ſeptem ſeruare prius,q̃ edas. Cer
uumq; ſimiliter,ſi ſtomachus fuerit ualidiſſimus. probabile nãq;
eſt lõgæua quædã aĩalia ad uitã cõferre lõgæuã,ſi tamen huiuſ
modi carnes iuuenes comedantˀ,ſimiliterq; aliæ carnes uiciſſim
ſunto,tũ aſſæ,tũ elixæ. Cibus eſto duplus ad potũ. Panis duplus
& ſexq alter ad oua,triplus ad carnes,quadruplus ad piſces,her-
bas,fructus humidiores. Ne ĩcipiat a potu menſa,neq; potus ſit ſe
mel uberior. Semp ſtipticũ aliquid abſq; potu uel modico ſequa
tur menſa. Vbi cõplexio,ætas,locus. tempus ad calidũ ſiccũue la-
bitur,tu quoq; pauliſper ad oppoſita declinato. Vbi ad frigidum,
aut humidum,ſimiliter ad oppoſita uergito. Vbi temperies ſer-
uato temperiẽ. Eatenus aũt exercitationi quidẽ corporis eſt ad-
dẽdũ,& aĩ detrahẽdũ,quatenus epulis ueſcimur durioribus ad
diuturnitatẽ uitæ aliqñ forſitã neceſſariis. Mẽſæ tibi ſint ĩ nouẽ
diei horis,duæ,& utrobiq; parcæ,parcior uero coena. Exercitatio
nes corporis duæ ferme poſt digeſtionẽ primã,ad ſudorẽ quaſi
productæ. Sõnus q dẽ nocturnus,q a ſemp eſt neceſſarius,ſemp
bonus. diurnus autẽ,niſi admodũ neceſſarius,nunq̃ bonus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Ne utaris alimentis quæ cito putrescunt, nec in eiusmodi regionibus habites. Vinũ & triticum præceteris elige, putrefactionẽ & resolutionem fuge. Cap. vii.

a Nimalia uero quæcunq; in nostrã custodiã ueniunt mundis electisq; alimẽtis nutriẽda sunt ante, q̃ uescamur. Atq; hæc & alia oĩa ex pascuis altioribus & odoriferis eligenda sunt. Inter hæc regulã ante oẽs ab Arnaldo philosopho cõprobatã memori semp mẽte teneto, animãtes, herbas poma, fruges, uina, ex altis odoriferisq; (ut diximus) regionibus eligere oportere, quas uẽti tẽpati serenant, suaues solis radii fouent, ubi aquæ nullæ stagnãt, culta sterqlinio nõ pĩguescũt, sed humore natiuo ubi ẽt, quæcunq; nascunť, diu pmanẽt incorrupta, Hic dũtaxat habitãdũ est, his quoq; uescendũ. neq; cõfidendum est, ex alimẽtis, quæ breui putrescunt, humorẽ nos cõparaturos diuturnũ, & a putrefactione remotum. neq; sperãdũ facile nos diu uicturos, ubi terræ fructus incorrupti diu nõ cõseruantur ubi rari admodũ homines sunt longæui. Quantũ uero sit in loco uictuq; discrimen, pomũ declarat persicũ, in psia quidẽ uenenũ, in ægypto cordis amicũ. Et elleborus in anticyra ĩpune sũptus, alibi uero uenenũ, Aristoteles habitationẽ eligit altam ad meridiẽ oriẽtẽq; spectantẽ, sub aere subtili, nec humido, nec frigido. & Plato longæuos ĩ editissimis atq; tẽpatis reppit regionibus. Deterrimũ uero est stercorare agros, uel aquas stagnantes ex agris minime deriuare. oĩa. n. illic citæ corruptiõi subiecta nascuntur. Quãobrẽ eos nõ uituperare nõ possum, qui sapientem Hesiodũ iccirco uituperãt, q in re rustica sterquiliniũ prætermiserit. sed ille prudens salubritati potius, q̃ fertilitati consuluit. satis autem ex lupinorum fabarumq; foliis tempestiue subuersis agrum pinguefieri posse putauit. At uero si regiones humidiores immundasq; colere, & alimẽta minime duratura sumere cõ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

pellamur, Eũ quasi seruemus uictũ, quẽ sub aere pestilẽti medici mandauerunt. Qua de re in libro cõtra pestilentiã satis egimus. Summatim uero suauibus & quodãmodo calidis utemur odoribus. Aloe rite pparata sæpe, leuiterq; purgabimur. Rite uero præparatã dicimus, si lota fuerit aqua rosacea, uel succo rosarũ, aut si cũ rosis recẽtibus contritisq; fuerit pfecte cõmixta. Deĩde addatur ei myrobalanus, atq; mastix, & forte rosa. Medicĩa hæc extra controuersiã mirabilis ẽ ad cõseruandã diu mentẽ sanã ĩ corpore sano. præterea corpus exercitabimus. Opportũo utemur foco. Hoc puluere epulas cõdiemus, myrobalanorũ emblicarũ sit pars unciæ quarta, sandalorũ uero dimidia, cinnamoni ĩtegra, octaua croci. Hoc itaq; puluere, rebusq; simul acribus ĩminentẽ ex putridis alimentis, & locis corruptionem forsitan inhibere poterimus. Meminerimus autem, ubi multo plures putrefactiõe, suffocatione q;, q̃ resolutione pereũt, ibi putrefactioni, & suffocatiõi maxĩe resistendũ. Vbi uero cõtra, uicissim uti cõdimentis aromaticis, & quodãmodo austeris (ut diximus) odoribusq; similibus quouis tempore putrefactionem prohibet. Vngi oleo, frigoris iniuriam. Vti lauacris ex aqua, & oleo, resolutionẽ ex labore, uel calidis tẽporibus ĩminẽtẽ. Similiter os aqua sæpe colluere, succũ glycirhizæ, uel sachaꝝ crystallinũ ore tenerẽ. Aqua rosacea multa, paucoq; aceto rosaceo manus, faciẽq; pfundere, similibusq; odoribus uti, Septima quaq; hora alimentis modicis recreari, corpore simul & animo cõquiescere, calore uitato. plurimũ uero interest quale sit triticũ atq; uinũ, quibus assidue uescimur. hæc ergo sint talia, ut ultra annum, & potius ad triennium integra pseuerẽt, si modo in corruptibilẽ ex his alimoniã sperare debemus. Vinum, siue albũ siue rubrũ sit, esto clarũ, suaue, stipticũ, odoriferũ, & qđ indigeat aqua. nisi forte uinũ reppereris leue simul atq; durabile, quod rarissimũ esse solet. quod uero ualidius est, philosophus Isaach ui-

num dicit esse uinosũ coctũ sole,uentisq; purgatũ·quod aqua fõ
tis puri tẽperari iubet,aliquandiu antea,q̃ bibamus,ut perfectius
misceatur.aquosum uero uinũ,atq; debile, uel acerbum fugien-
dum monet,utpote,quod intra uenas & membra acidum cito fi-
at,aut aliter putrefiat·Vinũ quidẽ aquosum putrefactioni subie-
ctũ,si conseruata eius substantia coctũ fuerit, hoc saltẽ erit utile,
alioquin nõ laudatũ,quod humorẽ corruptibilẽ non creabit· sed
acumẽ eius aqua electa tẽperandũ erit· Vinũ uero,quale probaui
mus,Isaach antiquorũ sententiã tiriacis magnis inq̃t esse persimi
le·quod(ut diximus)temperatũ,habitudinẽ corporis frigidã ca
lefacit,refrigerat calefactã,humefacit siccã,humidiorẽ uero de-
siccat,atq;(ut Galenus ait)naturalẽ humorẽ recreat,calorẽ fouet,
utrunq; contẽperat·miscere uero uinũ eiusmodi magis necessa-
rium est iuuenibus, minus senibus, frigidis uero senibus, minĩe·
Frigida nãq; duraq; senectus(ut ĩquit Plato)ita mero feruet,atq;
mollitur,sicut uel igne ferrũ,uel aqua lupini· Quod diximus per
uinũ opposita fieri,atq; diffidentia tẽperari,scito etiam per glyci-
rhizam fieri sed debilius,fieri etiam per oleum rosaceum,sed ex-
trinsecus·hæc ergo tibi familiaria sunto· neq; diffidas quicquid
& qualitate temperatum est,& uirtute potens,posse reliqua tem-
perare,sicut frigus alia frigefacere·Id in primis habere tempera-
mẽto Iouis,quo ẽt saluberrima sunt· Sed de his alibi disputãdũ·

Diæta,Victus,Medicina senum· Cap·viii·

q Vi septimũ iam septenariũ impleuerunt quinquagesi
mũ attigentes annũ,cogitẽt Venerẽ quidẽ significare
iuuenes,Saturnũ uero senes,atq; has apud astronomos stellas,ĩ-
ter se maxime oĩum inimicas existere·Rẽ ergo uenereã Saturnii
fugiant,quæ iuuenibus etiã uitæ plurimũ detrahit· Non·n·natis
consulit,sed nascituris,ipsasq; etiam herbas statim producto se-
mine siccat· Præterea frigus,aerẽq; nocturnũ letiferũ sibi putent·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

atq; eum omnino uictum seruēt, ex quo sanguinē plurimū spe-
rent, spiritumq; q̄ plurimum, ex uitellis uidelicet ouorum recēti
bus, uino aliquantū quidē dulci, odorifero uero q̄ plurimū. Nam
hic uitellus ꝓprie cordis sanguinē, uinum præcipue spiritum re-
creat, Carnibus electissimis coctuq; facillimis oī summatim utā-
tur diæta calidū pariter, & humidū augente. Spiritum odoribus
præsertim uini assidue recreent. Vigiliam & inediam sitimq; de-
uitēt. laborē rursus corporis, atq; aī & solitudinē: & mærorē. Mu
sicā repetant, si forte intermiserint, nunq̄ intermittendam. Ludos
quosdā & mores, quoad decet, olim ante actæ pueritiæ reuocent.
Difficillimū nāq; ē (ut ita dixerim) reiuuenescere corpore, nisi ī-
genio prius repuerascas. Itaq; in omni etiā ætate magnoꝑe cōdu
cit ad uitā nō nihil pueritiæ retinere, & oblectamenta uaria semꝑ
aucupari. longū uero ꝓfusumq; risū minīe, spūm nanq; nimis ad
exteriora dilatat. Sed redeamus ad senes. Hi præterea si frigeant.
fomenta petāt aromatica & calida simul, atq; humida. Meminе-
rint puerile nō esse, puerile illud Auicēnæ fomētū, factū q̄dem
a Dauide, sed tardius forte factū. Fomentū seni mirificū. me-
dulla recentis adhuc calētis panis infuso maluatico uino cū pul
uere mentæ, apposita stomacho, & sæpe ad olfactū adhibita. Nā
& medulla eiusmodi etiā sola Democrito iā iā expiraturo reti-
nuit spūm quoad placuit fugitiuū. Præterea frictionibus utanť
leuibus, seu quandoq; lauacris nutrimentū ꝓuocātibus ad ex-
trema. Nucleos ante omnia pineos uidelicet ablutos familiares
habeāt. Hoc. n. nutrimentū medici ueteres senibus aptissimum
probauerunt. Calidū. n. & humidū est & pingue, & omnem lenit
asperitatē, atq; simul (quod mirū est) dum naturalē humorē au
get, interea superfluum desiccat, putridūq; expurgat humorem.
Sunt q̄ nucleoꝝ eiusmodi drachmā unā quotidie post cibos ex
hibent senibus comedēdā. Ego drachmā quoq; alteram ieiuno

stomacho senibus exhiberẽ ,uel recẽs,calens,auratũ pinucleatũ componerẽ quoq; electuariũ hoc pacto. Sume amygdalaꝝ dulcium. mundaꝝ uncias quatuor, tantundẽ eiusmodi nucleorũ, pistacioꝝ duas,unã seminũ cucumeris,unã nucũ auellanarum mũdaꝝ,cõtunde,coque una cũ candidissimo sacharo, cui tamẽ addideris unã zinziberis recẽtis conditi drachmam croci dimidiam, musci tertiam,ambræ tantundem .sacharum.aqua melissæ idest citrariæ rosarumq; fundito,multa auri folia his adhibeto. Huius enim usu quotidiano uitã senes ualidiorem lõgioremq; consequentur.possunt & in mensa hoc accipere,& pluribus horis ante mensam. Vtilius autem tunc erit,si quid albi odoriq; uini una cum confectione eiusmodi biberint. temporibus uero calidioribus sacharum rosaceum una cũ auri foliis & conditæ myrobalani uitam senibus prorogabunt. Theriacam nemo dubitat ad idem humidis conuenire personis atq; temporibus.de cuius usu satis in libro superiore dictum. nemo etiam negabit his prodesse admodum radices Inulæ,beeniasq; radices,albas similiter atq; rubras,maxime uero recentes.illam quidem pro nutrimento,has etiam pro aromate.& omnia simpliciter calida,humidaq;,& aromatica simul & stiptica, simulq; pinguia. Certum est senes electo glycirhizæ succo familiariter uti debere. Tradũt enim glycirhizam esse humani corporis calori pariter & humori persimilẽ,ꝑterea uariis senũ morbis opitulari. Lac quoq; amygdalinũ & amidus cibus familiaris esto,& sachaꝝ atq; passulæ.

Rasis triferã ex myrobalanis indis,emblicis belliricis confectã. Itẽ Myrobalanos indas cõditas sacharo,nõ solũ ad retinẽdã,sed ẽt ad retardãdã senectutẽ ualde ꝓbat. Auicẽna laudat triferam myrobalanoꝝ maiorẽ atq; minorẽ. Rursus confectionẽ de sq̄ma ferri,maxĩe uero auri.iubet quotidie mãdere myrobalanos ꝑcipue chebulas rite cõditas ad differenda senectutis incõmoda.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Naturæ Aromatum & Cordialiū neceſſariæ. Et rurſum qualis ſenum uictus. Cap. viiii.

Cito myrobalanis uarias ineſſe uirtutes. Vnam quæ mirabiliter ſuperfluum exſiccat humorem, unde caniciem prohibet. Secundam quæ humorem colligit naturalem, & a corruptione ſimul, & inflammatione tuetur. Vnde uitam producit in lōgum. Tertiam: quæ ſtiptica, aromaticaq; potentia uirtutem & ſpiritum naturalem, & animalem congregat, & fouet, & roborat. Hinc aliquis uitæ lignum ī paradiſo myrobalanum forte fuiſſe putabit. Simile quiddam ferme faciūt aurum, & argentum, corallus, ſpodiumq;, & pretioſi lapilli: quamuis pro aromatica uirtute facultatē afferant illuſtrandi. Tu uero memēto aromatica tunc maxime prodeſſe nobis ad uitam, ut ſupra ſignificauimus, quando cum uigore quodam aromatico, humida ſunt pariter, atque calida, lentoremq; pinguem habent commodum augumento, quales ſunt in primis radices beeniæ albæ, ſimiliter atque rubentes, præſertim recentes. aut ſaltē quando cū uirtute quadam ſubtili, odorifera, & acuta, ſubſtantiam denſam habeant, & ſtipticam ualde proprietatem, qualis utique compoſitio inter cordialia frigida, primum myrobalanis ineſſe uidetur & ſuccino. Deinde roſis, & ſucco & ſemini citri. Tertio ſandalis & coriandris, atque myrto, cæteriſque ſimilibus. Inter calida uero cordialia zedoariæ, ligno aloes, citri cortici & gariophylis, nuci muſcatæ, maci, olibano, maſtici, atq; doronico. Qualem etiam ſaluiæ experimur ineſſe. Tradunt ambram, & muſcum ſtipticā habere uirtutem. Zinziber autem ob quandam eius humiditatem, præſertim recens, & cōditum ſenibus ſæpe prodeſt, Sed hoc & gariophylus propter caloris uehementiam, caute uidetur accipiendum. Zedoaria quoque caute, tametſi tiriacæ ſimilis iudicatur, & ſtipticam ſimul atque pinguem naturam habet, ſenibus commodiſſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

cõmodissimã. Ambra pp calorẽ quasi tẽperatum, tuto ferme su mit̃. ac pp lẽtorẽ cũ stiptica subtilitate mixtũ prærogatiuã hẽt ad uitã in mẽbris & spiritibus cõfirmãdã. Tum uero si ex ea fiat aqua cutisq; lauet̃, digestionẽ quartam restituit. ac morbos eius defectu cõtingẽtes expellit. Aromatica uero quæ subtilẽ admodũ substãtiã habent, qualẽ cĩnamomũ, atq; crocus, cordialibus frigidis & durioribus sũnt miscenda. Nam aromatica si tantum calida subtiliaq; sint, & sola sumantur, naturalẽ calorẽ nimis excitãt, humoremq; dissoluũt. Necessaria tamen sunt, tum frigidioribus & humidioribus epulis concoquẽdis, tũ cordialibus duris ad præcordia transferendis. Te nãq; latere nõ debet, humorẽ ipsum uitæ necessariũ primas ĩ corde sedes habere & arteriis uenisq; eiusdẽ, quod Isaach perspicue docet. atq; (ut Auicẽna probat) hic humor naturali cæteroꝝ membrorum humore frequẽter irrigat̃ atq; fouet̃. Quapropter cauendum est, ne membri ullius humor casu quopiam arefiat, multoq; magis, ne præcordiorum humor cõminuat̃. Atque ut nutrimenta, uel fomẽta, & cordialia omnia ꝑ angustos meatus ad præcordia latissime ꝑferãt̃, his insere crocum. Vt uero sistant̃ ibi, myrobalanos adhibe. Vt autem consequaris utrunq;, accipe, inter calida muscum, atque ambram. Inter frigida rosas atq; myrtum. Memẽto dulce maratrum senibus profutuꝝ. Nam & nutrimẽtum ꝑ membra diffũdit, & qua facultate lac, eadẽ humorem auget naturalem. Vnde Dioscorides maratro serpentes ait annuam exuere senectutem, probamus & saluiã. Hæc enim naturæ uirtutem tẽꝑate calefacit, & firmat. paralysim ꝓpulsat Probamus & moderatum cõditi zinziberis usum. Habet enim cum calore pinguedinem.

De auro & aureis alimentis & recreatione senũ. Cap, x.

a Vrum omnes ante omnia probant, tanquam omnium reꝝ tem ꝑatissimũ & a corruptiõe tutissimũ. Soli qdẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ꝑpter splendorē, Ioui aūt ꝑpter temꝑātiā cōsecratū, ideoq; posse calorē naturalē cū hūore mirifice tēꝑare, humores a corruptiōe seruare, Solarē, & Iouialē spiritibus, & membris inferre uirtutē, Veꝝ tñ optant durissimā auri substātiam, subtiliorem facere, penetratuq; facillimā. nouerunt enim cordialia tunc maxime latentem cordis recreare uirtutē, qñ in eis attrahendis minine natura laborat. Vt aūt minime fatigetur, uel subtilissima iam effecta, uel cū subtilissimis sunt exhibēda. Optimum fore putāt, si absq; aliena permixtione auꝝ potabile fiat. Sin minus possit, cōtusū, & in folia redactū accipi uolunt. Auꝝ ferme potabile habebis, ut dicam. Collige flores boraginis, buglossæ, melissæ, quā citrariā noīamus, & qñ luna leonē subit uel arietē, uel sagittariū, aspicitq; solem, aut Iouē, coque cum candido saccharo, aqua rosacea lique facto, & ꝑ qualibet uncia insere diligēter auri folia tria. Ieiunus cum uino quodā aureo sume. Item aquam ex capone destilantē foco uel aliter consūpto una cū iuleb sume rosaceo, in quo auri folia quædā ante cōtuderis. præterea in nitidissimā fontis aquā aurum extingues ignitū. cum eadē auri cōtundito folia. eadē uinū aureum temꝑato, & una cum eiusmodi potu comedito recentē oui uitellū. Facile uero in tota corporis arbore seruabis humorē, si in radicibus cōseruaueris. Accipe igit̃ gallinaꝝ, & pulloꝝ eiusmodi atq; caponū cor, iecur, stomachū, testiculos, cerebellū. coque aqua modica, minimo sale. Cocta contunde ex tota carne & toto iure, & saccharo addito recentis oui uitello: fac placentā modico cinnamomo, crocoq; conditam: & auratā. Hac uesceris esuriens semel: saltem quarto quoq; die. & tunc quidem sola, claro tamen ad potum addito uino.

De usu lactis sanguinisq; humani pro uita senū. Cap. xi.

Saepe post decimū statī & nōnūq̄ post nonū septēnariū arbor hūana arefacto paulatī hūore tabescit. Tūc primū

humano,iuueniliq; liquore irrigāda est hæc arbor humana,quo reuirescat. Eliges ergo puellam sanam,formosam,hilarem temperatā,& famelicus lac eius sugito crescente luna,statimq; comedito maratri dulcis modicum puluerem saccharo rite confectū, Saccharum quidē lac in uētre cogi uel putrefieri non permittet, maratrum uero cū & subtile sit,& lactis amicū dilatabit ad mēbra. quos ectica senilis exedit medici diligentes liquore humani sanguinis,qui arte sublimi destillauit ad ignem, reficere moliuntur. Quid ergo prohibet quo minus senio iam quasi cōfectos interdum hoc etiā potu reficiamus? Cōmunis quædam est,& uetus opinio,aniculas quasdam sagas,quæ & striges uulgari nomine nuncupantur,infantium sugere sanguinē,quo pro uiribus iuuenescant. Cur non & nostri senes omni uidelicet auxilio destituti,sanguinem adolescentis sugant? uolentis inquā adolescentis,sani,læti,temperati,cui sanguis quidem sit optimus,sed forte nimius,sugent igitur more hirudinū ex brachii sinistri uena uix aperta,unciam unā aut duas. mox uero sachari uiniq; tātundem sument,idq; esurientes,& sitibundi facient crescente luna. Si crudus ægre concoquitur,coquatur prius una cum sacharo,uel ad aquam calidam moderate destillet sacharo mixtus. deinde bibatur. Fouere quoq; stomachum tunc sanguine suillo præsēs auxilium est. quem utique sanguinem e uena suilla fluentē spongia calente uino madefacta combibat,& stomacho statim calens admoueatur. Galenus atq; Serapio morsum rabidi canis sanguinis canini potu curari dicunt. rationem uero illis assignare non placuit. ego igitur biduum eam quæritans,opinor deniq; saliuam canis rabidi uenenosam impressam hominis pedi læso per uenas paulatim ad cor adscēdere,more ueneni,nisi q̄d īterea distrahat. Si igit͛ interim canis alterius sāguinē ille biberit,sanguis ille crudus ad multas horas natat in stomacho,eū deniq; uelut pegrinū

deiecturo p aluū. Interea caninus sāguis iste saliuā caninā superiora mēbra prehēsantē prius, q̄ ad p̄cordia ueniat, deriuat ad stomachū, nā & in canino sanguine uirtus est ad saliuam canis attrahendā, & in saliua uicissim uirtus ad similē sanguinem prosequendū. Venenum igitur a corde semotum sanguiniq; imbibitum in aluo natanti, una cum sanguine per inferiora deducit̃, hominemq; ita relinquit incolumē. Quorsum hæc? Primo quidem ut rei tā occultæ succurrentē inter disserendū causā aperuerim. Deīde ut moneā, sanguinē potari posse, & q̄dem salubriter. Atq; in sanguine hūano uirtutē esse, qua humanū sanguinē attrahat et mutuo p̄sequat̃ ne forte diffidas iuuenilē sāguinē a sene bibitū trahi ad uenas, mēbraq; posse, ibiq; prodesse q̄plurimū.

Diæta, habitatio, consuetudo senum. Cap. xii.

m Eminisse decrepitos expedit, naturā debilē nō esse nutrimentorū pondere fatigandā, uel etiā epularū diuersitate nimia distrahēdā. nā & iuuenilis ætas hoc uitio fit cito senilis. Diuidant ergo mensas, nec tam multa naturam alimonia q̄ frequenti reficiant, interuallo tamen interim ad digestionem dato. Nā sæpe ēt postq̄ stomachus ipse concoxerit, nisi & iecur q̄si digesserit, sumere nutrimentū, naturā distrahit atq; fatigat, qua q̄dē lassitudīe sæpius frequētata aduolat ītēpestiua senectus. Senes hyeme uelut oues aprica petāt, æstate uelut aues amæna, riuosq; reuisāt. frequēter īter uirētes uersent̃ plātas, & suauiter redolētes hæ nāq; uiuētes, spirātesq; cōspirāt ad spūm hoīs augēdū. ad loca uero cōiter apibus amica cōfugiant. mellaq; hyeme degustēt. mel. n. cibus ē senibus ī primis amicus, nisi ubi bilis timet̃ incēdiū. Amicus caseus recētissimus Amici dactyli, ficus, passulæ, cappares. dulcia punica. zinziba. isopus. scabiosa. bectonica. sed pistacia multo magis. Pinei uero nuclei maxime oīum. sicut diximus. ex quibus plurimū referent adiumētū si eos horas

duodecim i aqua paulũ calida teneãt,priusq̃ edant·sic·n·stomacho nõ nocebũt·ac ꝑterea,si dũ his utũtur,ẽt inter pineta & oliueta uitesq; uersentur,aut saltẽ pini uaporẽ accipiant,& odorẽ·Item gummi lachrymæq; pini cũ oleo uel uino,corpus sæpe deliniant probabile enim est,arbores longa naturaliter uita dotatas,præsertim si etiã hyeme uirescant ad longã tibi uitã,umbra,uapore nouo fructu,ligno,& tempestiuo quolibet usu prodesse·De animalibus autem longæuis supra diximus·Iam uero ad idem tibi forte conducet,si uiuas plurimum penes eos,qui sani,tibi sano natura sint similes & amici·ac magis forsan,si paulo iuniores·Vtrum uero,& quomodo frequens adolescentum consuetudo parum ꝑ senium retardare ualeat,pudicus Socrates consulendus·

Quæ adminicula senes a planetis accipiant ad omnia membra fouenda· Cap·xiii·

u Erum consulite potius solliciti senes Apollinem,qui Socratẽ græcoꝝ sapientissimũ iudicauit·Consulite Iouem insuper,atq; Venerẽ·Phoebus ipse artis medicinæ repertor nucem muscatã uobis fouendo stomacho dabit,Iuppiter cũ Phoebo masticen,atq; mentã·Venus uero coraliũ·Fouẽdo rursum capiti Phoebus pæoniã,thus,amaracũ,& cũ Saturno myrrhã·Spicã nardi,macẽq; Iuppiter·Venus deniq; dulce maratrũ atq; myrtũ·Ad cor uero fouendũ accipietis a phoebo quidẽ citrariã,crocũ,lignũ aloes,thus,ambrã,muscũ·doronicũ modicũ·gariophylũ,citri corticẽ,cinamomũ·Ab Ioue liliũ,buglossã,ocimũ,& mẽtam,beeniasq; radices,& candidas pariter,& rubẽtes·A Venere sola q dẽ myrtũ,& sandalũ,atq; rosam·Vna cũ Saturno coriãdrũ·Hæc uos cõtundite diligenter,& quæ stomachi sũt cydoniorũ oleo in formam ceroti cõficite·Quæ uero capitis,oleo spicæ perfundite ac illinite ceruicẽ,tempora,frontẽ·Quæ deniq; cordis,aureo uino spargite,aquaq; rosacea,eaq; foris præcordiis admouete·At ie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

cur in primis creando ſanguini neceſſariũ(neſcio quomodo)præ
termiſimus· Huic ergo ſemꝑ eupatorio & opobalſamo phoebus
opitulabitur.piſtaceis Iuppiter,atq; paſſulis·Venus autẽ hepati-
ca,endiuia,ſpodio,cicorea,Lieni tandẽ fouendo Saturnus ille ue-
ſter,una cum Ioue capparim dabit uobis, ſcolopendriã, tamari-
ſcum·Sicut ueſſicã Iuppiter,cum Venere·pina,glyirhiza,amido,
cucumeris ſeminibus,malua,althea, mãna,caſſia, curat, Saturnũ
uero uerendũ pluribus,ne adeo uos fugite ſenes·Hic.n.q̃ peregri-
nus eſt iuuenibus,tam uobis domeſticus erit·Vt igitur totũ ipſe
quoq; uobis corpus uegetet pro uiribus,atq; confirmet,accipietis
non nunq̃ ab eo regnante pariterq; a phoebo mumiã ſimul, & an
ſeris aſſi pulpã,hæc anſeris adipe modico delinite·contundite di-
ligenter· Myrobalanorum chebulaꝝ atq; indarum melle concoq
te·Ambra·muſco,croco condite·Ante omnia uero hæc uobis pro
futura confidite , credentes medicinarum ad uitam conferentiũ
uitam eſſe fidem·Qua ſperetis,& deum ſupplicantibus uobis ad-
ſpiraturum·Et res ab eo creatas,præſertim cæleſtes mirificã pro-
culdubio ad augendam uel conſeruandam uitã habere potentiã,

Confabulatio ſenũ ſub Venere per uirẽtia prata. Cap.xiiii.

ſ Ed a grauioribus his numinibus,ad Venerẽ parump
uos per hortos & prata ſenes uirẽtia reuoco·ad almam
Venerẽ uos oẽs aduoco non ludentẽ quidẽ uobiſcũ,ſed iocantẽ·
Hæc & uobis inq̃:& mihi iã ſeni·primo quidẽ iocoſum hoc fun-
dit oraculũ·Ego filii:ſi neſcitis:uoluptate motuq; uobis uitã de-
di·Ego igitur uoluptate quadã motuq;,& ſi non ſimili,uobis ſer-
uabo uitã·Eãdẽ quoq; ſeruabit libertate liber, uitiſſator :propaga
tor uitæ·Liber ipſe ſemper odit ſeruos:& quã uino ꝓmittit uitam
ſolis liberis implet longã·meæ q̃dẽ uitæ ſimul:atq; menti quon-
dã ꝓfuit regnante Saturno diminuta mẽta:placetq; quotidie· uo
bis aũt maior menta menti uitæq; ꝓdeſt.diminuta nocet·riſũ ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

meis hortis legite negligite ficũ·Has uero uiolas quando carpi-
tis,carpere uos existimate lilia,prehendetes lilium,comprehen-
dere crocum·Crocum a phoebo Iuppiter ipse nactus propagauit
in lilium·Liliũ ego a Ioue suscipiens,in has,quas hic uidetis uio-
las,transformaui·Deniq; rosa quidẽ uobis esto lucifer.Hesperus
uero myrtus·post oraculum nobis cogitandum mandat,rerum
uiridium naturã quatenus uirent,non solũ esse uiuã,sed ēt iu-
uenilem,humoreq; prorsus salubri,& uiuido quodam spiritu re
dundantẽ·Quaproter odore,uisu,usu,habitatione frequẽti iuue
nilẽ inde spiritũ nobis influere·Inter uirentia uero deambulan-
tes interim causam perquiremus·Ob quam color uiridis uisum
præcæteris foueat,salubriterq; delectet·Inueniemus tandẽ natu
rã uisus esse lucidã,ac lucis amicã·uolatilẽ tñ,ac facile dissipabi-
lẽ·Id circo dũ per lucẽ se dilatat,uelut amicã,interdũ nimio lucis
excessu rapi prorsus,& uehementi dilatatione dissolui· tenebras
aũt naturaliter uelut inimicas fugere,ideoq; radios in angustum
inde retrahere·Optat uero uisus ita perfrui lumine,ut per amicũ
hoc suũ amplificetur quidẽ,nec tñ interim dissipetur·iã uero in
quocũq; colore plus admodũ tenebrarũ,siue nigredinis ẽ q̃ lucis,
nõ dilatat̃ nec ideo delectat̃ radius uisus ad uotum·Vbi uicissim
plus admodũ splẽdidi coloris ẽ,q̃ nigri,spargitur latius,noxia q̃
dã uoluptate distractus·Quãobrẽ color uiridis maxĩe oĩum ni
grum cum candido temperans,præstat utrunq;,delectans pari-
ter,atq; conseruans·& molli insuper & adhuc tenera qualitate si-
cut & aqua radiis oculorũ absq; offensione resistit·Ne abeuntes
longius disperdantur·Quæ .n. dura sunt simul & aspera frangũt
quodãmodo radios·quæ uero rarissima sunt, dissolutioni aditũ
patefaciunt·sed quæ soliditatẽ aliquã habent,leneq; simul æqua
litatẽ sicut specularia corpora,nec ipsa quidẽ frangũt,neq; longi-
us disperdi permittunt·Quæ deniq; præter hæc beneficia,tenera

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

quoq; sunt & mollia, sicut aqua resq; uirides, liquidis oculorũ radiis mollitia blãdiunt᷑. Deniq; uisus radius quidã est in quadam oculorũ aqua naturaliter nobis accensus. ac tem̃patum lumẽ in aqua quodãmodo resistente requirit. Itaq; gaudet aqua. Delectatur speculis aquæ similibus. Viridibus oblectat᷑. In quibus sane uiridibus solis lumen insitum adhuc uernũ secũ habet humorẽ aquãq; subtilẽ occulto quodã lumine plenã. Ex quo fit etiam, ut color uiridis cũ tenuat᷑, in croceũ resoluat᷑. Quorsũ hæc? Vt ĩtelligamus frequentẽ uiridiũ usum, siquidẽ uisus spiritũ recreat, q̃ ĩ animali spiritu quodãmodo præcipuus est, animalẽ quoq; reficere. Atq; etiã meminerimus, si color uiridis, quia ĩter colorꝝ gradus medius atq; tem̃patissimus ẽ, tãtũ aĩali spiritu prodest, multo magis quæ per qualitates tem̃patissima sunt, naturalẽ & uitalem spiritũ iuuatura, atq; admodũ profutura nobis ad uitã. Nihil in mundo tem̃patius est q̃ coelũ, nihil sub coelo ferme tẽpatius est q̃ corpus humanũ. Nihil in hoc corpore tẽpatius est q̃ spũs. Per res igit᷑ tẽpatas uita p̃manẽs in spũ, recreatur. Spũs per temperata coelestibus cõformat᷑. Deniq; discamus ex tẽperie uiridis, quæ illuminãdo, æque cõgregat aĩalem spũm, atq; dilatat, ideoq; maxime iuuat, nos quoq;, in cordialibus eligẽdis, cõponẽdis, utendis, aromatica subtilia & acuta, quæ spũm extendere, uel ẽt illuminare solent, qđ facit crocus atq; cinnamomũ, cũ aromaticis sem̃p stipticis cõgregãtibusq;, ceu myrobalanis & similibus cõmiscere. atq; uicissim. Neq; prætermittere, quæ absq; acumine ẽt aromatico simul utrunq; cõficiũt. Aliq̃tum uidelicet dilatãt, atq; admodũ cõgregãt, multũq; illuminãt, quæ & alias narrauimus, qđ efficit aurũ, argentũ, spodiõ, corallus, electrũ,循sericũ, pretiosi lapilli, inter quos iacynthus, uel ore detẽtus ob iouialẽ tẽperiem plurimũ cõprobat᷑. Cum enĩ sub terra nequeãt spetiosissima & quasi coelestia p̃creari absq; sũmo quodã bñficio coeli,

p̃babile

probabile ẽ rebus eiusmodi mirificas coelitus ĩ esse uirtutes. Cõpositio uero eiusmodi, quæ dilatãdo, & illuminando spũm æque cõgregat, ita delectat eũ intrinsecus atq; recreat, sicut foris uiriditas oculos, atq; ipsũ ẽt apud senes in naturali quadam uiriditate diutissime seruat. quasi laurũ, oliuã, pinũ, etiã hyeme uirentem. Tãtoq; magis id efficit, quo efficit & interius, atq; maxime, si cõpositio talis aromatico flagret odore, alliciatq; sapore. profecto sicut corpus, ex crassioribus humorũ partibus cõpositũ ĩ qntã redigit' formã, ita spiritus ex subtilissimis eorũdẽ portionibus cõstitutus formã habet qntã naturaliter tẽpatissimã, atq; lucidã, ideoq; coelestem. Atq; in hac ipsa forma conseruãdus est, ut subtilis quidem sit, & interea firmus, sicut diximus. Sit omnino lucidus, sed ẽt quodãmodo solidus. Ac præterea rebus odoriferis, firmis, lucidis assidue foueat', si uitam cupimus conseruare, quæ uiget in spiritu, & uẽdicare nobis cælestia dona. Hæc hactenus iussu Veneris contemplati, Venerem ipsam audiuisse putemus.

Mercurius alloquitur senes, & consulit eis circa uoluptatem, odores, cantus, medicinas. Cap. XV.

INterea dũ ĩter senes ipsa q̃si Venus cõfabularet', forte q̃ dẽ hactenus satis belle. Deĩceps uero ꝓlixius forsã fabulatura foret, Sermonẽ hũc his Mercurius uocibus, sermonũ auctor interpellat. Quid nã uobis ẽ cũ Venere istac sẽper puella senes? Quid rursũ Veneri cũ sermonibus? Nõ ne mei simul, atq; uestri sunt sermões? mea rõ pariter, atq; ura? Audite me igit' eadẽ nũc attẽtiõe, qua illã, & multo maiore ĩsuꝑ attẽtione q̃ Venerẽ. Quinque scitis esse sensus, uisum, auditum, olfatũ, gustum, tactum. Esse rursum quinq; (ut ita dixerim) discite rõnes. Dum. n. ꝑ qnq; sensus quotidie imbuitur uobis animus, rationesq; inde rez ipse concipit, interea notiones habitusq; ad res iudicandas quinq;, tanq̃ rationes quinq; resultant. Præterea sicut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

quinq; hinc quidem ſunt ſenſus,ĩde uero quodãmodo rationes,
ita uitæ tenor quinq; gradibus circa ſenſum rationemq; diſponi-
tur· Vnde quinq; numerantur ætates· Prima quidem ſenſu tantũ
trahit᷑· Secunda ſenſu magis admodũ allicit᷑,q̃ ratione ducatur·
Tertia poſt hæc alterius pariter rationis, & ſenſus ꝑſuaſionibus
agit᷑· Quarta ratione potius,q̃ ſenſu ducitur· Quinta tandem ra-
tione tantum regi debet· Prima igit᷑ ætas,atque ſecunda tanquã
ſubiecta Veneri,Venerem (ſi placet) loquentem audiat· Reliquæ
uero Mercurium· Ego igit᷑ reliquos uos omnes alloquor,nõ pro
me quidem tantum,ſed pro Diana etiã hac,quã ad ſiniſtrã meã
cernitis· Nempe cum hæc elinguis ſit, ego uero bilinguis, iure ꝓ
hac ipſa,cuius ego linguam habeo,loquor· Vnã ꝓfecto noxiãq;
Venus uobis indidit uoluptatem,qua noceret quidẽ uobis,pro-
deſſet uero futuris,exhauriens paulatĩ uos ꝑ latẽtẽ quandã q̃ſi
fiſtulam,aliudq; ueſtris liquoribus implens,atq; ꝓcreãs,uos tã-
dem quaſi uetuſtũ quoddã ſpoliũ cicadaꝝ iam exhauſtũ humi
relinquẽs· cicadæ interim teneriori ꝓſpiciens· Nõ ne uidetis? qđ
Venus de materia ũra generat eſſe recens quiddã & uiuũ, ſẽſuq;
præditũ? Surripit ergo uobis iuuentutẽ,& uitã atq; ſenſum, ex
toto (inquã) corpore per totius uoluptatẽ,ut efficiat inde totũ·
Ego interim materiæ illius, quæ quartæ digeſtiõi ſupereſt,qua
litate monitus,uos cõmoneo,alimenta ſimiliter quarta digeſtio
ne cocta plurimũ uitæ ũræ ſuccurrere,ouũ recens uidelicet inte
grum & ſorbile una cũ ſaccharo exiguoq; croco· Lac hũanũ uel
ſuillũ uel caprinũ cũ pauculo melle ſũptũ· Atq; hæc duo tũc ſa-
lubriora ſũt,qñ natiuo adhuc calore flagrant· Et ſi ouũ aliã mox
cocturã deſiderare uidet᷑· Præſertim ĩ ſtomacho minus ualido,
ſed leuiter eſt coquendũ· Veꝝ,ut parũper ad Venerẽ redeamus·
ſi qñ uidiſtis Venerẽ,iuuenilẽ admodũ uidiſtis,& quaſi meretri
ciis fucis & ornatibus expolitã· Hæc ergo,quæ noua ſemꝑ ẽ no-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

na semp affectat, odit uetera, facta destruit, unde cōstruat facienda. Hæc rursū, si dictu fas est, quasi meretrix nō uno quouis ē cōtēta uiro. Vulgus amat. Et (ut dialectice loquar) speciei passim potius, q̄ indiuiduo suffragat. Iā uero neq; tactu tantū uos præcipitat, sed ēt gustu, fallit quotidie, perditq; deceptos. Quos. n. uos in rebus sapores pcipitis mediocri quadam temperie gratos, hos Diana hæc Apollinis Iouisq; munere tradidit. Illecebras uero sapoꝝ miras, quibus quotidie uelut hamo capti clam miseri uitam pditis, uenus insidiosa fabricat. Quid igit̃ Martē incusatis? Quid Saturnum? Mars quidem raro admodum uobis palamq; nocet. Saturnus quoq; sæpius uultu se pfitetur hostem, nocet tardius, tempusq; remediis nulli negat. Sola uenus palā ut amica uenit, clam inimica uenit, Hanc igit̃ incusate potius, si quē inter superos incusare licet, ad multiplices huius īsidias, tum oculis argiuos ipsos instruite, tum palladis clypeo uos munite. Aures autē ad blandas pollicitationes eius, tanq̄ ad letales syrenū cantus, obstruite. Hūc deniq; prouidentiæ florē a me accipite, quo Circes huius ueneficia deuitetis. Hæc uobis duas uix tādē, & has quidē letiferas pollicet̃ uoluptates potius, q̄ largit̃. Ego uero beneficio patris atq; fratris quinq; promitto uobis, quinq; præsto, puras ppetuas, salutares, quarū infima est in olfactu, superior in auditu, sublimior in aspectu, eminentior in imaginatiōe, in ratiōe excelsior atque diuinior Quo maior delectatio in tāgēdo percipitur, atq; gustādo, eo uitæ grauius frequēter accidit detrimentū. Cōtra uero, q̄to maiorē in olfactu uoluptatē & auditu, atq; uisu itē imaginatione & sæpe ratione quotidie reportatis, tanto fila uitæ longiora producitis. Veꝝ sicut in blandimentis tangendi, atq; gustandi cauendā uobis subdolam admonui uenerem, sic in ipsa secretiore nimisq; assidua cōtemplatiuæ mentis delectatiōe cauete Saturnum. Illic. n. frequenter filios ipse suos deuorat. Nam quos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ſublimiorũ contemplationũ ſuarꝝ rapit illecebris, et illic agnoſcit ut ſuos, hos interim ſi modo diutius gradũ ibi ſiſtant, falce quadam, e terris amputat: terrenãq; incautis uitam ſæpe ſurripit. Hoc ſaltẽ Venere interim indulgentior, quod Venus quidẽ uitã, quã tibi detrahit, donat alteri, nihil tibi pro detrimẽto reſtituens. Saturnus aũt ꝓ uita terrena, a qua ſeparatus ipſe, te deniq; ſeparat, cæleſtem uitã reddit, atq; ſempiternã. Hoc ipſo ſimiles eſſe uidẽtur inter ſe Venus atq; Saturnus, qui ſane q̃ aquario gaudet, tam regnat in libra, q̃ homines & hic & illa generandi libidine uexat, nocetq; uexatis, ut inde poſteritati proſit. Sed hæc quidem fæcũdat corpus, ſtimulatq; fæcundũ. Ille mentem ſuo ſemine grauidã urget ad partũ. Vos igitur prouerbii memores, ne quid nimis aſſiduis prudentiæ frænis parturientis utriuſq; libidinẽ cohibete, Tametſi multo citius grauiuſque ille lædit, quos tedio, torpore, mærore, curis, ſuperſtitione premit, q̃ quos ſupra uires corporis moreſq; mortaliũ eleuat ad excelſa. O io uero ſeruate (mõeo) qđ æquus Iuppiter Pythagorã docuit, & Platonẽ, humanã uitam in quadã æquali animæ ipſius cũ corpore ꝓportiõe ſeruari. Vtrũq; ſuis quibuſdã alimentis & exercitationibus ali, ac ſimiliter augeri. Si quis alterutrꝝ educatione præcipue ſua, multo robuſtius altero tandẽ efficit, nõ mediocrẽ facit uitæ iacturã. Propterea quicũq; inter res medicorum arte laudatas potiſſimũ eas eligit, quæ corpori ſimul & ingenio proſunt, maximũ uitæ ſibi uendicat adiumentũ. In earꝝ uero numero uinũ, mentã, myrobalanũ, muſcũ, ambrã, zinziber recens, thus, aloẽ, iacynthũ ſimileſq; lapillos, herbaſue conſimiles eſſe putate, & quæ ad utriuſq; utilitatẽ a medicis pariter cõponunt. Sed lõgioribus his quandoq; ĩterceptis ambagibus, ego quoq; medicus huc acceſſi. Si ſapores ex rebus accepti nõ ultra uiuentibus, itẽ odores ex aromatis iã ſiccis, uitaq; uacuis, multũ ad uitã conferre cenſentur. Quidnã dubitatis odores

ex plantis radicibus adhuc suis hærentibus uiuentibusq; mirum inmodũ uitæ uires accumulaturos? Deniq; si uapores exhalantes ex uita duntaxat uegetali magnopere uitæ uestræ prosunt, q̃tũ profuturos existimatis cantus, aereos quidem, spiritui prorsus aereo harmonicos harmonico, calentes adhuc, uiuosq; uiuo, sensu præditos sensuali, ratione conceptos rationali. Hanc ergo uobis a me fabricatam trado lyram, cantumq; cum ipsa phoebeum, solamen laborum diuturnæ uitæ pignus. Sicut enim res qualitate tẽperatissimæ simulq; aromaticæ, tum humores inter se, tum spiritum naturalem secum ipso contemperant, sic odores eiusmodi uitalem spiritum, sic rursum similes quoq; concentus spiritum animalem. Dum igitur fides in lyra sonosq;, dum tonos temperatis in uoce, similiter spũm uestrũ intus contẽperari putate. Ac ne ipse Venere sim auarior, quæ sine Baccho friget, ab hoc ipso libero patre per me nectar hoc accipite. Qui præcipue inter uos frigent, temporibus similibus, bis septimo quoq; die uncias uernacei, uel maluatici dulcis meri duas sumant cum una panis uncia, tribus ante mensam horis. Semel autem drachmam unam sublimis aquæ destillantis ex uino cũ iuleb rosacei semuncia. Quo q̃dem liquore illinire ẽt cutẽ & ad olfatũ uti commodissime possunt. atq; ut: post eiusmodi nectar: ambrosiã quoq; uobis afferã: hanc insuper acceptã ab Ioue largior medicinã, Quatuor myrobalanorum uncias accipite: chebulorum tres, rosacei sachari, cõditi zinziberis hyeme quidẽunciã, æstate uero semunciã. tria hæc cum emblicorum melle concoquite suauiter, septẽq; auri foliis exornate. Ieiuni bolum ante prandium quatuor horis accipite. anno saltẽ integro quotidie id assumite. ut inde uelut aquilæ renouetur uestra iuuentus. Hactenus quasi Mercuriũ locutum existimemus.

Confirmatio superiorum, & q͂ deuitare debemus assiduam cogitationem & coitum. Cap. xvi.

a Strologi Venerem,& Saturnũ inimicos ĩuicem eſſe fe
runt·Cũ uero in cælo,ubi oĩa amore mouent᷑,ubi de-
fectus eſt nullus,odiũ eſſe nequeat,inimicos·i·effectu diuerſos ĩ-
terpretamur ·Mittamus,ĩpræſentia reliqua·Ecce nunc Saturnus
quidẽ nobis in centro,Venus aũt in circũferẽtia poſuit uolupta-
tẽ·Voluptas uero ſpũum eſca quædã eſt·Igitur ex oppoſito Ve-
nus,atq; Saturnus ſpũs noſtri uolatũ aucupãtur·Illa ꝑ uoluptatẽ
ſuã allicit ad externa·Hic interim ꝑ ſuã ad intima reuocat· diſtra
hũt itaq; ſpũm,ſi ferme eodẽ tẽpore moueãt,atq; diſſipãt·Quã-
obrẽ nihil contemplatori uel curioſo peſtilentius,q̃ uenereus a-
ctus,nihil uiciſſim hũc ſectanti alienius q̃ cura,& cõtẽplatio eſſe
poteſt·contẽplatorẽ uero phyſicũ,religioſũq; eodẽ in gradu con
numeramus·et gradu ſimili quẽlibet ĩ negotiis ſuis ualde cogita
bundũ,grauibuſq; curis obnoxiũ·Hinc rurſus efficit᷑,ut ſi quem
Saturnia,uel contemplatione nimiũ occupatũ,uel cura preſſum·
leuare interim,& aliter conſolari uelimus,per uenereos actus,lu-
dos,iocos id tentantes tanq̃ per remedia longe diſtantia, fruſtra
atq; ẽt cũ iactura conemur ,atq; uiciſſim ſi quẽ uenereo,uel ope
perditũ,uel ludo iocoq; ſolutũ moderari uellimus, ꝑ ſaturniam
ſeueritatẽ emendare nõ facile ualeamus·Optima uero diſciplina
eſt,ꝑ quædã Phoebi,Iouiſq;,qui inter Saturnum,Venerẽq; ſunt
medii ſtudia,ſimiliaq; remedia hoĩes ad alterutrum declinãtes,
ad mediũ reuocare·Sed ut tandẽ ſimus medici,ſicut flama duo-
bus cõmuniter modis uiolentis extinguit᷑,aut uelut difflata uẽ-
tis,aut contra quaſi compreſſa cineribus,ſic ſpiritum uel celeriter
effectu uenereo diſſipamus,uel ſenſim Saturnio ſuffocamus, ac
ſæpe exprimimus comprimendo, pariterq; reſoluimus· Spiritus
utiq; frequenter ad extima uolans,intima reddit:uel uacua,uel ali
ena uitæ·Sed ad intima ſæpe coactus cætera circum membra præ
ſtat uitæ minuſ idonea·Citam igitur ſenectutem,tum Venus in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

interioribus nostris, tum Saturnus exterioribus infert. Venus quidem præcipue, ubi ex quouis eius motu facile corpus debilitatur, atq; labascit. Saturnus quoq; potissimū, quando ex quocunq; cōtemplationis officio, uel curæ labore, ingenii corporisq; uires labefactantur. Et si uel qui ad comtemplationē, uel qui ad libidinē natus est, plerunq; ad suum uterq; officiū est natura fortissimus. natura.n. sæpe coniungit cū uoluptate simul & facilitate potentiā. Vnusquisq; igit̄ se cognoscat, suiq; ipsius moderator, ac medicus esto. Coitū quidē frequētaturi cæteros cōsulāt. Ego uero exercitaturis ingeniū libro ēt superiore cōsului. Deniq; oī diæta oībus remediis uti debēt, q̄bus mēbra, spūs, sensus, ingeniū, memoria cōfirmētur. Cogitatiōes p īterualla repetere. Nec expectare, uel minimū ex cogitatōe laborē. Maxīe uero cū primū cāescūt, q̄uis nōnulli sint, q nō tā debilitatæ naturæ, uidelicet ad huc iuuenes canos emittūt, q̄ uel ægtitudīe, uel ægrotatiōe aliq̄ pcedēte, aut ēt parētū similitudine, q̄bus .s. iā canescentibus fuerint generati.

De medicinis senum. Et de habitatione iterum, atq; diæta. Cap. xvii.

c Aldæorum regula est forte probanda, ad iuuētutem recuperandā, peregrinos humores imbibitos corpori, expurgare gradatim, tum interiores, cōpetentibus medicinis, tū exteriores, frictionibus & lauacris, puocationibusq; sudoris. Intereaq; salubribus, duraturisq; alimentis paulatim corpus implere. Sunt autem qui trochiscis quibusdam ex uipera factis uel elleboro præparato promittunt humores omnes ueteres putridosq; prorsus educere. Quibus expurgatis & humore rursum saluberrimo alimentis salutaribus recreato, restituere iuuentutem. Et qui cautiores sunt, elleboro gallinas pascunt, hominē uero gallinis. Eiusmodi uero curationem tanquam periculosam in iuuentute arbitror potius, q̄ in senectute tentandam. Ne forte

iuuentutē illam a Medea Peliæ ſeni promiſſam experiamur. Nā & iuuenes medicinis exquiſite purgātibus cito ſeneſcere Hyppocrates aſſerit. Sed ubi diæta nō ſufficit, clyſtere uel māna, uel aloe præſertim lota ſecurus uteris. Si tibi ſit aluus aſtrictior, manna cū iure caponis, myrobalaniq; uirtute. Sin minus, hac te iuuenem et in ſenectute purgatiōe ſeruabis. Sume unciam lotæ aloes unam, myrobalanorum emblicarum drachmas duas, chebularum quoq; tantundem, duas item roſarum purpurearum, maſticis quoque tantundem maluatico uino confice pilulas, quando luna foeliciter collocata, propitio fruitur Iouis aſpectu, præſertim ſi domicilia fixa poſſederit uel ipſa, uel Iuppiter. Hæc enim ad diuturnitatem uitæ magnopere conferunt. Potes etiam utiliter reubarbarum hic cum aloe componere ſcilicet dimidiam aloes partem, dimidiam reubarbari. Et quoties opus fuerit, unam mane ſumere pilulam: ad tres uſque uel quinque, modicumq; iuſuper uinū bibere. Vbi uero pituitam magis times, potes commode in his pilulis trochiſcorum agarici tertiam partem accipere una cum tertiis aloes duabus dimiſſo reubarbaro. Sed primam illam ego iam multis annis pilularum compoſitionem omni ætati experior eſſe tutiſſimam. Eadem hora confectionem eiuſmodi facito. Sume myrobalanorum: emblicarum, belliricarum, indarum, chebularum unciam uniuſcuiuſq; unam, cinnamomi uero duas, unam quoque doronici, roſarum purpurearum unam, ſandalorum rubeorum duas, unam croci drachmam, tertiam drachmæ partem muſci, ambræ tātundē. Candidū poſt hæc cū aqua roſacea ſuccoq; citri fundito ſaccarum. Coque, fac bolos, auroq; inuolue. Hoc ante prandium quatuor horis ſumentes atque dantes utiliter experti ſumus ad uirtutem corroborandam, ad illuſtrandū ſpiritum atque firmandum. Maxime uero proderit, ſi paulum quid inſuper uini aurei biberis. proderit & ſæpe calefactum panem

nem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

nem aureo mero & roſacea aqua perfundere,& modico ĩſuꝑ cin
namomo ſacharoqꝫ uberiore cõdire·Frequẽter etiã duo hæc cũ
lacte amygdalino & modico pane miſcere·Nam eiuſmodi mixti
ones naturam referũt Iouialem,præter oĩa,quæ in ſuꝑioribus ex
plicauimus uel ſaltẽ ſignificauimus,ab his omnes urbani diligẽ
ter cauere debent,æſtu,gelu· quolibet uel poſt calorem frigore
uel nocturno·Nebulis,uẽtis uel ex palude flantibus,uel irrum-
pentibus ex anguſto·Locis itẽ ubi aer uel mouet᷑ uiolentius ,uel
nullo modo mouetur·habitatione quauis humidiore,fetore,tor-
pore , mærore·Diligentius autem Mercurii ſectatores·Diligen-
tiſſime ſenes·Qui præterea poſtquam mane corpus totum leui-
ter perfricuerint,delinient ipſum aduerſum aeris,& laboris incõ-
moda,calente oleo,uel uino quopiam ſubamaro,cui prius infu-
derint myrrham,& roſam,atqꝫ myrtum· Saluiam frequẽter ore
ferant,neruis ac dentibus amiciſſimam·Et quando dentium ui-
tio,liquida uelut infantes alimenta repetere compellunt᷑,molliſ-
ſima caueant·Lac quidem uino referant moderato · Vtant᷑ igne
duntaxat ut medicina,quantum uidelicet expellendi frigoris,&
ſuſcitandi caloris innati neceſſitas poſtulat· alioqn tanq̃ edace
humorem naturalem exſiccaturo·Solẽ uero quoad delectat ſe-
quãtur ut alimentum, deſtillatione uitata,& æſtu ſimiliter decli
nato·Faciles quidem motus diligãt,excitando calori admodum
neceſſarios·Labores autem corporis oderint ,& multo magis ani
mi·Nec minus longam ſitim,& inediam atqꝫ uigiliam·.

De nutrimento ſpiritus ,& conſeruatione uitæ per odores· Cap· xviii

l Egimus in calidis quibuſdam regionibus,ac plurimo
paſſim odore flagrantibus multos gracili corpore,& i-
becillo ſtomacho,quaſi ſolis odoribus ali·Forte quo-
niam ipſa natura loci,tum herbarum,& frugum , atque pomo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

rum ſuccos ferme totos redigit in odores, tum corpoꝝ humanorum humores illic reſoluit in ſpiritum. Cũ igitur uterq; uidelicet odor & ſpiritus ſit uapor quidã, & ſimile ſimili nutriatur, nimirũ & ſpiritus & ſpiritalis homo plurimũ ab odoribus accipit alimentum. Nutrimentũ uero, qualecunq; id ſit per odores ſiue fomentum, apprime ſenibus & gracilibus neceſſariũ eſt. Quo defectum alimenti ſolidioris atq; uerioris, ut cunq; cõpẽſare poſſimus. Ambigere tamen non nulli ſolent, utrum ſpiritus odoribus nutriat̃. Ego autem opinor ſolis forſã ita nutriri, ut niſi alimẽta, quæ craſſa ſunt, digeſtione tandem in uapores extenuentur, ſpiritus ipſe quem diximus uaporem eſſe, nullum illinc ſuſcipiat nutrimentum. Itaq; uinum odore plenum ſpiritum ſubito recreat, qué cætera uix tandem reficere poſſunt. Vaporem uero illum, in quem cibi cocti deniq; transferunt̃, ideo appellamus odorem, quoniam & odor ubiq; uapor quidam eſt, & hic tractus intus ex alimentis uaporn, iſi ſpiritui quodam odore placeat, uix ullum ſpiritui exhibet alimentum. Quamob rem Auicennam noſtrum ualde ꝓbamus dicentem, corpus quidem dulcedine, ſpiritum uero quadam (ut eius uerbis utar) aromaticitate nutriri. Quoniam craſſitudo corporis nõ niſi craſſa natura, q̃lis eſt in dulcedine, coaleſcere ualeat. Tenuitas uero ſpiritus, non alio q̃ fumo quodam, atq; uapore, in quo aromaticitas ipſa uiget, refici poſſit. Aromaticam uero qualitatem dicimus odoram, & acutam, & quodammodo ſtipticam. Proinde quoniam iecur quidem corpori per ſanguinẽ alimentum præſtat, dulcedine plurimum augetur. Cor autem quia & creat ſpiritum, & ſpiritui procreat alimentum, merito deſiderat aromatica. Expedit tamen, & aromatica pro corde condiri dulcedine, & dulcia pro iecore aromaticis commiſceri, dulcedinemque interea nimiam euitare. Quid plura? Galenus ipſe ſecutus Hippocratem., ſpiritum nõ ſolum odore putat nutriri, ſed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

aere,aere inquam non simplici,sed potius opportune permixto. Quibus quidem si fidem habebimus,nec alimentorum,nec rei ullius delectum magis ad uitam necessarium,q̃ aeris nobis accõmodati,esse censebimus. Aer enim & inferiorum & coelestium qualitatibus facillime semperq; affectus,& ĩmensa (ut ita dixerim) amplitudine circũfusus,perpetuoq; motu,nos undiq; penetrans,ad suam nos mirabiliter redigit qualitatem. Præsertim spiritum,præcipue uitalem,in corde uigentem. In cuius penetralia, tum assidue influit,tum repente. Sic protinus afficiens spiritum ut est affectus,perq; spiritum uitalem,qui & materia,& origo est spiritus animalis,pariter afficiens animalem. Cuius quidem qualitas maximi momenti est ingeniosis eiusmodi spiritu plurimũ laborantibus. Itaque ad nullos potius q̃ ad eos attinet puri luminosiq; aeris,odorumq; delectus,atq; musicæ. Hæc enim tria spiritus animalis fomenta præcipua iudicantur. Potissimus uero ad uitam est aer electus. Nam octauo mense nati in ægypto plurimi uiuunt. & nonnulli in plagis græciæ tẽperatis,saluberrimi aeris beneficio: quod Aristoteles narrat,& Auicenna confirmat. Sed profecto sicut corpus ex uariis compositum,uariis (quamuis nõ eadem mensa) nutriendum est alimentis,ita spiritus similiter compositus uarietate quadam aeris semper electi oblectandus ẽ, atque fouendus. Simili quoq; electorum odorum uarietate quotidie recreandus. Nam aer & odor quasi spiritus quidam esse uidentur. Iam uero Alexander & Nicolaus peripatetici una cum Galeno concludunt spiritum uitalem,& animalem ideo nutriri tum odore,tum aere,quoniam uterque mixtus est,atque conformis,& utrunque haustum in præcordia penetrare,ubi coqui temperarique ad uitam,perq; arterias diffundi. Vbi uterque coctus iterum,nutrit spiritum (ut aiunt) utrunque,præcipue animalem. Aiunt etiam spiritũ aerẽ non solum refrigerando calori

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

prodesse,sed ēt nutriendo. Nā & aīalia etiā ualde frigida spirant. Addunt aerem crassiorē spiritui naturali tanq̄ magis corporeo conuenire,subtilē uero,puꝝ,lucidū,spiritui potius uitali,potissimum animali. Neq; mirū uideri debet spiritū adeo tenuē, rebus quoq; tenuibus ali. Siqdē & pisciculi multi aqua nitidissima nutriuntur,& ocimū in aqua simili,uiuit,crescit,floret,redolet. Mitto quibus elementis Chameleontē,& Salamandram nutriri non nulli ferant. Redeamus ad nostra. Interest certe q̄ plurimū qualē spiremus aerē:quales hauriamus odores. Talis .n. & spiritus ī nobis euadit. eatenus uero nos anima per uitā uegetat: quatenus spiritus harmoniam seruat cū anima concinientem. Spiritus quidem nobis primus uiuit:& maxime:& quasi uiuit solus. Non ne repentino quodā sæpe casu:uel effectu:uita sensus motus: subito membra deserunt? Regresso uidelicet ad cordis penetralia spiritu:& sæpe statim reuertunť ad membra:per frictiones & odores illuc spiritu redeunte. Quasi uita in ipso spiritu uidelicet re uolatili potius insit q̄ humoribus,aut membris. Alioquin propter hoꝝ crassā tenacitatē tardius admodū accederet uita mēbris atq; recederet, Quicunq; igitur uitā in corpore producere cupitis,spiritum in primis excolite,hunc augete nutrimentis sanguinē augentibus,temperatū uidelicet atq; claꝝ,hunc aere semper electo fouete. Hunc quotidie suauibus odoribus alite,hūc sonis & cantibus oblectate. Sed interea odores cauete calidiores. frigidiores fugite. Capessite tēperatos. frigidos calidis,siccos humidis temperate. Odorē uero omnem,quia pars corporis subtilissima est,scitote non nihil habere caloris,atq; ex rebus,quæ ipse nutriunt,odores separate potius nutrituros,ut ex aromatico pyro pomoq; persico,similiq; pomo,magis aūt recente pane,calente, maxime carnibus assis,q̄ maxime uino. Atq; sicut sapor,qui mirifice placet,plurimi uelocisque nutrimenti causa est uel occasio corpori,sic odo-

rem ad ſpũm ſe habere putate. Cõmemorare uobis iterum placet Democritũ iã iam expiratu℞,ut obſequeret amicis,ſpũm ad qua triduũ uſq; olfactu calentiũ panũ retinuiſſe, ulterius ẽt ſi modo placuiſſet ſpũm ſeruatu℞. Sunt & qui dicunt id mellis odore feciſ ſe. Ego:ſi modo uſus eſt melle,exiſtimo illũ mel uino liquefactũ albo,calentibus panibus infudiſſe, neq; .n. ſpernendus eſt mellis odor. Flos nanq; flo℞ mel exiſtit,nec pa℞ nutrit ipſa dulcedie, ac diu qualitate ſua res integras a putrefaſtione tueť. Itaq; ſi q s no- uerit hoc ẽt ad cibũ ita ueſci,ut nec dulcedine nimia meatus op- pleat,nec quodã calore bilẽ tali exaugeat, certũ habebit lõgioris uitæ ſubſidiũ. Saltẽ igiť cõdimẽtũ hoc frigidis,& humidis adhi bete. Ve℞,ut uos reuocẽ ad odores ubicunq; ſuffocationẽ,cõpreſ ſionẽq; ſpũum nimiã extimeſcitis,qđ mæror frequens,torporq; portendit,odores circũfuſos amate. V bi uero fugã exhalantium ſpũum expaueſcitis,odores potius infuſos nutrimẽtis accipite. Et ſi quid odo℞ præterea foris ſumitis,uelut clypeũ coſtis duntaxat admouete ſiniſtris. Non ne uidetis,q̃ repente ſurſum,uel deorſũ ad odores ſe matrix ipſa præcipitet? q̃ uelociter ad os,ad nares ſpũs aduolet,ſuauis odoris eſca pellectus? V bi igiť ſpũs uel exi- guus,uel fugaciſſimus eſſe deprehendiť:qđ puſillanimitas ſæ- pe declarat,corporiſq; debilitas,uel parua de cauſa multa contin- gens,odoribus non tã extrinſecus obiectis,q ĩtrĩſecus iniectis al- licite,ĩmo potius paſcite,retinete. Odorẽ uero uini ante oẽs eligi- te. Multũ nãq; nutrit ſpũm odor exhalans ex natura tũ plurimũ, & uelociter nutriente corpus:tũ uoluptate ſenſum afficiente. Ta- le uero uinũ eſt præ cæteris calidũ:humidũ:& odo℞:atq; cla℞. Ta le ẽt ſacha℞ eſſe dicerẽ:ſi ſumat odorẽ. Cinnamomũ quoq; ſimi- le:& doronicũ:aniſũq;:& dulce marat℞:ſi acumini ſuo ad exiguã dulcedinẽ adderent ampliorẽ. Sed quã tẽperiẽ natura non fecit, uobis ipſi conficite. Et quotiens diſtractionẽ ſpũum formidatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

calidioribus acutioribusq;, & ſubtiliſſimis adhibete: quæ cohibe-
re paruper uolatũ ſpũs: ac ſiſtere ualeãt: ceu croco: gariophylis, cĩ
namomo: aduſtũ panẽ, roſaceã aquã: acetũq; roſaceũ, roſã, myr-
tũ: uiolã, ſandalũ, coriandꝝ: cydoniũ pomũ, atq; citꝝ Horreo uero
camphorã, ubi cõtra caniciẽ eſt agendũ. Recentẽ uero ſemp mẽ
tã diligo, menti ẽt ſalutarẽ ſpũiq; tutiſſimã. Deniq; mementote
res oẽs ueneno contrarias: eſſe uitæ admodũ ſalutares, nõ guſtu
tantũ, ſed ẽt odoratu, maxime theriacã. Has uero in libro contra
peſtilentiã enarrauimus. narrabimus & in libro ſequẽti. Inter eas
aũt: ne quid uos lateat: numeramus & uinũ. Nã ſicut homini ue-
nenum eſt cicuta: ita cicutæ uinũ: nõ ſimul quidẽ: ſed paulo poſt
ebibitũ. Ac ne ſolis uos odoribus hic alliciã: componendũ uobis
mando electuariũ quotidie mane guſtandũ: olfactu, guſtuq; ſua
ue, & uitæ admodũ ſalutare. Accipite tres chebulaꝝ uncias: unã
emblicaꝝ: & ĩdaꝝ unã, unãq; belliricaꝝ: ſemunciã uero doronici,
Cĩnamomi uncias duas: croci drachmam unam, ambræ partem
drachmæ tertiã: Muſci quoq; tantundem. Contundite diligen-
ter, Tantum roſacei ſachari adhibete: quantum guſtui ſatis facit,
Sandaloꝝ rubentium quantum ſat eſt colori: mellis item embli-
caꝝ uel chebularum: quantũ molli expedit electuarii formæ: au-
ri folia totidem, quot prædictæ ſunt unciæ. Vbi uero difficilior ẽ
compoſitio multiplex. experti ſumus ſimplicẽ hanc optimam ẽe
ſcilicet ex chebulis: maratro dulci, ſacharo aqua roſacea liquefa
cto, ſumptã uero tum ieiuno ſtomacho: tum poſt coenam. Me-
mineritis autem myrobalanos conditas meliores eſſe. ſiccas ue-
uero ſaltẽ diem integrum. oleo amygdalaꝝ dulcium: uel butyro
uaccino prius infundite, q̃ confletis. Probat & Auicẽna uobis cõ
fectionem ex emblicis atq; indis, cũ melle anacardoꝝ, coctoq; bu
tyro, item chebulas cũ zinzibere & ſquama ferri, & potius auri.
Probat item Petrus Aponenſis compoſitionem ex croco, mace,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

castoreo, per partes æquales acceptis, atq; contusis, & uino cōmixtis. Vnde affirmat uitam etiam propemodum moribundis produci consueuisse. Deniq; Aly astrologus, medicusq; excellens asserit, usu triferæ, similiumq; rerum uitam effici longiorem. In omni uero trifera myrobalanus fundamentum est. sed hanc temperant subtilibus quibusdam, atq; mollibus. Præsertim ubi siccior est myrobalanus, ut & penetret, nec meatus obstruat, nec aluū exsiccet nimium, uel astringat. Cum uino præterea commodissime utimur, sed modico, ne forte diluat. Compositionē uero petri, quā modo narrabam, si modo utilis est, arbitror olfactu potius, q̄ potu utilem fore.

Magorum medicina pro senibus. Cap. xviiii.

m Agi stellarū obseruatores ad Christum uitæ ducem stella duce uenerunt, pretiosum uitæ thesaurū offerētes, aurū, Thus, & Myrrhā tria dona pro tribus planetarū dominis, stellarū domino dedicantes. Aurū quidē ꝓ tēpamēto Ioui maxīe oīum tēperatū. Thus aūt pro sole ꝑcipue, phoebeo calore simul odoreq; flagrans. Myrrham deniq; firmantem corpus, atq; cōseruantem, pro Saturno omnium firmissimo planetarum. Huc igitur omnes ad sapientes magos uenite senes, munera uobis quoq; uitā productura ferentes. Quibus auctorem uitæ quondam uenerati traduntur. Venite senes inquam senectutem grauiter tolerantes. Venite & uos præterea, quoscunq; senectutis propemodum aduentantis formido sollicitat. Accipite precor alacres uitalia dona. Sumite uncias quidē thuris duas, unam uero myrrhæ, auri rursum in folia ducti dimidiam drachmæ partem. Contundite tria simul, conflate, confundite ī pilulas, aureo quodā mero, idq; tunc opportune cōficite, quando Diana ꝓpitio phoebi, uel Iouis gaudet aspectu. Sūite post hac thesauri tāti, auro

ra qualibet portiunculam. Ac exiguo perfundite meri potu, nisi forsan incaluerit æstas. Tunc enim aquam rosaceam bibere præstat. Si quis autem inter uos calorem quouis tempore magis metuat, is myrobalanum, chebulam, aut emblicam, æqualem ad thuris, myrræq́;, & auri simul pondus adiiciat. Hoc humorē ꝓculdubio naturalē a putrefactione tuebit᷑. Hoc humoris resolutionem lōgius ꝓpulsabit. Hoc tres in uobis spiritus naturalē, uitalē, aīalē fouebit, cōfirmabit, corroborabit. Hoc rursum uegetabit sēsum. Acuet ingenium, memoriam conseruabit.

De periculis euitandis ex quolibet uitæ septennario imminentibus. Cap. xviiii.

c Vm astrōnomi singulas deinceps diei horas planetis ordine singulis distribuerint, similiterq́; septem ebdomadæ dies, atque in ipso foetu per menses digesserit officia planetarum, cur non etiam per annos eadem disponamus? Vt queādmodū infantē in aluo latentē rexit primo mense Saturnus, ultimo luna. sic statim natū ordine iā cōuerso primo ipsius anno ducat luna. Secundo (si uis) mercurius. Tertio uenus. Quarto sol. Quinto mars. Sexto Iuppiter. Septīo uero Saturnus. Atq́; deinceps ordo per uitam similis repetatur. Itaq́; in septimo quolibet uitæ anno, fit in corpore mutatio maxima, ideoq́; periculosissima, quandoquidem & Saturnus nobis cōmuniter est peregrinus, & ab eo tunc planetarum sūmo, ad lunam e uestigio planetarum infimam gubernatio redit. Hos annos astronomi græci climatericos nominant. Nos scalares, uel gradarios, uel decretorios appellamus. Forte uero in morbis ipsum hūoris uel naturæ motum planetes per dies eodem ordīe regūt. Vnde & septimus q̄sq́; eadem ratione iudiciarius appellatur. Quartus quoq́;, quoniam medium in septennario tenet. Tu igitur si uitam producere cupis ad senectutem, nullis eiusmodi gradibus interruptam, quoti-

ens

ens septimo cuilibet ppinquas anno, cõsule diligenter astrologũ Vnde immineat tibi discrimen ediscito. Deinde uel adito medicum, uel prudẽtiã, & tempãtiam accersito. His nãq; remediis phiberi minas astro℞ Ptolemæus ẽt confitetur. Addit quin etiam astro℞ promissa sic augeri posse, ut agro℞ cultor auget terræ uirtutem. Probat Petrus aponensis argumentationibus multis, & testimonio Aristotelis, Galeni, Aly, naturalem uitæ finem nõ esse ab initio ad unguem determinatũ, sed ultra citraq; moueri posse, idq; asserit tũ ex astris, tum etiam ex materia. Concludit his auctoribus rationibusq; obitũ etiam naturalem differri posse, cum astrologiæ machinis, tum præsidiis medico℞. Igitur neque nos temere in his præceptis elaboramus. neq; te pigeat pqrere a medicis quæ naturaliter tua sit diæta, & ab astrologis, quæ stella uitæ faueat. Et quando hæc bene se habet, & ad eam luna, compone quæ prodesse didiceris. Neq; pudeat sæpe illos auscultare, qui nõ tam fortuna, q̃ uirtute senectutem psperam consecuti uidentur. pterea ptolemæus & cæteri pfessores astronomiæ imaginibus quibusdam ex certis lapidibus & metallis, sub certo sydere fabricatis uitam prosperam pollicentur, atq; longæuam. Ve℞ de imaginibus quidem ex parte, ac plurimum de reliquo fauoꝛ coelesti commentarium componimus in plotinum. Quem librũ huic operi deinceps subiiciẽdũ existimamus. Quẽadmodũ hoc post librum scribi uolumus, quem de curanda litterato℞ ualitudine composuimus. Fauorem uero coelestem quem modo dicebam pro iuuentute longa, nunc, q̃tũ quasi poetæ cuidã licet loq, quãtum rursus medico licet facere, a phoebo Bacchoq; petemus.

Solis æterna est phoebo Bacchoq; iuuentus.
Nam decet intonsus crinis utrunq; deum.

phoebus & Bacchus semper indiuidui fratres sunt, ambo fere sũt idem, phoebus quidem est ipsa sphæræ illius anima. Sphæra uero

Bacchus, immo & phoebus est totus ipse sphæræ circus. Bacchus autem est flãmeus ille in hoc circo, circulus. immo uero Phoebus est almum in hoc flãmeo globo lumen. Bacchus autem existit ibidem salutaris ex lumine calor. Semper ergo fratres comitesq; sunt, fere semper alter & idem. Quid uero? Si sol in uere quidem phoebus est, cantu suo tunc auium cantus excitans, Cithara rursum tempora tẽperans. In autũno uero, sol idem auctor uini bacchus existit. Tria nobis ad seruandam iuuentutem pater ille Liber, qui amat colles, Bacchus affert. Nos quidem apricos primum colles. In his aũt collibus suauissimum præcipue uinũ. Perpetuã in uino securitatẽ. Tria quoq; phoebus Bacchi frater pari benignitate largitur. Diurnum primo lumen, sub fomento luminis herbas suauiter redolentes. Ad luminis huius umbrã citharã cantũq; perennem. His ergo pensis potissimum, his staminibus Clotho nobis iam nõ parca longa uitæ fila producet. Tris parcas fere omnes poetæ canũt. Tris quoq; nos nõ poetæ canimus. Prudens quidem in omni uictu parcitas uitã nobis longã ĩcohat. Cõstans quoq; in curis subeundis parcitas producit uitã. parcitas uero in coelo fruendo negligens uitam occat. Tres pythagoras temperantias ante omnia celebrat, tres etiã nos impræsentia celebramus. Temperantiam in affectibus cõseruato, tẽperantiã in omni uictu seruato. Temperiem aeris obseruato, Hæc enim prouidentia humorum intemperiem quæ citæ senectutis & tempestiuæ mortis causa est aspirante deo procul admodũ propulsabis. Aspirabit autem auctor ille uitæ, si ea tantum conditione uitam optaueris diuturnam, ut diutius cum generi humano uiuas, tum maxime uiuas illi, quo mundus totus inspirante uiuit.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Marsilii Ficini prooemiũ In Librum de uita coelitus comparanda ·

m

Arsilius Ficinus Florentinus Serenissimo panno-
niæ Regi sẽp inuicto· Philosophi ueteres rex oĩum
foelicissime coelestium uires ĩferiorũq; naturas di
ligentissime ꝑscrutati,cũ existimarent hominẽ fru
stra sapere,qui non sibi sapit,totã merito perscrutationem suam
in primis ad uitam sibi coelitus compãdã retulisse uident̃,iudi-
cãtes(ut arbitror) tũ elementa,& quæ ex his cõponunt̃ frustra
sibi cognita fore,tũ motus coelestiũ,& ĩfluxus temere nimiũ ob
seruatos,nisi hæc una cũ illis cognita simul,atq; cõiuncta,aliqñ si
bi ad uitã foelicitatẽq; conducerẽt· ꝓfuit aũt illis(ut uidet̃) eius
modi cotemplatio,ad uitã primo præsẽtẽ·Nã pythagoras & De
mocritus Apolloniusq; theaneus & q̃cunq; ad id potissimũ stu-
duerunt reꝝ sibi cognitarũ usu prosperã ualitudine cõsecuti sũt,
uitamq; longæuã,Contulit insuꝑ ad futurã uitã,tum per gloriã
apud posteros propagandã,tũ apud deũ in æternitate fruendã·
Siquidẽ ex mirabili mũdi totius ordine eius tandem cognouere
rectorem,& ante oĩa cognitũ amauerũt·Tibi uero gloriã ꝑ sæcu
la cũcta futurã magnanimitas,magnificẽtia,uictoria ꝑpetua pol
licent̃·Vitã quoq; apud deũ ĩ æuo beatã,diuina clemẽtia,ĩsigni
pietati tuæ iustitiæq; ꝓmittit·Vitã deniq; ꝓsperã ĩter mortales sa
tisq; lõgã q̃tum ex indiciis quibusdã mihi licuit coniectare foe
licia tibi sydera decreuerũt·Vt aũt quod pollicẽt̃, id & præstẽt
firmissima fide & cumulo insuꝑ ꝓgẽt pleniore, diligẽtia tua,
& medicoꝝ,astrologorũq; cura efficere proculdubio potest,Iam
uero id posse scientia & prudentia fieri doctissimi quiq; astrologi
ac medici confitent̃·Cũ igit̃ inter plotini libros,magno Lauren-
tio Medici destinatos,ĩ librũ plotini,de fauore coelitus hauriẽdo
tractantem nuper cõmentariũ cõposuissem,ĩter cætera in eũ no-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ſtra cōmentaria numeratum id quidem ſeligere nunc Laurentio quidem ipſo probante atq; maieſtati tuæ potiſſimū dedicare decreui. Spero equidē dū uitæ tuæ proſperitatiq; conſulā, uitæ interim & ſplendori ſæculi noſtri, & humani generis cōſulturū. Atq; ut ualitudini proſperitatiq; regiæ ualidius hæc noſtra prodeſſent per ualorem ipſum mittenda putaui. Hunc tu igitur ualorem noſtrum clementiſſime rex complectere precor. Tantum enī natura, uirtus, auctoritas tua ualet, ut abſq; te nequeat uel ualor ipſe ualere. ·x·Iulii·M·cccc·lxxxix· Florentiæ·

Marſilii Ficini ad Lectorem ſequentis libri exhortatio·

[S]Alue hoſpes ingenioſe. Salue iterū quiſquis es ſalutis auidus, qui noſtra ad limina tendis. Vide ꝑcor hoſpes cupide primū, q̄ hoſpitalis ſim. Intrantis erat certe, ſalutē ſtatim hoſpitio dicere. Ego uero ſalute præueniens, mox ꝓſpectū ſalutere te iuſſi. Intrantē & adhuc ignotū ꝑlibenter excepi. Trahentem apud me moras, promiſſa, ſi deus aſpirauerit, ſalute donabo. Hoſpitiū ergo nactus es amicū quidē oībus, & amoris nunc erga te plenum. Si quid forte fers tecū amori cōtrariū, ſi quid habes odii, prius ponito precor, q̄ medicinas hic uitales attingas. Vitā ·n· tibi dedit amor, uoluptaſq; parentū. Vitam uiciſſim demit odiū, atq; dolor. Quē igitur odioſus uexat dolor, huic nullus uſq̄ medicinæ uitali relictus eſt locus. Quāobrē deinceps te non ut hoſpitē tantū, iā alloquot, ſed amicū. Officina Marſilii tui aliquanto eſt amplior, q̄ his cancellis duntaxat: quos hic uides, coerceatur. Nō ·n· ſolo hoc libro ſequente, ſed duobus ēt præcedentibus circūſcribitur. Tota uero ſūmatim medicina quædā eſt ꝓ uiribus opitulatura uitæ, ut ualida tibi uita ſit: ut longa. Idq; ubiq; medicoꝝ ope cælitus adiuta molitˀ. Varia ſane ꝓ diuerſis hoīum ingeniis, atq; naturis noſtra hæc officina, antidota, pharmaca, fomenta: unguēta, remedia ꝓfert. Si qua tibi fortaſſe minus placeāt, mitto quidē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ista. Cætera ꝑpterea ne respuito. Deniq; si non probas imagines astronomicas: alioqn ꝑ ualitudine mortaliũ adinuentas, quas & ego non tã probo, q̃ narro, has utiq; me cõcedente, ac ẽt (si uis) cõsulente dimittito. Medicinas saltẽ cælesti quodã adminiculo cõfirmatas, nisi forte uitam neglexeris, ne negligito, Ego. n. frequenti iamdiu experientia compertum habeo, tantum interesse inter medicinas eiusmodi, atque alias absq; delectu astrologico factas, q̃tũ inter meꝶ atq; aquã: ut ẽt infans octauo a conceptione mẽse natus Florentiæ mense martio, nocte adscendente Saturno retrogrado semiuiuus: eiusmodi diligẽtia uideat̃ a nobis immo a deo quasi uitæ redditus potius, q̃ seruatus. Trienniũq; ualidus ferme iã impleuerit: Iã uero si præter ea generis eiusdẽ plura narrauero, uera loquar. nec gloriabundus (quod est a philosopho penitus alienum), sed exhortabundus potius afferã. Veꝶ satis iã partim quidẽ cõciliãtes, partim ẽt exhortãtes allocuti te sumus. deinceps igit̃ cũ plotino loquamur, ita demum tibi diligentius consulturi.

Protestatio catholici auctoris.

In omnibus quæ hic aut alibi a me tractantur, tantum assertum esse uolo, quantum ab ecclesia comprobatur.

Marsilii Ficini Florentini Liber de uita Cælitus comparanda compositus ab eo inter commentaria eiusdẽ in Plotinum.

In quo consistat secundum plotinum uirtus fauorẽ cælitus attrahẽs. s. in eo q̄ anima mundi, & stellaꝶ, dæmonũq; animæ facile alliciuntur corporum formis accõmodatis. Cap. primũ

SI tantũ hæc duo sint in mundo, hinc quidẽ intellectus, inde uero corpus: sed absit aĩa, tunc neq; intellectus trahet̃ ad corpus. ĩmobilis. n. est oĩo caretq; affectu motionis principio, tanq̃ a corpore longissime distãs. Neq; corpus trahe

tur ad intellectum, uelut ad motũ per se inefficax, & ineptum: longeq; ab intellectu remotũ. Verũ si interponatur aĩa utriq; conformis, facile utrinq; & ad utraq; fiet attractus primo q dẽ ipsa oĩum facillime ducit. qm̃ primũ mobile ẽ. & ex se & spõte mobile ꝑterea cũ sit (ut dixi) media reꝝ, oĩa suo in se mõ continet: & utrinq; ratione propinqua. Ideoq; conciliatur: & omnibus, etiam æqualiter illis quæ inter se distant, ab ea uidelicet non distantibus. præter enim id quod hinc quidem conformis est diuinis: inde uero caducis, & ad utraq; uergit affectu, tota interim est simul ubiq;. Accedit ad hæc, ꝗ anima mundi totidem saltem rationes rerum seminales diuinitus habet: quot ideæ sunt in mente diuina: quibus ipsa rationibus totidem fabricat spẽs in materia. Vnde unaquæq; spẽs per propriam rationem seminalem proprie respondet ideæ: facileq; potest per hanc sæpe aliquid illinc accipere: quando quidem per hanc illinc est effecta, Ideoq; si quando a propria forma degeneret: potest hoc medio sibi proximo formari rursum, ꝑ q; id medium inde facile reformari. Ac si certe cuidam rerũ spẽi, uel indiuiduo eius rite adhibeas multa, quæ sparsa sunt, sed eidẽ ĩdeæ conformia. Mox in materiam hanc ita opportune paratam singulare munus ab idea trahes ꝑ rationem uidelicet animæ seminalem. Non enim intellectus ipse proprie, sed anima ducitur. Nemo itaq; putet certis mũdi materiis trahi numĩa quædã a materiis penitus segregata, sed dæmones potius aĩatiq; mundi munera stellarumq; uiuentium. Nemo rursum miretur per materiales formas animã quasi allici posse. Siquidem escas eiusmodi sibi congruas ipsamet, quibus alliceretur, effecit, & semꝑ libenterq; habitat in eisdem. Neq; in mundo uiuente toto quĩcq̃ reperitur tã deforme, cui nõ adsit anima, cui non insit & animæ munus, cõgruitates igitur eiusmodi formaꝝ ad rationes animæ mundi Zoroaster diuinas illices appellauit, quas & Sinesius magicas esse il-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

lecebras cõfirmauit·Nemo deniq; credat ad porpriam quãdam materiæ ſpẽm & tempore certo hauriri omnia prorſus ex anima dona,ſed pro opportunitate dona dũtaxat ſeminis, quo talis ſpẽs pululauit,ſeminumq; conformiũ·Itaq; hic homo humanis tantũ adhibitis non proprias piſcium uel auium dotes,inde ſibi uendicat,ſed humanas atq; conſimiles·Adhibitis autem quæ ad ſtellã talẽ pertinent atq; dæmonem,ſtellæ dæmoniſq; huius proprium ſubit influxum,uelut lignum per ſulfur paratum ad flammam ubiq; præſentem·Atq; hunc non modo ꝑ ipſos ſtellæ dæmoniſq; radios,ſed etiam per ipſam mundi animam ubiq; præſentem, in qua & cuiuſlibet ſtellæ dæmoniſq; ratio uiget,partim quidem ſeminalis ad generandum:partim etiam exemplaris ad cognoſcendum,Hæc enim ſecundum platonicos antiquiores rationibus ſuis ædificauit ultra ſtellas in cælo figuras,parteſq; ipſarum tales:ut ipſæ quoq; figuræ quædam ſint:impreſſitq; his omnibus ꝓprietates·In ſtellis autem figuris,partibus proprietatibus: omnes rerũ inferiorum ſpecies continentur:& proprietates earum·Vniuerſales uero figuras octo poſuit atq; quadraginta ſcilicet in zodiaco duodecim:extra uero ſex atq; trigĩta·Item in zodiaco trigĩta ſex ad numerum facierum·Rurſus ibidem tercentum:atq; ſexagĩta ad numerum graduum:In quouis enim gradu ſunt ſtellæ plures,ex quibus ibi conficiuntur imagines·Similiter imagines extra zodiacum in plures diuiſit figuras pro facierum ibidem graduumq; ſuoꝝ numero·Conſtituit deniq; ab imaginibus his uniuerſalibus ad uniuerſales imagines habitudines:& proportiones quaſdam,quæ ipſæ quoq; imagines illic exiſtunt Eiuſmodi uero figuræ continuitatem quæq; ſuã habent ex radiis ſtellarum ſuarum in ſe inuicem peculari quadam proprietate coniectis·a quibus formis ordinatiſſimis dependẽt inferiorũ formæ·illinc uidelicet ordinatæ·Sed & cæleſtes illæ tanq̃ & ĩter ſe diſiunctæ,proce

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

dunt a rationibus aīæ coniunctis inuicē,& quodāmodo mutabi les,a stabilibus. Sed hæ quatenus se ipsas nō comprehendūt, refe runtur ad formas in mente uel animali uel eminentiore se se cō-prehendentes,quæ tanq̄ multiplices rediguntᷣ ad simplicissimū unū atq; bonū,sicut figuræ coelestes ad polum. Sed redeamus ad aīam. Quando igitᷣ aīa gignit speciales inferiorū formas uiresq;, eas ꝑ rationes efficit proprias,sub stellaꝝ formarūq; coelestium adminiculo. Singulares uero indiuiduoꝝ dotes, quæ sæpe non-nullis insunt tam mirabiles,q̄ in speciebus esse solēt, exhibet per seminales similiter rationes, non tam sub adminiculo formaꝝ fi gurarumq; coelestiū,q̄ situ stellaꝝ & habitu motionū, aspectu-umq; planetarū,tum inter se,tum ad stellas planetis sublimiores. Aīa quidem nostra ultra uires mēbrorum proprias cōmunem ubique promit in nobis uitæ uirtutē. Maxime uero ꝑ cor tāquā ignis aīæ proximi fontem. Similiter aīa mundi ubiq; uigens per solem præcipue suam passim explicat communis uitæ uirtutem. Vnde quidā animā & in nobis & in mundo, in quolibet mēbro totam, potissimum in corde collocant atq; sole. Semper uero me-mento sicut aīæ nostræ uirtus per spūm adhibetᷣ mēbris,sic uir-tutem aīæ mundi ꝑ quintam essentiā,quæ ubiq; uiget tanq̄ spi-ritus intra corpus mundanū,sub aīa mūdi dilatari ꝑ omnia,ma-xime uero illis uirtutē hāc infundi,quæ eiusmodi spiritus pluri mum hauserunt. potest aūt quinta hæc essentia nobis intus ma-gis magisq; assumi. siquis sciuerit eam aliis elementis immixtam plurimū segregare,uel saltem his rebus frequenter uti, quæ hac abundant puriore præsertim ceu electū uinū,& sachaꝝ,& balsa mum,atq; aurū,pretiosiq; lapilli, myrobalaniq; & quæ suauissi-me redolent,& quæ lucent. Maxime uero quæ in subtili substan tia qualitatē hēnt calidā,humidāq;,& clarā. Quale,præter uinū, est albissimum sacharum,præsertim si huic adhibueris aurum

odorēq;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

odorem q; cinnami, atq; rosarũ, Præterea sicut alimenta rite in no bis assumpta per se nõ uiua, rediguntur per spiritũ nostrũ ad uitæ nostræ formã, sic & corpora nostra rite accomodata corpori, spirituiq; mundano uidelicet p res mundanas, & p nostrũ spiritũ, hauriũt ex uita mũdana q̃plurimũ. Si uolueris ut alimentum rapiat præcæteris formam cerebri tui, uel iecoris atq; stomachi, simile quantum potes accipe alimentum, idest cerebrum, & iecur, & stomachum, animalium ab humana natura non longe distantium. Si optas corpus tuũ atque spiritum, ex aliquo mundi mẽbro, uidelicet ex sole uirtutem accipere, quære quæ ante alia sunt solaria, inter metalla lapillosque, magis autem inter plantas. Sed inter animalia magis. Maxime inter homines. Similiora enim tibi magis proculdubio conferunt. Hæc & extra sunt adhibenda, & intus pro uiribus assumenda, præsertim in die, & hora solis, & sole in figura coeli regnante. Solaria uero sunt omnia ex lapillis, & floribus, quæ heliotropia nominãtur, quia uertũtur ad solem. Item aurum, & auripigmentum. aurique colores, chrysolitus, carbonculus, myra, thus. muscus, ambra, balsamum, mel flauum, calamus aromaticus, crocus, spica nardi, cinnamomum, lignũ aloes cæteraque aromata. Aries, austur, gallus, olor, leo, cantarus. crocodillus, homines flaui, crispi, sæpe calui, magnanimi, superiora partim cibariis, partim unguentis, subfumigationibusque, parti usui accommodari possunt. Hæc sentienda, & cogitanda frequenter, & in primis amanda. Et luminis plurimum est quærendmu. si dubites uentrem ab iecoris fomento destrui, trahe ad uentrem iecoris facultatem, tum frictionibus: tum fomentis. per ea quæ iecori congruũt, per cicoream, endiuiam, spodium, & eupatorium, & epaticam, atque epata. Similiter ne destituatur tum corpus ab Ioue, moue corpus in die, horaq;, & regno Iouis, & utere interim Iouialibus. argento, hiacintho, topatio, corallo, christallo, berillo,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ſpodio, ſaphiro, uiridibus aeriiſque coloribus. Vino, ſacharo, albo melle, & cogitationibus affectibuſq; plurimum. Iouialibus ideſt conſtantibus, æquis, religioſis atq; legiferis, & iter homines eiuſmodi, ſanguineoſq;, & pulchros, uenerabileſq; uerſabere. Sed memento primis illis rebus frigidis inſerẽdum eſſe aurum, & uinũ mentamq; & crocum, & cinnamomum, atque doronicum. Animalia uero iouialia eſſe agnum, pauonemque, & aquilam, & iuuencum.

Quomodo uero uirtus Veneris attrahitur turturibus, colũbis, & motacillis & reliquis non permittit pudor oſtendere.

De concordia mundi.

De natura hominis ſecundum ſtellas.

Quomodo fiat attractus ab unaquaq; ſtella. Cap. ii.

n Eq; uero diffidere debet quiſquam, nos atq; omnia, quæ circa nos ſunt: præparamentis quibuſdam poſſe ſibi uendicare coeleſtia. Nam coelitus hæc facta ſũt, aſſidueque reguntur, & illinc in primis præparata ſunt ad illa, & quod maximũ eſt, mundus animal in ſe magis unũ eſt q̃ quoduis aliud animal, ſi modo eſt animal perfectiſſimum. Ergo ſicut in nobis membri cuiuſlibet præſertĩ principalis qualitas motuſq; ad alia pertinet ita membrorum principalium actus in mũdo cõmouent omnia & membra inferiora facile capiunt a ſupremis ul tro dare paratis. Quo enim potentior cauſa eſt, eo eſt promptior ad augendum, eo igitur propenſior eſt ad dandum. Exigua igitẽ præparatio nobis ĩſuper adhibita ſufficit coeleſtium muneribus capiendis, ſi modo quiſque ad id præcipue ſe accommodet, cui ẽ præcipue ſubditus. Sed ante uniuſcuuſq; noſtrum proprietatem, humanæ ſpeciei proprietatem conſiderare debemus. Hanc igitur eſſe ſolarẽ, aſtrologi arabes conſenſerunt. Quod ego e ſtatura ho

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

minis erecta,pulchraq; , humoribusq; subtilibus,& spiritus cla-
ritate,imaginationisque perspicuitate, studioq; ueritatis & glo-
riæ,uerum esse coniecto. Addo quinetiam proprietatem huic
mercurialem,ob strenuum uersatilis ingenii motum. Et quoni-
am humanum genus natum nudum,inerme, omnium egenum
hæc omnia propria industria sibi comparat ,quod est Mercurii
proprium. Addo etiam Iouialem ,ob complexionem corporis
temperatam atque leges. Et quoniam secundo mense, quo Iup-
piter dominatur, uitam accipimus,atque nascimur nono,quo ite
rum recipit dominatum. Itaque humana species ab his tribus po
tissimum dotes insuper ampliores ita demum sibi poterit uen-
dicare,si per solaria, Mercurialiaque,& iouia se ipsam eis magis ĩ
dies atque magis accommodabit. De reliquis autem quid? Satur
nus non facile communem significat humani generis qualitatẽ
ꝗat sortem ,sed hominem ab aliis segregatum,diuinum,aut bru
tum,beatum ,aut extrema miseria pressum. Mars, Luna, Venus,
affectus & actus homini cum cæteris animantibus æque com-
munes. Ad solem igitur & Iouem , atque Mercurium reuerta-
mur. Solaria quidem nonnulla & Iouia diximus. mercurialia ue-
ro nescio quomodo prætermisimus. Sunt autem eiusmodi. Sta-
mnũ,argentũ præsertim uiuum,marcassita argentea,lapis acha-
tes,uitrum,porphyriticum ,& quæ croceum cum uiridi misce-
ant,smaragdum atque lacca. Animalia sagacia & ĩgeniosa simul
& strenua,simiæ,canes. Homines eloquentes,acuti,uersatiles ob-
longa facie manibusque non pingues. Sunt aũt quærẽda,& exer
cenda quæ ad aliquem planetã attinent: eo uidelicet dominante (
ut diximus)ĩ die & hora eius si fieri põt,ẽt qñ ipse sit ĩ domicilio,
uel exaltatiõe, uel saltẽ triplicitate sua & termino,& angulo cæli,
extra cõbustionẽ directus,ac sæpius oriẽtalis: si sole sit supior. Itẽ
in auge ,& aspiciat a luna. Si qs aũt ab ipsa luna bñficiũ:& a ue-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

nere poscat: tempora similia obseruare debebit a Venere quidem per animalia sua, quæ diximus, & per corneolam, & saphyrum, lapidemq; lazoli, æs croceum, atq; rubeum, & corallũ, omnesq; pulchros uariosq;, uel uirides colores, & flores: atq; cõcẽtus, suauesq; odores, atq; sapores. A luna per alba, & humida, & uiridia, per argentum, atq; chrystallum, & uniones, & argenteam marcassitam. Quoniam uero Saturnus quidem statui & perseuerantiæ dominatur, Mars autem efficaciæ motus, cogimur nonunuquam horum quoq; gratia ab eis patrocinia postulare, temporibus uidelicet similiter obseruatis. Ab illo quidem per materias quasdã quodammodo terreas, & fuscas: atq; plumbeas: & fuscam iaspidem, & magnetem, & camoinum atq; calcidonium, & ex parte quadã per aurum, & auream marcassitam. A Marte uero per ignea: rubea, æs rubeum. Sulphurea omnia. Ferrum lapidemq; sanguineum. Neq; diffidas Saturnum habere non nihil in auro. Nam propter pondus id putatur habere. Quinetiam soli aurum simile sic omnibus metallis inest, sicut Sol in planetis omnibus atq; stellis. Iam uero si quis conuicerit Saturnum, & martem natura noxios esse, quod equidem nunquam crediderim, tamen his quoq; utendum, quemadmodum uenenis nonnunquam utuntur & medici. Quod Ptolemæus in Centiloquio ꝓbat. proderit ergo quandoq; uis Saturni caute sumpta, sicut apud medicos, quæ adstringunt atq; continent, immo & quæ stupefaciunt, sicut oppium & mandragora. Martis quoq; sicut euphorbiũ & elleborus. Cautissimi uero hac in re fuisse uidentur magi brachmanes pythagorici: qui cum ob sedulum philosophandi studium Saturni tyrannidem formidarent: uestibus albis amiciebantur, Iouialibusque, siue phoebeis quotidie sonis & cantibus utebantur, plurimumque sub diuo uiuebant. Vbiq; uero memento per affectum studiũq; animi, & per ipsam spiritus qualitatẽ nos facillime, subitoque ex-

poni planetis eundem affectum,ac eiusmodi studium & qualita
tem significanti bus. Persæpe rationem igitur a rebus humanis,p
ocium,solitudinem:firmitatem,per theologiam,secretioremque
philosophiam superstitionem,magiam:agriculturam: per mæro
rem Saturno subiicimur.per ciuilia & ambitiosa negotia,per phi-
losophiam naturalem,communemque,per religionem ciuilem,
perque leges Ioui,Marti per iram atq; certamina,soli Mercurioq;
per studium eloquentiæ,cantusque & ueritatis,& gloriæ atque
solertiam: Veneri per lætitiam & musicam & festiua, Lunæ per
uictum plantis similem. Sed hanc inter hos differentiam mente
teneto exercitationem ingenii magis publicam atq; amplam ad
solem spectare,priuatam uero & artificio mancipatam, potius ad
Mercurium. Tum uero musicam grauem quidē Iouis Solisq; es
se,leuē Veneris:mediā uero Mercurii,similis quoq; de stellis fi-
xis ratio est. Hæc quidem cōmunis humanæ spēi regula. ꝓpria
uero unicuique regula fuerit explorare,quæ stella,quid boni cui
que in genitura promiserit:atque ab ea potius q̄ ab alia reposcere
gratiam. Et ab unaquaque non quodlibet donum: & quod aliaꝝ
est,sed eius proprium expectare,nisi forte tum a sole communia;
multa reportes,tanq̄ communi quodam duce cælestium: & ab
Ioue ferme similiter,tum mundana pariter omnia ab anima spi-
rituque mundi. Quem sicut & quoduis animal,multoque effica
cius animatum esse:non solum platonicæ rationes sed etiā astro-
logoꝝ arabum testimonia comprobant. Vbi etiam probant ex-
applicatione quadam spiritus nostri ad spiritum mundi per ar-
tem physicam,affectumque facta:traiici ad animam corpusque
nostrum bona cælestia. Hinc quidem per spiritum nostrum in,
nobis medium,& tunc a mundi spiritu roboratum:inde uero per
radios stellarum fæliciter agentes in spiritum nostrum: & radiis
natura,similem:& tunc seipsum cælestibus coaptantem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Inter animā mundi & corpus eius manifestum est spiritus eius, in cuius uirtute sunt quatuor elementa. Nos uero per spiritum nostrum hunc possumus haurire. Cap. iii.

p Rofecto mundanum corpus quantum ex motu generationeq; apparet est ubiq; uiuum, quod indorum philosophi probant ex eo: q; passim ex se uiuentia generet. Ergo per animam uiuit ubiq; sibi præsentem, ac prorsus accōmodatam. Igitur inter mundi corpus tractabile, & ex parte caducum atq; ipsam eius animam: cuius natura nimium ab eiusmodi corpore distat, inest ubiq; spiritus, sicut inter aníam, & corpus in nobis, si modo ubiq; uita ē communicata semper ab anima corpori crassiori. Talis nanq; spiritus necessario requiritur tanquam medium, quo anima diuina, et adsit corpori crassiori, et uitam eidem penitus largiatur. Corpus autem omne facile tibi sensibile, tanq̄ sensibus tuis accōmodatum: crassius est, & ab anima diuinissima longe degenerans. Opus est igitur excellentioris corporis adminiculo quasi non corporis. Proinde scimus uiuentia oīa tam plantas q̄ aīalia: p quēdā spūm huic similē uiuere atq; generare. Atq; inter elementa: quod maxime spiritale est: uelocissime generare: ppetuoq; moueri quasi uiuens. Sed quæres interea, si elementa atq; animantes generāt aliq d sibi simile suo quodā spū, cur lapides & metalla nō generāt? quæ inter elementa & animātes media sunt. Quia uidelicet spūs ī eis crassiori materia cohibet̄. Qui siquādo rite secernatur: secretusq; conseruet̄, tanq̄ seminaria uirtus poterit sibi simile generarē. Si mō materiæ cuidā adhibeat̄ generis eiusdē q̄lē spūm physici diligētes, sublimatiōe q̄dā ad ignē ex auro secernētes, cuiuis metallorꝝ adhibebūt, aurꝝq; efficiēt: talem utiq; spiritū ex auro uel ex alio rite tractū, atq; seruatū elixir arabes astrologi nominant. Sed ad mundi spiritū redeamus: per quem mundus generat omnia, quandoq̄ dē & per spūm propriū

omnia generant. Quē tum cælū, tum quintā essentiā possumus appellare. Qui talis ferme est in corpore mundi, qualis in nostro noster. Hoc in primis excepto, q̄ anima mundi hunc nō trahit ex quatuor elementis, tanq̄ humoribus suis, sicut ex nostris nr̄a immo hūc proxīe (ut platonice: siue plotinice loquar) ex uirtute sua procreat genitali quasi tumens, & simul cū eo stellas, statimq; per eū parit quatuor elementa, quasi in illius spiritus uirtute sint oīa. Ipse uero est corpus tenuissimū, quasi non corpus, & quasi iā anima. Item quasi non anima: & quasi iā corpus. In eius uirtute minimum est naturæ terrenæ. plus aūt aqueæ. plus itē aeriæ. Rursus igneæ stellarisq; q̄plurimū ad horū graduū mensuras ipsæ quantitates stellarū: elementorūq; prodierunt. Ipse uero ubiq; uiget in oībus generationis oīs proximus auctor, atque motus, de quo ille. Spiritus intus alit. Totus est suapte natura lucidus: calidusq;, & humidus, atq; uiuificus, ex dotibus aīæ supioribus dotes eiusmodi nactus. Quē plurimū hausisse Apolloniū Theanū, testificatus est indus Hiarchas dicēs, mirari nemo debet o Appolloni te diuinandi scientiā cōsecutū: cū tātū ætheris in aīa geras.

Spiritus noster haurit mundi spūm per radios Solis, & Iouis: quatenus ipse fit solaris & Iouialis. Cap. iiii.

h Vnc tu igitur studebis tibi ī primis insinuare. hoc. n. medio naturalia quædā beneficia reportabis: tū corporis mūdani, tū aīæ, tum etiā stellarū, atq; dæmonū. Nā ipse inter crassum mundi corpus & aīam medius ē. Et in ipso stellæ sunt: & dæmones, atq; per ipsū. Siue. n. mundi corpus atq; mundana sint ab anima mundi proxime: sicut Plotino placet: atq; Porphyrio, siue mundanū corpus, sicut & aīa ꝓxime sit a deo ut nostris placet & forte Timæo pythagorico. omnino uiuit mūdus, atq; spirat: spiritumq; eius nobis haurire licet. Haurit̄ aūt proprie ab homine per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

mine, per suum spiritum, illi suapte natura conformē. Maxime si reddatur etiam arte cognatior, idest si maxime coelestis euadat. Euadit uero coelestis, si expurgetur a sordibus, & omnino ab eis, quæ inhærent sibi dissimilia coelo, quæ quidem sordes nō solum intra uiscera si fuerint, uerū ēt si in aīo, si in cute, si in uestibus, si in habitatione, & aere, spiritū frequēter inficiūt. Efficietur tādē coelestis, si ad orbicularē animi, corporisq; motū, ipse quoq; orbes efficiat, si ad aspectū cogitationēq; lucis, frequētiorē etiā ipe subrutilet, si adhibeant' ei similia coelo, ea cōmuniter diligētia, qua Auicenna in libro de uiribus cordis spūm curat, Et nos in libro de curanda litteratorū ualitudine curare cōtendimus. Vbi primum segregantur ab eo uapores obnubilātes, medicinis ita purgātibus. Secundo rebus lucentibus illustratur. Tertio ita colit', ut & tenuetur simul, & confirmet'. Fiet deniq; coelestis maxime, quātū dictat rō præsens, si applicent' ei potissimū radiii, nfluxusq; solis inter coelestia dominātis. Atq; ita ex hoc spū tanq̄ in nobis medio, coelestia bona in primis insita sibi, in nrm tū corpus, tū aīum exundabūt, Bona inq̄ coelestia cūcta. In sole enim omnia cōtinētur. Conferet autem sol ad spūm solarē efficiēdū proprie, qn̄ sub ariete fuerit, uel leone, ipsum aspitiēte luna, maxime in leone. Vbi adeo spiritum nostrum uegetat, ut ipsum muniat contra uenenū epidimiæ repellendū, quod pspicue apparet in babylonia, & ægypto, & regionibus spectantibus ad leonē, ubi sol leonē intrās, epidimiam sedat, ea duntaxat rōe, qua diximus. Tūc ergo & tu solaria passim exquisita compone. Tunc īcipe solaribus uti, ea tamē cautione, qua sub æstu exsiccationem diligenter euites. Nō poterit autem facile spiritus solaris euadere, nisi sit q̄plurimus. Ad solem enim maxime pertinet amplitudo, q̄plurimum uero faciet, tum diligentia cor rebus cordialibus intus & extra fouens, tum etiam uictus ex alimentis quidē subtilibus, multum tamen, & fa

cile

cile & salubriter nutriẽtibus. Motus quoq; frequens atq; lenis, & opportuna quies: aerq; tenuis atq; seréus, & ab æstu geluq; remotus, præcipue lætus aĩus. Rursum nec solaris erit nisi calidus fuerit & subtilis: & clarus. Subtilẽ clarumq; facies, si tristia: & crassa deuitabis & fusca. Vteris lucidis lætisque intus, & extra. Luminis multum die nocteq; excipies. Sordes expelles: & otium, & torporem. in primis tenebras deuitabis. Perducturus aũt spiritũ ad calorem soli naturalẽ, caue ne ad tertiũ caloris gradũ siccitatẽq; deducas. Calor enim ipse solis naturaliter nõ exsiccat. alioquin non eẽt sol uitæ generationisq; dominus & auctor augumẽti. Siccare uero cõtigit radiis eius in cõcauis materiæ siccæ cõclusis. Humorẽ itaq; calori subtilẽ qualis ẽ solaris, & maxĩe iouius, adhibebis & cõseruabis in spiritu rerum eiusmodi usu, si solarẽ sis effecturus, ne alioquin ad martiũ potius q̃ ad solarẽ forte deducas. Martem quidem soli esse similem in paucis & his quidẽ manifestis nec admodum excellentibus & interim inimicũ esse ferunt. Iouẽ uero soli simillimũ in plurimis excellentibusq; muneribus, quãuis occultioribus & amicissimũ esse scimus. Vnde Ptolemæus, ubi de cõsonantia disputat, Iouem ait cũ sole præ cæteris perfectissime cõsonare Venerẽq; cum luna. Omnesq; astrologi uniuersalem beneficentiã soli tribuunt similiter atq; Ioui. Quãuis sol, eadem efficacius agat & Iuppiter sub uirtute solis efficiat. In utroq; calor uiget superatq; humorẽ. Sed in Ioue superat modice in sole supat excellẽter utrobiq; benefice. Cum igitur adeo cõsonẽt facile poteris spiritũ solarẽ efficere pariter atq; iouiũ, ac res solares & Iouiales rite poteris inuicem cõmiscere. Præsertim si & has inuicem cõponas, & spiritui adhibeas quando iuppiter solem trino aspicit, uel sextili, uel saltem quãdo luna ab aspectu alterius ad alterũ procedit aspiciendum. Maxime quando ab aspectu solis ad coitum cum ioue progreditur. Seorsum uero solarem proprie fa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

cies,uel iouialē quādo aspectū lunæ ad solē obseruaueris uel ad
iouem· Tāetsi cōsecutus naturā huius ,naturā mox illius facile
consequeris·Sextilē uero aspectū intellige,quādo planetæ duo ī-
ter se signoꝝ duorum spatio distant· Trinū autem,quando qua-
tuor signorū discrepāt interuallo·Cōiūctionē uero uel aspectū
lunæ ad alios duodecim gradibus citra,totidēq; ultra metimur·

Tres gratiæ sunt iuppiter & sol & uenus·Iuppiter ē gratia ge
minaꝝ media & maxime nobis accommodata· Cap· v·

C Ompositiōes q̄dē,& curatiōes iouias simul,atq; solares
īuenies ī libro nr̄o de uita lōga,& ī libro de lr̄atoꝝ cura·
Vbi ēt miscuimus pleraq; uenerea· Nā & nos ī studiosis timēus
exsiccationē,cui resistit uenus·Et hæc ipsa uenus est amicissima
ioui,sicut & soli iuppiter·Quasi grāe tres inter se cōcordes,atq; cō
iūctæ· Ab his quidē tribus coeli gratiis & a stellis eiusdē generis
astrologi grās & spant,& diligēter exquirūt,easq; p mercurium,
atq; lunā q̄si nūtios trāsmitti putant,atq; curant, facile uero cōi-
terq; p lunā·Lunā q dē cū ioue cōiunctā aut uenere feliciorē eē
putāt,q̄ si p sextilē aspexerit,aut trinū·Verūtamē si p trinū aspi-
ciēs ēt suscipiat ab illis quasi existimāt eē cōiūctā· Similiter si a
sole pspecta fuerit simulq; recepta·Nos aūt si hoꝝ triū stellarūq;
similiū uires effectusq; oēs pcurrere singulatim uelimus , longū
opus aggrediemur,exq situ difficile, difficillimū obseruatu · Si
ad uenerē nos ,pprie cōferamus,n̄ facile solē habemus·Si ad solē
proprie non facile uenerem·Vt igitur tres simul in uno gratias cō
plectamur ad iouem tandem confugiemus,inter solem uenerēq;
natura effectuque medium , qualitate admodum temperatum
& quæcunq; sperantur a uenere uel a sole suo quodam pacto tra
dentem,magnificentius quidem honestiusq; q̄ uenus,temperati
us quoq; q̄ sol,& in oībus cum humana natura maxime cōgru-
entem· Vtemur itaq; iouiis quando & ipse, & luna dignitatem tū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

naturalem, tum accidentalẽ habuerint, sintq; simul, uel foeliciter se aspiciant. Si quando id fieri omnino nõ possit, misce solaria, in unũ simul, atq; uenerea, faciesq; sic iouiale ex utrisq; compositũ, quando uidelicet luna a coitu ueneris eat ad sextilẽ solis aspectũ, uel e cõuerso. Memento uero in rebus componẽdis quæ cor spiritumq; foueant, & corroborent: lunam conferre potissimũ, si una cum his muneribus, hoc etiã habuerit, ut per aerea signa discurrat, maxime per aquarium, quod esse maxime putat̃ aereũ, uel si in suo domicilio sit, aut exaltatione sua, uel domo iouis aut Solis. Et ubicunq; sit, si mansionẽ ex uiginti illis, & octo teneat, tum sibi tum etiam operi competentem.

De uirtute in nobis naturali, uitali, animali. Et per quos planetas adiuuentur, & quomodo per aspectũ lunæ ad solem & uenerem, maxime uero ad iouem. Cap. vi.

p Ræcipua uero disciplina est recte tenere quẽ spũm, quã uim, quã rẽ potissimũ, hi planetæ significant. Luna ergo, uenusq; uim, & spũm naturalẽ, atq; genitalẽ, & quæ hunc augent Iuppiter eadẽ, sed efficacius heparq;, & stomachũ, habetq; nõ mediocrẽ partem in corde & spiritu, uirtuteq; uitali quatenus suapte natura cũ sole consentit, immo & per se ipsum. Alioquin cor uitalem spiritũ nõ proprie in mẽse iouis acciperet. Vnde iouẽ græci appellãt uitã, & ꝑ quẽ uita, habere quoq; in aĩali spũ potestatẽ testant̃ astrologi, dicentes iouẽ ad philosophiã & ueritatẽ inueniendã, religionẽq; conferre. et plato, ubi ait ab ioue philosophos proficisci. Quod etiã significauit Homerus antiquorum opinione dicens. Talis est mens hominibus, qualem in dies adducit pater hominũ atq; deorũ. Nusq̃ uero numẽ aliquod ita cognominat præter iouẽ. Sol spũm uitalẽ præcipue corq; significat, & hẽt nõ nihil, ĩmo non parũ in capite. ꝑp sensum atq; motum, cuius est ipse dñs, neq; uim deserit naturalẽ. Mercurius cerebꝝ & ĩstrumẽ

ta sensuum·Ideoq; spũm animalẽ· Proinde tutissima uia erit.nihil
sine Lunæ beneficio facere· Quandoquidẽ cælestia cõmuniter &
frequenter atq; facile ad ĩferiora demittit· quã alterꝫ Solẽ nomi-
nant·quolibet mense q̃tuor anni tempora,facientẽ·in prima·n·sui
quarta peripatetici putant esse calidã,atq; humidã·In secũda cali
dam & siccã·In tertia frigidã,atq; siccã·In quarta frigidã·atq; hu-
midã·Lumẽq; eius proculdubio Solis esse lumẽ· Humores gene
rationẽq; regere·oẽsq; mutationes foetus ipsius in aluo cõuersio
nibus suis metiri,& quotiẽs soli iungit᷑·uiuificã ab eo uirrtutẽ re
cipere·quã infundat humori·atq; ibidem a Mercurio uim humo
res cõmiscentẽ· Quã uim Mercurius & trasformatione ĩ oẽs sua·
& gyris multiplicibus affert·Ibidẽ mox a Venere uim·quæ cõdu
cat ad formas genituræ conuenientes.O pæpretiũ uero fuerit me
minisse diurnũ Lunæ cursũ in quatuor distribui quartas ·In prĩa
quidẽ ab oriente ad mediũ ascẽdit cælũ,atq; interim humorẽ &
spiritũ auget naturalẽ·In secunda a cæli medio petit occasum effi
citq; in nobis oppositũ· Tertia ab occasu cælũ subter mediũ adit:
iterũq; spũm illum auget & humorem· Quarta cadit inde uersus
ortum:minuitq; uicissim· Quod maxime in oceani ripis apparet:
ubi ad hũc cursũ mare manifestius accedit:atq; recedit,eodẽq; or
dine uigor in ægrotantibus· Probabile ẽt est,solẽ per easdẽ sui q̃r
tas calorẽ naturalẽ:& spũm uitalẽ augere,uel diminuere · aĩalem
quoq;:quatenus Mercuriũ habet comitẽ·His cognitis poterit me
dicus pro humore & calore naturali:& quolibet spiritu recreãdo
tempora opportuniora seruare·Sed nunc de luna satis· Neque di
mittere decet Iouem ĩ cuius mense altero quidẽ uitã accepimus:
altero autẽ cõmuniter & felicius nati sumus·Et qui inter Solem
atq; Venerẽ,itẽ inter Solem,atq; Lunam est qualitate effectuq;
medius,ideoq; cõplectitur oĩa·Solẽ uero ipsũ prætermittere cæli
dominum nephas,atq; periculosũ existimamus,nisi forte q̃s di-

xerit,eum q̃ Iouẽ habet,in Ioue solẽ iã habere,illic potissimũ ad homines tem patum·In Sole certe omnes cælestium esse uirtutes non solũ Iamblicus Iulianusq̧,sed oẽs affirmant·Et Proculus ait ad Solis aspectum,oẽs oĩum cælestium uirtutes congregari in unum atq̧ colligi·Iouẽ uero esse Solẽ quẽdã ad nos tẽperatũ nemo negabit·Lunã quoq̧ tẽperatã ad Venerẽ ne neglexeris·Multum·n·ad ualidã prosperamq̧ uitã adiuuat·Siquidẽ Venus foecundat hominẽ,facitq̧ lætũ·Hanc igitur obseruabis·Quanq̃ si lunã Veneri similẽ·s·humore prorsus æqualẽ:& uix minus calidã, cum Ioue rite misceas·aut Sole,propemodũ iam Venerem habes·Quid ergo?ut tutissima oĩum & cõmodissima simul incedas uia Lunam obserua,quando Solẽ aspicit:coitq̧ cũ Ioue,uel saltẽ iouẽ simul aspicit atq̧ Solẽ: aut certe quando post aspectũ Solis mox ad Iouis coitum progreditur uel aspectum· Atq̧ eo ipso tempore compone inuicẽ,uel adhibe tibi solaria iouiaq̧ simul atq̧ uenerea·Quod si te ad unũ ex magnis confugere necessitas urgeat,uel negotium:ad Iouem ipsum uel potius ad lunã simul Iouemque confugito·Nulla·n·stella naturales ĩ nobis uires,immo & omnes magis:q̃ Iuppiter fouet,atq̧ corrroborat· Nulla rursum pollicetur prosperiora,simul atq̧ plura·Et ubiq̧ hunc accipere faustum est· Solem uero accipere:forsitan non ubiq̧ tutum·Semper·n· ille iuuat,hic sæpe nocere uidetur·Venus autẽ quasi debilis,Ideo solus ille iuuans pater est appellatus·id aũt cõprobat Ptolemæus, ubi ait:pharmacũ uix quicq̃ mouere naturam dun taxat,quando Luna cum ioue congreditur·Vsq̧ adeo illinc proprie totã putat uniuersi corporis corroborari naturam·Expertus sum quin ẽt Luna coniuncta cum Venere medicinam uix mouere,Quamuis autẽ ubi pituitam ũalde timemus:Lunã præcipue obseruemus ad solem·Vbi uero bilem exsiccationẽq̧ eiusmodi ad Venerem, tamẽ directio Lunæ ad Iouem,& ad hæc omnia quodãmodo confert,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

& præcipue ad atram bilem expellendam, necnõ ad cõmunẽ hominum cõplexionẽ instaurandam, atq; firmandam. Sicut. n. glyciriza & oleum rosaceum frigidiora calefacit, calidiora refrigerat uinumq; similiter. Quod insuper humectat sicca, humidiora siccat, ita Iuppiter humano congruus calori, ut uinũ, oleum rosaceũ camomilla, glycirhiza. Vbi igitur audis Abumasar dicentẽ non est uita uiuẽtibus præter deũ, nisi per solem: & lunam. Id ĩtellige quantum ad cõmunem oĩbus spectat influxum. proprius aũt homini accõmodatissimusq; influxus ab Ioue. Sunt autem in natura corporis uires attrahendi retinendi, coquendi, expellendi. Has igitur omnes iuppiter ipse iuuat, potissimum uero coquendi, siue digerendi uirtutem, atq; generandi, & nutriendi simul, & augẽdi: propter humorem eius aereum, atq; multũ, & calorẽ eiusdẽ amplum, humori mediocriter dominantẽ. profecto per radios Iouis semper usq; quaq; diffusos lumen Solis proprium ad salutem hominũ maxĩe tẽperatur, radiis interĩ Veneris ad idẽ assidue conferentibus. Atq; similiter transferente Luna. Radii quidẽ Veneris, atq; Lunæ tanq̃ humidiores quodam indigent temperante: sicut & Solis radii tanq̃ calidiores humidioris cuiusdã tẽperiẽ exigũt. Radii aũt Iouis temperamentũ nullũ desiderant. Quid enĩ aliud Iuppiter est? nisi sol quidam ad salutem rerũ præcipue humanarum ab initio temperatus? Quid rursus aliud? nisi Luna, uenusq; facta tamen calidior, atq; potentior? Ideo astrologi ab Ioue auspicantur annum fertilẽ: serenũ, salubrem: & ab eo ĩminentiũ morborum remedia sperant. Atq; Empedocles ubi propria unicuiq; planetarum munera tribuit: Iouem solum generationis principẽ nominat Orpheum imitatus. Præter Iouem præcipiunt Lunam diligenter in omnibus operibus obseruandam tanq̃ medium inter cælestia competens atq; terrena. Sit ergo Luna ĩ gradu, situq; & aspectu ad opus optatum conueniente non sit in eclyptica: nec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ſub radiis Solis per gradus duodecim ultra citraq;:niſi forte ſit in eodem minuto cũ ſole·pleriq; uero uolunt omnes planetas fore fortes quando in unitate Solis extiterint·Vnitatem uero metiuntur minutis duobus atq; triginta ut·xvi·quidẽ citra·xvi·uero ultra connumerentur· Non impediatur a Saturno uel Marte, non deſcendat in latitudine meridiolani,quando duodecĩ dictos gradus egreditur·Non ſit oppoſita ſoli,nec lumine minuatur:nec tarda curſu,quando ſcilicet die uno: duodecim non peragit gradus Non ſit in uia combuſta a gradu libræ,xxviii·ad tertium ſcorpionis,nec in octaua:nec in aſcendẽte:nec in finibus Martis,uel ſaturni· Quidam uero nec in ſexta,duodecima,nona,quarta lunã uolunt·In cæteris uero cæli plagis approbant·Vbi hæc omnia complecti nõ potes,iouẽ ſaltem expecta,uel uenerem in aſcendente, uel decima·ſic enim ſubueniunt detrimentis lunæ·nec ab re fuerit recordari quatenus luna lumine augetur,eatenus & nobis non ſolum humorem,ſed ſpiritum ẽt uirtutemq; augeri, atq; hæc ad circũferentiã dilatari·Maxĩe in ſecunda eius quarta·Quando uero minuitur:contra contingere·præſertim in ultima quarta, primum eius ad ſolem trinum præeſſe ſecundo·Hunc ſextili primo· Hunc ſextili ſecundo·Lunam quatenus lumĩe eatenus repleri calore·Videntur ergo quidam non tam obſeruare qũo aſpiciat luna ſolẽ·ſemper·n·aſpicit,q̃ ut plurimum lumen habeat, præſertĩ dũ augetur·Aſpiciat uero interĩ trino uel ſextili Iouẽ aut uenerẽ

Proinde uirtutem attractiuam ignea iuuãt·Retentiuã terrea· Digeſtiuam aerea·Expulſiuam aquea·ſi tu has omnes in te adiuuare uolueris,attractiuã quidem:per ignea maxime roborabis: quando luna inſignis uel ſtationibus igneis conſtituta iouem aſpicit ſcilicet Ariete,Leone,Sagittario,Retentiuam per terrea:potiſſimum:quando intuetur eundẽ inſignis uel ſtationibus terreiſ collocata,Tauro,Virgine,Capricorno, Digeſtiuã generatiuãq;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

per aerea scilicet geminos librã aquariũ, quotiẽs sub aereis iouem suscipit, aut subit. Expulsiuã per aquea, cancrũ, pisces, scorpium. Quando sub aqueis ipsa posita iouis radiis illustrat᷑. Maxime uero in his oĩbus cõsequeris optata. Si iupiter eadem uel similia, uel saltẽ nõ dissimillima signa, mansionesue possederit. Citaturus aluum solidis medicinis, accipe pisces. Liquidis scorpionẽ. Mediis uero cancrũ. Per inferiora purgaturus, pisces & scorpium. per superiora. cancrum. Malum saturni uel martis ad lunam deuitabis aspectũ. Ille enim uexat stomachum, hic ĩtestina dissoluit. Capricornum euitabis & taurum. Nauseam enim afferũt. Scis membrũ irritandũ non esse, qñ luna signum occupat membro præfectum. Humores nãq; mouet. Sed potius esse fouendũ. Hæc uero de uirtute & spiritu naturali in iecore præcipue dominantibus, quæ in quatuor officia quæ narrauimus diuidunt᷑, dicta sufficiant. De uirtute uero spirituq; uitali in corde uigente quid nã moneamus? Satis id ferme significatũ est. Nã per res ĩ primis igneas & quodãmodo simul aereas hæc adiuuãtur, quãdo luna in domiciliis mansionibusue consimilibus suspicit iouem, præcipue si iouẽ cõplectat᷑ & solẽ. Virtutẽ quoq; aĩalẽ ꝑ sẽsũ & motũ in capite dominantẽ cõfirmare potes ꝑ aerea in primis, subiũctis igneis, quãdo luna in domiciliis uel sedibus consimilibus iouẽ suspicit, præsertim si iouẽ propemodũ, mercuriũq; cõplectitur. Hic uero te moneo, ne mercuriũ putes aqueum eẽ uel terreũ, quod & ego aliqñ suspicatus sum. Alioquin motibus celeritatiq; ingenii non cõferret. Sed quodã modo aereũ esse scias. Nã & ob eãdem cãm tã mobilis est, tã facile cõuertibilis, tantũ ingenio cõfert, præsertĩ in aquario plurimũ aereo cõstitutus. Humor quidem in eo temperatus est. Calor exiguus. sub sole positus dicit᷑ exsiccare. Longior aũt a sole factus, humectare putatur. Ibi quidẽ calefacer᷑ multum ex natura solis. Hic uero calefacere paꝝ admodũ & humefa

cere

cere magis suapte natura. Calore forsan nõ cedit ueneri. Lunã su
perat, humore uero cedit utrisq;. Aly probat mercuriũ qualitates
coelestiũ cõmiscere, quoniã facillime ꝑmutetur, tũ in qualitatẽ
termini, quẽ subit, tũ in naturam stellæ, quam aspicit. Ego igitur
hunc tamen facile permutari puto, quia nec excellentem potesta-
tem, quam iuppiter, habet: nec excedentem qualitatem, quã ple-
raq; coelestia, per quã alterationi resistat. Deniq; probabile ẽ mer
curium assiduum solis achatem: multas illius uires haberẽ. Ideoq;
sperari solaria quædam a mercurio posse, Aliquãdo uero & mar
tem tradunt, solem in quibusdã muneribus imitari, ac uenerem,
quæ ad lunam pertinent, elargiri. Hæc igitur in agendo memine-
ris. Neq; negligas unq̃ terminos. Aiunt enim planetas in diuersis
terminis ceu lucidis atq; tenebrosis opposita facere. Deniq; ubi
martem times, oppone uenerem, Vbi saturnum, adhibe iouẽ. Ac
da operam ut in perpetuo quodã pro uiribus motu uerseris, tan-
tum defatigatione uitata. Vt & proprium motũ externis moti-
bus clam nocituris opponas, & coelestem actum pro uiribus imi-
teris. Quod si poteris spatia motibus ampliora peragere, sic & coe
lum potius imitaberis, & plures coelestium uires passim diffu-
sas attinges.

Quomodo membra foueantur in nobis per comparationem Lunæ ad signa & ad stellas fixas, Cap. vii

t Otum (quemadmodum diximus) corpus fouere pote
ris, caput uero potissimum, si planetas obseruaueris in
ariete, uel in suo quẽque domicilio primo, præcordia
si in leone. Stomachum iecurq; si in cancro atq; sagittario, aut sal
tem in uirgine. Et acceperis ea quæ proprie membrum petunt.
expedit quoq; nosse: quæ quisq; planeta membra in signo quoli-
bet habeat. Potes etiã proprie pro ætatis discrimine cõsulere uni-
cuique per quatuor ætates lunæ. Hæc enim a nouilunio usque ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

quadraturam primã iuuenis est. Deinde ad plenilunium est iuuenis, atq; uirilis. Hinc ad quadraturã alteram, uirilis, simul atq; senilis. Inde usq; ad cõiunctionẽ est senilis. Aetatem itaque lunæ foeliciter ætati curandi corporis adhibebis. Si tũc aspectũ eius ad aliq̃ triũ gratiarũ accepis. Qui sane aspectus lunæ semper & cito gratiosa largitur, Neq; tamẽ facile admodũ diuturna uel maxima, nisi præter intuitũ lunæ, ẽt ipsæ gratiæ mutuo se cõspiciãt iã, uel propemodũ cõspecturæ sint, aut tres ipsæ, aut duæ. In primis uero diuturna præbẽt signa fixa. Leo. s. aquarius, taurus, scorpius. Si forte nõ possis in præsentia lunam ad planetas gratiosos opportune dirigere, stellas elige fixas gratiarũ naturã. i. iouis aut ueneris aut solis habentes, & ad eas directã lunã elige. Tutius tamẽ ẽ, lunã interea iouẽ propemodũ adire uel uenerẽ. Stellæ nanq; fixæ si solæ spectent, ꝓportionẽ hũanã. i. unius hominis nimis exsuperant. Proportionẽ uero cũ ciuitatibus moderatiorẽ hẽnt.

De uirtutibus & usu stellarum fixarum. Cap. viii.

t Radũt astrologi maiores quasdã stellas a mercurio cõptas auctoritatẽ habere q̃plurimã. Qualis est in arietis gradu. xxii. umbilicus Andromadæ, mercurialis atq; uenereus. Itẽ in tauri. xviii. caput Algol, naturã saturni possidens, atq; iouis. Cui subesse uolũt adamantẽ, & artemisiã, & audaciam uictoriãq; præstare. in eiusdẽ gradu. xxii. pleides, lunare sydus, & martium. Cui subiiciũt chrystallũ, herbã diacedõ, semẽ feniculi cõferre putãt ad acuendũ uisũ. Quod aũt nõnulli dicũt cõducere ad dæmonas cõuocandos, figmẽtũ eẽ iudico. Aldeboran primo uel tertio geminorum gradu Martiũ, atq; uenereum Hircus gradu eorũdẽ. xiii, Iouius atq; saturnius huic subiiciũt saphyrũ, prassiũ, mentã, artemisiã, mandragorã. Ad dignitatẽ & pricipũ gratiã adiuuare cõfidũt, nisi forte eos opinio fallat. Illi subesse uolunt rubinũ, titimallũ, matrisyluã. Diuitias & gloriã augere. In cã

cri·vi·uel vii·Canis maior uenereus·præest berillo,sauinæ,artemi
siæ,dracõteæ·præstat gratiam·Itẽ in,xvii·eiusdẽ canis minor mer
curialis & martius· Cui subesse uolũt lapidẽ achaten,herbã sol-
sequiã,& pulegium·Atq; gratiã elargiri·In leonis·xxi·Cor leonis
stella regia iouialis & martia·Huic subiici putant lapidem grana
tũ,chelidoniam,masticẽ·melancholiã reprimere·Tempatũ gra-
tiosũq; efficere·In uirginis·xviiii·Cauda ursæ maioris uenerea &
lunaris·lapidẽ eius magnetẽ putãt·Herbã cicoream & artemisi-
am·araptoribus ueneficiisq; tueri·In libræ·vii· Ala corui dextra·
Item ĩ eiusdem xii·& forte,xiii·Ala sinistra,saturnia simul,& mar
tia·Eius herbã lapaciũ & hyusquiamum esse aiunt cũ lingua ra-
næ·Audaciã augere·Fore noxiã·In eiusdẽ·xv·uel·xvi·Spica uene
rea mercurialisq;·Quã sequat̃ Smaragdus,saluia,trifoliũ,proma
rulla,artemisia,mandragora·Diuitias augeat,& uictoriã:& ab an
gustia uĩdicet·Deniq; in eiusdẽ·xvii uel xviii Alchameth Huic
subdũt iaspidẽ & plãtaginẽ firmare sanguinẽ sperant,febres oẽs
expellere·In scorpionis quarto Elpheia uenerea martiaq; Secun-
dum uero computationem aliam in gradu eiusdem quinto est
cornea,forsan eadẽ præsidens topatio,rorimarino,trifolio,hede-
ræ Augere gratiam,castitatem,gloriam putant In sagittarii ter-
tio Cor scorpionis Martiũ atq; iouium præsidens Sardonio,ame
thisto,aristologiæ longæ,croco Opinantur colorem bonum effi
cere animum lætum sapientemq; reddere,Dæmonia propulsar̃
In capricorni gradu septimo Vultur cadens,hanc sequitur Chry
solithus,Saturegia,fumus terræ stella est mercurialis, atq; uene-
rea,tempata ĩ ascendẽte medioq; coelo prodest Quod autem ex
cantandi auctoritatem afferre dicant nihilipendo In aquarii xyi
cauda capricorni saturnia,mercurialisq; Quam sequit̃ Calcido-
nius,maiorana,nepita,artemisia,mãdragora p̃stare ĩ causis g̃ram
opinant̃ diuitias augere Hominẽ ac domum incolumem redde-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

re. In piſcium tertio humerus equi iouialis, & martius. Thebit phũs docet ad captandam alicuius ſtellæ modo dictæ uirtuté, lapidem eius accipere; herbã q; eiuſdẽ, ãnulũq; aureũ facere uel argenteũ. In quo lapillũ inſeras herba ſubiecta, geraſq; tangentem; Id aũt efficias quando Luna ſubit ſtellã, aut aſpicit aſpectu trino uel ſextili. Et ſtella in medio percurrit cælo uel adſcendente. Ego uero quæ ad eiuſmodi ſtellas attinent, in formã potius mediciæ: q̃ ãnuli componerem, intrinſecus: uel extrinſecus adhibendæ, opportunitate uidelicet prædicti temporis obſeruata. Tam&ſi priſci ãnulos magnifecerit. Nam Damis & Philoſtratus narrant hiarchã ſapientũ indorꝝ principẽ ſimili quadã rõne ſeptẽ ãnulos cõfeciſſe ſtellarꝝ ſeptẽ noĩbus appellatos, eoſq; Apollonio Theaneo dediſſe. Qui deinde ſingulos diebus ſingulis geſtauerit iuxta dierum noĩa hos diſtinguens. Dixiſſe uero Hiarchã Apollonio auũ ſuum phũm annos centũ atq; triginta uixiſſe: eiuſmodi forſan cæleſti munere fretũ. Quo & Apollonius deinde uſus centeſimo ẽt ano (ut aiunt) iuuenẽ præferebat. Deniq; ſi quid eiuſmodi annuli uirtutis habent ex alto: id quidem non tam ad aĩam uel ad craſſum corpus ꝑtinere arbitror, q̃ ad ſpũm, calefacto paulatĩ ãnulo. ſic ĩde uel ſic affectũ, ut firmior efficiat̃, aut clarior: uehementior, aut mitior, ſeuerior, aut lætior. Quæ quidẽ affectiones ĩ corpus quidẽ oĩo: & in aĩam ſenſualẽ quodãmodo: plerunq; indulgentem corpori tranſeunt. Quod aũt aduerſũ dæmonas, aut hoſtes, aut ad principũ gratiã profuturos ãnulos pollicent̃, uel fictum eſt, uel inde deductũ, q; ſpũm ĩterritũ, firmumq; efficiant, uel ẽt manſuetum, obſequioq; amabilẽ, atq; gratioſum. Iam uero ſi quid cæleſtia præter corporeã ualitudinẽ, conferre ad ingeniũ: artem: fortunã dicerem, ab Aquinate Thõma: noſtro non diſſiderem, qui ĩ libro cõtra gentiles tertio ꝓbat a corporibus cæleſtibus imprimi nõ nihil in corpore nr̃o: cuius munere diſponamur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ad eligendū sæpe quod melius est, ēt si rationē fineq; nesciamus Qua q dē in re bene fortunatos appellat, atq; cōsentiēte Aristotele bene natos. Addit ēt uirtute cælesti fieri non nullos in quibusdā artiū effectibus efficaces (ut eius uerbis utar) sicut miles in uīcēdo, agricola in plantando: medicus in sanando felices. Ait n. sicut herbæ lapidesq; mirabiles quasdā ultra naturā elementalem uires cælitus habent, sic hoīes quoq; ī artibus non nullos habere. Mihi uero satis fuerit factū, si cælestia quomodocūq; quasi per medicinas, siue, īteriores, siue exteriores ad ꝓsperā cōferāt ualitudinē: dūmodo interea salutē corporis perquirentes iacturā nullā salutis aīæ faciamus. Nihil omnino tentemus a sancta religione prohibitū. Præterea in opere quouis conficiendo fructū opis ab eo speremus, atq; petamus in primis: q & cælestia: & quæ cōtinēt cælo, fecit, & uirtute donauit, mouetq; semper, atq; conseruat.

Dignitates planetarum in signis ad usum medicinarū obseruandæ. Cap. viiii.

s Aturni domus, aquarius, & capricornus. Exaltatio: libra. Iouis domus, sagittarius atq; pisces. Exaltatio siue regnum cancer. Martis doimciliū, scorpius, & aries. Exaltatio, capricornus. Solis sedes quidē est leo. Regnum aries. Veneris habitaculum: taurus atq; libra. Exaltatio pisces. Mercurii ædes, uirgo, atq; gemini. Regnū uirgo. Lunæ domus: cancer. Exaltatio taurus. Saturnus, & Iuppiter triplicitatē habēt in igneis aereisq; signis. sol in igneis tantū. Mercurius in aereis solum, Mars, Venus: Luna ī aqueis atq; terreis. Planetæ quilibet præter solē ac lunā in quolibet signo fines quosdā suos possident: quos & terminos appellamus. Igit̃ in ariete iuppiter sex ibi primos terminos obtinet, Venus sex īde sequentes. Mercurius posteriores octo. Mars q̄nque deinceps, postremos quinq; saturnus. In tauro ordine deīceps simili uenus fines hēt octo. Mercurius sex, iuppiter octo: saturnus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

quinq;,Mars deniq; tres·In geminis Mercurius sex,Iuppiter sex. Venus quinq;:mars septẽ,Saturnus·in·vi·cãcro mars·vii·,Venus sex·mercurius totidẽ·Iuppiter septẽ· Saturnus quatuor·in leone iuppiter sex·Venus qnq;·Saturnus septẽ·Mercurius sex,mars totidem·In uirgine·Mercurius septẽ·Venus decẽ·Iuppiter quatuor mars septẽ,Saturnus duos·In libra Saturnus sex:mercurius octo· Iuppiter septem·Venus totidẽ·mars duos,In Scorpione mars septem·Venus quatuor ,mercurius octo:Iuppiter quinq;,Saturnus sex,In sagittario Iuppiter duodecĩ·Venus quinq;,mercurius quatuor,Saturnus quinq;,mars quatuor,in capricorno mercurius septem·Iuppiter septẽ ,Venus octo,Saturnus q̃tuor,mars totidẽ:in aquario mercurius septẽ,Venus sex,Iuppiter septẽ:mars qnq;,Saturnus totidẽ .in piscibus Venus duodecim:iuppiter q̃tuor mercurius tres,Mars nouẽ,Saturnus deniq; duos·Sol aũt & luna, alia rõne fines suos habent·Nã sol quidẽ signa sex pro finibus hẽt,leonẽ,Virginẽ:Librã,Scorpiũ,Sagittariũ,Capricornũ·Luna uero reliquos·Aquariũ,Pisces,Arietẽ·Taurũ geminos,Cancrũ·Solẽ igr atq; Lunã in his signis eũ principatũ effectũq;,quẽ reliqui planetæ in suis finibus habere putant: præter fines habent in signis suas planetæ facies,quas græci Decanos nominant: decẽ occupantes signi gradus,in ariete facies prima Martis,secunda Solis,qui martem in cælo sequitur·Ordine chaldæo℞ tertia Veneris:quæ Soli succedit in cælo·In tauro prima facies Mercurii:sequentis Venerem,Secunda lunæ,quæ mercurio succedit· Tertia Saturni· Ad hunc enim redeundum est,impleto iam numero planetarum·In Geminis prima iouis sequentis uidelicet Saturnũ,secunda martis: Tertia solis eodem ordine similiterq; deinceps.

Quomodo planetis uti debeamus in medicĩs Cap. x

Cõmemorauimus aũt quas in signis planetæ dignitates habent ut quotiens facturi cõposituriq; sumus quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ad planetã aliquẽ attinent, sciamus eũ in suis dignitatibus collocare. Præsertim quando habuerit in nostra reuolutione & genesi principatũ, ut ẽt saturnus: atq; mars, alioquin deprimendi nobis tamen sint erigendi si genituræ nostræ significatores extiterint.

Maxime uero operæpretiũ ex hac cõmemoratione fecerimus si quando usuri in medicinis cõficiendis beneficio lunæ, & Veneris atq; Iouis cauebimus ne in finibus saturni uel martis existant, ni si forte ubi cogimur, uel per Saturnũ cohibere dissolutionem æstumq; reprimere uel per martẽ frigidissima calefacere: torpentia suscitare: alioquin fines Iouis, & Veneris eligemus. Accipiemus quoq; mercurii fines, mercurialibus in primis hoĩbus profuturi. Neq; latere nos debet hoĩes ualde mercuriales quales sunt q̃ ingenio, artificio, eloquio pollent: nõ mediocriter esse solares. mercurius.n. semꝑ est Apolline plenus. ut aũt quiuis intelligat q̃uo figuras in cælo describamus ĩ oras. signũ qđ ab oriẽte surgit primam appellamus uitæq; domũ. Quod succedit ĩ ortũ, secundã tertiãq; deinceps aliasq; similiter, ita ut septima domus sit signũ, qđ in occidente iã descendens opponit̃ ascendenti. Huic octaua succedit, Nona uero e medio cadit cælo quod decimã domũ efficit. Huic succedit undecima. Sed duodecima cadit ab ascendente. Vt igit̃ planetæ sint potẽtes, habẽdi sunt in angulis, uel oriẽtis, uel occidẽtis, uel medii utrinq; cæli. Maxĩe uero in angulo adscendentis, aut decimæ mediũ supra caput obtinentis cælũ, aut saltẽ ĩ plagis quæ angulis mox succedunt. Tam&si solẽ quidẽ in nona, quæ a medio cadit cælo, Lunã uero in tertia ẽt cadente gaudere putãt. duas inter hæc regulas mente teneri astrologi uolunt, unã quidem ægrotantis rõne. Alteram uero medici. nempe ubi ægrotantis septima domus ꝑ Saturnũ, uel martẽ infortunata est, uel dñs eius infelix, separa medicũ ab ægroto, si Ptolemæo credis. præterea medicũ electurus saturnium Martialemq; declinare iubent: eũq;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

perquirere,in cuius genitura domus ſexta per aſpectū ſolis,uel ꝑ
uenerem aut iouem quomodocunq; fuerit fortunata. Infortuna
tum uero dicimus ſignum uel planetam per ſaturnum,aut mar-
tem,niſi propria domicilia ſint,uel regna,quādo uidelicet uel ibi
ſunt uel illuc aſpiciunt oppoſito,uel quadrato. Oppoſitum uero
aſpectum dicimus inter illa quæ interuallo diſcrepant q̄ longiſſi-
mo. Quadratū uero,ubi hoc ab illo quarta parte coeli ideſt ſigno
rū triū ſpatio diſtant. Minus tamē ꝑ cōiunctionē oppoſitum qua
dratum ſaturnus & mars planetis aliis nocēt,qñ tāq̄ hoſpit'es eos
domicilio uel regno ſuo termino ue ſuſcipiūt. Quēadmodū pla
netæ foelices magis proſūt,quādo præter ſextilē trinū ue aſpectū
atq; cōiunctionē,& (ut diximus) ſic excipiūt,ſolis tamē cōiūctio
nem planetæ uerēt'. aſpectu gaudēt,trino uidelicet uel ſextili. Pro
īde neceſſariū eſt meminiſſe arietē præeſſe capiti atq; faciei,tau-
rum collo,geminos brachiis atq; humeris,cancrū pectori:pulmo
nibus,ſtomacho: lacertis,leonē cordi,& ſtomacho, atq; iecori,&
dorſo:& coſtis poſterioribus,uirginem inteſtinis & fundo ſto-
machi,librā renibus & femori atq; natibus,ſcorpionem genitali-
bus,uuluæ,matrici,ſagittarium femori atq; ſubinguinibus,ca-
pricornum genibus,aquarium cruribus tibiiſq;,piſces pedibus.
Huius enī ordinis memor cauebis mēbrū tangere ferro,uel igne,
uel cucurbitulis,quādo luna ſub eius ſigno diſcurrit. Tūc enī au
get luna hūores ī mēbro. Quoꝝ affluentia & cōſolidationē ꝓhi-
bet,& grauat mēbri uirtutē. Obſeruabis aūt tūc mēbrū remediis
q̄buſdā amicis uel extra uel ītus adhibitis opportune feliciterq;
fouere. Expedit uero noſſe quod ſignū adſcenderit tibi naſcenti.
Nā præter arietē hoc ēt tibi caput ſignificat,atq; ī hoc luna tibi ca
put aſpicit. Præterea qñ luna arietē ſubit opportune balnea tētas
& lauacra,quādo cancrū foeliciter minue ſāguinē,medicinā ac-
cipe præſertim electuarii formā,qñ eſt in leone ne ꝓuoca uomi-
tum,

tũ,cũm ĩ libra,clysteribus apta est,in scorpione balnea nec tẽtes. Sunt qui medicinã soluturã dare nec ꝓhibent,neq; iubent In capricorno medicinã sumere nocet. Similiter in aquario:in piscibus uero ꝓdest Quæ uero mẽbra in quouis signo unusquisq; habeat planetaꝝ,& si scitu necessum est,tamen narratu prolixum. Neq; uero in purgatione alui latere nos debet ptolemæi præceptũ Medicinã accipe purgatoriã,quãdo luna est in cancro,piscibus, scorpione ꝓbamus,præsertim si dominus signi tũc ascendentis applicet se planetæ sub terra currẽti. Sin aũt ascendẽtis dominus cõiũgat',iterea supra caput cũ planeta medium tenẽte coelũ, nausea∣staum & uomitus incitabit'. Denique cõcludamus cum Galeno astrologiã esse medico necessariam,qui de criticis diebus disputans ait certam esse ægyptioꝝ sententiam , idest lunam significat' affectionem in dies ægrotantis,atq; sani,adeo ut si misceant' cum luna radii Iouis & ueneris,bene afficiat' uterq;,sin autem saturni uel martis,contraria ratione se habeat. Sed latius iam ꝑuagati ad spiritum tandem & uitam atque gratias reuertamur.

Quibus modis spiritus noster haurire plurimũ potest de spiritu uitaq; mũdi. Et qui planetæ spũm ꝑcreãt atq; recreãt,& qualia ad unum quẽq; planetam ꝑtinent, Cap, xi

h

Vc uero tendunt hæc oĩa ut spũs nr̃ rite p naturalia ꝑparatus atq; purgatus accipiat ab ipso uitæ mũdanæ spiritu plurimũ p radios stellaꝝ opportune susceptos. Vita q̃dẽ mũdi oĩbus isita ꝓpagat' euidẽter ĩ herbas & arbores,q̃ si pilos sui corporis atq; capillos. Tumet insup in lapides & metalla,uelut dentes & ossa pululat quoq; in uiuẽtes cõchas terræ & lapidibus adhærẽtes. Hæc enĩ nõ tã ꝓpria q̃ ipsa cõi totius uita uiuũt. Quæ sane cõis uita multo etiam magis sup terrã in corporibus uiget subtilioribus tanq̃ ꝓpinqoribus aĩæ per cuius uigorẽ intimũ,aqua,aer,ignis uiuẽtia sua possidẽt,atq; mouent'. Vita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

hæc aerem ignemq; etiã magis q̃ terrã,& aquã fouet agitatq; ꝑpe
tuo motu. Et deniq; coelestia corpora quasi mundi caput uel cor
uel oculos q̃ maxime uegetat. Vnde ꝑ stellas uelut oculos radios
nõ uisibiles solum,sed ét uisuales usquequaq; diffundit. Quibus
more struti,ut diximus alibi inferiora conspicit,fouetq; uidendo
imo ét ita tãgẽdo generat & format oĩfariã:atq; mouet. Igitur
ad motum nitentis aquæ,sereni quoq; aeris,ignisq; moderate di-
stantis,atq; coeli,motum mũdanæ uitæ suscipies. Si ipsæ quoque
leniter:& ferme similiter mouearis,quosdã ꝓ uiribus giros agẽs,
uertigine deuitata,coelestia lustrãs oculis,mente uersans. Itẽ fre-
quenti quodam usu plãtaꝝ similiterq; uiuentiũ,potes e mũdi spi
ritu plurimũ haurire præsertim si adhuc uiuẽtibus recẽtibusq; &
matri terræ quasi adhuc hærentibus nutriaris,atq; fouearis. Inter
plãtas suauiter redolentes,uel saltẽ non male olẽtes uerseris q̃ fre
quẽtissime. Omnes enĩ herbæ flores arbores poma redolẽt,q̃uis
sæpe minus aĩaduertas. Quo quidẽ odore quasi flatu spũq; uitæ
mũdanæ te undiq; recreãt atq; uegetãt,spũm inq̃ tuũ odoribus
eiusmodi natura simillimũ,ꝓque spũm mediũ ĩter corpus & ani
mam,facile corpus quoq; reficiũt & animæ mirifice ꝓsunt. Inter
hæc diutissime diurno tempore sub diuo uersaberis, quatenus
tuto uel comode fieri potest,in regionibus altis & serenis,atq; tẽ-
peratis. Sic enĩ solis stellarũq; radii expeditius puriusq; undique
te contingunt,spũmq; tuũ complẽt mundi spũ ꝑ radios uberius
emicãte. Præterea naturalis ipse motus aeris,qui ꝑpetuus ẽ in or
bem,q̃uis ob lenitatem suã,cõsuetudineq; diuturã uix ꝑcipiat
ab ullo,te die sub diuo deambulãtem,habitantẽq; in patentibus
editisq; locis libere lãbit,penetratq; pure,ac motũ uigorẽq; spũi
tuo mũdanũ mirifice præstat. Dixi equidẽ die. Comꝑtũ .n. habe
mus nocturnũ aerẽ esse spiritibus inimicum. Cõferet aũt diurni
usus præsertĩ si plurimũ in apto deãbulãs,deuites primo ꝗdẽ ni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

niã aeris intempiem. Deinde freq̃uẽtius mouearis, in eo quãdo præter temperiẽ & serenitatem eius stellarũ positio magis est hominibus salutaris. Itẽ si loca eligas præceteris odorifera, per quæ situm quotidie mutes, & ipse quasi continue, & leniter mouearis. Mutare locũ q̃uis semp cũ delectu præcepi, quoniam bona coelestium & uniuersæ naturæ apud nos sũt rebus locisq; aliis passim atq; aliis distributa, quibus deniq; oĩbus est fruendum. Mitto q; uarietas tedium prohibet spiritibus inimicum, ꝓpriumq; saturno uoluptatem uero affert, p quam (ut ita dixerim) Venus ipsa uoluptatis amica uenit in spiritũ, atq; quod eius officium est, hunc statim ingressa ꝓpagat. Sũmatim uero siquis cõsideret paradisũ, & pomi uitæ usum apud Moysem. Item similẽ uictũ a Platõe positũ in phedone, & quæ Plinius de populis ait odore uiuẽtibus, ĩtelliget esse uera quæ dicimus, Sed ad naturã spũs descẽdamus. Spiritus quidem qualitas est ꝓculdubio Iouia, cuius tempoꝛ̃ nobis infundit̃. Est & solaris. Iuppiter. n. hunc infundit, quatenus ingentem solis in se tem pat potestatem. Itẽ alia quoq; ratione Iouia est. quoniam calida est, & humida, & calore abundat potius q̃ humore: nascit̃q; sanguine, & uapor quidam sanguineus appellatur. Rursus quoniã feruet, & subtilis est admodũ, atq; lucẽs, oriturq; corde, solaris ꝓculdubio iudicatur. Habet & quodãmodo Veneream ĩ se uirtutẽ. Nã motu uenereo ꝓrsus exundat, ꝓfluit, transfertur, prolẽq; propagat, ad uoluptatẽ cuiuslibet sensus se dilatat refugitque dolorem. Sũmatim uero spiritus quatenus corpori ad uitam & motũ ꝓpagationemq; cõducit, iouius, uenereus, solaris, existimat̃. Quatenus aĩo ad sensũ imaginationẽq; ministrat, solaris mercurialisq; cẽsetur, & ubique mercurialis existit. Quãdo q̃dẽ adeo mobilis ẽ, & tã facile cõuertibilis atq; formabilis. Saturni, martis, lunæ sanus cõiter spũs nõ multũ habet. Alioquĩ ex illo sæpe stupidus, ex hoc furiosus, ex hac obtusus quodãmodo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

foret. Quãobrem lunaria quidẽ uelut crassiora simulq; humidiora a subtili,& uolatili natura spiritus sũt admodũ aliena. Quæ uero Saturnalia multum,atq; nimium martialia sunt:quasi uenena sunt spiritui naturaliter inimica:Illa quidẽ ob extremã frigiditatem:atq; siccitatẽ:hæc autem ob siccitatẽ : calorẽq; edacẽ, Iouia igitur & Solaris in primis,Deinde mercurialis & quodãmodo uenerea,spũs natura censetur,Distinctione uero præcipua spũs quidem naturalis Ioui ꝓprie dedicat᷑,uitalis aũt soli,aĩalis uero mercurio,Quãdo igitur res postulat aliquem e tribus spiritum adiuuare,patrono tunc suo infortunato,uel debili,non facile clientulo succurrere poteris, Difficillime uero spiritui animali, dũ mercurius infeliciter ẽ affectus:Qui tantam in animali spũ auctoritatẽ habet ut caduceo quodã suo animos tum consopire tũ suscitare dicatur idest suo quodã aspectu sic aut aliter se habente obtundere ingenium uel acuere debilitate siue corroborare:uexare,uel sedare mirifice possit. Tu igit᷑ quotiẽs spiritũ aliquẽ studes excolere,non modo patronũ suum obseruabis fortunatũ,atq; potentem sed etiam Lunã eliges ad hũc opportune directam. non creat᷑ aũt neq; recreat᷑ aliquando proprie per influxũ Saturni solũ substantia spũs,sed semꝑ ab externis ad ĩtima,& sæpe ab imis reuocatur ad sũma. Vnde ad secretiora & altiora contẽplanda cõducit. Potest tamẽ & si raro uis martis atq; Saturni spũi tanquã medicina prodesse:uel calefaciendo:cum opus fuerit & excitando atq; dilatando:uel uicissim nimis uolatilẽ cohercendo. per ea uero potissimum quæ quatuor illis planetis consentanea sunt, creat᷑ natura spiritus atq; recreatur. uerum si ad solaria quælibet ualde:& absq; delectu declines,exacues illũ,& exsiccabis tandẽ atque dissolues. Si similiter ad uenerea liquefacies paulatim,uel obtundes,si confidas tantum mercurialibus paꝝ admodũ inde perficies. Erit igitur operæpretiũ:iouialibus uti q̃plurimũ,eisq; reliqua mediocri-

ter admiſcere,ac frequentius uti rebus, q̄ uel his oībus æque ſint cōmunes:uel ꝓprie ioui. Nā hæc quoq; omnibus quodammodo ſunt cōmunes. Cōmuniter aūt ad hos oēs attinet, quæ ſubſtātiā habent:nec igneā nimis:nec prorſus terreā,nec ſimpliciter aqueā: nec acutiſſimā,nec obtuſiſſimā qualitatē,ſed mediocrē: & tactu lenem,& quodāmodo mollē,uel ſaltē non durā:ſiue aſperā, itē guſtu quodāmodo dulcē:olfactu ſuauē,uiſu gratā, auditu blandam:atq; iocundā,cogitatu lætam. Dulcedo igitur quædam ſaporis,& gratia his oībus eſt cōmunis. ſi dulcedo quaſi aquea eſt: & ſimul pinguis,ad Venerē magis attinet. ſi quaſi inſipida, uel aliquantū auſtera,potius ad Mercuriū. Atq; hæc ſpiritui non multum proſunt:neceſſaria tamen ſunt interdū ad hebetandū nimiū eius acumen. ſi dulcedo manifeſta ſit:atq; ſubtilis,& paulum habeat ſtiptici acutiq; ſaporis,iouialis proprie iudicat̄. Cui congruit ſubſtantia dulcis amygdalæ,pinei nuclei,auellanæ:piſtacii,amidi, glycirhizæ,paſſularum,uitelli oui,carniū gallinacei pulli, phaſianarum,pauonū,perdicū,ſimiliūq;. Item radicū been, atq; enulæ. Rurſum uini odoriferi clari,aliquantū dulcis,& ſtiptici, ſachari candidiſſimi,tritici albiſſimi. Ad iouēpertinet ēt manna: ſi modo myrobalani infuſa uirtute firmet̄. Alioq̄n nō minus ad Venerē attinet q̄ ad iouem,Hæc eſt utiq; ſubſtantia dulcedoq; iouis propria,quæ ſane ſpiritui creando & recreādo ante oīa confert. iouia uero plurimum ſunt omnia,quæ in libro de longa uita diximus, & ſeruare iuuentutē,& ſenibus ſalubria fore. ſin autē dulcedo ad modū pauca ſit,multūq; acuti:ſtipticiq; habeat,uel etiā non nihil amari ſolaris eſſe cenſetur. ſimilis quædā ratio eſt,& diſtinctio de odoribus Hi.n. ſaporum germani ſunt. ſimilis etiā de coloribus. Colores ſane aquei,albi,uirides,aliquantū crocei,ſimiles uiolarū, roſarum,liliorum coloribus,necnon odores eiuſmodi Venerem referunt,& lunam atq; mercuriū. Colores uero ſaphirii,qui ēt di

cuntur aerei·item purpurei pleniores,aureiq; argento mixti·& p̄
petuo uirides·iouē·ardentes aūt crocei aurei,puri purpurei clario
res,solē·q̄libet uero colores si uiui sint uel saltē sericii magis stel
lares existunt·in metallis quoq; & lapidibus atq; uitris propter cæ
lestem similitudinem sunt potentes·Sed ut redeamus ad iouem,
sapor & odor eius quasi est,qualis in aureo pomo persico·simi-
liq; pyro,uel aranceo·& uino maluatico leuiore,leuiq; uernaceo
Qualis in uiridi zinzibere·uel cinnamomo,uel dulci maratro:uel
doronico,si hæc plurimo sacharo condita gustentur, nam q̄tuor
hæc,& nux muscata recens sola si sunt·potius solaria sunt·solaris
& cariophilus:& muscus sed odoratu non gustu non aspectu·am
bra solaris plurimū atq; iouia·Crocus in oībus est solaris,tā& si
color eius,& odor·apud astrologos oībus gratiis dedicatur·Sapor
aūt ad solem proprie pertinet·Deniq; omnia odorifera & aroma-
tica,quatenus odorem gratum ferunt,ita ad iouem ,Veneremq;
& Mercurium pertinent,ut ad solem· Quāuis inter hæc acutiora
magis ad Solem,obtusiora ad Venerem , Mercuriūq; potius,ad
Iouem proprie temperata,olfactu gustu,auditu:uisu :tactu·Soni
quinetiā cantusq; grati blandiq; ad gratias omnes spectant,atque
mercurium· minaces aūt admodum atq; flebiles martē præferūt
& Saturnum·neq; uero mireris nos multum coloribus,odoribus,
uocibus attribuere·nā sapores quidem ad spūm præcipue perti-
nent naturalem,odores aūt potius ad uitalem,animalemq;·Colo
res figuræ uoces ad animalem· Motus quoq; animi uel lætus,uel
mæstus,uel constans spūm ad similitudinem suā agitat uehemē
ter·Animalē primo,per hunc uitalē,p̄ hunc insup̄ naturalē·spūs
tandem omnis quia ob naturam quodāmodo igneā,aeream que
omnino,& lucidā,atq; mobilē,similis est luminibus:ideoq; colo-
ribus,& uocibus aereis,& odoribus,motibusq; animi:ideo p̄ hæc
subito in utranq; partē mouetur:atq; formatur · Et qualis euadi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ipse, talem uicissim efficit quodammodo affectum animi, & oio corporis qualitatem. Deniq; cum primum per illa, quæ gratiaꝶ propria sunt, opportune gratiis est expositus' utpote qui & naturaliter illis cõsentaneus erat, statim per illarum radios, tum ubiq; uigentes, tum ipsi germanos: mirifica reportat munera gratiaꝶ.

Res naturales atq; et artificiosæ habent uirtutes a stellis occultas: per quas spũm nostrum stellis eisdem exponunt. Cap. xii.

Cum uero dicimus spiritum exponi gratiis per illa quæ sunt gratiarum, non solum per qualitates, quæ uident', audiuntur, odorantur, gustantur, sed etiam per illas quæ tangun tur accõmodari putamus. Memento igitur calidũ in primo gradu Iouis esse. In secundo solis cum ioue, in tertio Martis cũ sole. i quarto Martis. Frigidum in primo Veneris. In secundo Lunæ. In tertio Lunæ cum Saturno. In quarto Saturni. Humidũ in primo Mercurii cum ioue. In secũdo Veneris cum Luna. In tertio Lunæ cũ Venere. In quarto lunæ, quando Veneri Mercurioq; cõiungit' Siccum in primo iouis, In secundo Mercurii cum sole. In tertio solis cum marte. In quarto martis cũ Saturno. Summatim ex q̃lita tibus planetaꝶ, quas Ptolemæus describit in quadripartito colligimus harmoniã ex cunctis cõflatã ad calorẽ humorẽq; declinare. calor. n. martis ingens: atq; solis: & tẽpatus iouis: ingentẽ sup̱at saturni frigiditatem, & ueneris, lunæq; exiguã: ita ut calor ibi frigus excedat. itẽ humiditas lunæ uenerisq; plurima, & p̱pinqua nobis, atq; tẽperata iouis, siccitatẽ saturni, martisq; multã sup̱at, & tẽperatã solis. calor igit' humorq; frigori siccoq; dominãt', atq; simi liter calor humori, Quẽadmodũ in sani corporis homine ad cælestem consonantiã temperato ex calore & siccitate cordis. itẽ calore & humore iecoris, rursũ frigore & humore cerebri coalescit cõplexio q̃dã ad calorẽ humorẽq; uergẽs mediocriter calore regnãte. calor. n cordis & iecoris frigus cerebri sup̱at. item humor iecoris

ris atq; cerebri siccitatem cordis excedit. Neq; uero prætermissũ a nobis uelim, talem existere ex stellis fixis harmoniã cunctis cõmunẽ, qualẽ diximus ex planetis. Hos enim illis similes astrologi putant. Quorsum hæc? Vt memineris spũm corpusq; nrm per tẽperiẽ quandã ad calorẽ humoreq; uergentẽ, uel natura cõstantẽ uel arte quæsitã accõmodari posse coelestibus, sibiq; coelestia uẽdicare. Neq; tamen dicimus spũm nrm coelestibus duntaxat per qualitates rerum notas sensibus præparari. Sed etiã multoq; magis per proprietates quasdam rebus coelitũs insitas, & sensibus nostris occultas, rationi uix deniq; notas. Nam cum proprietates eiusmodi, earũq; effectus elemẽtali uirtute cõstare nõ possint, cõsequẽs est, a uita spũq; mũdi per ipsos stellarum radios singulariter proficisci, ideoque per eas spũm affici quamplurimũ atque quamprimũ, coelestibusq; influxibus uehementer exponi. Hac utiq; rõne smaragdus, iacynthus, saphirus, topatius, rubius, unicorni cornu, præcipue uero lapis bezaar apud arabes appellatus, occultis gratiarũ proprietatibus prædita sunt. Et idcirco nõ solũ intus assũpta, sed & si carnẽ tãgãt, ibiq; calefacta uirtutẽ suã promãt, uim inde coelestem spiritibus inserunt, qua se cõtra pestẽ tuentur atq; uenena. Quod aũt hæc similiaq; tale aliquid agant uirtute coelesti, id argumẽto est, quia etiã exiguo pondere sũpta nõ exiguũ habent in agendo momentum. Quod elemẽtari qualitati uix unquam est concessum igni uide licet ualde coelesti. Materialis enim uirtus, ut agat multũ, materiã desiderat multã, formalis aũt etiam cũ minima materia ualet plurimũ. Simili uirtute in primis phoebea peonia carnẽ tangens, cõtra caducũ morbũ spũs armat, uapore ad eos intus infuso. Simili corallus & calcidonius aduersum atræ bilis illusiones iouis præcipue uenerisq; uirtute. Cæteraq; similiter. Eiusmodi quadã proprietate myrobalani iuuentutẽ seruãt, acuuntq; sensus, & ingenio prosunt atq; memoriæ: propter iouẽ in primis saturni tẽperatorẽ, atq; mercurium

curium sensus amicū. Quā quidē arborē forte aliquis in paradi-
so ad uitā ꝓpagandā extitisse putabit. Mercurio lapidē Achatem
consecrāt. Vnde physici cōueniūt ad facundiā uisūq; & cōtra ue
nena ualere. Serapio scribit eum, q iacynthū uel ex eo sigillū ge-
stat, esse a fulgure tutum, atq; hanc uirtutem eius eē latissime di-
uulgatā. Quā si habet, ab ioue putamus habere. Lapis aetites uel
aquilinus habet a lucina idest uenere atq; luna. ut admotus uul-
uæ partū mox, & facillime citet, Quod Rasis cōfirmāte Serapiōe
frequenter se dicit exptum. Forsan & a phoebo, qui transfixit py
thonē, cretæa dictamus hēt, ut & uenenosis obsistat, & ferꝝ e uul
nere trahat. Solis uirtute zinziber īfusum epulis arcet syncopim.
Sentiana canis rabiē sedat, fugatq; serpētes. Berbena uaticinium
præstare ferī, lætitiāq;, & expiationes, & uisum. Ruta & zedoaria
cōtra uenena theriacā agunt. Thus uitalē & aīalē spūm aduersus
hebetudinē, obliuionē, timorē fulcit. Saluia uero mentaq; uirtute
iouis, illa qdem paralisim fugat, hæc uel odore roborat animum.
Eadem uirtute Pentaphylō resistit uenenis, eiusq; foliū bis quo
tidie unū uino bibitū curat ephimerā, tria tertianā, quatuor ue-
ro quartanā, hac herba sacerdotes antiqui propter puritatē suā ī
purificationibus utebantur. Agnus castus potestate saturni ue-
nereū sistit motū. Iaspis uero sanguinem. Mirabiles aūt ꝓuenire
solent effectus, ubi occultæ ꝓprietati ꝓprietas seruit elementalis
uelut in myrobalano ad spūm corpusq; firmandū, nō solū uirtus
illa coelestis agit, sed ēt stiptica multū: nec paꝝ aromatica uirtus,
quæ putrefactionē dissolutionēq; mirifice ꝓhibet, spūmq; corro-
borat. Iā uero ut crocus petat cor, spūm dilatat, prouocet risū, non
solū occulta solis uirtus mirabiliter efficit, sed ad idē quoq; cōdu
cit ipa natura croci subtilis, āplificabilis, aromatica, lucida. Quod
aūt de simplicibus dico, de cōpositis similiter dictū intelligi uolo.
Dic age theriaca quomodo contra uenenū nobis opituleť. Non

q

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

educit illa uenenum. Astringit enim aluum, non mutat omnino tã subito ueneni naturã. Nõ enĩ hæc adeo debilis est, atq; mutabilis, sed spiritum uitalẽ potius ualde tenuẽ, & mutabilem, subito conformi quadã ad ipsum proportione corroborat usqueadeo, ut ipse iã ualidus tãq̃ agẽs, una cũ theriaca uelut instrumẽto, partim supet uenenũ partĩ mutet, partĩ a præcordiis arceat. Sed quanã, pportiõe siue uirtute id efficit theriaca, Iouiali simul atq; phoebea, quã ex cõmistione multaꝝ reꝝ secundum certã proportionẽ inuicem confusarum sibi uendicauisse uidetur. Est autem in ea uirtus triplex. Hæc ipsa inquam coelestis, quam modo dicebã. Itẽ coelestis alia prius in herbis aromatisq; proprietas, quibus electis ipsa rite componit᷑: quæ uirtuti prius dictæ subministrat ad idẽ. Est insuper alia uirtus in plerisq; partibus eius, elementalis potius q̃ coelestis. Verũtamen talis, ut spiritui muniendo conducat. Sticam dico & aromaticam qualitatem. Illa quidem spiritum firmat. Ista fouet mirabilẽ ergo theriaca uim nacta est contra properantem senectutem atque uenenum, tribus uidelicet in ea uirtutibus ad idem pariter cõspirantibus. Quarum una quidem est coelestis per artificiosam acquisita cõmistionẽ. Alia coelestis iterũ, sed partibus eius naturaliter ĩsita. Alia prorsus elemẽtalis. Sed illa quam prius dixi, coelitus acquisita, multo etiam foret admirabilior: si non solum, pportione iouia solariq;, & ex rebus eiusmodi conflaretur, sed etiam opportunũ ad hoc obseruatione coelestium tempus eligeretur. Nam quẽadmodum corpus se habet ad locum, atq; tempus. ita motus & actio se habet ad tempus. Sicut ergo certa passim corpora eorumq; formæ certis & locis & temporibus coalescunt, atq; seruantur, sic & proprie quædã actiões ex propriis quibusdã tẽporibus efficaciã nãciscunt᷑, idq; in Alcibiade significat Socrates, & Proculus explicat. Quod sane Pythagoras animaduertẽs, ipsum bonũ perfectionemq; rerum, op

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

portunitatem cognominauit. Primū nanq; principium Sic apud pythagoram & platonem omniū est mēsura, ut aliis corporibus actionibusq; alia loca distribuerit atque tempora. Vnde sicut res quædam non alibi q̄ hic, nec alias q̄ tunc proprie nascuntur foeliciter, & coalescunt, atq; seruantur, sic & materialis actio, motus, euentus talis, aut talis, non alias efficaciam sortitur, effectūq; perfectum, q̄ quādo coelestiū harmonia ad idem undiq; consonant quæ sane harmonia tantā habere potestatē existimatur, ut non solum agricolarum laboribus, atq; medicoꝝ artificiis per herbas aromataq; conflatis, sed etiam imaginibus, quæ apud astrologos ex metallis lapidibusq; fiunt, uirtutem sæpe mirificam largiatur. Sed imagines caput iam proprium exigūt. Quantū uero ad horas pro actionibus & operibus eligendas pertinet: plurimū confirmatur a ptolemæo, ubi ait in cētiloquio, qui eligit qđ melius est, nihilo differre uidetur ab eo, qui hēt hoc ex natura. Quibus in uerbis tum coelestium, tum arbitrii electionisq; nostræ potestatem confirmare uidetur. Albertus quoq; magnus inquit ĩ speculo, non enim libertas arbitrii ex electione horæ laudabilis coheercetur, sed potius in magnarū rerū inceptionibus electionē horæ contemnere: est arbitrii præcipitatio non libertas.

De uirtute imaginum secundum antiquos, atq; medicinarū coelitus acquisita. Cap. xiii.

p Tolemæus ait In cētiloquio, reꝝ inferioꝝ effigies uultibus coelestibus eē subiectas. Antiquosq; sapiētes soli tos certas tūc imagines fabricare, qñ planetæ similes in coelo facies, quasi exēplaria ĩferioꝝ ĩgrediebāť. Quod q̄dē Haly cōprobat ibi dicēs, utilē serpentis imaginē effici posse, qñ luna serpentem coelestē subit, aut foeliciter aspicit. Similiter scorpionis effigiē efficacē, quando scorpii signum luna ingrediť, ac signū hoc tenet angulū ex q̄tuor unū. Quod in ægypto suis tēporibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

factum ait:seq; interfuisse:ubi ex sigillo scorpionis in lapide Beza har,ita facto :imprimebat thuri figura,dabat q; in potũ ei quem scorpius ipse pupugerat, ac subito curabat Quod quidẽ utiliter effici Haliamed physicus affirmat:confirmante Serapione. Præterea narrat Haly notũ illic sibi uirũ sapientẽ ĩdustria simili fecisse imagines,quæ mouerẽtur,qualẽ effectam nescio qũo legimus ab Archita. Quales & Trismegistus ait,ægyptios ex certis mũdi materiis facere consueuisse:& in eas opportune aĩas dæmonũ inserere solitos,atq; aĩam aui sui Mercurii itẽ phoebi cuiusdam & Isidis Osyridisq; sic in statuas descendisse ꝓfuturas hoĩbus,uel ẽt nocituras. Huic illud simile,prometheum figmento quodã luteo uitam rapuisse,lucemq; cælestem. Magi quinetiam Zoroastris sectatores,ad euocandum ab hecate spiritum utebantur aurea quadam pila caracteribus insignita cælestium, cui & saphyrus erat insertus & scutica quadam facta tauri corio uertebatur,atq; interĩ excantabant,sed cantiones equidẽ libenter omitto. Nam & psellus platonicus eas improbat,atq; deridet, hebrei quoq; in ægypto nutriti struere uitulũ aureũ didicerunt:ut eorundẽ astrologi putant ad aucupandũ Veneris lunæq; fauorem cõtra Scorpiõis atq; martis influxũ iudæis infestum. Porphyrius quoq; in epistola ad Anebonẽ,imagines efficaces esse testatur,additq; certis q busdã uaporibus q a propriis suffumigationibus exhalabãt aereos dæmonas insinuari statim consueuisse. Iamblicus in materiis quæ naturaliter supis cõsentaneæ sint & opportune riteq; collectæ undiq; conflatæq; fuerint uires effectusq; non solũ cælestes,sed etiã dæmonicos,& diuinos suscipi posse confirmat. idẽ oĩo proculus: atq; Sinesius opa quidẽ ad salutẽ mira,quæ a medicis in astrologia pitis,p res ex multis cõpositas. i. pulueres,liquores, unguenta, electuaria fieri possunt,ꝓbabiliorẽ in se rõnem & notiorẽ q̃ imagines habere uident. tũ q̃ a pulueres,liquores,unguẽta:electua-

tia opportune cōfecta cæleſtes influxus facilius citiuſq; ſuſcipiūt q̄ materiæ duriores: ex q̄bus imagines fieri cōſueuerunt, tum q̄a uel aſſumunt intus affecta iā cælitus, & in nos cōuertunt: uel ſaltem admota foris inhærēt magis, & deniq; penetrāt: tū ēt qm̄ ex uno quodā duntaxat, aut ꝓpaucis imagines cōſtruunt. Illa uero ex q̄plurimis conflari ꝓ arbitrio poſſunt. ut ſi centū ſolis iouiſue dotes ꝑ centū plātas & aīalia ſimiliaq; ſparſæ fuerint cōponere ſimul hæc cētū tibi cōpta poſſis, & in unā cōficere formā. in qua ſolē ferme, iouēq; totū iam uidearis habere. Scis ꝑfecto naturā inferiorē, non poſſe uno quodā capere cunctas ſuꝑioris naturæ uires. Ideoq; illas ꝑ plures apud nos naturas eſſe diſꝑſas. Cōmodiuſq; ꝑ opera medicorū, atq; ſimilia: q̄ ꝑ imagines colligi poſſe. proinde imagines ex ligno cōfectæ uim forte paruā habēt. Nā lignum & forſan durius eſt ad cæleſtē influxū facile capiendū: & minus tenax, ſi accepit, retinendū: & oīo poſtq̄ ex matris terræ uiſceribus eſt euulſū: paulo poſt ferme totū amittit mūdanæ uitæ uigorē & facile ī qualitatē aliā trāſmutat. Lapilli uero atq; metalla, & ſi ad accipiendū cæleſte munus duriora uident: diutius tamē retinēt, quod cōfirmat Iamblichus: ſi acceꝑint. Sua nēpe duritia ueſtigia quoq; donaq; uitæ mundanæ poſt euulſionē diutiſſime cōtinent quæ quondā hærentia terræ poſſederant. Quāobrē ob hoc ſaltē aptæ materiæ ad capienda tenēdaq; cæleſtia iudicant. Eſt & ꝓbabile qđ libro ſuꝑiore dixi: res adeo ſpecioſas nō poſſe ſub terra cōflari: niſi maximo quodā conatu cæli, atq; durare in eis impreſſā ſemel ex conatu uirtutē. Nā in his coquendis cogēdiſq; diutiſſime cælū elaborauit, Verꝫ cū nequeas facile eiuſmodi plura cōponere, cogeris diligenter exq̄rere, qđ metallū inter cætera in ordīe ſit alicuius ſtellæ potiſſimū, q̄ ue lapis in ordine ſūmus, ut ſaltē in uno quodā totius generis ordiniſq; ſupremo reliq̄ ꝓ uiribus cōprehendas. atq; eiuſmodi ſuſceptaculo cæleſtia huic conſentanea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

mutueris:ceu si exẽpli causa in ordĩe solari:sub hoĩe phoebeo sũmũ ĩter aĩalia teneat astur:aut gallus·ĩter plãtas balsamũ aut laurus·Inter metalla aurũ·ĩter lapides carbũculus uel pãtuara·ĩter elemẽta feruidus aer·nã ignis ipse martius eẽ cẽset·Quod aũt diximus ĩfluxũ solis uel iouis aut ueneris augendũ:ĩtelligimus rõne cõi non tñ illi ĩ cuius genesi aliq̃s horũ interfector appareat·

Ordines rerũ a stellis pendentium ut solariũ,atq; similium,& quo modo spiritus fiat solaris Cap, xiiii·

d Ixi eq̃dẽ alibi desup ab una quaq; stella(ut platonice loquar)seriẽ rerũ illi ꝓpriã usq; ad extrema pẽdere·sub ipso Scorpionis corde post eiusmodi Dæmonas atq; hoĩes, scorpiumq; aĩal collocare possumus ẽt herbã Asterion·i·stellarẽ figura stellæ similẽ nocte fulgentẽ,quã medici tradũt q̃litatẽ hr̃e rosæ-uimq; contra morbos genitaliũ mirabilẽ possidere·Sub serpente, uel serpẽtario cælesti Saturnũ ponũt,& quodãmodo iouẽ·postea dæmonas,qui sæpe serpentũ formas induũt·Similes insup hoĩes serpentes animantes:serpentariã herbã,lapidẽ draconitem capite draconis natũ·Itẽ communi nomĩe serpentinũ·Et præter ea quæ insequẽtibus afferam·Sub stella solari·i·Sirio solem primo,deinde dæmonas quoq; phoebeos,quos aliquando sub leonũ uel gallorum forma hoĩbus occurrisse testis est Proculus·Hoĩes subinde persimiles bestiasq; solares·phoebeas inde plantas,metalla similiter,& lapillos·& uaporẽ aeremq; feruentẽ·Simili rõne a qualibet firmamenti stella per aliquem planetã existimant contextũ rerum gradatim sub illius ꝓprietate descendere·si igitur (ut dicebã)solaria oĩa p gradũ eius ordinis quẽlibet opportune cõprehẽderis,hoĩes uidelicet tales,uel talis hominis aliq̃d·itẽ bruta, plantas,metalla,lapillos,& quæ ad hæc attinẽt,uirtutẽ solis usq; quaq; combibes & quodãmodo naturalẽ solarium dæmonum facultatem·Similiterq; de aliis dictum puta·solares quidem hoĩes sunt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

quales antea dixi,& qui ascendente leone soleq; hunc uel tenente uel aspiciente nascuntur,& qui sub ariete similiter. Solaris est & sanguis e sinistro eorꝝ bene ualentium brachio missus. Phoebeus crocodilus,astur.leo,gallus:& cygnus,& coruus. Nec alia ratione leo ueretur gallum nisi quoniã in ordine phoebeo gallus est leone superior. Eadem ratione inquit proculus apollineum dæmonem:qui non nunq̃ apparuit sub figura leonis, statim obiecto gallo disparuisse. Maxĩe uero in aĩalibus cor est solare. Arbitror etiã marinũ uitulũ cælestis leõis cordi subesse,& hac ipsa rõne coriũ eius,quẽ cingit nudum fibula eiusdẽ osse confecta a renũ dolore redimere. Nã contra dolorẽ eiusmodi solent astrologi syderis illius ĩfluxibus uti. Eadem forte rõne,ferť hæc pellis a fulgure nos tueri. Inter plantas palma phoebea est,& in primis laurus.q̃ uirtute uenenosa repellit:& fulgur. Fraxinus quoq; simili facultate uenenosa longius arcet. Loton esse phoebeã rotunda tũ folia,tũ poma testanť,& explicatio foliorũ eius die,replicatio nocte. Peoniã phoebeã ẽe nõ solũ uirtus indicat,sed & nomẽ. Ad idẽ attinẽt flores,& herbæ,quæ restringũtur abeũte sole,redeũte ꝓtinus explicanť,& ad solẽ cõtinue uergunt. Auꝝ ꝑterea,& lapis elitis radiis aureis solẽ imitãs. Lapis itẽ,q̄ solis oculus appellať,figurã habẽs pupillæ,ex qua lumẽ emicat. Rursũ carbũculus nocte rutilãs uel pãtaura oẽs ĩ se lapidũ uires cõtinẽs,ut auꝝ metalloꝝ. & sol stellarum. Multa deniq; in supioribus nobis significata. Vnde si mõ liceat,sub impio solis ex illo sanguine,& aĩaliũ illoꝝ cordibus,& foliis fructibusq; arboꝝ prædictaꝝ. Itẽ floribus,atq; herbis,& auri foliis,necnon pulueribus lapilloꝝ,electuariũ,uel unguentũ cõficere poteris:addito croco: balsamo,calamo aromatico,thure: musco, ambra,ligno aloes,zinzibere,mastice,spica nardi,cinnamomo, doronico: citri cortice,zedoaria,nuce muscata,mace,cariophilis cum melle flauo,uel oleo balsamino,masticeo: laurino,nardino,

Ad cor,& stomachũ,& caput,intus aut extra fouendũ, ut spiritus inde solaris euadat. Ex his oĩbus inq̃ aut saltẽ ex pluribus cõponendum dominante sole aliquid. Quo etiam sub eiusdem dominatu incipias uti,dũmodo & solaria induas,habites,cõspicias audias,olfacias,imagineris,cogites, cupias. Item imiteris & uita dignitatem & munera solis. Inter solares homines plantasq; uerseris,laurumq; assidue tangas, Tutius aũt ad ualitudinẽ fuerit,solaribus admiscere iouialia simul atq; uenerea. Veneream maxime humiditatẽ solaris caloris moderatricẽ,qualis est aqua succusq; rosaꝝ,atq; uiolaꝝ. Sed medicinas eiusmodi in libro de curãdis litteratis primũ:deinde in libro de uita longa,partim equidẽ composui,partim ab aliis compositas enarraui,partim etiã tẽꝑaui , Itẽ quales herbæ a sole iouęq; miras cõtra epidimiã,& uenenũ uires habeãt,diximus in libro contra pestẽ,inter quas perforata fuga dæmon appellata est. Nec alia facultate q̃ coelestiũ gratiaꝝ noxios maloꝝ dæmonũ uapores a nobis arcere putat̃. Et siqua inter herbas alia,uel lapillus,ut corallus idem uideatur efficere. Herba ꝓfecto lunaris a mercurio tradita foliis ceruleis atq; rotũdis, crescẽte luna unum quotidie ꝓducẽs folium,decrescente deponens, annos utenti promittit lunares. Sed iam ad imagines altero quodam exordio redeamus.

De uirtute imaginũ secũdũ antiquos atq; medicinaꝝ, & quõ medicinæ sint longe ualidiores q̃ imagines. Cap. xv.

s I lapillos,quos paulo ante phoebeos narrauimus,nactus fueris,nihil opus erit,imagines eis ĩprimere. Suspendes itaq; collo cõprehensos auro crocei serici filis,quando sol sub ariete uel leone percurrit,ascenditq; uel mediũ tenet coelũ,aspicitque lunam. Multo uero potentiores ĩ serie lunæ lapillos narrat proculus. primum quidem selinitim. Qui non modo figura lunam imitetur,sed & motu,circũeatq; cum luna. Hunc si forte reppereris,&

argẽto

argẽto circũdatũ,argẽteo filo collo ſuſpẽderis, luna cancrum,
uel taurum ſubeunte,anguloſq; tenente ſibi conuenientes, ſpũm
inde tuum reddes,poſtremo lunarem· Dum uidelicet calefactus
abs te lapillus ipſe lunaris uirtutem ſuã tuis aſſidue ſpiritibus in-
ſerit· Alrerum uero recẽſet lapillũ helioſelion cognomento· Qui
ſolis lunæq; cõiunctæ ſoli naturaliter habet imaginẽ, Hunc ergo
quiſquis argento incluſũ deaurato ſimilibus collo filis admoue-
rit,quando luna in domicilio ſuo uel ſolis,in eodẽ minuto cũ ſo-
le congreditur,ſuoſq; teneat angulos,ſolarẽ ſimul, atq; lunarem
ſpiritum reportabit,aut ſaltẽ talẽ,qualis euadit Lũna per centrũ
copulata ſoli· Hic uero tu uides diſpſas phoebi dotes,& uelut Oſi
ridis mẽbra,ſororem eius phoeben uelut Iſidem cõgregare· Sed
utinã ſolarem alicubi lapidẽ facile reperiremus,uel lunarẽ ,adeo
in eorũ ordine præpotentem,quẽadmodũ ſub ſerie ſeptẽtriona-
lis poli magnetẽ habemus,& ferrum· Solarẽ profecto ferunt in-
ueniſſe apud indos Apolloniũ theaneũ lapidẽ ſcilicet nomine pã
tauram,ignis inſtar micantẽ,ſub terra paſſus quatuor naſcẽtem:
cui tãtũ ſpiritus inſit,ut tumeat,& plerũq; ſcindat terra, ubi eiuſ
modi lapis concipitur· Ita cæteros ad ſe lapillos trahens,ſicut ma-
gnes ferrum· Sed lapis hic Herculeus ad ſe contemplandũ uehe-
mentius adhuc,nos in præſentia rapit· Videmus in ſpecula nauta
rum indice poli,libratum acum affectũ in extremitate mangete
moueri ad urſam,illuc uidelicet trahente magnete· Quoniam &
in lapide hoc præualet uirtus urſæ,& hinc tranffertur in ferrum,
& ad urſam trahit utrunq;· Virtus aũt eiuſmodi tum ab initio in
fuſa eſt,tum continue urſæ radiis uegetatur· Forſitan ita ſe habet
ſuccinum ad polum alterum,& ad paleas· Sed dic ĩterea Cur ma
gnes trahat ubique ferrum? non quia ſimile· alioquin & magne-
tem magnes traheret multo magis,ferrumq; ferrũ· Non quia
ſuperior in ordine corporum,ĩmo ſuperius eſt lapillo metallum·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Quid ergo? Ambo quidem ordine ursam sequẽte clauduntur. Sed superiorem in ipsa ursæ ꝓprietate gradum tenet magnes, inferiorem uero ferꝝ. Suꝑius autem in eodem reꝝ contextu trahit quidẽ quod est inferius, & ad se conuertit, uel aliter quomodolibet agitat, aut afficit uirtute prius infusa Inferius uicissim eadem ad suꝑius infusione cõuerti, uel aliter agitatur, uel prorsus afficitur. Sic inserie solis inferior homo admiratur suꝑiorem. In ordĩe iouio ueneratur. In martio timet. In uenereo inferior ad superiorem rapit amoris ardore, deseritq; seipsum. In mercuriali semper hic discit, uel ꝑsuadetur ab illo. In lunari motũ hic ab illo sæpius exorditur. In saturnali quietem. Ego autem cum hæc explorata hactenus habuissem, admodũ gratulabar, cogitabãq; iuuenis adhuc magneti pro uiribus insculpere coelestis ursæ figuram, quãdo luna melius illuc aspiciat, & ferreo tunc filo collo suspendere. Sperabã equidẽ ita demũ uirtutis me syderis illius cõpotẽ fore. Sed cũ diutius explorassem, ĩueni tandem syderis illius influxus saturnales esse plurimum, atq; martiales. Accepi a platonicis malos dæmonas Plurimum septentrionales existere. Quod etiam hebreorum astronomi confitent, noxios martiosq; dæmonas in septentrione ponẽtes. ꝓprios aũt & iouios ĩ meridie. Didici a theologis & ab iamblicho imaginũ fictores a dæmonibus malis occupari sæpius, atq; falli. Vidi equidem lapillum Florẽtiam aductũ ex ĩdia, ibi e capite dracõis erutũ, rotũdũ ad nũmi figurã. punctis ordĩe q̃ plurimis quasi stellis naturaliter ĩsignitũ: q aceto ꝑfusus mouebat parũꝑ ĩ rectũ, ĩmo obliquũ, mox ferebat ĩ gyꝝ, donec exhalaret uapor aceti. Existimaui eq̃dẽ lapillũ eiusmodi cælestis draconis habere naturã, atq; quasi figurã, motũ quoq; illius accipere: quatenus ꝑ aceti seu uini ualentioris spũm, draconi illi siue firmamẽto familiarior redderet. Hũc igit qui gestaret & aceto sæpe ꝑfunderet, uim aliquã forte draconis illius accipet, qui ge-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

minis anfractibus·Hinc quidē ursam maiorē implicat,inde mi-
norem·Extat & prope scorpionē serpentarius quasi homo serpē-
te cinctus,manu dextra caput serpentis tenens,sinistra caudā, ge
nibus quasi flexis,capite paulū resupino·Legi equidē magos per
sarū regi cōsuluisse,ut imaginē hāc lapidi imprimeret emathiti,
quē aureo clauderet annulo,ita tamen,ut īter lapillū atq; aurū ser
pentariæ radicē insereret·Hoc·n·ānulo gestantē contra uenenum
morbosq; uenenosos tutū fore·Videlicet si luna serpentariū aspi-
ciente feceris·Hanc imaginē Petrus aponensis confirmauit· Ego
uero:si hanc ānulus ille uim hēt,arbitror nō tā per figuram,q̄ per
materias eiusmodi,& hoc pacto temporeq; cōpositas,sibi cælitus
uendicare·Memento lapillos nascētes in aīalibus nec inde lāguē
tibus ut in dracone:gallo,hirūdine:cæterisq; efficaces existere fer
me,ut lapilli in terra nascētes,atq; ad easdē referri stellas,ad quas
hæc aīalia pertinēt·Hinc alectorius ex uentriculo galli ueteris tra
ctus pollet potestate solari:per quā Dioscorides ait sæpe cōpertū
esse,eū pugnare inuictū,qui lapillū hūc ore gestaret·Idē ait, Celi
donium erutum ex hirūdine ruffū,curare melācholicū,& ama-
bilem,idoneūq; reddere· Quod quidē habet ex ioue, per ea quæ
diximus,silicet res ubiq; infra lunā stellares existere·Confirma-
tur dictū illud ualde Platonicū,hanc mundi machinā ita secum
esse cōnexā,ut & in terris cælestia sint conditiōe terrena,& in coe
lo uicissim terrestia dignitate cælesti,& in occulta mūdi uita,mē
teq; regina mundi cælestia insint,uitali tamen intellectualiq; pro
prietate simul,& excellentia· Per hæc insuper confirmāt nōnulli
etiā illud magicū,per inferiora uidelicet supioribus consentanea
posse ad hōies tēporibus opportūis cælestia quodāmodo trahi,
atq; ēt p cælestia sup cælestia nobis cōciliari, uel forsan prorsus
insinuari·Sed postremū hoc illi uiderint·Veꝶ illud arte quadā ri
te & opportune in unū plurima colligente fieri posse ꝓbabile sa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

tis(ut diximus)esse uidetur,tum rationibus quas in superioribus assignauimus,tum quia eiusmodi multa,quãdo apud medicum & astrologum colliguntur,contunduntur,commiscentur,concoquuntur sub sydere certo,dum ipsa per se ratione cõcoctionis atq; fermenti:nouam paulatim formam subeunt,hanc ipsã acquirunt certo quodam fomento cælesti:radiis tunc intus agẽtibus,ideoq; cælestem. Metallum uero uel lapillus quando momento sculpit᷑, non uidetur nouam accipere qualitatem,sed figuram,neq; motio illa per debitos digestionis gradus:quos alteratio naturalis, atque generatio solet obseruare,progreditur. Cum uero natura cælestis tanq̃ inferioris naturæ regula soleat tenore quodam progredi naturali:& ita progredientibus adspirare,merito diffundunt pleriq; imagines eiusmodĩ cælestem aliq̃ uirtutem habere. Ego quoque ambigo sæpius,ac nisi & omnis antiq̃tas,& omnes astrologi uim mirabilem habere putarent,habere negarem. Negarem equidẽ non omnino. Opinor enim (nisi quis aliter persuaserit) ad prosperam ualitudinem saltem aliquam habere uirtutem,electæ præsertim ratione materiæ. Tametsi multo maiorem inesse pharmacis arbitror & unguentis sydereo fauore conflatis. Quid uero uoluerim,ubi mõ dicebam electæ rõne materiæ,ĩ seq̃ntibus declarabo. Quæ uero ex magoũ uel astrologoꝝ opinione ad Plotinũ interpretandum pro imaginibus allegari possunt,deinceps breuiter afferam:si te prius hic admonuero,ne putes probare me usum imaginum:sed narrare. Ego enim medicinis ad cælum tẽperatis, non imaginibus utor. Atq; ita cæteris quotidie consulo. Tu uero si cõcedis deum rebus infra lunã mirabiles inseruisse uirtutes, mirabiliores concede cælestibus. Præterea si licere iudicas homini ad ꝓsperam ualitudinem inferioribus uti:iudica superioribus quoq; licere. Atq; inferiora ad superiorum normam,sic medicorum artificio temperare sicut etiam a deo sunt ab initio temperata.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

De poteſtate cæli. De uiribus radiorũ, unde uim ſortiri putentur imagines. Cap. xvi.

i Mmenſa ferme cæleſtiũ magnitudo uirtus motio facit, ut oẽs oĩum ſyderꝝ radii terræ molẽ, quæ quaſi punctũ eſt ad cælum, momẽto facillimeq; uſq; ad cẽtrum recti penetrent, qđ oẽs aſtronomi cõfitent. Ibiq; (ut placet pythagoreis atq; platonicis) fortiſſimi ſint: cũ quia recti undiq; cẽtrũ tãgunt: tũ quia in anguſtũ collecti ſunt cuncti. Quorꝝ uehementia materia ibi terræ ſicca ꝓcul ab humore remota ꝓrſus accenditur, accenſaq; extenuat: atq; diſpergit ꝑ meatus undiq; & efflat incẽdia pariter atq; ſulfur. Sed ignem hunc putãt ualde caliginoſum eſſe: & quaſi incendiũ quoddã luminis exꝑs, ſicut ĩ cælo extat expers incendii lumen. ignis aũt inter cæleſtẽ atq; infernũ, lumẽ cũ feruore coniungit. putant aũt ignem e centro flantẽ, ignẽ eſſe ueſtalem, ſiquidẽ ueſtam eſſe terræ uitã, numenq; putabant. Ideoq; Veſtæ templũ ueteres in mediis urbibus conſtruebant: ignemq; in medio perpetuũ collocabant. Sed ne ulterius ꝑuagemur: cõcludamus, iã ſi ſtellarꝝ radii totã mox terrã penetrant: negari non facile poſſe metallũ atq; lapillũ, quando cælant imaginibus, ſubito penetrare, eiſq; miras uel ſaltẽ qualeſcunq; ĩprimere dotes. Quãdoquidẽ & ĩ aluis terræ pretioſiſſima generãt. Sed quis neget per hæc radios penetrare? Siquidẽ aer & qualitas eius & ſonus minus efficax ſolida tranſit ſubito, & ſua quadã afficit qualitate. Iam uero, ſi duritia radiis obſiſteret penetrantibus lumen multo citius aerem: q̃ aquã pertranſiret. Et hanc ocyus multo, q̃ uitrũ, & uitrũ ſimiliter q̃ cryſtallũ. At cum eodẽ momento ſolida: quo liquida cuncta tranſuerberet, ꝑſpicue conſtat duritiã radiis nullo modo reſiſtere: atq; idcirco dicent non eſſe negandum metalla cæleſtiũ radios influxuſq; ſuſcipere: atq; et cõſeruare ad tempus tunc ſibi cælitus deſtinatum. Conſernare inq̃ uirtutẽ quandam ex radio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

rum concurrentium contactu creatã. Quid uero? Si materia duri
or hoc ipſo ꝙ uidet᷑ obſiſtere cauſæ præpotenti, magis ictibus ſe
exponit? Sic enſis lignũ ſub lana incidit non inciſa lana. Sic radi-
us ille fulmineus corio quandoque non læſo diſſoluit in eo me-
tallũ. Cũ uero natura cæleſtis noſtro hoc igne ĩcomparabiliter ſit
præſtantior, non eſt putandum radii cæleſtis officiũ eſſe dunta-
xat quale opus ignei radii manifeſte uidemus. ſ. illuminare, calefa
cere, exſiccare, penetrare, extenuare, diſſoluere, quæ noſtris ſenſi-
bus notiſſima ſunt. Sed multo plures mirabilioreſq; uires, & effe-
ctus hr̃e. Alioquin & materia inferior, & caducus ſenſus cũ diuini
tate cæli penitus æquaret᷑. Sed quis neſciat uirtutes reꝝ occultas,
quæ ſpeciales a medicis nominant᷑, nõ ab elementali natura fieri,
ſed cæleſti? poſſunt itaq; (ut aiunt) radii occultas, & mirabiles ul-
tra notas imaginibus ĩprimere uires, ſicut & cæteris inſerunt. Nõ
enim inanimati ſunt: ſicut lucernæ radii, ſed uiui, ſenſualeſq; tanq̃
per oculos uiuentium corpoꝝ emicãtes, doteſq; mirificas ſecũ fe-
runt ab imaginatiõibus mentibuſq; cæleſtiũ. Vim quoq; uehe
mentiſſimã ex affectu illoꝝ ualido: motuq; corpoꝝ rapidiſſimo,
ac proprie maxĩeq; in ſpũm agunt cæleſtibus radiis ſimillimum.
Agunt inſuper ĩ corpora uel duriſſima. Oĩa.n. hæc ad cælum in-
firmiſſima ſunt. Sũt autẽ in uariis ſtellis uariæ quoq; uires, & id-
circo in radiis eaꝝ inter ſe uariæ. Præterea ĩ radiorũ ictibus aliter
atq; aliter incidentibus, uirtutes diuerſæ naſcuntur. Deniq; in cõ-
curſibus radioꝝ mutuis, aliter atq; aliter, & hic aut ibi: & tunc aut
alias effectis diuerſæ ſubito uires ſuboriunt᷑: multo magis atq; ci
tius q̃ in aliis atq; aliis elementoꝝ, qualitatũq; elementaliũ mixtio
nibus, Multo ẽt citius q̃ in tonis & numeris apud muſicũ aliter &
aliter concinẽtibus. Si hæc diligenter conſideraueris, forſitan non
diffides dicẽt, ſubito quodã radioꝝ iactu uires imaginibus impri
mi, atq; ex diuerſo iactu diuerſas. Nunquid ergo tam cito? Mitto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

fascinationes repẽtino quodã intuitu factas,& amores acerrimos statim accensos radiis oculorum:qui & ipsi sunt fascinamenta quædam·qđ in libro de amore probamus·Mitto q̃ cito rubens oculus inficiat intuentẽ,& speculũ intuens foemina mẽstruosa·Non ne & familiæ quædã apud illyricos & triballos iratæ ĩtuitu homines interemisse ferunt?Et foeminæ quædã in scythia idem facere cõsueuisse·Et catoblepe reguliq; serpentes radiorum ex oculis iactu homines perimunt·Torpedo quoque marina tactu ẽt procul per uirgã manũ subito stupefacit·Echinus præterea pisciculus grandem solo tactu nauẽ sistere fertur· Phalangia quinetiã in apulia ictu quopiam,uel occulto spũm animumq; repẽtino stupore permutant·Quid rabiosus canis facit,uel nõ apparente morsu?Quid scopa,deinde quid arbutus?Non ne leuissimo tactu uenenũ concitant atq; rabiem?An ergo negabis cælestia oculorum suorum radiis,quibus nostra contuentur simul atq; contingunt:statim miranda pficere?Iã uero grauida mulier tactu statim signat membrũ hoĩs nasciturі rei desideratæ nota· An uero dubitabis,radios aliter aliterue tangentes diuersa conficere?Cum & tu elleborum herbam colligens, siue foliũ deorsum trahas siue sursum,hoc subito tactu ,cã sis elleboro:ut deorsum educat humores,aut sursum·Nõ ne ab initio rei cuiusq; generandæ cælestes influxus cõcoctione materiæ digestioneq; perfecta non tam tpe q̃ momento dotes mirificas largiunť? Non ne suffragante cæli uultu innumerabiles sæpe ranæ,similesq; animantes ex arenis momento prosiliũt·Tãta ẽ in materiis pparatis potẽtia cæli tãta celeritas,deniq; si ignis hoc habet,ut tpe q̃ breuissimo faciat, q̃ cætera lõgo,ob id præcipue q; est cælo simillimus, quisnã dubitet cælũ magna q̃ si momento perficere,ẽt in materia minus parata,sicut flãma solet ingentior?Quid ergo dubitas, inqũt in imagine cõstruenda fer me similiter agere cælũ?Dices(opinor)sicut & ego dicebã,natura

les hic alterationis gradus abesse. Qui sane defectus minuit quidem coeleste donum, nec tamen penitus auferre uidetur. Nolunt enī physici ex quolibet metallo uel lapide imaginē fabricari, sed certo. In quo quidē natura coelestis uirtutē olim ad hoc ipsum qđ optat naturaliter inchoauerit, & quasi iā iā perfecerit, ut in sulphure flammā. Quā sane uirtutem, tūc demū perficiat, qn̄ materia hæc per artem, sub simili quodā influxu coelesti uehementer agitatur, & agitata calescit. Itaq; ars suscitat inchoatam ibi uirtutē ac dum ad figurā redigit, similem suæ cuidā coelesti figuræ, tūc suæ illic ideæ prorsus exponit, quā sic expositā, coelum ea perficit uirtute, qua coeperat. Exhibens quasi sulphuri flāmā, sic potētia quædam ad rapiendas paleas coelitus data succino, quodāmodo debilis sæpe per frictionē calefactionēq; facta ualidior subito rapit. Similem uirtutem Serapio scribit datam lapidi Albugedi quasi iacyntho simili. Sed nō prius trahere paleas, q̄ capilli hoc lapide perfricētur. Sic itē lapis ille iouius Bezaar .i. a morte liberās, quem descripsimus in libro contra pestē, uim ab initio contra uenenum accepit ab ioue. Sed nō usqueadeo ualidam, ut eādē tradere possit materiis aliis exercēdā. At uero cū primū sub scorpionis coelestis influxu figurā superni illius acceperit, perfectā contra scorpiones subito uim reportare putatur. Quā mastici cōmunicare ualeat, aut thuri. Eadem quoque de iacyntho, topatio, smaragdo, cæterisq; rō est habenda, ut fabrica figuraꝝ non alibi efficaciam habeat, q̄ ubi materia cum stella cōgruit & effectu, a qua hūc faber exoptat accipere. Ac p̄terea ubi hæc ipsa materia quasi iam talis est ab initio qualem affectas reddere per figuram. Nullis ergo materiis ad imagines uti consulunt, nisi his ipsis, quæ tibi notæ sunt, hanc ipsam ferme iā uim habere quā cupis. Lapillorū itaq; uires, atq; metallorū diligentissime perscrutari iubent, intereaq; meminisse inter lapillos quidē carbunculum in tenebris co-

ruscantem

fuscantem, atq; pantauram præcipue soli subesse, saphyrum ioui, Smaragdũ ueneri, mercurio, lunæ. præterea metalla præter aurũ & argentũ uix ullam ad hæc habere uirtutẽ. Tutioreq; in his ratione fore, si aurũ quidem purũ ad solẽ referas, atq; iouẽ. Ad illum quidẽ propter colorem, ad hunc autẽ propter temperatam commistionẽ. Nihil enĩ ioue & auro temperatius. purum uero argẽtum ad lunam, sed ad iouem simul atq; uenerẽ aurũ argento permixtum. præterea imaginẽ efficatiorem fore, si uirtus in materia eius elementalis conueniat cũ speciali eiusdẽ uirtute naturaliter insita, atq; hæc insuper cũ uirtute altera speciali per figuram cæli tus capienda. Deniq; figuras inferiores, & formas cælestibus conformari, inde perdisces (ut aiunt) q; perseus truncato Medusæ capita futurã nonnullis obtruncationem portendere cõsueuit, multaq; similiter, & lunam aliosq; planetas sub certis signis certa in nobis membra mouere non dubitant.

Quã uim habeant figuræ in coelo atq; sub coelo, Cap xvii

s Ed ne figuris nimiũ forte diffidas, meminisse iubebũt, in regione hac sed lunã elemẽtali, elementarẽ quoque qualitatẽ posse quãplurimũ, in transmutatione uidelicet ad aliquid elementale tendente. Calorem, scilicet, & frigus, & humorem, atq; siccitatẽ. Qualitates autem quæ minus elementares materiales ue sunt scilicet lumina idest colores. Nũeros quoque similiter, & figuras ad talia forsitan minus posse. Sed ad coelestia munera (ut putant) ualere per multũ. Nam & in coelo lumina, & numeri, & figuræ sunt ferme omniũ potentissima. Præsertim si nulla sit ibi materia. Quod peripatetici pleriq; putant. Sic.n. figuræ, numeri, radii, cum non alia substineant ibi materia, quasi substantiales esse uidentur. Atq; cum in ordine rerũ mathematicæ formæ physicas antecedant, tanq̃ simplices quidem magis, & minus egenæ, merito ĩ antecedẽtibus mũdi gradibus idest coele-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ſtibus auctoritatē ſibi maximā uendicāt,ut non minus inde fiat numero,figura,luce,q̄ elemētari quadā ꝓprietate· Huius quidē auctoritatis habet̄ ēt ſub luna ſignū· Qualitates enim ualde materiales plurimis rerū ſpeciebus ſunt cōmunes,eiſque quodāmo do permutatis,non uſquequaq; ſpecies commutātur· Figuræ aūt numeriq; partium naturalium,proprietatem cum ſpecie inſeparabilem peculiaremq; poſſident· Vt pote quæ coelitus una cū ſpe ciebus deſtinata fuerunt· Immo & cū ideis maximam habent in mente mundi regina cōnexionem,atq; cum ipſæ numeriq; ſpeci es quædam ſint ideis ibi propriis deſignatæ,nimirum uires inde proprias ſortiunt̄· Ideoq; tum ſpecies naturaliū· certis figuris, tū motus,& generationes,& mutationes certis numeris adſtringun tur· De lumine uero quid dicam? Eſt enim actus intelligentiæ uel imago· Colores autem ſunt lumina quædam· Quamobrem ubi lumina ideſt colores,figuraſq; & nūeros Aſtrologi dicunt in materiis noſtris ad coeleſtia præparandis poſſe quāplurimum: non temere(ut aiunt)debes iſta negare· Non ignoras concentus per numeros proportioneſq; ſuas,uim habere mirabilem ad ſpiri tum & animum,& corpus ſiſtendum,mouendum,afficiendum· proportiones autem ex numeris conſtitutæ,quaſi figuræ quædā ſunt uelut ex punctis lineiſque factæ· Sed in motu· Similiter motu ſuo ſe habent ad agendum figuræ coeleſtes· Hæ nāq; harmonicis tum radiis,tum motibus ſuis omnia penetrantibus ſpiritum in dies ita clam afficiunt:ut muſica præpotens palam afficere cōſueuit, Noſti præterea q̄ facile multis miſericordiam moueat figura lugentis· Et quantum oculos imaginationemq; & ſpiritū & humores afficiat ſtatim atque moueat amabilis perſonæ figura· Nec minus uiua eſt,& efficax figura coeleſtis· Non ne prin cipis in urbe uultus quidē clemens:& hilaris exhilarat omnes? Fe rox uero uel triſtis repente perterret? Quid ergo coeleſtium uul

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

tus, dominos omnium terrenorũ aduersus hæc efficere posse putas? Quippe cum etiam coeuntes ad prolem, plerunq; uultus, non solum quales ipsi tunc agunt, sed etiam quales imaginantur, soleant filiis diu postea nascituris imprimere. Vultus eadem ratione coelestes materias cõfestim suis notis inficiunt. In quibus si quãdo diu latitare uidentur, temporibus deinde suis emergũt. Vultus autem coeli sunt figuræ coelestes. Potes uero facies illic appellare figuras, cæteris ibi stabiliores. Vultus autẽ: figuras, quæ magis ibi mutantur Aspectus quoq; inter se stellarum motu quotidiano confectos, uultus appellare potes similiter, & figuras. Nã hexagoni, pentagoni, tetragoni nominãtur. Esto dicet quispiã. Sit (ut placet) potentissimæ ad efficiendum figuræ coelestes. Verũ quid hoc ad figuras imaginũ artificio factas? Respondebũt, non id potissimum contendere: ut potentissimæ per se ad agendũ sint nr̃æ figuræ, sed ut paratissimæ ad actiones & uires figurarum coelestium capiẽdas: q̃tenus opportune fiunt dominantibus illis, atq; examussim ad illas configurantur. Exigit enim figura illa figuram. Non ne sonante cithara quadam, altera reboat? Ob id tantum, si & ipsa similem figuram habeat: atque e conspectu sit posita, & fides in ea positæ, & intentæ similiter. Quid nam hic efficit, ut cithara subito patiatur a cithara: nisi situs aliquis & quædam figura conformis? Figura speculi lenis, concaua: nitens coelo congrua, ob hoc ipsum proprie, munus tantum coelitus accipit, ut radios phoebi in se cumulatissime complectatur. Et solidissimum quodq; ad centrum suum e cõspectu locatum repẽte comburat. Ergo ne dubites dicent, quin materia quædam imaginis faciendæ, alioquin ualde congrua coelo, per figuram coelo similem arte datam coeleste munus, tum in se ipsa concipiat, tum reddat in proximum aliquem uel gestantem. Non solum uero figura, sed etiam dispositio peruia, quam diaphanam uocant, inefficax

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

quiddam est,& passium suapte natura. Veruntamen quoniam peruia disspositio est ĩ cælo proprium luminis susceptaculũ, ideo ubicunq; sub cælo, hæc uel est naturalis, uel modo aliquando cõparatur, subito p̃sens cæleste lumen accquirit, atq; ẽt cõseruatur, ubi una cũ hac uel calor est igneus ut in flãma, uel ẽ aliq̃d aereũ aqueũue simul, & glutinosũ ut in noctilucis & nocticernis, & carbũculis, atq; forsan quodãmodo in camphora. Quid inde sequatur pro maginibus ipse reputa. Quales coelestiũ figuras antiq̃ imaginibus ĩprimebãt. Ac de usu imaginũ. Cap. .xviii.

a Liquidis autem quæret, quas potissimum coeli figuras imaginibus imprimere soleant. Sunt enim ibi formæ oculis ualde conspicuæ, & a multis, quales sunt, q̃si depictæ, ut Aries, Taurus, similesq; figuræ zodiaci: & quæ sunt extra zodiacum manifestæ. Sunt ibi p̃terea formæ quãplurimæ, non tam uisibiles q̃ imaginabiles per signorum facies ab indis, & Aegyptiis, Chaldeisq; perspectæ: uel saltem excogitatæ. Velut in prima facie uirginis uirgo pulchra sedẽs, geminas manu spicas habens: puerumq; nutriens. Et reliquæ, quales describit Albumasar caeteriq; non nulli. Sunt deniq; characteres quidam signorum & planetarum ab aegyptiis dasignati. Volunt igitur imaginibus omnia haec insculpi ut si quis expectet proprium a Mercurio beneficium, collocare eum in uirgine debeat, uel saltem ibi Lunam cũ aspectu Mercurii. Et imaginem tunc ex stanno conficere, uel argento. In qua totum sit uirginis signum & character eius characterq; Mercurii. Ac si prima uirginis facie sis usurus, addas etiam figuram, quam in prima facie diximus obseruatam, similiterque de caeteris. Postremi quidem imaginum auctores uniuersam eorum formam ad cæli similitudinem accepere rotundam. Antiquiores autem quemadmodum in quodam Arabum collegio legimus, figuram crucis cunctis anteponebant. Qui corpora per uir

tutem agunt ad superficiem iam diffusam. prima uero supficies cruce describitur. Sic enim in primis habet longitudinem, atq; latitudinem. primaq; hæc figura est, & omnium recta q̃ maxime, & quatuor rectos angulos continet. Effectus uero cælestium maxime per rectitudinem radiorum angulorumq; resultant. Tunc enim stellæ magnope sunt potentes: quando quatuor coeli tenēt angulos immo cardines, orientis uidelicet occidentisq;, & medii urinq; coeli. Sic uero disposite radios ita conriciunt in se inuicem, ut crucem inde constituant. Crucem ergo ueteres figuram esse dicebant, tum stellarum fortitudine factam tum earundem fortitudinis susceptaculum. Ideoq; habere sũmam in imaginibus potestatem, ac uires & spiritus suscipere planetarum. Hæc autem opinio ab ægyptis uel inducta est, uel maxīe confirmata īter quorum characteres crux unus erat insignis, uitam eorum more futuram significans, eamq; figuram pectori Serapidis insculpebāt. Ego uero qđ de crucis excellentia fuit apud ægyptios ante Christum: non tam muneris stellarum testimonium fuisse arbitror, q̃ uirtutis præsagium, quam a Christo fuerat acceptura. Astrologos autem: qui statim post christum fuerunt: uidentes a christianis miranda per crucem fieri nescientes autem uel nolentes in Iesum tanta referre, in coelestia retulisse. Quanquam considerare debeāt per crucem ipsam, absq; nomine Iesu miracula minime ꝑpetrari. Conuenire quidē īmaginibus eam: quia referat fortitudinem planetarꝫ omnium quoq; stellarꝫ forsitan est probabile. Nō tñ ob hoc duntaxat ingentē habere potentiā. posse uero non nihil una cum cæteris, quæ necessaria sunt coniunctam, ad prosperam forsan corporis ualitudinem: sed ad narrandas aliorum opiniões, ut cepimus reuertamur. Saturni ueteres imaginem ad uitæ longitudinē faciebant in lapide de Feyrizech, idest saphyro: hora Saturni, ipso adscedente: atque feliciter constituto. Forma erat: ho-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

mo ſeñex in altiorā cathedra ſedens:uel draconẽ:caput tectus pan
no quodam lineo fuſco, manus ſupra caput erigens,falcem ma-
nu tenens:aut piſces,fuſca indutus ueſte. Ad longam uitam:atq;
felicem,Iouis imaginem in lapide claro:uel albo. Erat homo ſe-
dens ſuper aquilã,uel draconem coronatus,hora Iouis:ipſo ĩ ex-
altatione ſua foeliciter adſcendente,croceã induto ueſtem contra
timiditatem hora Martis imagines fabricabant prima Scorpioniſ
facie oriente:Martem armatum:& coronatum. Ad morbos curã
dos fingebãt ſolis imaginem in auro hora ſolis:prima facie leonis
adſcendente cum ſole. Regem in throno crocea ueſte:& coruum
Soliſq; formam. Ad lætitiam roburq; corporis,Veneris imaginẽ
puellarem,poma floreſq; manu tenentẽ,croceis & albis indutã:
hora Veneris prima facie libræ,uel piſciũ,uel tauri aſcendẽte cum
Venere,Imaginem mercurii ad ingenium,& memoriã prima fa-
cie Geminorum. Item contra febres ſculpebatur Mercurius,ho-
mo tela manu tenens,hora Mercurii ſurgente Mercurio:ſculpe-
bant hãc in marmore. Subinde materiæ cuipiã imprimebant lan
guentibus aſſumendæ. Hinc oẽ genus febriũ curari dicebant. ima
ginem lunæ aſcendente prima facie Cancri ad augumentũ. For-
ma Mercurii,homo ſedens in throno, galeratus: criſtatuſq;:pe-
dibus aquilinis,ſiniſtra gallũ tenens:aut ignẽ. Alatus, aliquando
ſup pauonẽ dextra tenẽs calamũ:ueſte uaria. luna puella pulchra
cornuto capite ſup draconẽ uel taurũ ſerpẽtes ſupra caput,& ſub
pedibus habens. ad curandũ calculũ genitaliũq; dolores,& ad ſan
uinẽ adſtringendũ imaginẽ hora ſaturni,ſurgente tertia facie aq̃
rii cũ Saturno. Itẽ leonẽ auro ĩprimebant,lapidẽ in formam Solis
pedibus reuoluentem,hora ſolis,primo gradu faciei ſecundæ leo
nis oriente. Hanc expellendis morbis profuturam exiſtimabant.
Ad renum morbos ſimilem faciebant,quando ſol in corde leonis
cælum medium obtineret,a Petro aponenſi comprobatam & ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

perientia confirmatam, sed hac conditione, ut iuppiter aut Venus mediũ aspiciat cælũ, planetæ uero noxii cadant, infortunatiq; sint. Accepi a Mengo physico præclaro eiusmodi imaginẽ factam io ue ibidem coniuncto cum sole liberauisse Ioannem Marlianum mathematicum nostro sæculo singularem a pauore quo sub tonitru affici consueuerat. præterea ad firmandã sanitatem & uene ficia deuitanda imaginem ex argento fingebant hora ueneris, Luna angulos obtinente: ac uenerem feliciter intuente, Dũmodo do minus sextæ domus uenerem aspiciat, aut iouẽ trino quodam in tuitu uel opposito. Mercurius aũt nõ sit infelix. Agebãt hæc hora diei solis ultima. Ita ut dñs horæ decimã teneret cæli plagam. Petrus Aponensis inquit medicũ per imaginem infirmũ curare posse, modo in ea fabricanda obseruet, ut anguli ascendẽtis, medii coeli, occidentis sint fortunati: & ascendentis dñs, & eadẽ ratione secũda, sed sexta & dñs eius sit infelix, ait ẽt sanitatem fore firmiorem uitãq; longiorẽ q̃ ab initio fuerit instituta, si natiuitate ꝓspecta fiat imago, ĩ qua hæc fortunata ponat᷑. s. illius significator uitæ. Itẽ uitæ datores, tum signa, tũ dñi, præsertim adscendens, eiusq; dñs. Item coeli mediũ. Locus solis. pars fortunæ. Dñs cõiunctionis uel præuentionis ante natiuitatẽ factæ. Mali q̄n etiã ĩfortunati cadãt. Concludit astrologoꝝ nullũ dubitare, quin ad producendã uitã talia conferant. Prolixũ foret dictu, quas ꝑ quælibet signa facies antiqui, & quas lunæ stationes, tanq̃ necessarias in exprimendis imaginibus obseruabãt, Nã in statiõe lunæ a gradu uirginis decimoseptimo ad finem eius faciebant imagines contra morbos, & odia, & ad iter felix. In statione a principio Capricorni ad gradũ duodecimum contra morbos, & discordias, atque captiuitatem. In statione a gradu duodecimo Capricorni ad gradũ uigesimũ quintum aduersus languorẽ, & carcerẽ. In statiõe a gradu quarto piscium ad gradũ eiusdem decimumseptimum ad curãdos mor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

bos, ad lucrum, societatem, ad augendas messes, & in aliis similiter alias uana sæpius curiositate machinabantur. Solas uero recẽ sui quæ non tã magũ q̃ medicũ redolerent. Nã & medicinã eiusmodi uanã plurimũ fore suspicor. pro aliis autẽ magis legitimis medicinarum cõfectionibus eiusmodi mansiones lunæ arbitror eligendas. Atq; etiã in ariete gradũ sextum. rursus decimũnonũ. minuta. xxvi. Itẽ in geminis gradũ decimũ. minuta. li. In cancro gradũ decimũnonum. minuta. xxvi. In libra gradu sextũ. minuta. xxxiiii. In capricorno gradũ decimumnonum. minuta. xxvi. In aquario gradũ secundum. minuta. xvii. In eodẽ gradũ decimum quintũ. minuta viii. præterea sententiam Haly mente tenendam. Quodlibet signum q̃diu sol est in eo uiuum fieri. Cæteris dominari. Effectum eius præceteris euenire. Vt illuc lunam dirigas ad donum inde propriũ pro medicinis suscipiendũ. Illuc inquã idest ad signum & faciẽ, & maxime gradum. ut si bona iouis affectas, ad hæc directã lunam erigas, uel unitam, quãdiu locum eiusmodi sol illustrat ubi proprietas iouia uiget. Similiterq; de cæteris. Curiosum uero narratu foret, & forte noxium quas imagines, & quẽadmodũ associandos uel dissociandos inter se animos, fabricabãt ad afferendã foelicitatem uel inferendã calamitatẽ, uel uni cuidam, uel domui uel ciuitati. Ego quidẽ fieri posse talia nõ affirmo. Astrologi autem fieri posse putant, & quomodo docẽt, q̃lia ego narrare non audeo. porphyrius ubi uitam plotini magistri sui describit, talia fieri posse confirmat. Atq; olympiũ magum, & astrologum ægyptium narrat contra, plotinũ romæ talia tentauisse, dum conaret̃ per imagines uel res eiusmodi siderare plotinũ Sed conatus in auctorẽ suũ ob excelsam plotini animam fuisse retortes. Albertus quoq; magnus astrologiæ pariter atque theologiæ professor ait in speculo, ubi a licitis discernere se ĩquit illicita, imagines rite ab astrologis cõstitutas, uirtutẽ effectũq; acquire-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ſe a figũra cæleſti. Atq; ſubĩde ñarrat mirabiles eaꝝ effectus: qua
les Thebith benthorad, & ptolemæus, cæteriq; aſtrologi pollicen
tur. Deſcribitq; imagines ad calamitatẽ alicui proſperitatẽq; affe
rendã, quas cõſilio prætermitto, Et interea confirmat effectũ eas
hr̃e poſſe. Quãq̃ & ut uir bonus artis damnat abuſum, & ut legiti
mus theologus orationes ſuffumigationeſq; deteſtať, q̃s impii q
dã ad dæmones imaginibus fabricãdis adhibuerũt. Neq; tamẽ re
probat figuras & lr̃as dictioneſque imaginibus impreſſas ad hoc
ipſum dũtaxat ut donũ aliquod accipiãt a figura coeleſti. Quod
quidẽ poſſe p imagines cõparari Petrus aponẽſis cõfirmauit, im
mo & affirmauit regionẽ, neſcio quã, fuiſſe deſtructã p imaginẽ
illã, quã Thebith narrat a Phedice aſtrologo fabricatã. Thõmas
autẽ aquĩas dux ĩ theologia nr̃ magis iſta formidat, & minus tri-
buit imaginibus. Tantũ nãq; uirtutis dũtaxat p figuras coelitus
putat acqrere, q̃tũ cõducat ad illos effectus, quos ſolet communi
ter coelũ p herbas reſq; alias naturales efficere. Nõ tã quia figura
talis ſit in ea materia, q̃ qm̃ cõpoſitũ tale iam poſitum eſt in certa
quadã artificii ſpecie, qualis cũ coelo conſentiat. Hæc ait in libro
cõtra gentiles tertio. Vbi characteres, & lr̃as figuris additas ridet.
Figuras uero non adeo, niſi pro ſignis quibuſdã ad dæmones ad-
iungãtur. In libro ẽt de fato ait. Cõſtellationes dare ordinẽ eſſen-
di atq; pdurãdi, nõ ſolũ rebus naturalibus, ſed ẽt artificioſis, ideo
imagines ſub certis conſtellationibus fabricari. At ſiqd mirabile
p eas ultra cõſuetos naturaliũ effectus nobis eueniat, ĩ dæmonas
reiicit hominũ ſeductores, quod ĩ libro cõtra gẽtiles perſpicue pa
tet. Maxime uero in libello de occultis naturæ opibus. Vbi uideť
ipſas ẽt imagines parui pẽdere, quõcunq; factas. Quas & ego qua
tenus ipſe iuſſerit, nihilipendã. Referre aũt mirabiles quoſdam
effectus imaginũ, ĩ dæmonũ falſitatẽ, nec eſt a platonicis alienũ.
Nã & Iamblichus ait eos, q religione ſũma ſãctimoniaq; poſtha

bita,imaginibus dútaxat cōfisi,ab eis diuina sperāt munera, hac ī re a malis dæmonibus sæpissime falli,sub prætextu bonoꝝ numinum occurrentibus. Cōtingere tñ ex imaginibus legitima astrologiæ rōne cōstructis naturalia quædā bona nō negat. Deniqꝫ tutius fore arbitror medicinis q̄ imaginibus se committere. Rationesqꝫ a nobis de potestate coelesti,ꝓ imaginibus assignatas ī medicinis potius q̄ in figuris efficaciā hr̄e posse.ꝓbabile.n.est si quā uim imagines habēt,hāc nō tā per figurā nuꝑ acquirere,q̄ ꝑ materiā possidere naturaliter sic affectā. Ac siq̄d denuo acquirit̄ dū insculpit̄,nō tā per figurā cōparari q̄ per calefactionē contusione quadā prouenientē. Quæ q̄dē cōtusio calefactioqꝫ facta sub harmonia coelesti simili harmoniæ,quæ quōdā materiæ uirtutem infuderat excitat uirtutē ipsam atqꝫ corroborat,sicut flatus flammā,& manifestā efficit ante latentē. Sicut calor ignis ī aspectum ꝓducit lr̄as scriptas succo cepæ prius delitescētes. Atqꝫ litteræ hirci adipe īscriptæ lapidi ꝓrsus occultæ, si lapis submergatur aceto prodeūt,& quasi sculptæ eminentes extant. Immo uero sicut tactus scopæ uel arbuti suscitat rabiē consopitā, sic forte contusio quædam & calefactio sola latentē in materia uirtutē prodit facta uidelicet opportune,qua quidē coelesti opportunitate expedit in medicinis cōficiendis uti,aut siq̄s forte tractare metalla lapidesqꝫ uoluerit præstat ꝑcutere solū,atqꝫ calefacere,q̄ figurar̄. præter.n. id ꝙ inanes esse figuras suspicor,haud temere uel umbram idolatriæ debemus admittere. Item nec temere uti stellis uel salutaribus ad morbos his simillimos expellēdos. Hos.n. sæpe augent. Sicut noxiæ stellæ dissimiles sibi morbos aliquando minuūt,quod sane ptolemaeus & Haly perspicue docent.

De fabricanda uniuersi figura. Cap. xviiii

Sed cur nam uniuersalem ipsam idest uniuersi ipsius imaginem prætermittimus? Ex qua tamen beneficiū ab uni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

uerso spetare uidentur. Sculpet ergo sectator illorum forte qui poterit, formam quandam mundi totius archetypam, si placebit, in ære. Quam deinde opportune in argenti lamina imprimat aurata. Sed quando potissimum imprimet? Quando sol minutum primum arietis attigerit. Hinc.n.astrologi tanquam ex sui natalis reuolutione fortunam mundi eo saltem anno iminentem auspicantur. Ille igitur in hoc ipso mundi natali totius imprimet mundi figuram. At uidesne quam belle inter dissere dum mundi aliquando nati nobis succurrerit argumentum? Siquidem quolibet anno renascitur. non ne in ipsa hominis genesi metiuntur astrologi: primum in quo signo, quo gradu, quo minuto sol extiterit. Ibique totius figuræ iaciunt fundamentum. Et quolibet deinceps anno, cum primum sol minutum subierit idem quasi renatum hominem arbitrantur, atque inde præsagiunt anni fortunam. Sicut igitur id in homine facere non ualerent, nisi quasi renasceretur. Atque hic non posset quasi renasci, nisi fuisset aliquando natus: sic & mundum coniicere licet, aliquando genitum, sole uidelicet sub minuto arietis primo, tunc posito, quandoquidem per eundem quolibet anno situm, sors quædam quasi renascentis mundi reuoluitur. Tunc igitur ille fabricabit mundi figuram. Cauebit autem ne sabbato saturni die figuram sculpat, aut exprimat. Hoc enim die deus mundi faber ab opere traditur quieuisse. Quod ab ideali die solis inceperat. Quantum.n.sol generationi accomodatus est, tantum saturnus ineptus. Perfecerat autem opus in uenere pulchritudinem operis absolutam significante. Sed de mundanæ fabricæ rationibus nihil ultra. Ioannes enim picus noster Mirandula diuina de genesi mundi mysteria Moseos diuinitus his diebus expressit. Quamobrem ut redeamus ad institutum, & ille mundum suum primum die uel hora saturni non sculpet · sed die potius uel hora solis. Imprimet autem in anni natali. præsertim si tunc foelices accedant Iuppiter atque Diana Optimum uero fore putabunt præter liniamenta opificio colores inserere. Sunt uero

tres uniuersales simul & singulares mũdi colores, uiridis, aureus,
saphyrinus, tribus cæli gratiis dedicati. Viridis qdẽ Veneri simul
atq; lunæ. Humidus uidelicet humidis, atq; nascẽtium proprius,
accõmdatus & matribus. Aureum Solis esse colorem nemo dubi
tat, & ab Ioue insup, atq; Venere nõ alienũ. Saphyrinũ deniq; Io-
ui maxĩe dedicamus, cui & saphyrus ipse dicit' cõsecratus. Vnde
& lapis lazulus hoc colore dotatus ob uirtutẽ Iouiã contra bilem
atrã a saturno pfectã, apud medicos prærogatiuã habet: nascit' q;
cũ auro aureis distĩctus notis, ita comes auri: sicut Solis est Iuppi
ter. Similẽq; uim habet lapis armenus: colorẽ similẽ cũ uiridi quo
dãmodo possidens. Expedire igit' iudicabunt ad gratiarũ cælestiũ
munera capessenda tris potissimũ hos colores frequẽtissime con-
tueri. Atq; ĩ formula mũdi, quã fabricas saphyrinũ colorẽ mũdi
sphæris ĩserere. Opæpretiũ fore putabunt aurea sphæris ad ipsã
coeli similitudinẽ addere sydera, atq; ipsã Vestam: siue Cererem
.i. terrã uiridẽ ĩduere uestẽ. Eiusmodi formulã sectator illorũ: uel
ipse gestabit, uel oppositã ĩtuebit'. utile uero fore spectare sphærã
motibus suis præditã, qualẽ Archimedes quondã, & nup floren
tinus qdã noster Laurentius noĩe fabricauit. Neq; spectare solũ,
sed ẽt aĩo reputare. Proinde in ipsis suæ domus penetralibus cu-
biculũ cõstruet ĩ fornicẽ actũ figuris eiusmodi, & coloribus insi
gnitũ. Vbi plurimũ uigilet atq; dormiat. Et egressus domo nõ tã
ta attẽtione singularũ rerũ spectacula, q̃ta uniuersi figurã, coloresq;
pspiciet Sed hæc imaginũ fictores illi uiderint. Tu uero præstan
tiorẽ ĩ te finges imaginẽ, Nẽpe cũ noueris, nec q̄cq̃ ordinatius esse
q̃ coelũ, neq; tẽperatius aliqd cogitari, q̃ Iuppiter, spabis ita demũ
beneficia coeli Iouisq; cõseq si cogitationibus: affectibus, actioni-
bus, uictu te ipsũ ordinatissimũ, tẽperatissimũ pstiteris, At postq̃
in mentionẽ tẽperantiæ coelestis ĩcidimus: opportunũ forte fue-
rit recordari, nullũ inesse cælo elemẽtatis q̃litatis excessũ (ut peri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

patetice loquar) alioquin siue ita cōpositū sit, iam esset tot sæculis dissolutū, siue ēt simplex, tanta saltē magnitudine, potētia, motione cætera ꝑdidisset. Sed ꝓfecto tanq̃ moderatissimū, oīa moderatur: ac diuersa cōmiscet in unū. Præterea tū hac ipsa tēperātia sua: tū excellētia formæ: diuinitus uitā meruit. Nā & res compositas, tūc demū uitā adipisci uidemus, quādo qualitatū ꝑfecta cōmixtio priorē iā contrarietatē fregisse uidet̄, ut ī plantis. Perfectiorē deinceps ī aīalibus uitā, quatenus inest eis cōplexio a cōtrarietate remotior q̃ in plātis. In hoībus rursū eadē rōne ꝑfectiorem, & quodāmodo iā cælestē. Siquidē humana cōplexio ad cælestē tēperantiā iā accessit, præsertī ī spū, q ultra substantiæ suæ subtilitatē q̃litatūq; tēperātiā, q bus cū cælo cōsentit, cælestē quoq; lucē ē adeptus. Hic insuꝑ ubi maxīe talis est, potissimū est cælestis, uitāq; cælestē diuinitus præcæteris est adeptus, & q̃tenus se talē in oī uictu legeq; uitæ efficit: atq; seruat: eatenus singularia cælestiū dona reportat. Quādo uero dicimus nō esse in cælo ullū elemētaris q̃litatis excessū, intelligimus, uel nullā esse ibi eiusmodi qualitatē: sed uirtutes potius effectrices q̃litatū tēperatas, uel si q̄ sunt illic quodāmodo similes q̃litates, & quasi aereā hr̄e tēperiē. Atq; ubi quædā illic frigida siccaq; nominamus Platonica hæc accipimus rōne idest ut frigidū appelletur: qđ minimi caloris est cā, sic cū uero qđ humorē nobis exhibet minimū. Sic astrologus Abraham Saturnū inquit corpus nostrū quodāmodo relinquere frigidum atq; siccū, quia calorē & humorē affert nostro minorē, Eadem rōne carnes bouis: & leporis ī se quidē calidæ, atq; humidæ nobis frigedæ sunt & siccæ. Ex hac aūt inductiōe duo hæc accipe corollaria, primū quidē si corpora magis deinceps tēperata magis uiuunt, coelū maxīe tēperatū q̃ maxīe uiuere. Immo uero uicissi ex eo ꝙ cælū exactissime tēperatū absolutissimā in se uitā possidet, coniectari, ut q̃tenus reliqua ad tēperiē uitāq; illius accedūt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

eatenus uitã sortiri ꝓstãtiorẽ. Alterꝝ uero uitã esse formã in se ꝑfectã, perficientẽq; corpus, motionisq; principiũ exhibentẽ. principiũ inq̃ intimũ, motionis quoq; tũ intrinsecus actæ, tũ ꝑ oẽm ꝑtẽ extrinsecus expeditæ. Si igit̃ id ipsũ uita est, mẽte captũ existimato: qui eiusmodi formã nõ cognouerit iesse cælo, corpore præstãtissimo, circũeũte semꝑ motione ꝑfæcta, cũcta uiuificãte, magisq; illa gradatim, quæ uel ad ipsius similitudinẽ naturaliter ꝓpinqus accesserunt, uel quotidie huius influxibus aptius se exponunt.

Quantam imagines uim habere putentur in spũm, & spũs in eas. Et de affectu utentis & operantis. Cap. XX.

COmpertũ habemus, si quis rite utat̃ elleboro, feratq; potenter, mutare quodãmodo exq̃sita purgatiõe & occulta eius ꝓprietate q̃litatẽ spũs corporisq; naturã et ex parte motus animi, & quasi reiuuenescere, ut ferme uideat̃ esse renatus. unde Medeã magosq; tradunt herbis q̃busdã reddere iuuentutẽ cõsueuisse, quã non tã reddũt myrobalani: q̃ cõseruãt. Similẽ astrologi potestatẽ ꝓpitias habere imagines arbitrant̃, ꝑ quã gestantis naturã, & mores quodãmodo mutẽt, in meliusq; restituãt, ut q̃si iam alter euaserit, aut saltẽ ꝓsperã ualitudinẽ diutissime seruent. Imagines uero noxias, aduersus gestantẽ habere uim ellebori ꝑter artẽ potentiamq; adsũpti, uenenosã uidelicet atq; pestiferam. Aduersus aũt aliũ quendã, ad cuius calamitatẽ fabricatæ ĩtẽtæq; fuerint uim æneí speculi, cõcauiq; sic ꝓrsus obiecti ut collectis, repcussisq; in oppositũ radiis, cõminus quidẽ cõburat, eminus aũt caligare cõpellat. Hinc orta est historia, uel opinio, putans astrologorꝝ machinis, magorũq; ueneficiis, hoĩes, bruta, plantas, siderari, atq; tabescere posse. Ego aũt imagines in rẽ distantẽ uim habere ullã non satis intelligo. Habere uero in gestantẽ nõnullã suspicor non tñ talem opinor, qualem pleriq; fingunt, & hanc ratione materiæ potius q̃ figuræ: atque (ut dixi) longo interuallo medicinas

imaginibus anțepono. Quanq̃ Arabes, & Aegypitii tantũ statuis imaginibusq; attribuũt arte astronomica, & magica fabricatis, ut spũs stellaꝝ in eis includi putent. Spũs aũt stellaꝝ intelligunt. Alii quidem mirabiles cælestiũ uires: alii uero dæmonas etiã stellæ huius illiusue pedissequos. Spũs igit̃ stellaꝝ qualescunq; sint inseri statuis & imaginibus arbitrant̃, non aliter ac dæmones soleant humana nõnunq̃ corpora occupare: perq; illa loqui: moueri, mouere, mirabilia perpetrare. Similia quædã per imagines facere stellaꝝ spũs arbitrant̃. Putant dæmonas mundani ignis habitatores per igneos humores, uel ignitos, similiterq; per ignitos spũs & affectus eiusmodi nostris insinuari corporibus. Similiter stellarum spiritus per radios opportune susceptos: suffomigationesque & lumina tonosq; uehementes competentibus imaginũ materiis inseri, mirabiliaq; in gestantẽ, uel ꝓpinquantẽ efficere posse. Quæ quidẽ nos per dæmonas fieri posse putamus: non tã materia certa cohibitos q̃ cultu gaudentes. Sed hæc alibi diligentius. Tradunt Arabes spũm nostrũ quãdo rite fabricamus imagines: si ꝑ imaginationem: & affectũ ad opus attentissimus fuerit & ad stellas cõiungi cum ipso mundi spũ, atq; cum stellaꝝ radiis, ꝑ quos mundi spũs agit, atq; ita coniunctũ, esse ipsum quoq; in causa, ut a spiritu mundi per radios, quidã stellæ alicuius spũs idest uiuida quædã uirtus infundat̃ imagini, potissimũ hominis tunc oꝑantis spiritui consentanea. Adiuuari quoq; suffomigationibus ad stellas accomodatis opus eiusmodi, Quatenus suffomigationes tales aerem radios: spũm fabri. Imaginis materiã sic prorsus afficiunt. Ego uero odores quidem tanq̃ spũi aeriq; natura persimiles, & cum accẽsi sunt: stellaꝝ quoq; radiis consentaneos arbitror, si solares, uel Iouii sunt, afficere aerẽ ac spũm uehemẽter ad dotes solis, aut Iouis tunc dominantis: opportune sub radiis capiẽdas, atq; spũm sic affectũ, ita donatũ, posse uehementiore quodã affectu, nõ solũ in pro

prium corpus agere, sed propinquũ, præsertim natura conforme quidẽ, sed debilius, & consimili quadã afficere qualitate. Materiam uero imaginis duriorẽ ab odoribus & opantis imaginatione, uix minimũ quiddã suscipere posse puto. Spũm tamen ipsum ab odore sic affici, ut ex ambobus unũ cõficiatur, quod quidẽ ex eo patet, q̃ odor nõ agit ulterius in olfactũ, postq̃ satis egit. Olfactus enim & quoduis aliud a se ipso uel simillimo quopiã nihil patit. Sed de his alibi. Proinde imaginationis intentionẽ non tã in fabricandis imaginibus, uel medicinis uim habere, q̃ in applicandis & assumendis existimo. ut si quis imaginẽ (ut aiunt) gestans rite factã, uel certe medicina similiter utens, opẽ ab ea uehementer affectet. & proculdubio credat, speretque firmissime, hinc certe q̃ plurimus sit adiumẽto cumulus accessurus. Nam ubi uel uirtus imaginis siqua est, tãgentis carnẽ, penetrat calefacta, saltẽ uirtus ĩ electa eius materia naturalis, uel certe medicinæ uigor ĩtus adsũptæ, uenis ac medullis illabitur, iouiam secũ ferẽs ꝓprietatẽ, spũs hominis in spũm eiusmodi iouiũ affectu idest amore trãsfertur. Vis enim amoris est transferre. Fides aũt spesq; non dubia spiritũ hominis iam ita ꝑcitũ sistit in spiritu iouio penitus, atq; firmat. Quod si (queãdmodũ Hippocrates & Galenus docent) ægrotantis amor fidesq; erga medicũ inferiorẽ exteriorẽq; ad sanitatẽ plurimum conferũt, ĩmo uero fiduciam hãc Auicẽna plus inquit efficere q̃ medicinã, q̃tũ ad coelestem opẽ cõducere putandũ est, affectũ fidemq; nobis erga coelestẽ influxũ iam nobis insitũ, agẽtem intus, uiscera penetrantẽ? Iã uero amor ipse fidesq; erga coeleste donũ, sæpe coelestis adminiculi cã est, atq; uicissim amor & fides hinc aliquando forsan proficiscitur, quod ad hoc ipsum iam nobis faueat clementia coeli.

De uirtute uerboꝝ, atq; cantus ad beneficiũ coeleste captandũ. ac de septẽ gradibus ꝑducẽtibus ad coelestia. Cap. xxi.

uerba

Erba præterea quædã actiore quodam affectu pronũ
u • tiata, uim circa imagines magnã habere censent ad effe
ctum earũ illuc proprie dirigendũ, quorsum affectus ĩ
tendunt, & uerba. Itaq; ad duos ardẽtissimo quodã amore cõcili
andos imaginẽ sub luna coeũte cũ uenere ĩ piscibus: uel tauro fa-
bricabãt, multis interim circa stellas ũerbaq; curiosius obserua-
tis, quæ referre, nõ est cõsiliũ. Non. n philtra docemus, sed medici
nas. probabilius aũt est effectus eiusmodi uel p uenereos dæmo-
nas cõfici, his opibus uerbisq; gaudẽtes, uel p dæmonas simplici
ter seductores. Nã & Apolloniũ Theaneũ sæpe lamias deprehẽ-
disse & prodidisse ferunt, dæmonas scilicet quosdã salaces uene-
reosq;: qui formosas puellas simulent, pelliciãtq; formosos, quos,
ut serpẽs elephantẽ ore: sic illi illos ore uulua pariter exsugant ac
prsus exhauriãt. Sed hæc apollonius ipse uiderit. In uerbis autẽ
certis uim esse certã, atq; magnã Origenes asserit cõtra Celsũ, &
Sinesius, atq; Alchindus de magia disputãtes. Itẽ Zoroaster, ue-
tans barbara uerba mutari. Iamblichus quoq; similiter. Itẽ pytha
gorici uerbis, & cãtibus, atq; sonis mirabilia quædã phoebi & Or
phei more facere consueti. Quod hebreorũ antiqui doctores præ
cæteris obseruarunt, omnesq; poetæ miranda canunt carminibus
effici. Et grauissimus ille Cato in re rustica in curandis bestiarũ
morbis, aliquãdo barbaris cantionibus utitur. Sed præstat dimit
tere cantiones. Concentũ uero illũ, quo adolescens Dauid Saulẽ
ab ĩsania redimebat, nisi mysterium iusserit ad diuinitatem refer
ri, referet forte aliquis ad naturã. Cum uero pro septẽ planetarũ
numero, septẽ quoq; sint gradus, per quos a superioribus ad infe
riora fit attractus: uoces medium gradũ obtinent, & Apollini de-
dicantur. Infimum quidem tenent gradũ materiæ duriores, lapi
des atq; metalla, ac lunam referre uidentur. Secundũ in adscensu
locum habent, quæ ex herbis, arborum fructibus, gummis, mem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

bris aīaliū cōponūt, respōdētq; mercūrio, si ordinē ī coelo seq̄mur chaldæo℞. Tertiū pulueres subtilissimi, eorūq; uapores ex p̄dictis electi, odoresq; simpliciter herba℞ & flo℞, & unguētorū ad uenerē ptinētes. Quartū uerba, cantus, soni, quæ oīa rite dedicantur Apollini musicæ præ cæteris auctori. Quītū, uehemētes imaginationis cōceptus formæ, motus, affectus uim martiā referentes. Sextum rationis humanæ discursiones deliberationesq; consulte pertinentes ad iouē. Septimū secretiores simplicioresq; intelligentiæ quasi iam a motu seiunctæ, cōiunctæ diuinis, destinatæ saturno. Quē merito Sabath hebrei noīe quietis appellāt. Quorsum hæc? Vt intelligas quēadmodū ex certa herbarū uaporūq; compositione cōfecta per artem, tum medicā, tū astronomicā resultat cōmunis quædā forma uelut harmonia quædā, syderū dotata muneribus, sic ex tonis primo quidē ad stella℞ normā electis, deinde ad earūdē cōgruitatē inter se compositis, communem quasi formā fieri, atq; ī ea coelestē aliquā suboriri uirtutē. Difficillimū quidē est iudicatu quales potissimū toni, qualibus cōueniant stellis, quales item tonorū compositiones, qualibus præcipue syderibus aspectibusq; consentiant. Sed partim diligentia nostra, partim diuina quadā sorte non aliter id assequi possumus, q̄ Andromachus in theriaca componenda diutissime fatigatus, ac tandem post diligentiā, diuina sorte consecutus theriacæ uirtutē. Quod quidē cōtigisse diuinitus Galenus & Auicēna cōfirmāt. Immo uero totam medicinā exordiū a uaticiniis habuisse testis ē iamblichus atq; Apollonius theaneus. Ideoq; phoebū uatē medicinæ præponunt. Tres uero potissimum regulas ad hoc afferremus, si prius admonuerimus: ne putes nos in præsentia de stellis adorandis loqui, sed potius mitandis, & imitatione captādis. Neq; rursū de donis agere credas, quæ stellae sint electione daturæ: sed īfluxu potius naturali. Ad quē ,pfecto multiplicē, & occultū, ita

nos exq̃ſitis ſtudemus modis accõmodare,ſicut quotidie ad ma nifeſtum ſolis lumẽ calorẽq; ſalubriter excipiendũ noſipſos accõ modamus. Aptare uero ſeipſum ad occultas dotes eius atq; mirificas,ſolius ſapiẽtis eſt officiũ. ſed iã ad regulas cãtũ ſyderibus accõmodaturas ꝑueniamus. Primã ẽ exq̃rere,q̃s ĩ ſe uires, quosue ex ſe effectus ſtella quælibet & ſydus & aſpectus habeant, quæ auferant,quæ ferant. Atq; uerboꝝ noſtroꝝ ſignificationibus hæc ĩſerere. deteſtari quæ auferũt,ꝓbare q̃ ferũt. Secũda cõſiderare q̃ ſtella cui loco maxime uel homini dominetur. Deĩde obſeruare qualibus cõmuniter hæ regiões & ꝑſonæ tonis utant̃,& cãtibus. Vt ipſe ſimiles quoſdã una cũ ſignificationibus modo dictis adhibeas uerbis,q̃ ſyderibus eiſdẽ ſtudes exponere. Tertia ſitus aſpectuſq; ſtellaꝝ quotidianos aĩaduertere,atq; ſub his explorare, ad quales potiſſimũ ſermones,cãtus,motus,ſaltus,mores, actus incitari hoĩes pleriq; ſoleãt,ut talia quædã tu pro uiribus imiteris ĩ cãtibus,coelo cuidã ſimili placituris:ſimileq; ſuſcepturis ĩfluxum. Memẽto uero cantũ eſſe imitatorem oĩum potentiſſimũ. Hic.n. intentiones affectioneſq; animi imitat̃,& uerba,refert quoq; geſtus,motuſq; corporis,& actus hominũ, atq; mores. Tamq; uehementer oĩa imitatur,& agit,ut ad eadẽ imitanda,uel agenda. tum cantantẽ,tum audiẽtes ſubito ꝓuocet. Eadẽ quoq; uirtute quando coeleſtia imitat̃,hĩc quidẽ ſpũm noſtrũ ad coeleſtẽ influxũ, inde uero ĩfluxũ ad ſpũm mirifice prouocat. Iam uero materia ipſa concẽtus purior eſt admodũ,coeloq; ſimilior q̃ materia medicinæ. Eſt.n. aer & hic quidẽ calens,ſiue tepens,ſpirans adhuc, & quodãmodo uiuẽs ſuis quibuſdã articulis artubuſq; cõpoſitus, ſicut animal,nec ſolũ motũ ferẽs,affectũq; præferẽs,uerũ etiam ſignificatũ afferens quaſi mẽtẽ,ut animal quoddã aereũ,& rationale quodãmodo dici poſſit. Concẽtus igit̃ ſpũ ſenſuq; plenus,ſi forte tum ſecundum eius ſignificata,tum ſecundũ eius articulo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

atq; formā ex articulis resultantē, tū ēt secundum imaginationis affectū, huic syderi respondeat, aut illi, nō minorē inde uirtutem q̄ quælibet alia cōpositio traiicit in cantantē: atq; ex hoc in proximum auditorem. Quousq; cantus uigorē seruat, spūmq; canētis. Præsertim si cantor ipse sit natura phoebeus: uehemētēq; habeat uitalem cordis spūm, atq; insup animalem. Sicut.n. uirtus ac spūs naturalis: ubi potentissimus est, mollit statim: liquefacitq; alimēta durissima, atq; ex austeris mox dulcia reddit: generat quoque extra se seminalis spūs, pductione propaginē: sic uitalis, aīalisq; uirtus ubi efficacissima fuerit, ibi intentissima quadā sui spūs p cātum, tū conceptione agitatiōeq; in corpus proprium potēter agit, tum effusione, mouet subinde propinquū: afficitq; cū suum, tum alienū syderea quadā proprietate, quā tum ex ipsa sui forma, tum ex electa temporis opportunitate cōcepit. Hac utiq; ratione orientales, meridionalesq; multi, præcipue Indi admirandā ferunt in uerbis habere potentiam, utpote qui magna ex parte solares sunt, uimq; non naturalē dico, sed uitalē & aīalem habent ferme oīum potentissimā. Et quicunq; in regiōibus aliis maxīe sunt phoebei.

Cantus aūt hac uirtute, opportunitate, intentiōe cōceptus ferme nihil aliud est q̄ spūs alter nup penes spūm tuum in te conceptus, factusq; solaris, & agēs tū in te, tum in proximum: potestate solari. Si.n. uapor & spūs quidam, aliquādo per radios oculorum, uel aliter foras emissus fascinare: inficere, aliterq; afficere proximū potest, multo magis id ualet spūs ab imaginatione cordeq; simul uberior, pfluens & feruētior, motuq; ualētior. Vt non omnino mirū sit, morbos quosdā animi, atq; corporis sic auferri posse aliquando, uel īferri. Præsertim quoniā spūs eiusmodi musicus pprie tangit, agitq; in spūm, inter corpus aīamq; mediū, & utrūq; affectione sua prorsus afficientē. Mirabilē uero in concitato canēteq; spū uim esse concede, si pythagoricis platonicisq; concesseris,

cælum esse spūm motibus tonisq; suis omnia disponentem. Memento uero totā procedere musicā ab Apolline. Atq; eatenus Iouem esse musicū, quatenus ē cū Apolline concors. Venerē insup & Mercuriū musicā uicinitate Apollinis reportare. Item ad hos quatuor duntaxat attinere concentus. Tres uero reliquos uoces quidem habere non cantus. Iam uero uoces: tardas, graues, raucas, querulas saturno tribuimus. Marti uero cōtrarias, ueloces acutasq;, & asperas, & minaces. Medias uero lunæ. Concentus autem Ioui quidē graues, & intētos, dulcesq;, & cū cōstantia lætos cōtra Veneri cum lasciuia & mollitie, uoluptuosos cantus adscribimus Inter hos uero medios soli tribuimus & Mercurio. Si una cū gratia suauitateq; sunt uenerabiles, & simplices, & intenti: Apollinei iudicant. Si una cū iucūditate remissiores quodāmodo sunt, strenui tñ atq; multiplices: Mercuriales existunt. Tu igit horū quatuor unūquenq; cātibus tibi suis cōciliabis, præsertim si cōpetentes cātibus sonos adhibeas, adeo ut cū eoꝝ more opportune canēdo, & sonando clamaueris, respōsuri ꝓtinus uideant, uel īstar Echo, uel sicut corda quædā in cithara tremēs: quotiēs uibrat altera, tēperata similiter. Atq; ut uult Plotinus: & Iamblicus ita naturaliter id tibi cōtinget e cælo, quēadmodū uel ex cithara reboatus siue tremor, uel ex opposito pariete fit Echo. Profecto quotiens ex frequenti quodā usu: harmoniæ Iouiæ, uel mercuriales: uel uenereæ factæ uidelicet his regnantibus, spūs tuus ad hoc ipsum attētissime canēs, harmoniæq; cōformatus euadit Iouius, uel Mercurialis, uel uenereus. Interea Phoebeus euadit. Siqdē phoebi ipsius musicæ ducis uirtus in oī cōsonantia uiget. Atq; uicissim ex cātu sonoq; phoebeo ipse phoebeus euadens, uirtutē Iouis interim tibi uēdicas, & Veneris: atq; Mercurii. Rursusq; ex spū sic intus affecto, similiter afficis aīam atq; corpus. Memēto uero oratiōē apte, & opportune cōpositā, & affectu sensuq; plenā, atq; uehementē

simile cātibus uī hr̄e. Quātā ī orādo potētiā damis & Philostratus hr̄e sacerdotes quosdā īdos narrēt: referre nō expedit, nec ēt quibus uerbis Apolloniū euocasse manes Achillis affirmēt. Nō .n. loqmur nūc de numinibus adorādis, sed de naturali quadā potestate sermōis, & cātus, atq; uerbo℞. Esse uero phoebeā medicāq; in sono, & eo quidē certo, potentiā: ex eo patet, q̄ q̄ in apulia tacti phalāgio sunt stupēt oēs semiaīesq; iacēt, donec certū q̄sq; suūq; sonū audiat. Tunc .n. saltat ad sonū apte: sudatq; inde atq; conualescit. Ac si post annos .x. similē audiuerit sonū, subito concitat̄ ad saltū, Sonum uero illū ex indiciis esse phoebeū Iouialēq; coīicio.

Quomodo septē modis nos cælestibus accōmodare possumus, et q̄bus Saturnus sit maleficus, q̄bus ꝓpitius, quos Iuppiter a Saturno defēdat, qūo cælū agat ī spūm & corpus & aīam. Cap. xxii.

q Voniā uero cælū est harmonica rōne cōpositū, mouetur q; harmonice, & harmonicis motibus atq; sonis efficit oīa, merito ꝑ harmoniā solā, non solū hoīes: sed īferiora hæc omnia pro uiribus ad capienda cælestia præparant̄. Harmoniam uero capacē sup̄iorū per septē re℞ gradus in sup̄ioribus distribuimus. per imagines uidelicet (ut putāt) harmonice cōstitutas, per medicīnas sua quadā cōsonātia tem̄patas: per uapores odoresq; simili concinnitate cōfectos, per cantus musicos, atq; sonos, ad quorum ordinē, uimq; referri gestus corporis saltusq; & tripudia uolumus. Per imaginationis conceptus, motusq; concinnos, per congruas rationis discursiones, per tranquillas mentis cōtemplationes. Sicut .n. corpus per harmoniā quotidie suam id est per situm, & habitū, & figuram opportune lumini caloriq; solis exponimus, sic & spūm occultis stella℞ uiribus comparandis, per suam quandā similem harmoniā, imaginibus (ut opinant̄) & certe medicinis, odoribus harmonice cōpositis cōparatā. Et denique per spūm superis ita paratū: ut sæpe iā diximus, animam eisdē ex-

ponimus atq; corpus, Animã inquã quatenus affectũ ad spiritũ inclinatur: & corpus. In aĩa uero nunc imaginationẽ: rõnem mentem ponimus. potest utiq; imaginatio nostra uel propter qualitatem, motumq; spũs: uel per electionẽ nostrã, uel etiam utrinq; ita disponi, componi, conformari Marti, Soli ue, ut sit e uestigio proprium influxus phoebei uel Martii susceptaculũ. Similiter ratio, ue per imaginationẽ spũmq; simul, uel ꝑ deliberationẽ uel utrĩq; sic ad iouẽ imitatione quadam comparare se potest, ut multo magis ob dignitatẽ ꝓpinquitatẽq; suã ipsa iouẽ capiat: & munera iouis q̃ imaginatio, siue spũs, quẽadmodũ imaginatio spũsq; eadẽ rõne multo magis cælestia capiũt, q̃ res: & materiæ quæuis ĩferiores. Mens deniq; contẽplatrix quatenus se ipsã non solũ ab his q̃ sentimus, ue℞ ẽt ab eis quæ imaginamur cõiter, moribusq; argumẽtamur humanis, seuocat, & affectu, ĩtentione, uita ad seꝑata se reuocat, Saturno quodãmodo se exponit. Huic soli ꝓpitius est saturnus. Sicut. n. sol animalibus quidẽ nocturnis inimicus est, diurnis aũt est amicus, ita Saturnus hoĩbus, uel uulgarẽ palã uitã agẽtibus uel fugientibus quidẽ uulgi cõsuetudinẽ, uulgares tamen affectus: nõ dimittentibus: est aduersus. Vitã nãq; cõmunem cõcessit ioui, seperatã uero sibi uendicauit atq; diuinã, mentibus aũt hominum re uera hĩc pro uiribus segregatis, tanq̃ sibi cognatis quodãmodo est amicus. Nã & spiritibus sublimẽ habitantibus aerẽ ipse Saturnus (ut platonice loquar) est pro ioue: sicut iuppiter hoĩbus cõmunẽ agentibus uitã: est iuuans pater. Nullus uero Saturnus est infensior, q̃ hoĩbus contemplatiuã uitã simulantibus q dẽ, nec agẽtibus. Hos. n. nec Saturnus agnoscit, ut suos, nec Iuppiter ipse Saturni temperies adiuuat eos: qui cõmunes hominum leges, moresq;, & cõmertia fugiunt. Hæc. n. sibi iuppiter usurpauit (ut aiunt) ligato Saturno. Segregata saturnus. Quamobrem Lunares illi populi, quos Socrates in phedone describit, emi-

nentissimarū terræ supficiē, & altiorem̄ nubibus habitātes, uiuē-
tes sobrii admodū, frugibusq; contenti, & secretioris sapiētiæ stu-
dio religioniq; dediti, saturni foelicitatē gustant, uitāq; agunt ita
prosperā, tam longæuā, ut non tā mortales hoīes, q̄ immortales
dæmones habeātur. Quos heroas multi nomināt, aureūq; genus
saturnio quodā sæculo regnoq; gaudens. Quod forsan astrolo-
gos arabes uoluisse puto. Vbi aiunt ultra lineā equinoctialem ad
meridiē esse subtilissimos habitatores quosdā dæmonas, qui nec
oriri uideant̄, neq; mori. ibiq; potestatē habere saturnū caudāq;
draconis. Quod sane cōfirmare uidetur Albumasar in libro Sa-
dar dicens quasdā indiæ regiones saturno subiectas esse ibiq; ho
mines esse ualde longæuos, ac senio plurimū extremo decedere.
Rationēq; assignat, quoniā saturnus nō lædat domesticos, sed ex
ternos. Tu uero potestatē saturni ne negligas. Hunc.n. ferunt ara
bes oīum potētissimum. Planetas sane uires eorū subire, ad quos
accedunt. Omnes uero ad eum accedere potius q̄ uicissim. plane-
tasq; coniunctos illi, natura illius agere. Est enī ipse inter planetas
orbis amplissimi caput. Quilibet sane planeta sui orbis caput est,
& cor, & oculus. Saturnus itē stellis proximus est innumeris, pri-
moq; mobili q̄ simillimus, longū agit circuitū. Est altissimus pla-
netarū. Vnde foelicē eum uocant, cui ille foeliciter aspirauerit. Et
q̄uis eū tāq̄ a cōmuni uita hominū alienū, plerūq; maxime uere
antur, placari tamen etiā cōmuni uitæ putant, si quando plurimā
in ascendēte potestatē dignitatēq; habuerit: aut iuppiter eū suus
foeliciter aspexerit, uel in suis finibus excellenter acceperit. Alio-
quin influxus illius īportune susceptus ī materia præsertī crassa,
fit quasi uenenū, sicut & ouū putrefactiōe uel adustione fit uene
nosum. Vnde nascunt̄ uel euadunt īmundi quidā ignaui tristes
inuidi, dæmonibus immūdis expositi. Quorū cōmercium procul
effugito. Nā saturni uenenū alibi quidē sopitū latet, ceu sulphur
a flāma

a flāma remotū. In uiuētibus uero corporibus sæpe flagrat, atq;, ut sulphur accensum, nō cōburit solū, sed uapore etiam noxio oīa circūimplet, atq; inficit propinquantes. Contra influxum eius hominibus cōmuniter peregrinū & quodāmodo dissonum nos armat iuppiter: tū naturali qualitate sua, tum alimentis, medicinisq; certe suis, atq; (ut putāt) etiam imaginibus tum etiā moribus, negotiisq; & studiis, atq; rebus ad ipsum proprie pertinētibus. Noxium uero influxū saturni effugiunt, subeūtq; propitium, nō solum qui ad iouem confugiunt, sed etiam qui ad diuinā contēplationem ab ipso saturno significatā, tota mēte se conferunt. Hoc. n. pacto malignitatē fati deuitari posse Chaldæi & Aegyptii atque platonici putant. Cū enim coelestia nolint esse corpora uana, sed diuinitus animata, atq; insuper mentibus recta diuinis, nimirum illinc ad homines non solum q̄ plurima ad corpus, & spūm ptinētia, sed multa etiā bona quodāmodo in aīam redundātia proficisci uolunt, non a corporibus in animam, sed ab animis. Magis aūt hæc pluraq; eiusmodi a mentibus superioribus coelo profluere. Inter hæc si rōnes oēs assignare uolueris, quibus adductus Moses otium sabbati mādauit hebræis, forsan ultra sublimiorem, secretioremq; allegoriā inuenies saturni diem, actionibus ciuilibus bellicisq; ineptū: contēplationibus aptū, eoq; die diuinum contra discrimina patrocinium obsecrandū. Quod quidē impetrari posse aduersum martis & saturni minas habrahā & Samuel, & plures hebræorum astrologi, eleuatione mentis in deū uotisq; & sacrificiis confitentur, præceptū illud chaldæum confirmantes scilicet si mentē ad pietatis opus ardentem erexeris, corpus quoque caducum seruabis. Cōsideratu dignum est illud Iamblichi, coelestia mundanaq; numina uires quasdā in se sup̄iores, nonnullas inferiores habere. Per has quidē effectibus nos fatalibus deuincire, per illas aūt uicissim soluere nos a fato, quasi claues (ut inquit Or

x

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

pheus)ad aperiendũ habeant & claudendũ. Multo igit᷑ magis di uinitas mundo superior a fatali necessitate nos redimit. Exploratu quoq; dignissimũ est hebraicũ illud in mactãdis animalibus rebusq; nostris sacrificio dissipandis mala coelitus ĩminẽtia a nobis ad nostra deflecti. Sed hæc Pico nostro exploranda reliquimus. Deniq; ubicunq; dicimus coelestiũ ad nos dona descendere, intelligetum corporum coelestium dotes in corpora nostra uenire per spũm nostrum rite paratũ, tum eadem, prius etiã per radios suos ĩfluere ĩ spũm naturaliter, uel quõcũq; illis expositum, tum etiã aĩarum coelestiũ bona: partim in eũdẽ spũm per radios prosilire, atq; hĩc in nostros aĩos redũdare, partĩ ab aĩs eorum uel ab angelis in aĩos hõium illis expositos puenire. Expositos inq̃ nõ tã natura li quodã pacto, q̃ electiõe arbitrii liberi uel affectu. Sũmatĩ uero q̃cũq; uoto: studio, uita, moribus bñficẽtiã actionẽ ordinẽ coelestiũ imitant᷑, eos existimato tãq̃ supnis similiores, ãpliores illinc dotes accipe. hõies aũt artificiose coelestiũ dispositioni dissimiles atq; discordes, & clã esse miseros, & deniq; palã ĩfoelices euadere.

Vt prospere uiuas agasq;, in primis cognosce ingeniũ, sydus, genium tuum, & locum eisdem conuenientem. hic habita. professionem sequere naturalem. Cap. xxiii.

qVicunq; sane mẽtis suiq; cõpos nascit᷑, ẽ a coelo ad honestum aliquod opus & uitæ genus naturaliter institutus. Quisquis igit᷑ coelum optat habere propitium, hoc opus, hoc genus in primis aggrediatur, hoc sedulo prosequatur. Coelũ n. suis fauet inceptis. Ad hoc ipsum uero præ cæteris es natura factus, quod primũ a teneris ãnis agis, loqueris, fingis, optas: sõnias, imitaris, quod tẽtas frequẽtius, quod facilius peragis quo summopere proficis: quo præ cæteris delectaris: quod reliquis inuitus. Hoc est sane ad quod te coelum: rectorq; coeli genuit. Eatenus igitur tuis fauebit inceptis, & aspirabit uitæ quatenus geni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

toris ipsius auspicia ꝓsequeris. Præsertim si uerũ sit platonicum illud, in quo tota cõsentit antiqtas, unicuiq; nascenti esse dæmonẽ quẽdam uitæ custodem ipso suo sydere destinatũ. Qui & ad hoc ipsum officium adiuuet, cui nascentem coelestia deputarũt. Quicunq; igit̃ per argumẽta quæ modo diximus suũ ingeniũ ꝑ scrutatus, ita naturale suũ opus inueniet, inuenerit simul suũ sydus & dæmonẽ. Quorũ exordia sequẽs, aget prospere, uiuetq; foeliciter. Alioq̃n & fortunã expietur aduersã, & coelũ sentiet inimicum. Duo igit̃ sunt præ cæteris hominũ ĩfortunatorum genera, Alterũ eorum qui nihil professi, nihil agunt. Alterũ eorũ, qui professionẽ ingenio alienã subeunt, genioq; cõtrariã. Illi quidẽ ignauia torpent, interim ad actiones incitante coelo semper agente. Hi dũ aliena a patronis coelestibus agunt, frustra laborãt suꝑnis destituti patronis. primũ quidem antiquo prouerbio confirmatur. Dei adiuuant facientes, ignauis aũt infensi sunt. Secundũ prouerbio simili. Nihil agas inuita Minerua. Ob hanc arbitror rõnem iouẽ in pythagoricis carminibus obsecrari, ut uel ipse tot malis leuet genus humanũ, uel saltẽ quo duce dæmone utamur, ostẽdat. proinde opæpretiũ fuerit indagare, ad quã potissimum regionẽ habitandã & excolendã te tuũ sydus, dæmonq; tuus ab initio designauerit. Ibi enim magis aspirant. Ea uero est, in quam, primum ꝑfectus, spũs tuus quodammodo recreatur, ubi sensus uegetior permanet, ubi corporis habitudo ualidior, ubi magis plerique fauent, ubi uota succedunt. Hæc igitur experire. Hanc regionem elige. Hanc cole foeliciter. Hinc uidelicet discessurus infoelix: nisi & rediturus, & ad similia ꝑgas. Sed interea frequentibus in hac regiõe motibus te exerce, gyrosq; quosdã coelestiũ ĩstar agito. Motu. n. circuituq; eiusmõi gẽitus similibus cõseruabere. Quãtũ ꝑterea ad habitationẽ ꝑtinet, utiliter recordabere: sicut alimẽta uitæ necessaria. rus q̃dẽ urbi suppeditat, urbs uero cõsumit. Sic & ipsã

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

uitam rusticatione frequenti, ubi tedium te minie ceperit plurimum augeri. Sed urbano cũ otio tũ negotio cõteri. Quantũ uero ad habitationem simul, & professionem spectat, illud orientaliũ astrologoꝝ minime contemnendũ, uidelicet mutatione nominis, professionis, habitus, uictus, loci, cælestem influxum nobis tũ in melius tum in deterius ꝑmutari. Dæmones quoq; uel cõmutari, uel ad eosdem aliter hic, & alibi nos habere, platonici iudicabunt. Dæmonẽ uero uniuscuiusq; custodẽ astrologi cũ platonicis geminum esse posse cõsentiunt, alteꝝ quidẽ geniture propriũ, alteꝝ uero professionis. Et quotiens professio cum natura cõsentit, eundem utriusq; dæmonẽ, uel certe simillimũ nobis adesse, uitamq; inde nostrã magis secum fore concordẽ, atq; tranquillã. Sin aũt professio dissidet ab ingenio, dæmonẽ acquisitũ arte esse a genio naturali discordẽ, uitamq; laboriosã atq; sollicitã. Qualis aũt unicuiq; dæmon ab ipsa generatione præsit cupientibus inuenire, porphyrius regulã inuestigat ex planeta domino genituræ. Iulius Firmius planetã genituræ dominũ esse inquit, uel eũ qui plures illic habeat dignitates, uel ex firmiori sententia potius, eũ cuius domicilium mox petitura sit luna post signũ, quod homine nascente iam tenet. Sed dæmonẽ non eadem regula putat inuestigandum. Verum ex chaldæorum opiniõe a Sole potius aut luna. A Sole q dem ad Lunam in natiuitate diurna, a Luna uicissim ad Solem in natiuitate nocturna. Vt computato ĩter hæc ĩteruallo æquale spatiũ peragas ab ascendentis gradu descẽdens, & in quẽ terminum desinis aĩaduertas. Cuius.n. stellæ est ille terminus, eiusdem esse Dæmonẽ arbitrãtur. Summatim uero a dño genituræ simul atq; Dæmone tenorẽ uitæ, fortunãq; ꝑpendere solent. Fortunã adiũxi, qm̃ nonnulli partẽ fortunæ, eadẽ ferme cõputant rõne. Optabant ueteres suum ad se dæmonẽ ab aliquo cæli cardine descendisse ab oriente uidelicet uel occidẽte uel medio utrinq; cælo. aut

saltem ab undecima uel quinta plaga. Vndecĩa quidẽ medio supra caput nostrũ cælo succedit, ac bonus dæmon cognominat̃, & ascendentẽ ab oriente gradũ aspicit ex sextili. Quĩta uero cælo antipodũ medio succedit, appellat̃q; bona fortuna, & ascendentẽ gradum cõtuet̃ ex trino. Optabant tertio loco, dæmonẽ, si modo a cadenti plaga uenerit saltẽ, uel a nona uenisse, uel a tertia. Nona. n appellat̃ deus, tertia uero dea. Et illa ascendentẽ gradum ex trino: hæc aspicit ex sextili. Cadentes uero duodecimã, atq; sextã exhorrebant. Illã sane malũ dæmonẽ, hanc malã fortunã cognominantes. Nos aũt optare præterita supuacuũ arbitrati: monemus easdẽ plagas, quas illi p dæmonibus fortunisq; optabant, obseruari, p planetis & stellis ad opus efficiendũ accõmodandis, ut uel sint in angulis, aut in duabus quas diximus succedentibus, aut saltem in duabus dũtaxat cadentibus, quas antea noĩauimus. Neq;. n. ab re Solem nona gaudere dicunt, Lunã tertia: Iouẽ undecima, Venerem uero q̃nta. Hæ nanq; gradũ conspiciũt adscendentẽ. Sed redeamus ad institutũ. Siue igit̃ ab illa, quã in supioribus narrabã, expientia, diligentiaq;: siue ab hac arte, quã modo recensui, primũ inuestigemus naturæ dæmonisq; instinctũ, infortunatũ esse cẽsebimus, qui officiũ nullũ profitet̃ honestũ. Nã & ducẽ pfessionis re uera nõ habet: q opus honestũ non aggredit̃, & ducẽ naturalẽ uix ullũ habet, quoniã stellarũ dæmonũq; siue angelorũ ducum diuinitus ad custodiã dispositorũ officiũ est agere semp et excellenter, atq; latissime. Infortunatũ ĩsup eum: ut (supra diximus) q̃ professione naturæ contraria, diuersũ a genio subit dæmonẽ. Memẽto uero pro dignitate pfessionũ digniores gradatim accipi dæmones, seu mauis angelos atq; ĩ gubernatiõe publica ẽt digniores. Posse uero artẽ uitæq; tenorẽ accipi genio, & ingenio nõ cõtrariũ. neq; longe diuersũ, ẽt si ad excellentiora pcesseris. Memento rursus familiaritatẽ eo℞ inire: quibus gratiæ cælestes afflant. Quod

ex bonis aĩ,corporis,fortunæ ꝓpẽdes· Sicut .n̄.odor ex musco,sic ex bono boni nõ nihil exhalat in proximũ:ac sæpe ꝑseuerat ĩfusũ. Mirificus aũt foret cetus triũ feliciũ uel duoꝝ inter se mirabiliter redũdãtiũ· Meměto deniq; effrænatos,& ĩpudẽtes,& malignos, ac infelices ꝓcul fugere·Hi nanq; maloꝝ pleni dæmonũ uel radiorum,malefici sunt,& tanq̃ leprosi pestilentesq; nõ solũ tactu nocẽt sed ꝓpinquitate ẽt & aspectu·Sane ꝓpinquitas ipsa corporum aĩatoꝝ putat̃ esse cõtactus,ꝓp efficacẽ uaporũ exhalationẽ foras a calore,spũ,affectu manãtẽ·Maxĩe uero pestilens erit flagitiosorũ familiaritas atq; crudeliũ,si uerũ fuerit,post uegetalẽ uitã mẽse Iouis.i.secundo nobis infusã:deĩceps mense Martis.i.tertio sensualẽ aĩam infũdi ꝑturbatiõibus mãcipatã·Sic.n.q ꝑturbatiõe feruntur,martis pleni martiali contagione propinquos inficiũt·Cõtraria uero ratione consuetudo frequẽs cõtiguumq; commerciũ cum felicibus excellentibusq;(ut diximus)prodesse mirifice cõsueuit· Apolloniũ theaneum ferũt,ephesi deprehendisse senem, sub cuius figura lateret dæmon:qui sola præsentia totã ciuitatem peste cõtaminabat·Quantum uero Socrates multis p̃sentia sola profuerit,Xenophon & Plato testant̃·

Qua ratione litterati cognoscant ingeniũ suum, sequant̃q; uictũ spiritui consentaneum· Cap· xxiiii·

q Voniam uero litteraꝝ studiosis loquor,recordari unũquenq; uolo litterarum amore captum in primis se eẽ mercurialẽ: præterea solarẽ quatenus ipse Mercurius est solaris· Atq; hæc cõmunis his omnibus est conditio· Proprie uero præter naturã Mercurialẽ q̃squis eloquii gratia,lepore, dignitate,uenustate pollet·apollinem in se agnoscat·& uenerẽ·Qui ad leges uel naturalem cõmunemq; philosophiam est ꝓpensior, nõ ignoret Iouẽ se habere patronũ·Sed q̃ ad secretissima quæq; curiosius perscrutanda penitus instigat̃,sciat se non mercurialẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

esse. Sed saturnium. Sub cuius ē principatu sunt omnes in quouis studio usq; ad finem seduli. præsertim in rebus aliis negligentes. Deniq; si uerum est quod nonnulli tam physici, q̄ astronomi tradunt, aīam intellectu præditā in conceptū humanū mense Solis idest quarto descendere, qui plurimum intellectu uiuunt, & ab initio sunt præcipue & quotidie solares euadunt. Hoꝝ itaq; planetarum fauor his hominibus auspicandus erit. Sub eoꝝ spiraculo medicinæ cōflandæ. In eorū regionibus habitandū. Verū ad apollinē musaꝝ ducē in primis uos o litterati musaꝝ cultores aduoco. Quicunq; igitur in ter uos dilectissimi in musaꝝ amore fratres, ingenio multo magis, longiusq; q̄ corpore ualent, ii profecto sciant in genitura quōdā sua phoebē quidē materiā suppeditasse ꝑpaucam, Phoebeū uero spūm infudisse q̄plurimū. Immo & quotidie humores alimentaq; in corpore in spūm maxima quadā ex ꝑte resoluere. Vnusquisq; igitur uestrū totus est ferme spūs. Spiritalis inq̄ hō quidā terreno hoc corpusculo ꝑsonatus. Spūm ante alios ꝑpetuo quodā labore fatigās, ut ipsi præcæteris sit assidue spūs recreandus, & in senectute præterea in qua cōmuniter euadit crassior, ad subtilitatē propriā reuocādus. Scitis ꝑfecto crassū corpus crassis elemētis quatuor ali. Scitote igit̄ spiritale corpus suis quibusdā tenuibus elemētis quatuor enutriri. Huic. n. uinū est ꝑ terra. odor ipse uini uicē gerit aquæ. Cantus rursum, & sonus agit aerem. Lumen aūt præfert, igneū elementū. His ergo quatuor præcipue spiritus alitur, uino inquam, eiusq; odore: & cantu similiter atq; lumine. Sed nescio quomodo ab Apolline primū exorsi: īcidimus mox in bacchū. Et merito quidē a lumine peruenimus in calorem. ab ambrosia ī nectar. a ueritatis intuitu in ardentem ueritatis amorem. Fratres certe sunt īdiuiduiq; comites phoebus atq; Bacchus. Ille q dē duo potissimū uobis affert, lumē uidelicet atq; yrā. Hic itē præcipue duo; uinū odorēq; uini ad spūm recreādū.

Quorũ usu quotidiano spũs ipse tandẽ phoebeus euadit,& liber.
Quãobrẽ ita uos ad excipiendũ solis lumẽ quotidie compate, ut quatenus deuitata destillatione quadam,& exsiccatione fieri potest, frequentissime sub luce uiuatis, saltem in conspectu lucis, tũ eminus, tum cõminus, tum tecti, tum aperti ad usum ubiq; uestrꝝ uitalẽ solis potẽtiam tempantes, atq; igne referentes in nocte solẽ, citharæ cantusq; interim nõ obliti. Spirate uero semp & uigilantes & dormientes aerẽ uiuũ, aerẽ luce uiuentem. Similiter habere uos oportet ad merũ bacchi donũ Apollinis' beneficio pcreatũ. Eadem igitur porportione qua lumen, accipite uinũ, abunde quidem quatẽus nec destillatio: nec exsiccatio, qualẽ dixi, ebrietasue contingat. Atq; præter substantiã uini quotidie bis acceptã, odorem eius frequentius haurite, partim quidem os, ubi spiritus fuerit recreandus, colluentes mero, partim lauantes eodẽ manus, partim naribus & temporibus admouentes. Satis iam fratres collocuti sumus, satisq; combibimus. Ergo ualete.

Astronomica diligentia in liberis procreãdis. In præparandis epulis. In ædificiis & habitatione, atque uestibus, & quantum curare talia liceat. Cap. XXV.

Ed iuuat etiam parũper alloqui seuerũ religionis antistitẽ. Dic age quid nã in astrorũ usu damnas Antistes? Quicquid inquies arbitrio nostro detrahit, quicquid unius dei cultui derogat. Eadẽ ego tecũ non damno solũ, sed etiã ualde detestor. Exsecraris quinetiam scio, atq; ego insup perhoresco nõnullos, qui cũ deũ exoratũ uolũt, ad iouẽ in medio coelo uastũ illud draconis caput subeuntem tã miseri q̃ stulti cõfugiunt, ab ipso uidelicet dracõe, qui quondã e coelo corruit, tertiam stellarꝝ partẽ secũ trahens, deniq; deuorandi. Verum concedes ne, contractibus, matrimoniis, colloquiis, itineribus, similibusq; opibus peragendis: horas opportunas eligere? Non facile te his assen-

surũ

surum uideo, nescio quid arbitrio metuentē. Ego igitur, & si theo logus ille magnus Albertus ista dabit. Et ratio quædā forte dicta bit, p electionē ipsā ad arbitriū ptinētem, coelestia ita prudentiæ nostræ usui subiici, quēadmodū herbæ medico subministrāt, ti bi tamen potius in præsentia credā. Et q̄ tu difficile nūc ea pmit- tis, tā facile ipse dimittā. Obseruationes uero lunæ ideoq; aliarū stellarꝫ ad morbos curādos, & idcirco ad remedia præparanda iā diu (ut arbitror) pmisisti. Concessum quoq; abs te, & insuper ap- probatum, crescente luna, eadēq; aucta lumine, nec aliūde īfortu- nata, seminibus agros spargere, uites oleasq; serere. Cur nō igit᷑ ad plātandū (ut cynice loquar) hominē utamur bñficio lunæ iouisq; & phoebi? Nā ueneris quidē ad hæc officio semp utimur, sed re- ctius modo dixissem, semp utunt᷑, nā ipsa mihi uenus est Diana. Quid item de uictu dicemus? Non ne licebit, & proderit sub foe- lici sydere, tū autūmo uinū, tum indies panē epulasq; conficere? Ac si nequeamus ī his præparādis aspectus sydérū expectare: ex- pediet saltē adscēdentes accipe, uel aliter angulares, solem, iouem uenerē, atq; lunā. Sic enī oīa quibus utimur, foeliciter affecta coe litus, foeliciter nos afficiēt. Hactenus te uideo absq; controuersia concessurū, nisi forte dicas ita, uitā nostram nihil fore aliud q̄ p- petuā seruitutem. Ad hæc ego subiiciā, frustra mortales cumulā dis pecuniis & honoribus seruituros, quibus sunt perpetuo māci pati, nisi īterim diligētia physica dies uitæ sibi plures accumulēt. Aut igitur soli deo seruiant, quod quidem est potissimum, aut si cui præterea seruituri sunt, uitæ tum ualidæ, tum longæ potius q̄ pecuniis honoribusq; uanis indulgeāt. Concordes ergo sumus. Sed nūqui du el domos fundabūt temere, uel īfaustas habitabūt? Vbi cōtagiosa quædā calamitas ædificii ferme sic inficit habitā tē, ut uenenosus pestilētiæ uapor, ēt ad biēniū in pariete seruatus Qualis ēt ex epidimia latēs in ueste, diu postea utentē inficit in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

cautũm,atq; perdit· At postq̃ hic in uestiũ incidimus mentionẽ, prohibebisne pie pater ĩ ueste cõficiẽda,uel primũ induẽda spiraculũ ueneris diligenter aucupari?quo quasi uenerea facta uestis, similiter prospera quadã corpus & spiritũ afficiat qualitate?Non ne medici uetant uulpiũ pelles?Agninas probãt?Non aliter forte sydus indies quasi nascentes uestes afficit,q̃ semel ab initio natas·Vestes quidẽ & cætera artis opera certã a sydere qualitatẽ accipere Thõmas aquinas in libro de fato confirmat·Tu igitur affirmabis·Infectas uero uestes utentẽ inficere, etiã testis ẽ scabies atq; lepra·Deniq; si populi uitæ cõsulis(ut opinor)ista permittes· Atq; ego permissione tua consulam obseruanda·Sin aũt eiusmodi moribũdæ uitæ curã,non improbas quidem,sed negligendam mones,ego quidẽ negligo,melioris uitæ fiducia fretus, cæterisq; similiter cõsulo faciendum· Vale·

Quõ per inferiora supioribus exposita deducãtur supiora,& p mundanas materias mundana potissimũ dona· Cap· xxvi·

s Ed ne longius digrediamur ab eo,quod interpretantes plotinum instituimus ab initio,breuiter ita collige·Mũdus ab ipso bono(ut plato unã cũ Timæo pythagorico docet)q̃ optimus effici poterat,est effectus·Est igitur nõ solũ corporeus,sed uitæ insup & intelligentiæ particeps, Quãobrem præter corpus hoc mũdi sensibus familiariter manifestum,latet in eo spũs corpus quoddã excedẽs caduci sensus capacitatẽ·In spũ uiget anima:in anima fulget ĩtelligentia·Atque sicut sub luna nec miscetur aer cum terra,nisi p aquã,nec ignis cũ aqua, nisi p aerẽ, sic in uniuerso esca quædã,siue fomes ad aĩam corpori copulãdã est ille ipse,quẽ spũm appellamus·Anima quoq; fomes quidã est in spũ,corporeq; mũdi,ad intelligentiã diuinitus consequẽdam· Queadmodũ sũma quædã in ligno siccitas ad penetraturũ oleũ ẽ parata·Oleũ huic ĩbibitũ,pabulũ ẽ ad ignẽ·Ad calorẽ dico pxi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

me. Calor ipse luminis est uehiculum, ac si lignum hoc eiusmodi sit, ut igne præsente fulgeat, non urat, qualia quandoq; uidimus iã hoc exemplo uidebimus, utrũ uel homo, uel aliud quiddã sub luna, certis quibusdã præparamẽtis, partim quidem naturalibus, partim arte quæsitis, uitalia atq; etiã forte intellectualia quædam bona opportune quodãmodo desuper accipere possit. Verũ quod hic ad religionẽ spectat discutiemus alibi, ubi plotinus ĩ medium hæc adducet. Quod uero ad naturales spectat ĩfluxus, qualescũq; sint desuper ueniẽtes, scito eos in nobis materiisq; nostris ita demum per artem cõparari posse, quãdo fomẽta nobis nostrisq; ad illos natura subgesserit, coelũq; ad eosdẽ opportunius cõspirauerit. Non ne ĩ ipso foetu natura foetus ipsius artifex, cũ certo quodã pacto corpusculum affecerit, figuraueritq;, hoc ipso statĩ præparamẽto, uelut esca quadã spũm ab uniuerso deducit? perq; hũc uelut fomitẽ, uitam haurit, atq; aĩam? Ac deniq; per certã animæ speciẽ dispositionẽq; corpus ita uiuens dignũ est præsentia mentis tandem donatæ diuinitus. Vbiq; igitur natura maga est, ut inquit plotinus, atq; Synesius, uidelicet certa quædam pabulis ubiq; certis inescans, non aliter q̃ centro terræ grauia trahens, lunæ concauo leuia, calore folia: humore radices, cæteraque similiter. Quo quidem attractu secum ipso deuinciri mundũ testantur sapiẽtes Indi, dicentes mũdum esse aĩal passim masculũ simul, atq; foeminam: mutuoq; mẽbrorũ suorũ amore ubiq; coire secũ: atq; ita cõstare. uinculũ uero mẽbrorũ inesse ꝑ insitam sibi mentẽ, quæ totã infusa ꝑ artus agitat molẽ, & magno se corpore miscet. Hic Orpheus naturã ipsam mũdi: iouẽq; mũdanũ: marẽ appellat & foeminã. Vsq; adeo mutui partiũ suarũ cõiugii ubiq; mũdus est auidus. Esse uero masculinum sexũ foeminino ubiq; cõmixtũ: declarat illinc quidẽ ordo signorũ. Vbi præcedẽs ꝑpetuo deinceps ordine masculinum est subsequens foemininũ. Hic uero arbores, atq;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

herbæ,quæ ēt ſicutaīalia utrunq; ſexum habent. Mitto ꝙ ignis
ad aerem,aqua ad terrā maſculi uicē tenet ad foeminā. Vt nō mi
rū ſit mēbra inter ſe mundana & oēs eius articuli,mutuū coniugi
um cōcupiſcere. Quod & planetæ cōciliant,partim quidē mares,
partim uero foeminæ. Præcipue uero Mercurius maſculus: atq;
foemina hermaphroditi pr̄. Quod ſane aiaduertens agricultura
præparat agrū ſeminaq; ad cæleſtia dona. Et inſitiōibus q buſdā:
uitam plantæ propagat,& ad ſpeciē alterā melioremq; perducit.
Similia quædā efficit medicus,& phyſicus, & chirurgicus ī cor-
pore noſtro,tum ad noſtrā fouendā,tū ad uniuerſi naturā uberi
us cōparandā. Idem quoq; philoſophus naturaliū rerum aſtro-
rum peritus,quē proprie magum appellare ſolemus:certis q buſ-
dam illecebris,coeleſtia terrenis opportune quidem,ne aliter inſe
rens q̄ inſitionis ſtudioſus agricola ueteri recentem ſtipiti ſurcu
lum. Quod & Ptolemæus ualde ꝓbat,affirmans eiuſmodi ſapien
tem:ſic aſtrorum opus adiuuare poſſe,quēadmodū agricola ter-
ræ uirtutē. Subiicit magus terrena cæleſtibus:īmo inferiora paſſī
ſuperioribus,ut proprias ubique foeminas ſuis maribus foecun-
das,ut ferrū magneti trahendum ,ut camphorā aeri feruenti ſu-
gendam, ut cryſtallū ſoli illuminandū,ut ſulphur. & ſublimem
liquorē accendendū flāmæ,ut oui teſtā uacuā & īpletā rore, ſo-
li eleuandā,immo ut ouū ipſum gallinæ fouendū. Præterea ſicut
nō nulli fouentes oua,etiā ſine animalibus uitā illis ex uniuerſo
conciliant,& ſæpe materias quaſdā opportune parātes abſq; ouis
manifeſtiſq; ſeminibus:aīalia procreant,ut ex ocimo ſcorpionem
apes ex boue,ex ſaluia auem merulæ ſimilem. Vitam uidelicet a
mundo materiis certis opportuniſq; tēporibus adhibentes,ſic &
ille ſapiens ubi cognouit quæ materiæ, ſiue quales partī īcohatæ
natura,partim arte perfectæ,& ſi ſparſæ fuerint congregatæ,qua-
cælitus influxū ſuſcipere poſſint,has eo regnante potiſſimū colli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

git,præparat,adhibet,sibiq; per eas cælestia uendicat. Vbicunque .n. materia quædã sic superis exposita est,sicut speculare uitrũ uul tui tuo,paries q; oppositus uoci,subito supne patit͛ ab agẽte uideli cet potentissimo a potestate uitaq; mirabili ubique præsente,uirtutem q; passione reportat. Non aliter q̃ & speculũ imaginẽ repræ sentat ex uultu,& ex uoce paries eccho. His ferme exẽplis ipse plo tinus utitur,ubi mercuriũ imitatus ait,ueteres sacerdotes,siue ma gos in statuis sactificiisq; sensibilibus diuinũ aliquid,& mirandũ suscipere solitos. Vult una cũ Trismegisto per materialia hæc nõ proprie susci pi numina penitus a materia segregata. sed mundana tantũ,ut ab initio dixi & Synesius approbat. Mundana inq̃ id ẽ uitam quandã,uel uitale aliquid,ex anima mundi & sphærarum animis atq; stellarum,uel etiam motũ quendã,& uitalem quasi præsentiã ex dæmonibus. Immo interdũ ipsos dæmonas eiusmo di adesse materiis. Mercurius ipse,quẽ plotinus sequitur,inq̃t dæmonas aereos,non cælestes,ne dũ sublimiores,statuasq; mercurius ipse cõponit ex herbis,arboribus,lapidibus:aromatis,naturalem uim diuinitatis(ut ipse ait) in se habentibus. Adiungunt cãtus cælestibus similes,q̃bus ait eos delectari,statuisq; sic adesse diutius:& prodesse hoĩbus,uel obesse. Addit sapientes quondam ægyptios,qui & sacerdotes erant,cum non possent rationibus per suadere populo esse deos idest spũs aliquos super homines:excogitasse magicum hoc illicium,quo dæmonas allicientes,in statuas esse numina declararẽt. Sed Iamblichus dãnat ægyptios q͵ dæmonas non solum ut gradus quosdã ad superiores deos inuestigandos accepint,sed plurimũ adorauerint. Chaldæos uero dæmonibus nõ occupatos ægyptiis anteponit. Chaldæos inq̃ religionis antistites. Nã astrologos tã chladæorum,q̃ ægyptiorꝫ quodammodo tentauisse dæmonas per harmoniã cælestẽ in statuas fictiles trahere suspicamur. Quod significare uidetur astrologus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Samuel hebræus auctoritate Dauidis Bil astrologi fretus. Antiquos uidelicet fictores imaginum fecisse statuas futura pronunciantes. Harmoniam uero coelestium his accõmodatã esse tradit, metallum fundere ad hominis pulchri formam, die mercurii hora tertia scilicet Saturni. Quando mercurius Saturnũ in aquario subit in nona cæli plaga, uaticiniũ designante. Ascenditq; geminorũ sydus significans prophetas (ut aiunt) mars a sole comburitur nec mercuriũ intuetur. Sol tñ aspicit coniunctionis illius locũ. Venus interea aliquẽ obtinet angulũ: occidentalis est & potens. Luna ex trigono gradum aspicit adscendentem, similiterq; Saturnus. hæc illi. Ego autẽ primo quidẽ ex beati Thõmæ sententia puto, si modo statuas loquentes effecerint. non simplicẽ ipsũ stellarũ influxũ ibi formauisse uerba: sed dæmonas. Deinde si forte contigerit eos in eiusmodi statuas ingredi, non arbitror hos tibi ꝑ coelestẽ influxũ fuisse deuinctos, sed spõte potius suis cultoribus obsecutos. deniq; decepturos. Nã & natura suꝑior ab inferiore conciliatur q̃dẽ aliquando, sed cohiberi nequit. Et dispositio illa syderũ paulo ante descripta concurrere forte nõ potest. Quãuis aũt dæmones astronomica rõne statuis nõ includant: tñ ubi ꝑ cultũ eis exhibitũ: præsentes extiterint, Porphyrius ait eos regulis astronomicis oracula reddidisse: atq; ideo frequenter ambigua. Et merito, qm̃ Iãblichus ꝓbat prophetiã uerã, atq; certã, nec malis dæmonibus cõuenire, nec humanis artibus, uel natura, sed spiratiõe diuina purgatis mẽtibus ꝑuenire. Sed ad Mercuriũ, ĩmo ad Plotinũ iã reuertamur. Mercurius sacerdotes ait accepisse uirtutẽ a mundi natura conuenientẽ: eãq; miscuisse. Secutus hunc plotinus putat, totum id aĩa mundi cõciliante facile cõfici posse. Quatenus illa naturaliũ reꝝ formas ꝑ seminales quasdã rõnes sibi diuinitus insitas generat, atq; mouet. Quas q̃dẽ rõnes appellat ẽt deos. qm̃ ab ideis supremæ mẽtis nũq̃ destituunt. Itaq; ꝑ rõnes eiusmodi

aīa mundi facile se applicare materiis, quas formauit ab initio ꝑ easdē, quādo magus, uel sacerdos opportunis tēporibus adhibuerit formas reꝝ rite collectas: quæ rōnem hāc, aut illā ꝓprie spectāt, sicut magnes ferrū, reubarbarū colerā, crocus cor, eupatoriū spodiumq; iecur, spica: muscusq; cerebrū. Fieri uero posse q̄doq; ut rōnibus ad formas sic adhibitis, sublimiora quoq; dona descendāt, quatenus rōnes in aīa mūdi cōiunctæ sunt intellectualibus eiusdē aīæ formis, atq; ꝑ illas diuinæ mētis ideis. qđ & Iāblichus apꝓbat, ubi de sacrificiis agit. Qua de re alibi nos opportunius disputabimus. Vbi ēt apparebit. q̄ īpura supstitio populi gentilis extiterit. Contra uero q̄ pura pietas euangelica fuerit, Quod magna ex parte in libro de religione christiana iā fecimus. Finis.

Apologia quædam, in qua de medicina, Astrologia, Vita mundi. item de magis, qui christum statim natum salutauerūt.

m Arsilius Ficinus Florentinus, dilectissimis suis in ueritatis studio fratribus, tribus petris, Nero Guiciardino, Soderino, ter quaterq; salutē. Rectius modo Tripetro q̄ tribus petris fortasse dixissem. Sicut. n. ubi palma est una non faciunt plures in ea digiti, manus ibi plures: sic uestra amici corpora tria nihil prohibere uident. quo minus unum efficiat Petrum una uolūtas. Faber ille cælestis patriæ Christus tam ingentem ꝓ creauit petram, ut īmenso huic ædificio ecclesiæ suæ una hæc petra fundando sufficeret. Ego quoq; tā grādes nactus sum diuina quadā forte petras, ut tres nunc meo uel arduo satis ædificio faciant Nūc uobis amici nunc, si nescitis: arx illa palladis necessaria fore uidet, qua procul a nobis sæuū īpioꝝ gigantū īpetū arceamus. Quāobrem uestra primum arce tribus constructa petris, triū librorum meorum uitā, uitæ publicæ succurrentiū munire decreui. Scitis (ut arbitror) me de uita libꝝ cōposuisse in libellos tris diuisum. Quorum primus de uita sana. Secundus de uita longa.

Tertius de uita coelitus inscribetur. Igitur esca tituli tã suauis q̃ plurimos alliciet ad gustandũ, sed in numero tãto ignorantes plerique futuri sunt (ut arbitror) maligni quoque nõ pauci. Alius ergo dicet, non ne Marsilius est sacerdos? Est profecto. Quid igitur sacerdotibus cũ medicina? Quid rursum cũ astrologia cõmercii? Alius item. Quid Christiano cum magia uel imaginibus? Alius autem, & quidem indignus uita, uitã inuidebit coelo. Cũcti denique sic affecti, beneficio in eos nostro ingrati nimis erunt. Atque aduersus charitatẽ nostrã, qua uitæ, prosperitatique publicæ pro ĩgenii facultate cõsulimus, nõ pudebit esse crudeles. Cõmunis igitur erit uobis iste labor, sed ut quodãmodo leuior sit, tres enĩ estis aduersum tres hostes distributũ subite certamen. Nec inuectiua (noui enĩ ingeniũ uestrũ) cõfutabitis inuectiuam: sed alieni fellis amaritudinẽ, quæ uestra suauitas est, mirifica uestri mellis dulcedine supabitis. Principio candidissime Nere respõdeto primis, antiquissimos quondã sacerdotes fuisse medicos pariter & astronomos. Quod sane chaldæorũ, persarũ, egyptiorũ testificant historiæ. Ad nullũ præterea magis q̃ ad pium sacerdotẽ ptinere singularis charitatis officia, quæ quidẽ in maximo omnium beneficio q̃ maxime lucent. Officiũ uero præstantissimũ est proculdubio, quod & maxime necessariũ, & in primis ab omnibus exoptatum, efficere uidelicet, ut hominibus sit mens sana in corpore sano. Id aũt ita demũ præstare possumus, si cõiungimus sacerdotio medicinã. At quoniã medicina sine fauore coelesti, qđ & hippocrates Galenusque cõfitentur, & nos expti sumus, sæpius est inanis, sæpe etiã noxia nimirũ ad eandẽ sacerdotis charitatẽ astronomia pertinet, ad quã attinere diximus medicinã. Eiusmodi (ut arbitror) medicũ honorari sacræ litteræ iubẽt: quoniã propter necessitatẽ hunc altissimus procreauerit. Et Christus ipse uitæ largitor, qui discipulis mãdauit, lãguentes toto orbe curare, sacerdotibus quo

que

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

que præcipiet: ſi minus uerbis: ut illi quodã, mederi poſſint, ſaltē herbis & lapidibus medeãtur. Quæ ſi minus ipſa ſufficiãt opportuno quodã afflatu coeli cõflare hæc, & ægrotis admouere iubebit. Nã & ipſe eodē afflatu coeli aĩalia paſſim ad ſuã quæq; cõcitat medicinã, uſq; adeo uitæ oĩum abundantiſſime ꝓuidet. Sic inſtinctu coeleſti diuinitus inſtigãte, ſerpentes quidē maratro: hirũdines aũt coelidonia oculis medicãt, aquilæ uexatæ partu echitem lapidē diuinitus inuenerũt, quo foeliciter oua ſtatim eniterētur. Itaq; Deus ipſe qui per coelũ animalia quæuis ad medicinas ĩſtigat, ſacerdotes certe ꝑmittit nõ mercede inquam, ſed charitate medicinis coelitus cõfirmatis morbos expellere. his uero tu deinceps plũra ẽt ſi expedierit ĩgenii tui aculeis addes. Surge poſt hæc & tu Guiciardine uehemens, atq; curioſis ingeniis reſpõdeto, magiam uel imagines nõ probari quidē a Marſilio, ſed narrari, plotinum ipſũ ĩterpretãte. Quod & ſcripta plane declarãt: ſi æqua mēte legantur. Neq; de magia hic prophana: quæ cultu dæmonũ nititur, uerbũ quidē ullum aſſeuerari, ſed de magia naturali, quæ rebus naturalibus ad proſperã corporum ualitudinem coeleſtiũ beneficia captat, effici mẽtionē. Quæ ſane facultas tam concedenda uidetur ingeniis legitime utẽtibus, q̃ medicina & agricultura iure cõceditur. Tantoq; etiã magis, quãto perfectior eſt induſtria, terrenis coeleſtia copulans. Ex hac officina Magi omnium primi Chriſtũ ſtatim natũ adorauerunt. Quid igitur expaueſcis Magi nomē formidoloſe? Nomē euãgelio gratioſũ. Quod nõ maleficũ & ueneficũ. ſed ſapientē ſonat & ſacerdotem. Quidnã profitetur Magus ille uenerator Chriſti primus? Si cupis audire quaſi quidam agricola ē, certe quidã mũdicola eſt. Nec propterea mundũ hic adorat, queẽadmodũ nec agricola terrã, ſed ſicut agricola humani uictus gratia ad aerem temꝑat agrũ, ſic ille ſapiens, ille ſacerdoſ gratia ſalutis humanæ inferiora mundi ad ſuperiora contem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

perat:atq; ſicut oua gallinæ,ſic opportune terrena ſubiicit fouen-
da coelo. Quod efficit ſemp ipſe deus,& faciendo docet, ſuadetq;
facere,ut a ſuperis infima generent & moueant,atq; regãtur. De
niq; duo ſunt magiæ genera. Vnũ quidẽ eoꝝ, qui certo quodam
cultu dæmonas ſibi conciliant,quorum opera freti fabricant ſæpe
portenta. Hoc aũt penitus exploſum eſt,quãdo prĩceps huius mũ
di eiectus eſt foraſ. Alterum uero eorũ qui naturales materias op-
portune cauſis ſubiiciunt naturalibus mira quadã ratiõe formã
das. Huius quoq; artificii ſpecies duæ ſunt. Altera quidẽ curioſa
altera neceſſaria. Illa ſane ad oſtentationem ſuperuacua fingit pro
digia,ceu quãdo perſarũ magi ex ſaluia ſub fimo putrefacta dum
ſol & luna ſecundam leonis faciem occuparent,eundẽq; gradum
ibi tenerent,generabãt auẽ merulæ ſimilem,ſerpẽtina cauda,eã q;
redactã in cinerẽ infundebãt lampadi. Vnde domus ſtatim ple-
na ſerpentibus uidebatur. Hoc autem tanꝗ uanũ & ſaluti noxiũ
procul effugiendũ. Tenenda tamẽ ſpecies neceſſaria,cum aſtrolo
gia copulans medicinã. Siquis autẽ pertinax ulterius ĩſtet ,mo-
rem huic ita gerito Guiciardĩe,ut ne legat hæc noſtra, nec intelli.
gat,nec meminerit nec utatur homo:ſi homo eſt, tanto beneficio
prorſus ĩdignus Multa ſunt præterea quæ tu aduerſus ingratam
ignorantiam in mediũ afferre tuo ingenio poteris, Quid nã agis
& tu ſtrenue Soderine noſter? Tolerabis ne ſupſtitioſos cæcoſq;
neſcio quos futuros,qui uitã in animalibus:uel abiectiſſimis: her
biſq; uiliſſimis manifeſtam uident. In coelo,in mũdo non uident
Iam uero ſi homunciones iſti uitam minimis concedunt mundi
particulis,quæ tandem demẽtia eſt? Quæ inuidia? nec noſſe,nec
uelle totum uiuere ĩ quo uiuimus,& mouemur & ſumus. Quod
quidẽ canit aratus,Iouem manifeſte ſignificans cõmunem corpo
ris mundani uitam. peroportune nunc in hæc arati uerba neſcio
quomodo uideor incidiſſe. Memini Lucam euangeliſtam,memi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 3.4.47

ni paulum apostolum his uerbis libenter uti. In quibus mundi uitã sapientes illi nõ horrent. At uero suꝑstitiosus quidã his obii ciet non facile cõuinci ex uerbis eiusmodi paulum assentiri, mũdum habere animam, sed tantũ subesse deo, ac nos in hoc ipso deo uiuente. Esto igitur. Ne nominemus in mundo quando non placet: animã. Nomen anima sit prophanum. Licebit ne saltem uitã qualẽcunq; dicere? Quã deus ipse mundi faber huic operi suo tã foeliciter absoluto clemẽter inspiret. Quãdoquidẽ erga uilissima quæq; uiuentia non est auarus, & quotidie per coelum ꝙ plurimis quæ sunt in eo largissime præstat uitã. Dic amabo nõ ne uides boues & asinos, o bos, o asine, qui tactu quodã ex se uiuentia generãt esse uiuos? Si ergo hæc præterea: ex se uiua quædã aspectu etiam generarent, an nõ multo magis hæc uiuere iudicares? si quod mõ ipse iudicium, si quam uitam habes. Coelum terræ maritus non tangit (ut communis est opinio) terram. Cum uxore non coit: sed solis syderum suorum quasi oculorum radiis undiq; lustrat uxorem: lustrando fæcundat, procreatq; uiuẽtia. Num ergo uitã uel intuendo largiens, ipsũ in se propriã nullã habet uitã? Et quod dedit aui strutho uitam aspectũq; uiuificum, lõge est hoc ipso deterius. His tandem adductis in mediũ, nisi persuaseris superstitiosum istum mitto semiuiuum, ĩmo uero nõ uiuum. Proĩde ut pluribus causã nostrã patronis agamus, addito Petre mi Nere Amphionem illum nostrum Lãdinũ Christophorũ oratorem pariter & poetam. Ille noster Amphion suauitate mira celeriter lapidea hostiũ nostrorũ corda demolliet. Tu uero guiciardine carissime cõpater, ito nunc, ito alacer, politianũ Herculẽ accersito. Hercules quondam ubi ꝑiculosius certandũ foret, uocitabat Iolaum: Tu nũc similiter Herculẽ. Nosti profecto quot barbara mõstra latium iã deuastantia politianus Hercules ĩuaserit, lacerauerit, ĩtere merit: ꝙ acriter expugnet passi. Quã tuto ꝓpugnet. Hic ergo uel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

centū hydræ capita nostris liberis minitantia statim confundet claua, flammisq; cōburet. Eia mi dulcissime Soderine, surge age picum salutato phoebeum. Hunc ego sæpe phoebeū appello meum. Ille me Dionysium uicissim atq; liberū. Fratres ergo sumus. nuntia phoebo meo, uenenosum contra nos pythonem, ex palude iamiam emergentem. Tendat arcum, obsecra precor. Confestim spicula iaculetur. Intendet ille protinus, scio quid loquar, uenenumq; totum semel una nece necabit. Valete iam feliciter amantissimi fratres mei, non ualitudine tantum felici, sed ipsa etiam felicitate digni. Liberorumq; meorum in lucem iam prodeuntium ualitudinem foelicitatemque curate, xv. Septembris. M. cccclxxxviiii. In agro Caregio.

Quod necessaria sit ad uitam securitas & tanquillitas animi

m Arsilius Ficinus dilectissimis in ueritatis uenatione fratribus Bernardo Canisiano, Ioanni Canacio, Amerigo cursino Salutem. Cum primis hic in uerbis uenationem quandam instituissemus, merito forsan canes statim adhibuimus & cursores. Apte quidem philosophantes appellauimus uenatores, anhela semper ueritatis indagine laborantes. Num etiam apte canes? Aptissime inquit ī republica Socrates, philosophātes enim uel legitimi sunt uel spurii. Ambo canes. Illi quidem ueritatem ipsam sagaciter inuestigant, mordicus inuentam tenent Hi uero pro opinione latrant, mordent, lacerant. Tātum profecto canes īter philosophos sibi uendicant, ut nō solū se ipsos in sectam aliq̄ īseruerint, sed ēt sectam ipsi suā noīe Cynicā q̄doq; cōfecerint. Habet quiēt suos academia canes, huc ergo uos sagaces academiæ canes huc uos uelocissimi cursores aduoco. Tris, n. estis. Tres ergo nūc meos p̄cor defēdite liberos adhuc teneriores, īter lupos (ut uereor) euestigio prodituros. Currite inq̄ alacres, nego

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

tia enim nūc uobis optata mando: non curas Georgium benignū Saluiatum cognoscitis meum. Qui ueritatem illam per cuius nūc uos uestigia passim uenādo discurritis, iandiu ē sagaciter assecutus. Qui & fratres suos solis instar maior ipse minores illustrat. Huic igitur si quem luporum ululatum audieritis, nuntiate. Fortissimus ille Georgius omnes facile fugabit lupos: qui & uastum draconem quandoq; trāsfixit. Ille me igitur, ille sollicitudīe simul & uos cura leuabit. Solet.n. inter uos aliquis & quidem iam sæpius dicere, nihil ad uitam salubrius experiri q̄ magna cum securitate tempora deglutire. cæteri uero dicenti protinus arridere. Sed dic age canaci quidnam hoc tuum est totiens repetitum? Tempora deuorare? Quid deniq; tibi uis? Non esse inquies, sed bibere potius. Nō mandere, uel conterere, sed faucibus plenis ingurgitare Siquidem tempus ipsum natura quædam est liquens (ut ita dixerim) atq; labilis. Liquentium uero hæc est conditio, ut si cohibeas in angustum, subito perdas. Diffluunt enim coacta celeriterq; diffugiunt. Si aquam spongiæ imbibitam forte compresseris, exprimes eā, statimq; disperges. Si latius hanc tenueris, retinebis. multo magis aerem, ignemq;, & ætherem. Hinc apud poetas frustra contendunt, qui ampla diuorum maniumue simulachra ulnis capescere moliuntur. Late admodum accipienda sunt latissima. Liquentia & amplissima sunt amplissime possidenda. Tunc certe grauiter nos premit angustia, quando animum ipsum motumq; eius naturaliter amplum redigemus in angustū. Quicūq; studia: negotiaq; pensitant examussim: & in minīa quæq; semp exactissime deterunt, uitam interea suam, heu suam uitam clā miseri con terunt, Recte igitur Pythagoras præcepisse uidetur. Caue nequando in angustum forte cohibearis, nihil cælo amplius. Nihil est ui talius. Angustissima uicissim terra uitam habet in mundo q̄ minimam. Deniq; si cælo temporeq; uiuimus, q̄to hæc latius absor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

bemus, tāto uiuimus & diutius. Viuite ergo læti ab angustia ꝓcul o amici. Viuite læti. lætitia coelum uos creauit sua. Quā suo quodam risu idest dilatatione, motu, splendore declarat, quasi gestiens. Lætitia coelum uos seruabit uestra. Ergo quotidie impræsens uiuite læti. Nā sollicitudo præsentium, rapit uobis præsens, præripitq; futuꝝ. Curiositas futurorum celeriter in præteritum uos traducit. Iterum igitur precor, atq; iterum uiuite læti. Nā fata sinunt, dum securi uiuitis. Sed ut re uera sine cura uiuatis, ne unam quidem hanc curā sumite, qua solliciti curetis unquam, qua potissimum dilig̃etia curas effugiatis. Vna enim cura hæc mortalibus heu miseris omni cura cor urit. Negligite igitur diligentiā. negligentiam uero diligite. Atq; hanc etiam negligenter. Quoad licet uobis inquam, atq; decet. hæc autem non tam ut sacerdos amici mando uobis, q̃ ut medicus. Nā absq; hac una tanq̃ medicinarū omnium uita medicinæ omnes ad uitam producēdam adhibitæ moriuntur. ·M·cccclxxxviiii·xvi· Septembris. In agro caregio.

Amerigus corsinus

De triplici uita quem tu Ficine libellum
Compositum, in lucem mittere docte paras,
Imprimere hunc doctus, gratusq; Valorius ultro
Curauit, doctis pabula grata uiris.
Tresq; Petri, biniq; canes: cursorq; Amerigus
Contendent morsus pellere quisq; feros.

Impressa Venetiis ·M· ccccxcviii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Præclariſſimarum ſententiarum libellorum Marſilii Ficini Florentini de triplici uita breuis annotatio·

constat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

hus & Saturnus·li·ii·ca·iii

planetarum conditio quæſita plurimum confert·li·iii·ca·xvi·

planetæ adiuuant in nobis uirtutem naturalem, uitalem, animalem·li·iii·ca·vi·

planetarum dignitates in ſignis ad uſum medicinarum obſeruādæ·li·iii·ca·ix

planetis quomodo uti debemus in medicinis·li·iii·ca·x

planetæ qui ſpiritum procreant atq; recreant, & qualia ad unumquenq; planetam pertinent·li·iii·ca·xi

planetarum fauor hominibus auſpicandus erit·li·iii·ca·xxiiii

purgatio uehemens repentinaq; deiectio penitus deteſtatur li·i·ca·xiii·

q Varta quælibet Lunæ & ſolis: cuius cōditionis ſit li·iii·ca·vi

r Adii ſyderum terræ molem uſq; ad centrum penetrant· li·iii·ca·xvi·

Radii coeleſtis officium non ſolum illuminare, calefacere: exiccare: penetrare, extenuare, diſſoluere, ſed etiam mirabiliores effectus habere conſtat·li·iii·ca·xvi

Radiorum ictibus aliter atq; aliter incidentibus diuerſæ uirtutes naſcuntur ibidem.

ſ Anguis abundans ſolum mittendus, li·i·ca·xxii

Sanguis bonus longæ uitæ accommodatus·li·ii·ca·v·

Sanguis & humor accommodatus uitæ, aereus eſſe debet, qualitate temperatus, ſubſtantia medius atque tenax·li·ii·ca·v·

Sanguis humani uſus pro uita ſenum·li·ii·ca·xi,

Sanguis abundans ſolum litteratis mittendus e uena lienis ſiniſtri brachii·li·i·ca·xxii·

Sanitas corporis quæritur propter conſequēdam ſapientiam·li·i· in prooemio epiſtolari·

Sanitas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Guicciardini 3.4.47